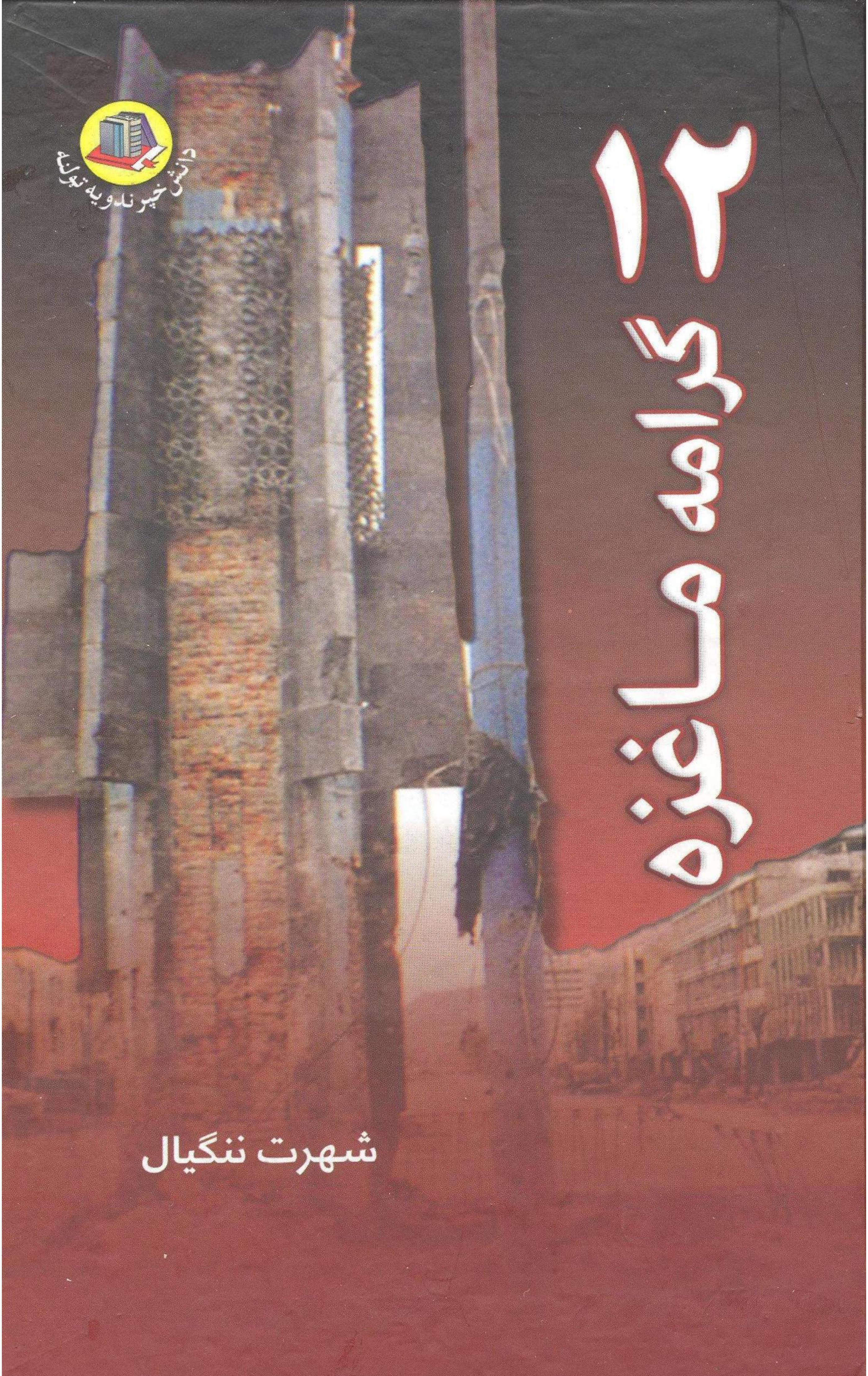

دانش خپرندویه ټولنه

۱۲ گرامه ماغزه

شهرت ننگیال

دوولس گرامه ماغزه

شهرت ننگیال

Download From Aghalibrary.com

۱۳۹۴ کال

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

دوولس گرامه ماغزه

لیکوال: **شهرت ننگیال**

خپرندوی: **دانش خپرندویه ټولنه**

د خپرېدو نېټه: **وږی- ۱۳۹۴ لمریز**

چاپشمېر: **۱۰۰۰ ټوکه**

چاپ نوبت: **لومړی**

دیزاین: **سپین سهار**

چاپځای

اسد دانش مطبعه - کابل / ۰۷۰۰۴۴۹۲۹۸

د تر لاسه کېدو پتې:

(۱) میوند وات، پخته فروشی کوڅې ته مخامخ، احمدي پلازا، څلورم پوړ، دانش کتابخانه- کابل/ ۰۷۷۱۱۴۴۳۱۷

(۲) میرویس میدان (کوټه سنگي)، بهزاد کورس ته مخامخ، مینه یار مارکېټ، دانش کتاپلورنځی/ ۰۷۸۵۲۰۰۲۱۲

(۳) اسحاق زی مارکیت، خمکتل، دانش کتابخانه- جلال آباد/ ۰۷۸۶۹۸۸۶۵۵

د چاپ ټول حقوق له خپرونکي سره خوندي دي

د خپرندويې ټولنې يادښت

دوولس گرامه ماغزه، د افغانستان د تاوجنو سياسي پرمختياوو پر منظره کشۍ او تحليل دوارو راگرځي.
دغه تصويرونه له ټولو ربښتيني او ژوندي دي، چې ليکوال راساً د خپلو سترگو لينز کې له راخيستو وروسته په تورو ټکو خورا په زړه پورې انځور کړي دي.
د هغو بوږنوونکو پېښو او لړزوونکو پرمختياوو انځورنه چې له ميډيا پټې راپورته شوې، او د خلکو له سترگو الونيا غزېدلې دي.
ليکوال د ډېرو پېښو او پرمختياوو خپله شاهد دی، څنگ ته يې پاتې شوی او له نژدې يې څارلې دي.
ځکه خو د لومړي لاس موادو په توگه دغه يادښتونه د راتلونکي تاريخ لپاره د نغدو لاسوندو زيرمه برابره کړې ده.

Download From Aghalibrary.com

ښاغلی شهرت ننګیال له قضاوت تر ډېره ډډه کړې، په دې توګه يې د لوستونکي دغه حق خوندي کړی دی.

ناپیلتوب ته يې هم څېله ژمنه پاللې لکه يو امانت پېښې او پرمختیاوې يې پخپله اصلي بڼه او څېره زموږ مخې ته ایښې دي.

د دغو یادښتونو ارزښت په دې کې دی چې نن او د نن په رڼا کې نه دي کښل شوي پرون يې په هماغه پرون کې د پرون په دود او موډ قلمبند او محفوظ کړي دي.

هغه مهال چې پر هېواد د لومړنی تپلي جګړې اور لګېدلی و، دا اور څنګه ولګېده، چا ولګاوه چا لمن ورته وهله، څوک يې تاو ته پنډ وو، چا پرې اوبه، چا تېل غورځول ټول د دغه کتاب منځپانګه ګرځېدلې.

دانش خپرندویه ټولنه د دغه کتاب پر خپراوي ویاړي، ښاغلي شهرت ننګیال ته مبارکي وايي او لوستونکي يې لوستلو ته رابولي.

درنښت

دانش خپرندویه ټولنه

هزاران سال با فطرت نشستم
از خود ببریـدم و با غیر بستم
ولیکن سر گذشتم این سه حرف است
تراشیدم، پرسیتدم و شـــــکستم

Download From Aghalibrary.com

لړلیک

سېلابي اوبو کې جل وهلې تنده ۱۵
نیمګړي رښتیا ۲۰
له پردي تیري تر تنظیمي جګړو (مذاکرات) ۲۶
بې منزله لارې ۳۳
"آیا نجیب را میشناسید؟" کتاب خپراوی: ۳۶
د ډاکټر نجیب الله او روسیې تر منځ د بدګومانی واټن: ۳۸
د ایران رول: ۳۹
له ځلوېښتم لښکر سره اوربند: ۴۱
د رژیم دننه ډلبندی ۴۳
بې تعبیره خوبونه ۴۶
د واک لېوالتیا ۴۸

Download From Aghalibrary.com

مشورتي شورا او د مولوي حقاني فارمول ۵۰
د جنرال تني ناکامه کودتا: ۵۲
د قوماندانانو سرتاسري شورا: ۵۹
خوست د ټولو تنده: ۶۳
ناکام برى: ۷۷
بې پايلې اړيکي ۹۲
ستو کنډو ۱۰۵
د قوماندان عبدالحق ستراتيژي: ۱۱۶
جبل السراج ائتلاف ۱۱۸
شوراى عالى جهادى: ۱۱۸
گام په گام سقوط ۱۲۱
گډه نماينده شورا: ۱۲۱
د گرديز وضعيت: ۱۲۲
د ماضي له ترورېمى د مستقبل تيارو ته ۱۲۵
له جنرالانو سره شپه ۱۳۶
د شمال څپې د کابل پر خوا: ۱۳۹
له ورخه تېرې اوبه: ۱۴۰
نظامي عالي شوار ته د واک لېږد غوښتنه ۱۴۳
درواغجن خوبونه: ۱۴۴
د يوې لوبې پاى د بلې پيل: ۱۴۸
خام باور: ۱۶۲
کابل کې د پاکستان شارژدافېر، سيد فدا يونس: ۱۶۵

Download From Aghalibrary.com

د ټولو غاړو بايللې جگړه........................ ۱۷۱
د خمکنيو يتيم خانې ناکامه لوبه........................ ۱۸۰
د ارگ پر لور - د مرگ پر لار: ۱۸۷
خاطره:........................ ۱۹۱
له برخليک سره لوبې: ۱۹۱
يو تخت خو پادشاهان ۲۰۲
تنظيمي جگړې او د سولې هڅې........................ ۲۰۶
د خبرو او عمل توپير: ۲۱۰
په جنتي وطن کې دوزخي لمبې ۲۱۵
جلال آباد جگړه ۲۲٤
ناکراره تلوسه:........................ ۲۳۸
د مرگ کومی: ۲۳۹
خونړۍ منگولې: ۲٤۰
د مرگ سفر، د هوايي ډگر پر لور: ۲٤۵
د مرگ منظر ۲۵۲
مرگوني پوښتنه:........................ ۲۶۳
د گړونگو شرنگ: ۲۶٤
درواغجنه هيله ۲۶۶
وېروونکې خوبښې، د وير په تيارو کې:........................ ۲۶۸
د مرگ پر پوله: ۲۷۲
ترخې شپې، خواږه يادونه:........................ ۲۷۳
د اندېښنو توپاني شپې: ۲۷۵

Download From Aghalibrary.com

هغوی ازاد شول: ۲۷۷

د وحشت دېوان، د ښاپېریو په هوس کې: ۲۷۹

اسیر کابل ، آزاد یادونه: ۲۸۹

له قانوني سره لیدل: ۲۹۲

ضایع شوي کتابونه، اسناد او خپروني.................. ۲۹٤

اختر د ویر او غم په تیارو کې:........................ ۲۹۷

په بې قانونه دستگاه کې قانوني اکتونه:................ ۲۹۸

په ارگ کې د واکمنی زېره پانه: ۳۰۱

دفاع وزارت کې د گټې او بایلات حقیقت: ۳۰٤

د مسعود ملاقات: ۳۰٤

د منډيي د تالان گواښ: ۳۰۹

په ناقانونه موقف کې: ۳۱۰

له خانقا تر شاهي ارگه ۳۱۳

دوه بېل واقعیتونه؛ یو تریخ حقیقت:..................... ۳۱۳

د حضرت صاحب سر مات و: ۳۱۳

د ارگ یو بل انتظار: ۳۱٦

د جنرال مجید راتگ: ۳۱٦

بیا هم د آمر صاحب ملاقات ۳۲۳

وروستی پانه د مرگ گواښ: ۳۲۹

د احمد شاه مسعود بلنه: ۳۳٤

پر حقاني برید ۳۳۸

کابل هوټل که کاروانسرای: ۳٤٤

Download From Aghalibrary.com

د مرگ په زېرې کې د خوښۍ ډزې: ۳۵۰
د دوستۍ تجربه، د دښمنۍ څکه: ۳۵۲
له مسعود سره یوه بله ناسته: ۳۵٤
د حضرت صاحب دماغ خراب دی: ۳۵٤
درنې ډزې؛ سپکې منډې: ۳۵٦
د گولیو په گډا کې: ۳٦۱
د ملگرو له قیامت، د ورونو محشر ته ۳٦۱
د فتحې په محشر کې لړزوونکي انکشافات: ۳٦٤
کتابونه په لمبو کې: ۳٦۷
د تاریخ پور: ۳۷۱
یواځینی اتفاق: ۳۷٤
د کابل جمعه: ۳۷۹
د کابل دار: ۳۸۱
خپلمنځي غوسه او د استاد سیاف «نه»: ۳۸۱
د پرون زندان- د نن امان: ۳۸٤
په ارگ کې د اقتدار یو بل څپرکی: ۳۸۵
د سولې ښوونځي کې د علماوو غونډې: ۳۸۹
بیا هم په ارگ کې: ۳۹۰
ترخه رښتیا ۳۹۵
د علماوو اتحاد ٤۰۰
د شپېتو برېڅو ورځ په ورځ کمې دی: ٤۰۰
د استاد رباني غوښتنه ٤۰٤

Download From Aghalibrary.com

د ډاکتر نجیب الله د لیدو تلوسه ۴۰۶

د مولانا منصور نیول: ۴۱۳

د حکمتیار لیك: ۴۲۰

د سولې پر شوونځي برید: ۴۲۴

کرایي جنګیالي ۴۲۶

پر خره سپرېدل یو شرم کوزېدل بل ۴۲۹

تفسیر از کلمه (سوء تفاهم) ۴۳۲

نگرشی کوتاه بر متن ورق پاره ای تحت عنوان (تفسیری از کلمه سوء تفاهم): ۴۳۷

د ایډیالوژیو اغېز: ۴۴۰

لوږه بیه ۴۴۲

پاکستان ته د جنرال دوستم بیول ۴۴۷

د خبرو بل پړاو: ۴۵۰

اصلاحي شورا ۴۵۰

د حقاني صاحب له ارخه مخابره کې له حکمتیار سره اړیکه: .. ۴۵۵

دا واري نوې پرېکړه: ۴۵۶

مطبوعاتي کنفرانس کې د مولوي حقاني د وینا غټ ټکي: ۴۵۹

همغږی شورا کې د حکمتیار، دوستم او مجددي ائتلاف: ۴۶۲

شرمېدلي ملګرتیا؛ وحشتناکه دښمني ۴۶۵

د کفر بله فتوا ۴۶۹

د پغمان او چهار اسیا کتنې: ۴۶۹

د ارگ بله ننداره: ۴۷۳

Download From Aghalibrary.com

د گولیو لړونی خندا: ٤٧٧
حل و عقد که د پول نقد شورا: ٤٨١
د مولوی حقاني دریځ: ٤٨١
له سده وتلي........................ ٤٨٩
زور حقیقت نه دی ٤٩٤
څه کېدی شي، څه کولی شو...؟........................ ٤٩٤
د مولانا فهیم بندار: ٤٩٦
له پیسو خالي بانکونه: ٤٩٨
په یوه بنه د څو کرنسیو چلښت: ٤٩٨
ناکامه تجربه: ٥٠١
د حکمتیار ملاقات ٥٠٣
د کابل د ناپوخي کېدو وړاندیز ٥٠٣
د ټېښتي حقیقت ٥١٠
د استاد رباني ملاقات........................ ٥١٥
چهار اسیا ته تګ ٥٢١
لیک؛ زما کمزوري ٥٢٤
د یوې اوونۍ یرغمل ٥٢٨
له مزاري سره؛ ٥٣٣
د خبرو ترجمه........................ ٥٤٤
جنرال دوستم ته نوی وړاندیز: ٥٤٥
د تخریبي هڅو مرګوني بېلګه: ٥٤٧
فطرت ٥٥٠

تریخ حقیقت: ۵۵۱
د محمود میستري او حقاني ملاقات........................ ۵۵۳
د حل او عقد ډرامې تمثیل ۵۵۸
د مولوي حقاني دریځ ۵۶۷
د جګړو بل پیل ۵۷۵
د اسلام آباد تړون کې د قاضي حسین احمد او جنرال حمیدګل رول: ۵۷۷
اسلام اباد تړون ۵۸۲
مصلحینو شورا ۵۸۹
د قصر نظر بندي ۵۸۹
جلال اباد تړون ۵۹۸
درس که فرش...؟ ۶۰۳
لاسلیکونه- انځورونه...؟ ۶۰۸
د ارګ شپه ۶۱۵
مسلمان زره؛ پښتون تفکر ۶۲۵
جهاد هغسې فساد دغسې: ۶۳۲
محکوم، مجبور او اسیر کابل:........................ ۶۳۵
غله مخونه، د کاني زړونه ۶۳۹
خدای پامان........................ ۶۴۱
غبرګون:........................ ۶۴۴
جرګې د جګړې اور ګل کړ ۶۶۰
سوځنده سیوری: ۶۷۰

دوه جلا پیغامونه ٦٧٠
یو لیك خو وراندیزونه ٦٨١
د جنرال لیك ٦٨٢
د پېښور صرافان؛ د کابل خبرونه ٦٩٢
مرده به دست زنده ٦٩٦
زېره کودتا.. ٦٩٩
د جمعیت اعلامیه کې د نوي ٧٠٢
مشرتابه اعلان.. ٧٠٢
د پان پر ژۍ: ٧٠٤
واقعي يې لا پاتې دي....؟ ٧٠٤
پېښلیک ٧٠٧

سیلابي اوبو کې جل وهلې تنده

دا د هغه مهال یادښتونه، برداشتونه، انګېرنې، خاطرې، یونلیکونه او د سیاسي سوچ خورې ورې نخچې او زاوېې دي چې ژوند بایلله، مرګ ګټله. د هغه وخت فکري مود او سیاسي فېشن ډیزاین چې وخت یوازې د مرګ برېوکی الوزولې او د ژوندانه دنیاګۍ یې د وحشت له دوړو او خځلو ډکوله.

موږ برباد نسل هم دغو څپو په خورا بې دردۍ یوه بله خوا غورځولو - د ساحل په تمه مو کله سرونه له کمرونو سره لګېدل، کله به د نهنګونو او مګرمچو خولو ته لوېدلو...

لکه د سېلاب اوبو کې جل وهلي تږي چې د سرابونو په لالهاندۍ او بې دمې ستومانۍ اوښتي وي...

دغو برېوکیو زموږ سترګې له خاورو خځلو ډکې کړې، خو له خپلې مخې یې کاره نه کړو، خپله لاره یې را نه ورکه نشوای کړای ...

دا یوه کیسه هم ده - د یوه مجاهد ولس د مېړانې حماسه او پر دغه اتل ولس د تپلیو مشرانو د ذهني پستۍ او سیاسي خوارۍ شر مناک داستان ... هغه چې جهاد یې له لاسه پر فساد واوښت، پر اسلام او افغانیت یې بولۍ ولګوله، خپل خلک یې له یرغلګرو په زیات قساوت او شقاوت وځپل - د خپل مېړني ولس د عزت او عظمت شمله یې د پردیو پښو ته ټیټه کړه، ملي، دیني او افغاني ارزښتونه یې په خورا نامردۍ

ليلام کړل ...

په حقيقت کې دغه يادښتونه د اسلام او جهاد تر نامه لاندې د ملت پر مرۍ د چاړې راکښلو د خونړي فلم د ځينو صحنو ننداره ده، د مرگونو پېښو او پرمختياوو نيمگړي او تت تصويرونه، د هغه پرون تصويرونه چې تر نن يې د وحشت تيارې غځېدلې او لا سبا شوی نه دی...

دغه ياد دښتونه هماغه وخت احمد ضياء بابري په مکنتاش کمپيوټر کې کمپوز کړي وو، هغو ورځو کې چې کمپيوټر پښتو توري نه لرل، د احمد ضياء په گوتو د دغو يادښتونو پروف له ما په لېږد را لېږد کې بې درکه شول - دوه کال وړاندې چې پر يوه بله ورکه پسې گرځېدم پر دغو کاغذونو ور پېښ شوم.

يا خدايه! اوس په دې څه وکړم ...؟

د دغو پاڼو په موندلو ما ته ځان داسې برېښېده لکه خپله لمن پر سر اړوم ...

له سره د پروفو کمپوز اسانه، نه وو، چې يو خو يې پښتو توري نلرل - بل د پروفو تصحيح له لوستو ايستې و.

روښنا وردگ خور ته مې مخ واړاوه، له واره يې ښه کړه، په لنډ وخت کې يې پروف را وسپارل، خو زه لندن ته ولاړم، په راگرځېدو د ناروغۍ يوې بلې ځپې لاندې کړم، تر هغې مې چې پروف لوستل د روښنا لپ ټاپ ټول متن خوړلی و.

دا ځل مې اسد جان ته غاړه کېږه کړه- ده قاري صاحب ته د پاڼو سپارلو حکم راکړ - ما په تلو کې قاري صاحب ته د پروفو پاڼې ولېږلې، خو له ولايت زما په راگرځېدو يې لا کمپوز بشپړ شوی نه و - نژدې کال

له گران عبدالهادي سره پاتې وو چې دی په لوست او ازموینو بوخت و، ما د کتاب له کمپوز د ده لوست او کامیابي درنه گڼله ...

له پروفو کمپوز خورا زړه خوږينې چاره ده، زه له روښنا خور او عبدالهادي مننډوی یم. د کتاب د پیل برخه نقیب الله مل کمپوز کړې دغسې حبيب جان هم د پروفو تصحيح کې ډېره خواري کړې د دوی مننه پر ځان پور گڼم. زه دا منم چې دغه یادښتونه د پرون په موډ او منطق راگرځي - متن، موضوعات او اوډن پرېږده، سرلیکونو کې هم ما کوم بدلون نه دی را وستی، دا مې غوره بللې د پرون ناخوالې په هماغه کاني تول ته کېږدم... لوستونکي ښايي پرون، د پرون له زاويې و ارزوي د نن له عینکو دې نه گوري، د پرون کاني تله دې پسې راواخلي هماغه ځپه او سیاسي فېشن پام کې ونيسي، پرون ته خپل سر ور دننه کړي، نن ته يې را نه ولي ... قضاوت د لوستونکي حق دی - ځکه خو ما د ښه او بد له قضاوت او احساساتو پرته خپل یادښتونه لیکلي او را غونډ کړي دي.

وايي اختر چې تېر شي نکريزې پر دېوال تپئ... که دغه پاڼې پر دېوال تپلې نکريزې راخېژي، پر رنگ او سوروالي يې سترگې نه شي پټېدای ... همدا سرخي د ملي مبارزې سورمخي ده. کتاب له ولسمشريزو ټاکنو دمخه چاپ ته چمتو و، خو د ملگرو له دغې اندېښنې چې کېدای شي منځپانگه يې د ټاکنيزو ټکتونو پر خلاف وکارول شي، له ټاکنو وروسته کړ.

خو ټاکنو موږ يو ځل بیا د تاريخ د تکرار له نخرې سره لاس و گريوان کړو. په کومه شرمېدلې بڼه چې جهادي مشران د پېښور گورنر هاوس، بگرامیو، اسلام اباد کې د ترکي الفيصل، جنرال حميد گل، اعجازالحق،

نوازشریف، غلام اسحق خان پر وراندي گډ شول، د اوباما، جانکیري، یانکویچ، نیکولاس هایسم او ... په مخ کې هم په هغه بڼه نخا تر سره شوه: د اسلام، جهاد، شریعت له شعارونو سره د دیموکراسی، مدني حقونو د خلکو ارادې ته د درناوي هغو حساب او انجام برابر وخوت ...

اوره دي په اوره منت دي په څه ...؟

د پرون لوبه د نن له ډرامې سره څومره ورته وخته ...؟ یوازې د ریفري او پروډیوسر توپیر ... له انلوګ ډیجیټل ته د لوبې او ډرامې د ننداري فرق ... زموږ ملت چې وار په وار د انقلاب، کارګر، خواریکښ ... جهاد، اسلام، شریعت او دموکراسی په نامه یرغمل دی، زاړه ګنا کاران غواړي له سره د ملت اراده برمته وساتي ...

یو ځل بیا دغه یادون ته ورګرځم چې د دغو یادښتونو د چاپ یوازینی موخه په تورو ټکو د پیښو او پرمختیاوو د انځورنې هڅه ده - نه د چا د محکومیت او برأت نیت ...

که دې کې کوم رنګ روښانه، شوخ او یو نیم تت او تیاره راغلی وي لامل یې زما کمزوري ده چې پر یادون یې سترګې نه شوای پټېدای.

دغه پاڼې زما د ژوند د ضایع شوې برخې هغه پانګه ده چې له مودو زما د زړه او اوږو بار ګرځېدلی ... له لوستونکو مننه که د دغه باره په اوچتولو کې یې را سره مرسته کړې ...

له دغو یادښتونو څینې ما .خپل ځان لپاره کښلي، مانا د خپل پام غلطولو لپاره... په بله وینا دا هغه وخت زما فیسبوک او ټویټر دی ... ۲۹ کتابچې، ډایرۍ مې له دغسې یادښتونو ډکې دي ...

یو ځل مې زړه کې راتېره شوه چې له سره یې و کاږم ، نه پوهېږم همداسې به ښه وو، که له سره مې لیکلي وای ...؟

ډايري به څه ډول کاږي ...؟ چې هر چوکاټ ته يې غورځوې په هماغه يوه جولۍ کې به يې په راټولولو ځان اړ ګورې، چې دا ستا ټکي خبرې نه بلکې هغه څه دي چې تا ليدلي اوريدلي دي ... بيا هم له بده بخته چې زموږ پرون سبا شوی نه دی، د نن څېره تته او پټه ده، زموږ ارزونه او قضاوت هله متوازن او ريښتينې راختی شي چې پرون له ټولو کردارونو او کرکټرونو سره له هغسې عينکو وګورو چې د راتلونکي لپاره ترې د عبرت درسونه تر لاسه کړای شو - که نه د پرون د کړاړې او وينو ترې ډېنتي ستومانه سفر به مو کله هم دمه شوی نه وي.

له لوستونکو د هر ټکي او خبرې د منلو هيله نه شم پاللی چې دا کوم تاريخ نه دی، زما خپله مشاهده ده، د کمزوريو، تېروتنو اړخ يې جوت دی، له ليدليو هغو پرته نورې زما خپلې اندازې او اټکلونه دي، ډېرې سرچينې را نه هېرې دي، په تسلسل کې يې هم ستونزې ګورم ځينې پرمختياوې له موضوع سره د اړيکي له مخې تکرار راغلې، چې دغه يادډښتونه ما په پانه پانه، لارو، موټرو - منډه او پټه کښلي دي.

بې کمپوزه نور يادښتونه مې پرېښودل، که ژوند و، هغه به بل ټوک کې را غونډ کړم - وګورو يوويشتمه پېړۍ کې د شلمې هغه څنګه لګي...؟

څکه خو له درنو لوستونکيو وار له مخه ښښنه غواړم.

يار زنده صحبت باقي

ياد ماضی عـــــذاب ہے يا رب

چين لے مجھ سے حافظہ ميرا

۶/۲۰/۱۳۹۳

ننګيال

نیمگړي رښتیا

رضا علي عابدي په دې اند دی چې ژورنالست ښايي زړه ونلري... ددې مانا دا نه ده چې بې زړه یا ډارن وي... مطلب د اچې د ده موخه رپوټېنگ او خبر دی، دا نه چې د غموونکو، بوړنوونکو پېښو په لیدو له خواشینی په اه، اوف لگیا اوسي.

زړه ونه لري، دا چې په چا بد نشي، دلته زړه هغه خنډ دی لکه سیاست کې سړی ورسره په جنجال اوښتی وي.

یوه نیمه لسیزه وړاندې د BBC فارسي څانگې لطف علي خنجي یو حیرانوونکی لیک لوست:... تاسې په مرگونو، زخمونو او یجاړیو کې موندلې.... پر همدې د خپلې روزی گاډی چلوی، خدای[ج] به داسې ورځ را نه ولي چې کراره کراري وي او تاسې د خبر لپاره څه ونه لری....؟

خنجي ویل: پر موږ دغسې ورځ وار له مخه راغلې... هغه ورځ دومره په خیر او کرار تېره وه چې پروگرام خپراوي ته چمتو و، موږ خبر نه و موندلی...

یو بهرنی ژورنالستې ته مې افغانستان کې د زېږون پر وخت د میندو د مړینې کچه یو څه مبالغه ۴۵ سلنه ښوده... په لنډه یې راپرې کړه : بچي دې نه راوړي...

لکه ژورنالستان رښتیا زړه نه لري.

څینې حقیقتونه افسانه وگرځي، خو څینې افسانې حقیت خېژي...

زه چې له کابل وتم، کابل ناکرار و، خو کابل اباد و.... چې بېرته ورته راوګرځېدم کابل ویجاړ و... زما په مخ کې وران شو، ما په خپلو سترګو د کابل ورانی لیده، زما پر وړاندې کابل ورانېده... د کابل بربادي ما په خپلو سترګو لیدله...

کابل د خپلو فاتحانو د هوس قرباني و، دا د کوم پردي هېواد یرغلګر نه وو، چې پر کابل یې د توغندیو، لوټماریو او وحشت قیامت راتېر کړی و. د خپل هېواد، خپلو خلکو د فتحې په هوس کابل کې د مرګونو او بربادیو هنګاه توده وه. زه خپله د مرګ په منظره او تجربه اوښتی وم... زه مړ وم، خو د بیا بیا مرګ لپاره ژوندی پاتې وم...

د کابل کیسې ډېرې دي، یو وخت د کابل کوتوال مشهور و، بیا یې ښاروال یادېده... کوتوال په زور، ونیسه وتړه... ښاروال په خدمت...

ښاروال کابل ورغاوه- له پامیر سینما تر حضوري چمن یې واټ ویوست دومره پراخ چې پامیر سینما سره به سړی ودرېد حضوري چمن یې لیدای شوای. د میوند واټ یې نوم شو.

له میوند واټ یې تر پښتونستان څلورلارې نادر پښتون واټ وغزاوه. ښاروال به کړی ورځ په دوړو خاورو کې له کارګروو سره لګیا و. غرمه به یې له ګندنې سره ډوډۍ تاووله... مرحوم غلام محمد فرهاد یادوم، د کابل لومړنی انتخابي ښاروال.... څکه خو کابل هر چا ته غېږه پرانیستې وه، ټول دغه غېږ کې بسیا وو. د هندو، مسلمان، پښتون هزاره، ازبک هتی څنګ په څنګ خوندي وې. د یو بل عقیدې او ژوند دومره درناوی چې د روژې غرمه کې هندوانو دوکانو ته پردې نیولې. هندو مسلمان پښتون، تاجک هزاره په ګډه په مینه د ژووند ارابې ته دیکه ورکوله- چا د بل سر کې مېخونه نه ټک وهل، د مړي رقص دود نه و، له چا غوږونه

پوزې نر پرې کېدې، په تازه مېوو کې يې زهر نه پيچکارې کول....

د کابل د ويار او خوښيوو کيسې ډېرې دي، د ودان سمسور کابل خاطرې ژوندۍ دي، خو دا وخت کابل زخمي دی، د کابل ښايست شهيد دی کابل کنډواله دی، هديره دی. ډار ، وېره، وحشت د کابل برخليک گرځېدلی، لکه د مغولو، چنگيز هلاکو لښکر پر کابل ورختلی...

د کابل فاتحانو نوم لگي، د هيبت او وحشت کيسې يې خپرې دي...

زه ظاهرا په وران ويجاړ کابل کې ژوندی گرځېدم، خو دننه مړ وم، لکه فلمو، ناولو کې چې يو مړی او لاش راپاڅېدلی وي، گرځي... چې دلته «رقص مرده» دود و، ځکه خو زه تر اوسه مرم... کله په يو لاس کله په بل، نن د يوه په گولۍ سبا د بل، لکه د بيا بيا مرگ لپاره ژوندی پاتې وم... لکه هغه مجرم چې قاضي په يوار په شل ځلې اعدام محکوم کړی وي.

ما د کابل همد غسې مرگ او محکوميت ليدلی... د شېرپور مرگ، د ميوند واټ جنازه د چندولو تالان، د دارلامان لوټمار، د چهلستون بربادي.... هغه وخت چې شور بازار کې د ژوند مړی زيندی وه، يواځې د بارودو او گوليو انگولا گډه وه...

د ډاکتر صمد علي حکمت کتنځی کنډواله، د حسين حسرت معاينه خانه ويجاړه وه... خرابات نړېدلی،،، د استاد سراهنگ او استاد رحيم بخش مېنې ويجاړې دي.... بارانه کوڅه کې تيغلي بگلامي بگلامي چيغې نه وي، کافروشۍ کې د خليفه رازق دوکان دړه پرمخې پرته وه...

سرچوک کې د ملا ازبک دواخانه د موتي سېنگ مطب نړېدلی، د کرم چند د ټوکرانو دوکان لوټ دی...

د صدارت له څلور لارې د رام پرکاش عکاسخانه او د پانو خای ورک دی... د حضوري چمن سینه ټانکو شودیاره اړولې- د جشن سیمه وحشت پر سر اخیستې، کابل ننداري، بهزاد، د فرخي سیمنا کنډواله ده.

پر حبیبه، غازي، رحمان بابا، خوشال خان لېسو د توغندیو خولې ښخې دي.

نادرشاه روغتون، ابن سینا.... کې د مرگ اتڼ گډ دی، پر کابل پوهنتون د وحشت دیوانو گونډه وهلې...

کابل له جگړو ویجاړو او له جگړمارو لوټ دی... د جنگیالیو، ملېشو، مجاهدینو، جگړه مارو هر یوه خپل قیامت دی... کابل زخمي دی، د کابل ښکلا پر هر ده.

فاتحان یو په بل پسې پر کابل، د کابل په واټونو، کوڅو راځغلي کابل برباد دی...

کلونه تېره شول، خو زما د وطن د وینو داغونه تازه دي، وینې بهېږي، زخمونه ناسور دي.... د پرهرونو خولې خلاصې دي.

د غمیزو، بربادیو او جنگیالیو یواځې بڼې او څېرې بدلېږي، په نویو شعارو او څېرو د مرگ او وحشت لوبه توده ساتي....

د ازما د وطن تپلی برخلیک دی... خو زما ملت ژوندی دی، د نړۍ هر هېواد چې دومره اوږده موده له مرکزي حکومت، نظام او سیستم بې برخې پاتې شي، ژوندی او متحد نشي پاتېدای.

افغانستان د لوي هېواد او افغان د ستر ملت په توگه ژوندی، یو موټی هېواد او ملت دی....

زما په سینه کې زړه دی... یوازې د سیاست سینه له زړه تشه' خېژي... څکه خو په گرانه د زړه خبرو ته ورماتېدای شي... خو قلموال

د زړه له منلو نشي تېرېدای، د زړه اوري، له زړه وايي او د زړه مني، له زړه مجبور وي... چې قلمونه د زړو په وينو چلېږي... د قلم پر تقدس الله تعالی لوړه کړې. نه يوازې قلم بلکې د ټکو او لفظون پر حرمت هم...

پر دې جګړې همېشه له بري پرته غزېږي... د دغو جګړو برى هم ماتې راوځي هره غاړه ځان ګټونکی ګڼي، خو دواړو بايللې وي... دلته برى يوازې خوب پاتې شي، د حقيقت تعبير نشي ترلاسه کولای.

د بايللې جګړې نيمګړې رښتيا!

دا زما خپل رښتيا دي، زه منم دلته د هر چا خپل رښتيا دي. خو زما رښتيا د بل دروا‌غو له پاره نه دي... قضاوت د لوستونکي حق دی.

د وخت جبر، مسلط اختناق، ترينګلي حالات او ډار زما هغه کمزوري او پره ګرځېدلی چې ددغو يادښتونو په ليکلو راغونډولو کې يې زما پر وړاندې کومې شلولې... ځکه خو لوستونکی ښايي ((بين السطور)) خپله را وباسي... دا د لټون تجسس او جستجو هغه صلاحيت دی چې لوستونکي خپلو راپورته کړيو پوښتنو ته پر ځواب ارباسي... د ((بين السطور)) د لوستو لپاره د سر پر سترګو سربېره د زړه سترګو ته هم اړتيا ده... هيله ده د زړه په وينوو کښلې دغه پاڼې د زړه په سترګو وګورئ.

ښښنه غواړم که د زړه خبرې پر مغزو ښې ونه لګي...

د بايللې جګړې نيمګړې رښتيا

درميان قـــهر دريا تخته بندم کرده ای

باز ميگوی که دامن تر مکن هوشيار باش

۱۳۷۴/۱/۲

پلان صلح برای
افغانستان

له پردي تيري تر تنظيمي جګړو (مذاکرات)

ملګري ملتونه، سيمه ييز اړخونه

کورني مرکچيان

د افغان ربړې اوارى لومړى پلا د ژنېو مذاکراتو تر سرليک لاندې ۱۹۹۲کې د ملګرو ملتو لخوا نژدې شپږ کاله وشاربل شو.

د خبرو پروسه د ملګرو ملتو سرمنشي خاوېر پېرېز دېکوېلار ځانګړي استازي کوردوويز پر مخ وړه، د ۱۹۸۸ د اپريل ۱۴مه يو تړون دريو سندو کې، څلورو تنو هر يوه د کابل له اړخه د بهرنيو چارو وزير عبدالوکيل، د پاکستان بهرنيو چارو وزير زين نوراني، د امريکا بهرنيو چارو وزير جورج شولتز او د شوروي اتحاد بهرنيو چارو وزير اېدوارډ شېواردنادزې په لاسليک اعلان شو.

ژنېو خبرو افغانستان کې د سولې په پرتله د شوروي پوځيانو وتلو ته د لارې برابرېدو موخه لومړى ګڼله، پاکستان د مداخلې مخنيوي د ((رسمي پولو)) تر منځ د ډېورنډ تپلې کرښې د رسميت پېژندلو په نيت د ربړې يو لورى برمته کړى و.

کابل له دغو خبرو سره د خپل مشروعيت ثابتولو هيلې پېيلې وې، امريکا خپلو اوږدمهاله موخو او ګټو ته لار، لوري او ګودرونه کتل -

ځکه خو د ربړې اوارې ته سالم میکانېزم او د جګړې د پای ته رسېدو لومړیتوب ته له هماغه پیله نه دا چې په ټیټه وکتل شول بلکې له سره د خبرو اجنډا کې نه و نیول شوې.

ژېنو خبرو یوازې له افغانستان د شوروي لښکرو وتلو ته مخه ورکړې شوه، جګړه یې پای ته ونشوی رسولی، د دغه تړون په مټ د ۱۹۸۸ د می له پېنځلسمې د شوروي عسکرو وتل پیل او د ۱۹۸۹ د فبرورۍ پر ۱۵مه بشپړ شول، خو جګړې دوام وموند، سوله را منځ ته نه شوه او یو ناپېیلی حکومت جوړ نکړی شو - د ژېنو مذاکراتو اجنډا کې د جګړې مخنیوي، د سولې ټینګښت او ناپېیلي حکومت جوړېدن ځای نه شوی لرلی، چې د خبرو اړخونو او بهرنیو ځواکونو خپلو ګټو او موخو ته د رسېدو هیلې پاللې، ځکه خو د شوروي عسکرو له وتلو سره نه دا چې جګړه پای ته ونه رسېده بلکې لا پسې وغځېده او خونړۍ شوه.

د ژېنو مذاکراتو بهیر کې کوردویز افغان ربړه ۹۵ سلنه اواره اعلان کړه، چې له امله یې د کډوالو تر منځ د بېرته ستنېدو تلوسه دومره وغوړېده چې دېرې کډوالو د خپل بار بسترې را غونډولو تابیا ښودله.

استاد پژواک له حقوقي او دېپلوماتیک پلوه له هماغه پیله دغه پروسې ته ګوته ونیوه، افغان مجاهد او مجاهد ولس کې یې په دې اړه په پاخه سیاسي منطق او ملي لیدلوري ولاړې لیکنې خپرې کړې چې د ولسمل په اهتمام هماغه وخت په کتابي بڼه چاپ شوې.

استاد پژواک په هر ډول منځګړیتوب او اوارې کې د افغانانو د ملي ارادې د درناوي غبر پورته کړ او د پاکستان له خوا یې د افغانانو استازیتوب مردود ګاڼه. له بده بخته تنظیمو د استاد پژواک له سیاسي بصیرت، دېپلوماتیک منطق او ملي درایت ګټه پورته نکړی شوه، په وچ

او شعاري مخالفت ودرېدل. لکه څنگه چې افغانستان د امریکا له لاسه د شوروي کومي ته ولوېد، دغسې د ملگرو ملتو کاواکیو د افغانستان ربړه د یوه بل شر غېږې ته وروغورځوله.

استاد پژواک تر نړیوال نظارت لاندې یوه ځانگړي کنفرانس چې لاندې اړخونه پکې برخوال وي وړاندیز درلود...

۱- د ملگرو ملتو د امنیت شورا دایمي غړي.

۲- ټول افغاني گوندونه/ تنظیمونه د خلق، پرچم په گډون د گوند په توگه، نه د حکومت.

۳- د اسلامي کنفرانس استازي.

۴- د ایران، پاکستان استازي.

د وړاندیز له مخې ملگري ملتو ښایي د سولې لپاره د ټکر د مخنیوي په موخه خپل ځواکونه چمتو او د آزادو ټاکنو د څار لپاره یو پلاوی ټاکلی وای په دې شرط چې د افغانستان گاونډیان د ملگرو ملتو ځواکونه او ټاکنو پلاوي کې برخه ونلري، د ټاکنو پایلې باید ملگرو ملتو تضمین کړې وای. عبوري حکومت ښایي د اساسي قانون مسوده رامنځ ته کړي او د لویې جرگې جوړېدو ته مخه پرانیستې وای...

د امریکا او پاکستان هوس د شوروي په ماتې نشوی خړوبېدی، ځکه خو پخپلو ژمنو نشوی درېدی.

سیمه کې د شوروي او امریکا د موخو، گټو او غوښتنو توپیر څه کېدی شوی...؟

سړی ویلی شي چې امریکا د بل پر اوږه د ټوپک ایښودو پالیسي پامور گوري...

لویدیز او امریکا وار له مخه د شوروي تیري پر ضد د افغانانو جگړه

د کمونېزم او اسلام جنگ گرځولی، ځکه خو جگړه د افغانانو له ارادې دباندې وغځېده... امریکایي او لویدیز سکالران- پروفیسوران د اسلام او جهاد په لیکچر بوخت وو.

له همدې ځایه وه چې د نړۍ له گوټ گوټ څخه جنگیالي دغه جهاد ته راوبهېدل. هېڅ ددغو جنگیالیو سبا ته ونه کتل... که ددغو جنگیالیو اجنډا د افغانانو له هغې سره په ټکر کې راوځي، امریکا به د خیر غونډۍ ته ختلې وي...؟

ضیاءالحق غوښتل تړون د مجاهدینو مشرتابه لاسلیک کړي، که نه وي لږ تر لږه د مجاهدینو پلاوی ژنیو کې وي، خو مولوي خالص د اتحاد د مشر په توگه نشوای چمتو کېدای ژینو ته ولاړ شي. جنرال ضیاء له ده وغوښتل د ژینو سفر او د سند لاسلیک ته غاړه کېږدي، خو خالص له ریاست استعفا وکړه.

حکمتیار د اتحاد موقت مشر شو، خو وړاندې له دې چې د مجاهدینو پلاوی ژنېو ته ولاړ شي جونیجو د ژنېو تړون لاسلیک کړ - ده د جنرال ضیاء الحق د خوښې پر خلاف په ټول گوندیز کنفرانس کې د ژنېو تړون د لاسلیک موافقه تر لاسه کړې وه - له همدې امله ضیاء الحق د ده حکومت ړنگ کړ. خو د ژنیو تړون لاسلیک شوی و ...

له دې دمخه د اوجړي کمپ «د افغان جهاد د وسلو او مهماتو ډیپو» د چاودنې پر پلټنو د جونیجو ټینگار، د ملکي حکومت او جنرالانو تر منځ ترینگلتیا غوروله وه... خو د ژنېو تړون پر لاسلیک بیړې د جونیجو حکومت تغر ور ټول کړ...

که ژنېو تړون کې د ناپیلي-موقت حکومت ټینگښت پاموړ بلل شوی وای، ښايي د وروستیو جگړو او بدمرغیو مخه نیول شوې وی. والله اعلم

په دننه کې د پخلاینې او روغې جوړې هره هڅه د مقابل لوري پر حذف او تسلیمېدو را گرځېده. د کابل سوله د مجاهدینو د تسلیمېدو او واک کې د گډون په غوښتنه را ټوله وه، مجاهدینو کابل رژیم ایله د

ښښنې ور ګټلې شوې..

یوه غاړه هم په مناسب وخت د ناپېیلي حکومت ټینګښت ته نشوې ورګرځېدې، هرې غاړې له سولې خپل ناسم تعریف او تصویر درلود، چې د سولې ټولمنلې او رښتینې تعریف نشوای ګټل کېدای.

مجاهدین او کابل رژیم دواړه داخلي اختلافاتو او ډلبندیو د پټو معاملو او توطیو په شر او د ملي ګټو او ارزښتونو پر سر د بې توپیرۍ او سوداګرۍ په هوس اړولي وو.

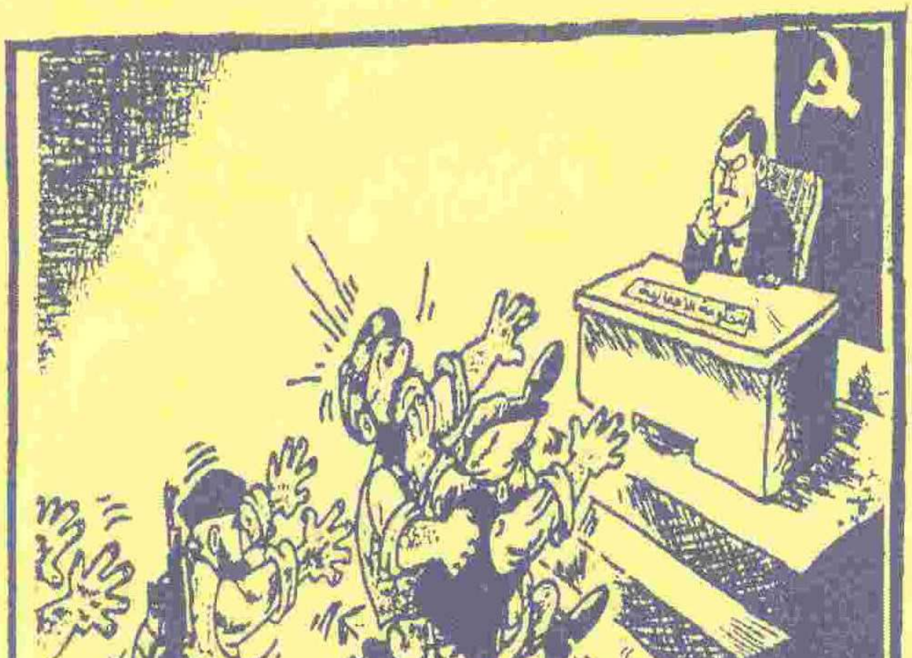

استاد عبدالرحمن پژواک او شهرت ننګيال - پېښور/ ۱۳۶۷ل

چې خبر په گمراهيو د رنا شوم
زه د ستورو له کاروانه را جلا شوم
د سحر ستوريه پرېوځه چې سبا شو
زه په ټولو رهبرانو ناويسا شوم

«تقويم الحق کاکاخېل»

بې منزله لارې

۱۳۶۵ لمريز کال د افغانانو د مقاومت د عروج کال و، روسانو زموږ پر هېواد د پوځي تيري اوم کال پوره کاوه، وخت د روسانو پر زيان و - هره شېبه چې تېرېده، له يوه نوي گوزار سره مخامخېدل، نړۍ د تيري کوونکيو په توگه محکوم کړي وو. له بلې خوا د جگړې د ډېر تاوانونو د روسانو پر اقتصاد ملا ماتوونکي گوزارونه کول.

د پخواني شوروي اتحاد د بهرنيو چارو وزير شېواردنادزي وويل: شوروي اتحاد کال کې لس مېليارده ډالر د افغانستان په جگړه کې تاوان گالي.

روسان د عصبانيت او غوسې په حال کې وو. هغوی خپلو اسلافو او په افغانستان کې خپلو اجنټانو ته په قهر وو او له هغوی يې له وضعې نه د وتلو ابتکار غوښت، د هغه وخت شوروي واکمن گورباچوپ په خپلو پوځونو فشار راوړ، د جگړې د چټکتيا او لا وحشي کولو قومانده يې ورکړه او د مقاومت ځپلو لپاره يې د ټاکلې مودې کرښه ټېره کړه. د دې تر څنگ يې د خپلو گوډاگيانو په منځ کې بدلونونه هم پامور گڼل.

له همدې ځایه وه چې په کابل کې د کمونېست ګوند مشرانو هم د قدرت لوبه توده کړه، هر مشر او د هغه ګروپ غوښتل ځان ګورباچف او د هغه نژدې ملګرو ته د نوې وضعې او حالاتو په غوښتنو او د روسیې د ګټو په کاڼي پوره ثابت کړي. ډاکتر نجیب د خپل ځانګړي استعداد او مهارت له مخې د خاد شبکې له نژدې اړیکو په ګټه پورته کولو د ګورباچف مغزو ته د دغې خبرې په رسولو بریالی شو چې دی د راتلونکي پړاو لپاره له نورو زیات اغېزمن ثابتېدای شي. دا داسې وخت و چې په شمال کې د احمدشاه مسعود او روسانو د موافقې له مخې اوربند و او د جګړې ټول لنګر د هېواد په ختیزو، جنوبي او جنوب لوېدیزو سیمو پروت و.

ډاکټر نجیب په ډېره ځیرکتیا له دې ګټه پورته کړه او ګورباچف ته یې د یوې غونډې د وقفې په منځ کې په داسې حال کې ځان ورساوه چې هغه د تفریح لپاره قدم واهه.

نجیب الله ګورباچف ته وویل: اوس ټوله جګړه او مقاومت د پښتنو په سیمو کې روان دی، دی (نجیب) له دې امله چې پښتون دی کولی شي د مقاومت شدت راکم کړي، په دې ډول نجیب له دغه فکتور د یوې مهمې نقطې په توګه د ګورباچف د پام اړولو په برخه کې استفاده وکړه.

له بلې خوا د شوروي زوړ قیادت د ماضي برخه ګرځېدلې وه، ګورباچوف د ځوان زعامت نوې خبرې راټولې کړې وې، افغانستان کې هم د دغسې تجربې له اړتیا سترګې نشوې پټېدی.

د ۱۳٦٥ په پسرلي کې د خلق دموکراتیک ګوند اتلسم پلینوم جوړ شو، د دغه پلینوم په پایله کې ببرک کارمل لېرې او ډاکتر نجیب د ګوند عمومي منشي وټاکل شو. که څه هم دغه پرېکړه په مسکو کې شوې وه

خو د گوندي پلینوم د پرېکړې پرتوګ ورواغوستل شو. په راډیو ټلوېزیون کې د اشرارو نوم په اپوزیسیون واوښت. ډاکټر نجیب له اپوزېسیون سره د ډیالوګ شعار خپل کړ. د نوې اساسي قانون او ملي پخلاینې پروسه یې رامخې ته کړه او هغه ناپېیلي شخصیتونه چې دوی ته نژدې بلل کېدل په کابینه کې شامل کړل.

د ببرک کارمل پلویانو د نجیب دغه کړنې او تګلاره د ګوند له اساسي تګلارې انحراف او په اصطلاح د کارګرې طبقې له اېډیالوژۍ سره خیانت وباله او تر همدې نامه لاندې یې د خپلو افرادو او پلویانو سازماندهي پیل او د نجیب د پرځولو لپاره په لیکو جوړولو لاس پورې کړ.

له دې سره په کابل کې د کارمل پلویانو مظاهره وکړه، مظاهره کې د ظاهر طنین رول څرګند و، یو شمېر نجونو ارګ ته په ننوتلو د ګورباچف او ډاکټر نجیب پر ضد شعارونه ورکړل. په دې توګه د ډاکټر نجیب پر خلاف د کارمل ډلګۍ د څرګندې دښمنۍ لومړی ګام واخېستل شو.

نجیب له دې پرته بله لاره نه درلوده چې د روسي پوځیانو له وتلو سره موافقه وښیي، خو د ببرک کارمل ډلې له افغانستان نه د شوروي پوځیانو وتل د ثور انقلاب ماتې او یو تاریخي خیانت ګڼه، سلیمان لایق بي بي سي ته په یوه مرکه کې وویل کله چې ګورباچف له افغانستان نه د خپلو پوځیانو د وتلو خبره رامخې ته کړه د کارمل خبره توره وایشېده، وارخطا شو، لړزه پرې ګډه شوه، ګورباچف ته یې وویل: اگر اکنون از افغانستان قطعات نظامي اتحاد شوري فراخونده شود، رهبری شوروي بار دیگر مجبور خواهد بود تا یک ملیون سرباز به افغانستان داخل کند - دې ته ورته خبره ډاکټر نجیب هم په خپله یوه مرکه کې یاده کړه.

ببرک کارمل درې میاشتې په شوروي اتحاد کې وځنډول شو، ډاکټر

نجیب ته په پوځ او نورو دولتي ارگانونو کې میدان خالي و، دغه وخت ډاکټر نجیب لپاره ضروري وه په گوند او وسله والو ځواکونو کې خپله اتوریته پیاوړې او د هېواد د لومړني شخصیت په توگه ورته د تبارز زمینه برابروي، په دې توگه عملاً د گوند او حکومت لومړی درجه شخصیت وگڼل شو.

ببرک کارمل د شمال لپاره یو ځانگړي پوځي او سیاسي تشکیل منظور کړی و، د دغه تشکیل نوم "د شمال قوماندانی" و، "د شمال قوماندانی" مشر سلطان علي کشتمند و چې د ستم او پرچم د اهدافو پلي کولو ته یې نوې لارې په نښه کولې.

د شمال قوماندانی فوق العاده امکانات او امتیازات په واک کې لرل چې د شمال د ټولو فاشیستي کړیو د ښلولو پر پروسه یې کار کاوه.

مخکې تر دې چې په روسیه کې د گورباچف مرستیال "گینادي یانایف" په مشرۍ افراطي کمونېستان کودتا وکړي، د دې زمینه برابره شوه، چې کارمل بېرته هېواد ته ستون شي، چې کله افراطي کمونېستان په روسیه کې واک ترلاسه کړي د کابل واگې به کارمل ته سپارل کېږي.

ببرک له نجیب سره ژوره عقده درلوده، ده پوځ او گوند کې خپل پلویان تنظیمول او غوښتل یې که ممکن وي د تشکیلاتو له لارې او که نه د پوځي اقدام له لارې نجیب له قدرت لېرې کړي.

"آیا نجیب را میشناسید؟" کتاب خپراوی:

په شوروي کې د یانایف د کودتا له خبر سره په کابل کې د پرچم او ببرک پلویانو دغه حرکت د خپل بري په توگه جشن ونیو، خو کله چې د

کودتا د ماتې خبر خپور شو، کارمل د شوروي کمونېستانو په مرسته د اقتدار له ترلاسه کولو نهیلی شو، خو واک ته د رسېدو له هڅو او یا لږ تر لږه له نجیب الله د غچ اخېستو له کوښښونو لاس په سر نشو.

کابل کې د واک شخړو د قومي او ژبنیو اختلافاتو بڼه خپله کړه - چې د وخت په تېرېدو یې د پېښور تنظیمو باندې هم خپل سیوری وغوړاوه - عبدالحمید محتاط (۱۹۸۸دسمبر) فرخار کې له مسعود سره خپل درې ورځني ملاقات کې پر ډاکټر نجیب الله د قبیله سالارۍ د تورونو غوټه پرانیسته.

د دغو هڅو د ځنځیر یوه کړۍ د سمتي او ژبنیو تمایلاتو نه گټه پورته کول وو، په کابل او پېښور دوارو کې دغه تمایل او حساسیتونه وپارول شول چې په لومړي سر کې یې د ستم او پرچم یا په بله وینا د رباني - مسعود او کارمل د ډلو تر منځ د گډو کوښښونو مزي وغځول.

د ډاکټر نجیب الله ورور صدیق الله چې احمد شا مسعود له پنجشیره پاکستان ته ولېږداوه، I.S.I ته وسپارل شو، ای. اېس. ای د جمعیت په همکارۍ پر صدیق الله "آیا نجیب را میشناسید" تر سرلیک لاندې کتاب وکیښ چې لومړی پلا آی اېس آی او دویمه پلا د جمعیت فرهنگي دفتر په لوړ شمېر چاپ کړ. دغه کتاب ظاهراً د ډاکټر نجیب پر خلاف لیکل شوی خو ډېر ځایه تر پلاله لاندې اوبه تېرې شوې او دغسې مطالب پکې ځای شوي چې د پښتنو د کلتور، توهین او سپکاوی گڼل کېږي. په دې توگه د ستم، پرچم او جمعیت یوه بله گډه فلمي سناریو را منځ ته کړای شوه. ډاکټر نجیب الله، احمدشاه مسعود ته یوه لیک کې I.S.I ته د صدیق الله د سپارلو گیله او پېغور ورکړ. د ده په خبره صدیق الله به یې د ده پر خلاف کارولی و، خو د یوه افغان په توگه به

يې I.S.I ته د سپارلو ناځواني نه کوله.

د ډاکټر نجيب الله د ورور صديق الله له را تګ سره پېښور کې د احمد شاه مسعود ميرنی ورور ډګروال دين محمد تری تم شو- د ده ورکېدل ځينو پر حزب اړول، خو ډېرى ورته د صديق الله له راتلو سره په اړيکه کتل.

صديق الله له پاکستان لويديز ته په کډه کېدو، د سياست او رسنيو له ياده ووت...

د ډاکټر نجيب الله او روسيې تر منځ د بدګومانۍ واټن:

د شوروي پوځونو له وتلو، امريکا کابل کې په ځانګړو مراسمو د خپل سفارت په تړلو غوښتل د رژيم سقوط باوري کړي ... څکه خو يې د سفارت له انګړ د خپل بيرغ په ډراماتيک کوزولو د ډاکتر نجيب الله نسکورېدل اعلان کړل... روسانو غوښتل د هېواد ختيز او جنوب سيمو د سولې تر نامه لاندې وسله وال ځواکونه کابل ته ولېږدول شي چې د کابل دفاع شونې شي که داسې ونشوه دغه ټول ځواکونه د هېواد په شمال کې ځای پر ځای او شمال د هېواد د پلازمېنې په توګه اعلان شي، په دې توګه به شمال د پوځي او ګوندي ځواکونو فعال مرکز او د جنوب د ازادولو غښتلی سنګر وګرځي.

ډاکټر نجيب د دغه پلان په وړاندې منفي دريځ درلود او هغه يې په يوه بله بڼه د هېواد د وېشنې هڅه ګڼله.

له همدې ځايه وه چې د ډاکټر نجيب او روسيې تر منځ د بدګومانۍ

واټن زیاتېده. ډاکټر د دلوې ۲٦ مه د ملي ژغورنې ورځ وګڼله او د ۱۳۷۰ لمریز کال د جدی په ۲۵مه یې خپله وینا کې وویل: د بهرني یرغل پر وړاندې د افغانانو ملي پاڅون د دلوې په ۲٦نېټه بریالی شو. په همدې مهال د روسیې سفیر له ډاکټر نجیب سره د بېړنۍ لیدنې غوښتنه کړه او دی یې د روسیې پر ضد په لمسون تورن کړ.

ډاکټر د ډیپلوماتیکي پوستې له پلټنې چې د روسانو له خوا کېده ډډه وکړه او د دغه پوستې د لېږد کرښه یې د شوروي اتحاد پر ځای هندوستان وټاکه.

له بلې خوا د مسکو او ایران له نژدې کېدو ډاکټر نجیب ته داسې اطلاعات ورسېدل چې په روسیه کې له چاپېدونکو افغانیو یو شمېر په حیرتان کې ځینو دولتي او مخالفو قوماندانانو ته ورکول کېږي چې یو شمېر نورې پر ډالرو له بدلېدو وروسته زېرمه کېدلې. له دې پرته له قرارداد نه د باندې وسلې او مهمات هم حیرتان ته لېږدول شوي وو، له همدې ځایه وه چې ډاکټر نجیب په کابل کې د مسکو سفیر ته د مزار له قونسل شکایت وکړ...

د ایران رول:

ایران د تېلو د ناپایه زېرمو په لرلو روسیې ته لکه سعودي د امریکا لپاره حیثیت درلود ځکه خو د افغانستان په ربړه کې د یوه ځواکمن لاس په لرلو فعال پاتې شو.

په دې لړ کې له امریکا سره د ایران دښمني هم د شوروي اتحاد دریځ پیاوړی کاوه چې د ایران لپاره ښه چانس ګڼل کېده.

فرانسه هم له مسعود او ایران سره د ښو اړیکو له مخې پر دغه لیکه مله شوه، همدا فرانسه وه چې خمیني د شاهنشاه پر خلاف تري د انقلاب قومانده ورکوله. ایران یوه بله کړی کې ((د سلطانعلي کشتمند، عوض نبي زاده، خادم بېگ او جنرال غلام سخي په ځایولو سربېره)) نصر، پاسداران، نهضت اسلامي، شورای اتفاق، دعوت اسلامي، جبهه متحد اسلامي... ډلې په وحدت گوند کې راټولې کړې، ایت الله محسني د ایران فشار ته غاړه کېښښوه... دده په خبره د وحدت ځیني مشران له کابل دستور اخلي... ځکه خو پېښور ته د خپلو تشکیلاتو په لېږد اړ کړل شو...

(۱۵ مارچ ۱۹۹۱ فرنتیر پوسټ)

د سلطانعلي کشتمند ورور اسدالله کشتمند چې په ایران کې د ډاکټر نجیب شارژدافیر و، بیله دې چې رژیم، سفیر او د بهرنیو چارو وزارت په جریان کې واچوي له ایراني لوري سره د سلطانعلي کشتمند ځانگړي مراسم تاوده ساتل، پر دغه تکي له خبرېدو سره ډاکټر نجیب، کشتمند له صدارت نه گوښه او فضل حق خالقیار یې د هغه پر ځای صدراعظم وټاکه، کشتمند هم له گوند نه خپله استعفا اعلان او په یوه مرکه کې وویل: ((له فکري اړخه له وحدت گوند سره تړاو لري خو تشکیلاتي اړیکي یې ورسره نه شته.))

په دې توگه یوې خوا ته امریکا، سعودي او پاکستان او بلې ته ایران، روسیه او فرانسه یوې نوې لوبې ته د خپلو لوبغاړو تر شا ودرېدل، مسعود او رباني له دواړو غاړو سره د تفاهم او اړیکو کانالونه پرانستي

له شلوېښتم لښکر سره اوربند:

په ۱۹۸۰ کال کې احمدشاه مسعود له شوروي څلوېښتم لښکر سره اوربند وکړ - دا چې د اوربند زمينه د چا په هڅو را منځ ته شوه، منځګړي يې څوک وو، ډېرې خولې ډېرې خبرې - ځينې رپوټونه په دغه موخه کابل ته د احمدشاه مسعود راشه درشه په ګوتو کوي، چې د تأمل وړ ګڼل کېږي، خو د عبدالحميد محتاط، دستګير پنجشيري رول او اغېز پاموړ حقيقت را ختلی شي.

د مجاهدينو تر منځ له حکمتيار پرته له شوروي لښکرو سره د احمدشاه مسعود اوربند کوم غبرګون را منځ ته نشوی کړی، حزب اوربند د جهاد او د مجاهدينو پر ضد توطئه وګڼله، چې په مټ يې مسعود د مجاهدينو ځپلو فرصت تر لاسه کړ.

دلته وه چې شورويانو، جنوب، لويديز او ختيز کې د جګړې اور ژبغرانده او دغو سيمو کې د نويو او پراخه بريدونو ستراتيژي پلې کړه.

د اوربند تړون کې مسعود ژمنه کړې وه چې شوروي پوځي کتارونه به دده له واک لاندې سيمو خوندي تېرېږی، پر وړاندې يې شوروي اړخ مسعود ته د لوژستيکي او خوراکي توکيو مرستو ته خپله ژمنتيا څرګنده کړې وه.

لکه دمخه مو وويل له حزب اسلامي پرته جهادي تنظيمونه پټه خوله پاتې شول - په داسې حال کې چې له رژيم سره د اړيکو شک نه ښنونکی جرم او ملي خيانت پېژندل کېده اودغسې يو تور د ژوند بيه او د رټلو او ترټلو نغد سند ګرځېدی شوای، خو احمدشاه مسعود د مجاهدينو، پاکستان او نړيوالو لخوا له کومې پرې، ګوتڅنډنې او ګوتنيونې سره

مخامخ نشو، له همدې فرصت په گټه اخیستو مسعود د نظار شورا تشکیلاتو او جمعیت د برمته کولو مخه ومونده او د رژیم دننه یې د کودتاگانو زمینه تر لاسه کړه.

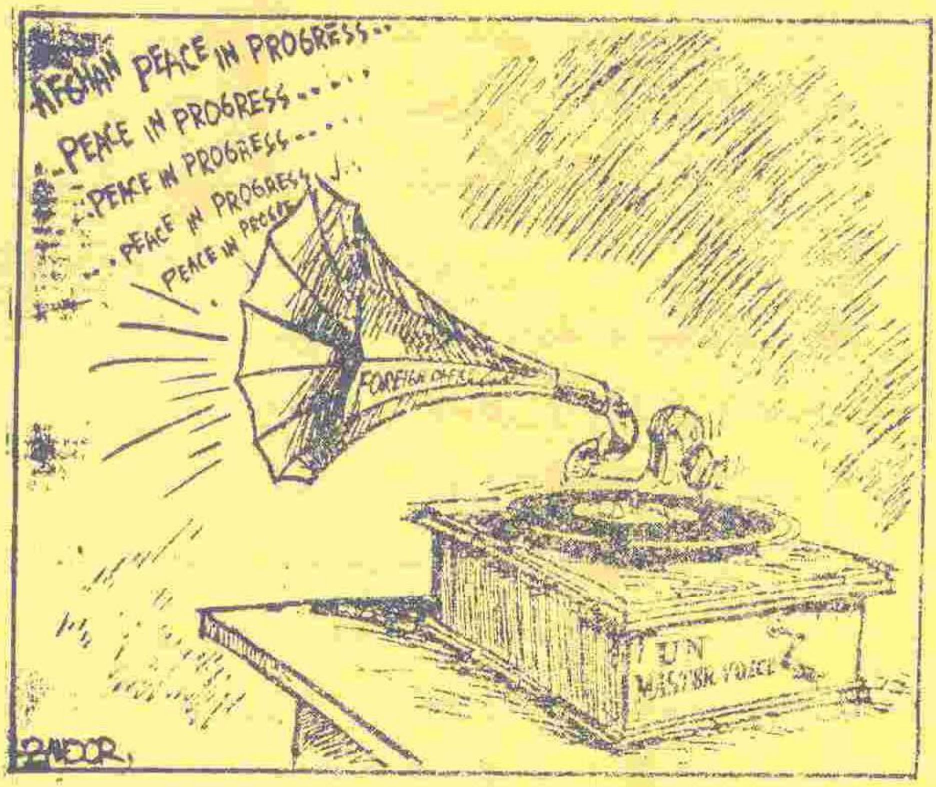

د رژيم دننه دلبندی

۱۹۸۸ د دسمبر په لومړيو کې عبدالحميد محتاط له کابل مزار او له هغې د دريو خرخکو په بدرگه تخار ته ولاړ، د تالقان - په خواجه غار کې له کېناستو وروسته چورلکې بېرته مزار ته ستنې شوې - دلته محتاط او داؤد د ارباب سکندر په ملتيا د احمدشاه مسعود له يوه قوماندان گدا سره وکتل له يوې لنډې دمې وروسته يې د فرخار ورسج کې دری ورځې له احمدشاه مسعود سره تېرې کړې.

محتاط دنده لرله شوروي دکتورين احمدشاه مسعود ته تشريح کړي - ده احمدشاه مسعود ته پر دې ټينگار کاوه چې د ډاکټر نجيب الله پر ځای له شوروي اړخ او رژيم له ځانگړيو کړيو سره اړيکي او پوهاوی پامور گڼي - ده مسعود دې ته ور مات کړ چې له شوروي لوري سره مخامخ ليده کاته وکړي - موافقه وشوه چې د گورباچوف له ځانگړي استازي جنرال ورينيکوف او کابل کې شوروي سفير يوري ورنتسوف سره وگوري.

محتاط ژمنه وکړه چې دوو اونیو کې به یې له شوروي لوري سره مخامخ ناستې ته زمینه برابره کړي، چې جنرال ورینیکوف او یولي ورنتسوف پنجشیر کې له مسعود سره کیني.

مسعود د کابل حیرتان لارې د پرانیستو ژمنه ورکړه - دغسې یې د تالقان ذخیره باغ کې د ځای پر ځای شوې پوځي قطعې کلابندي ماته کړه. جنرال ورینیکوف د یوه ماهر روسي نقاش په گوتو د احمدشاه مسعود جوړ شوی انځور چې پر سپین اس سپور لیده کېده او د یوې ښکلې تابلو بڼه یې لرله د سوغات په توگه چمتو کړ - انځور دومره ښکلی او طبیعي ښکارېده لکه ژوندی مسعود د سړي په وړاندې دی.

عبدالحمید محتاط د مسعود پر وړاندې نجیب الله د ده پر قومي او قبیلوي گرایشاتو تورن کړ - ده د مسعود پر وړاندې دا خبره راپورته کړه چې گني «نجیب الله با مبتذل ترین نوع غرور ملي که در ساختار عقب مانده نظام اقتصادي و اجتماعي جامعه قبیلوي پشتونها نهفته است اغشته است - وی همیشه به این مباهات دارد که بگوید: تاسو د هغو ننگیالیو پښتنو بچیان یاست ...»

محتاط، احمدشاه مسعود ته د ده په وینا له هغو توطئو پرده پورته کړه چې گني نجیب الله غواړي یو ځل بیا افغانستان کې د قبیلوي نظام پاینښت باوري کړي، ځکه خو دا اړینه ده چې له شوروي اړخ سره اړیکو او تفاهم ته ور وگرځو او د نجیب الله د قبیلوي نظام د پاینښت توطئه شنډه کړو.

۱۹۹۰کې چې احمدشاه مسعود له تخار، پنجشیر ته خپل هېډکوارټر ولېرداوه، بهرنیو چارو وزیر عبدالوکیل ته یې لیک ولېږه - د لیک را لیک فضا محتاط برابره کړې وه - دلته وه چې د ډاکټر نجیب الله پر خلاف په کور دننه توطئو ځپې توپاني کړی شوې.

د شوروي او احمدشاه مسعود تر منځ پوهاوی او اړیکي نورې هم وغوړېدې - د شوروي د څلوېښتم لښکر قوماندان جنرال ګروموف مني چې له افغانستان د عسکرو له وتلو دمخه له مسعود سره توافق ته رسیدلی، خو د توافق پر څرنګوالي څه نه وايي، یوازې دا ټکی را اخلي چې مسعود به نور پر شوروي پوځیانو برید نه کوي او شوروي به د ده لوژستیکي مرسته کوي.

څومره چې د مسعود څواکونو غوښتي وای له شوروي کتارونو خوراکي لوژستیکي... مواد پخپله خوښه ترلاسه کولای شوای... اړیکې دومره وغوړېدې چې شوري قرارګاه د نظار شورا قوماندانانو په لاسلیک د تولو اسنادو په مجرا ورکولو مکلفه ګڼل کېده...

بې تعبيره خوبونه

تنظيمونه د اقتدار په ناندريو او سياليو لګيا وو، ښاغلي سياف د جهادي تنظيمو دننه نويو انشعابونو ته په لمن وهلو د تنظيم زېږوونې پروسه غښتلې کړه. د محمدي له حرکت انقلاب اسلامي، مولانا نصر الله منصور او رفيع الله مؤذن د ښاغلي سياف په مرسته د جلا جلا ډلو بنه خپله کړې وه. مولوي محمد مير د نجات ملي جبهې په نامه د ښاغلي مجددي له تنظيم نه د رابېلې شوې ډلې مشري کوله، په حقيقت کې دغه درې واړه ډلې د ښاغلي سياف پر محور څرخېدلې.

د شوروي يرغل په لومړيو کې چې استاد سياف له زندان ازاد او پېښور ته رسېدلی و، استاد رباني د جمعيت لومړی مرستيال اعلان او له خپله اړخه د افغانستان د ازادۍ لپاره اسلامي يووالي مشرتابه ته کانديد کړ - د ده په ګټه يې د مجددي تنظيم يوه رايه رانيوه.

استاد سياف د اتحاد رياست په مټ د جلا تنظيم پلان له جمعيت د مخکښو کسانو په را بېلولو پيل کړ، دغسې يې د مجاهدينو پر دغه اتحاد هم چې په اووګوني مشهور و ګونډه ووهله.

((د افغانستان مجاهدينو اسلامي اتحاد)) په دوه نيم کلن ژوند کې ښاغلي سياف ته د منشعبو ډلو ډېر افراد په ميراث ورسېدل، مولوي محمد مير له خپلې ډلګۍ سره د اتحاد په تنظيم ورګډ شو، مولانا منصور او رفيع الله مؤذن د ښاغلي سياف له کړۍ نه په واتن نيولو دې ته اړ شول د ايران په مرستو خپل موجوديت ژوندی وساتي، دلته وه چې د اتحادونو او ائتلافونو تجربې يو پر بل پسې له ناکامۍ سره مخامخ

شوې، د روسي پوځونو له وتلو وروسته د نوي پړاو لپاره جهادي مشرانو او قوماندانانو د بېلا بېلو پلانونو او دريځونو په غوره کولو ځانونه د وروستی گټې لپاره چمتو کول - له رژيم سره له پټو او ښکاره اړيکو راواخله له ډاکټر نجيب سره تر ليدنو کتنو پورې هڅې په تېزی روانې وې. حزب لومړی په عراق او دويم وار ليبيا کې د نجيب رژيم له استازو سره خبرې کړې وې، پير گيلاني هم له نجيب سره بغداد او سويس کې کتلي وو. د صبغت الله مجددي ورور قدرت الله مجددي فرانسه کې له نجيب الله سره پټې ناستې لرلې... ددغو پټو اړيکو لړی په دې راټوله وه چې ډاکټر نجيب الله پخپله گټه د واک پرېښودو جوړجاړي ته ور مات کړي. په بله وينا تنظيمي مشرانو د ځان په گټه د واک لپاره له کابل سره د پټو اړيکو مسابقې ته دنگل، که وکړای شي له ډاکټر نجيب الله واک د ځان لپاره غصب کړي... په دې توگه د تنظيمونو مشران له وړاندې د اقتدار د خوبونو په تعبير پسې لالهانده وو.

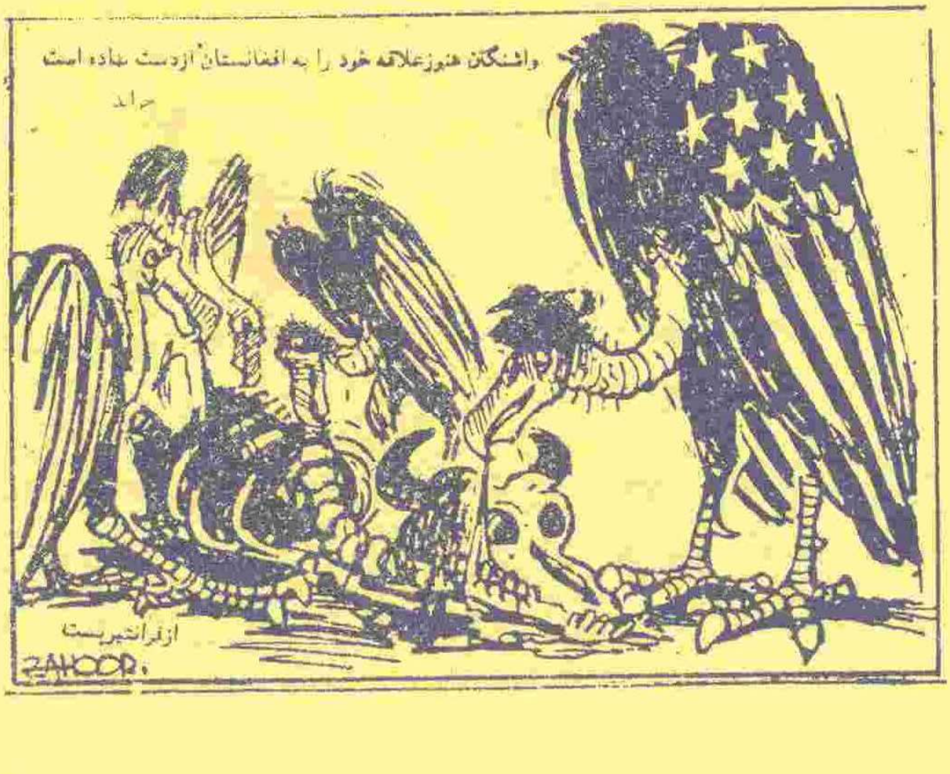

د واک لېوالتیا

د شوروي عسکرو د وتلو اعلان تنظیمونه د حکومت جوړولو په نوي هوس واړول ... په داسې حال کې چې تنظیمي اتحادونو پایښت نشوای کړی، د هر اتحاد له ګېډې د نوي تنظیم پښې راوتلې ... ځکه خو د حکومت جوړونې د تجربې تر شا هم د یوه پراخ ملي سیاست او لرلید پر ځای د انحصار منګول ټینګه وه ...

اټکل بلکې باور دا و چې د شوروي پوځیانو په وتلو د ډاکټر نجیب الله رژیم د ځو اوونیو میلمه دی، له همدې ځایه وه چې تنظیمو وار له مخه د واک تر لاسه کولو بېلابېل تمرینونه پیل کړي وو ...

دغسې فرصتو ته په کتو تر ټولو اړینه هڅه د مجاهدینو موقت حکومت جوړول و. جلا وطن حکومت یې ځکه نشوای بللای چې د هېواد نوي سلنه خاوره یې خپل واک کې ګڼله ...

پېښور مېشتي تنظیمونه د خپل واک له احتمالي ننګونو هم اندېښمن وو، له همدې امله یې د تنظیمي انحصار او حاکمیت د خوندیتوب په موخه د موقت حکومت لپاره یوه کمزورې اډانه را منځ ته کړه ... د دغه کاواکه ګام له امله اعلان شوي حکومت نه د کډوالو، نه هیواد کې د ننه مجاهدینو او نه هم سیمه ییزه او نړیواله کچه کوم پرستیژ او باور تر لاسه کړای شو چې له امله یې حکومتي تشکېلات یواځې د کاغذ پر مخ او پېښور تر دوو دفترونو پورې محدود پاتې شول.

د ۱۳٦٦ لمريز د جوزا په لومړيو کې د انجينر احمدشاه احمدزي په مشرۍ د مجاهدينو لومړۍ موقت حکومت اعلان شو ... انجينر صاحب د غبرگولي په ۲۹ مه خپله ۱۲ کسيزه کابينه چې د دفاع، کورنيو، بهرنيو، ماليې، بيا مېشتېدنې او ودانولو، ښوونې روزنې، عدليې، پلان، دعوت او ارشاد، روغتيا وزارتونو راټوله وه، اعلان کړه ... د حکومت مشر پر دوو مرستيالانو سربيره ټولټال ۲۱ وزارتونه او ۵۷ کسيزه شورا چې دوه دوه غړي يې له هر ولايت، ۹ تنه له کډوالو، ۹ تنه هېواد کې له قوماندانانو يا د هغوی له استازو او ۱۹له علماوو پوهانو جوړه شوې وي پام کې نېولې وه...

د شوروي لښکرو د وتلو په درشل کې امريکا او پاکستان د يوه جدي سياسي گام په توگه د مجاهدينو له دواړو اتحادونو د يوه پراخ موقت حکومت لپاره په ۱۳٦۷/۱۱/۲۱ نېټه د اسلام اباد مدينه الحجاج کې له هر تنظيم شپېته شپېته تنه د تنظيمي مشرانو په گډون مشورتي شورا کې راټول کړل.

٦۰ تنه ايران ميشتو تنظيمو ته سهميه وټاکل شوه، خو هغوی ۱۲۵چوکۍ غوښتې، تر هغې چې په ۸۰ سلا شول ...

د امريکا ځانگړی استازی ټامسن ... جنرال حميدگل او بېنظېربوټو په نژدې اړيکه کې وو ... تر دې چې د خپلو دفترونو ځانگې يې حاجي کمپ کې پرانيستې وې ... ماته يوه دوست په دې اړه د بېنظيربوټو د ځانگړيو يادښتونو ويلي چې خورا په زړه پورې دي، خو ما تر اوسه نه دي موندلي... د بېنظير چاپ شويو يادښتونو کې دغه پرمختيا ته مازې اشاره او سرسري يادونه شوې ...

مشورتي شورا او د مولوي حقاني فارمول

حاجي کمپ (مدینة الحجاج) کې د سلواغې له ۲۱ مې د کب تر لومړۍ غونډو کومه پایله ورنکړه ...

استاد سیاف ویل د انجینر احمدشاه احمدزي تر مشرۍ لاندې موقت حکومت شته بل ته اړتیا نه لیدل کیږي ... له اوږده بحث وروسته وپتیل شوه د انجینر احمدزي حکومت له مشورتي شورا د باور رایه واخلي، چې تر لاسه یې نه کړای شوه ...

یو ځل بیا ډب را منځ ته شو ... مولوي جلال الدین حقاني د هلمند نسیم اخوندزاده ته وویل چې مشرانو ته اخطار ورکړي ... نسیم اخوندزاده خپله وینا د مشرانو په غندلو پیل کړه ... په هغسې ټکو چې یوه مشر هم پورته نشوای کتلی ... ده مشران په سخت غبرګون و ګواښل. د نسیم اخوندزاده وینا د شورا په غړو کې هم نیوکو ته مخه ورکړه. د امریکا سفیر، جنرال حمیدګل او بېنظیربوټو ستومانه شوي وو، د شورا ګډونوال هم بې حوصلې وو ... ځکه خو یې د کب پر دریمه مولوي حقاني ته د وروستۍ پرېکړې او اواري توی وړی واک ورکړ.

مولوي حقاني د کب پر څلورمه خپل فارمول وړاندې او پر همدغه ور ځ ټاکنې ترسره کړې ..

ډب له دې امله غزېدلی و چې له هر تنظیم (۶۰) استازو د خپل

تنظیم مشر ته رایې ورکولې، ځکه خو اکثریت چا نشوای ګټلای ...

مولوي حقاني خپل فارمول کې د شورا غړو ته د دوو رایو حق ورکړ، طبعي وه چې یوه رایه یې د خپل تنظیم مشر او بله هر مشر ته چې غوښتي وای ورکولی شوی... په دې توګه هر مشر چې د دویمو رایو ډېرې تر لاسه کړې وې د حکومت مشرتابه او دویم هغه د صدراعظم چوکۍ ګټلی شوی ...

حضرت صبغت الله مجددی ۱۷۴، سیاف ۱۷۳، مولوي نبي ۱۳۹، حکمتیار ۱۲٦، خالص ۱۰۲، رباني ۹۹، ګیلاني ۸۹ رایې واخیستې ...

ملي جبهې ته له مشرتابه سربېره روغتیا وزارت او اتحاد ته له صدارت علاوه د مخابراتو وزارت ورسېد. د نورو تنظیمونو درې درې وزارتونه په پچه وختل...

دفاع، علمي تحقیقات او کرنې وزارتونه حرکت ته، سرحدات، خارجه او عدلیه حزب ته، داخله، حج او ملي امنیت خالص ته، بیا ودانولو، دعوت او ارشاد او معادن جمعیت ته، ستره محکمه، ښوونه روزنه او مالیه محاذ ته...

مولوي خالص پخپل وړاندیز سیاسي زلزله رامنځته کړه- ده د ښځو لپاره داسې وزارت وغوښت چې له A تر Z ټول کار کوونکي یې ښځینه وي.

د کب پر ٦۲د پکتیا شیوه کي کې (دګربښې ۱۳ کیلومتری کې) کابینې خپله لومړۍ نمایشي غونډه وکړه ... خو حکومت داخل ته ونه شوای لېږدېدی، چې جلال آباد یې ونشوای نیولی، هماغسې د پېښور حویلیو کې پاتې شو...

د ۱۳٦۸ چنګاښ کې د تخار له پېښې سره چې د حزب سید جمال

ولید په کې د جمعیت یوه ډله قوماندانان یوه کمین کې ووژل، استاد ربانی حکومت کې د حکمتیار تعلیق وغوښت. حکومت د تخار پېښې پلټنې ته له لاندې کسانو پلاوی وټاکی: مولوي قلندر، مولوي محمد سرور، مولوي محمد عمر، مولوي عبدالبصیر، مولوي عبدالرحیم چترالي او ډاکتر عبدالله عزام ...

ددغې پېښې وروستی پرېکړه د پلاوي او پلټنو پر ځای د محمد یونس قانوني تر مشرۍ ځانګړو تحقیقاتو کې چې د سید جمال په اعدام منتج شوه پلې کړی شوه ...

حکمتیار په دې تکي چې ټاکلې موده کې ټاکنې ونکړی شوې له حکومته ووت ... قاضي نجی الله د عدلیې وزیر په توګه د حکومت انحلال اعلان کړ... خو حکومتي تشکیلات یې منحل نکړای شول ... حکومت راکد پاتې شو ... ادم نشته بوی یې شته ...

د جنرال تني ناکامه کودتا:

د جنرال شهنواز تني او ډاکتر نجیب الله تر منځ اختلاف د دافع هوا قوماندان جنرال ولي شاه تني پر سر را پورته شو- ولي شاه له حکمتیار سره اړیکي ټینګې کړې وې، اړیکي د ډګروال سید نعیم شاه په مټ غزېدلې. ډګروال سید نعیم د ولي شاه یو لیک حکمتیار ته وړی و- ځرنګه چې حکمتیار پاکستاني مقاماتو ته پوځ کې د خپل اغېز او نفوذ په مټ د کودتا ټېر وهلی و، ځکه خو یې له I.S.I د ځانګړو شونتیاوو غوښتنه کوله- حکمتیار د جنرال ولي شاه لیک د خپلې مدعا د اثبات لپاره پاکستاني مقاماتو ته ورکړ- هغوی د خپلو څېنلونو له لارې د لیک

کاپي د ډاکټر نجیب استخباراتو ته ورسوله، خاد د دغه لیک له مخې جنرال ولي شاه او ۳۶ پوځي افسران ونیول- د مرغومي لومړیو کې کابل راډیو یوه اعلامیه خپره کړه چې د کودتا د هڅو په تور یې ۱۳۰ ملکي او پوځي مامورین نیولي دي.

ډاکټر نجیب الله په دې اړه خپله وینا کې وویل: . .. دغه ډله له حکمتیار سره پېیلې وه، غوښتل یې دفاع وزیر شهنواز تنی ووژني ....

د دوی په وینا دغو کسانو کې ۴۸ تنه گوندیان هم برخوال وو...

جنرال تني له دې وړاندې نیوکه لرله چې دفاع وزارت منسوبین هغسې امتیازات نه لري چې د خاد کارکوونکي او گارد خاص افراد پرې نازولی شي- په داسې حال کې چې د جگړې بار د پوځ پر اوږو پروت دی، ده د لوړپوړیو افسرانو له ټاکنې او ترفېعاتو هم گیله لرله چې خوښه یې پامور نشي گټل کېدی- دا ټول یې د خلقیانو پر ضد توطیه گڼله.

جنرال شهنواز تنی په ټوله معنا یو عسکر و، پوځ کې د زړور، مسلکي او له فساد پاک جنرال په توگه پېژندل کېده - چې ټوله موده یې قبلا یا د جگړې په لومړۍ کرښه کې تېره کړې وه، ده ځان د انقلاب رښتینی مدافع گاڼه او ځان ته یې حق ورکاوه خپلې مسلکي چارې د چا له مداخلې پرته ترسره کړی شي.

د جنرال تني او ډاکټر نجیب الله اختلاف میاشتې میاشتې دوام درلود- شوروي سفارت ظاهراً دوه واره هڅه وکړه د دوی تر منځ روغه وکړي، خو ونه توانېد.

شاهنواز تني ټینگار کاوه چې نجیب الله بې ځایه دفاع وزارت چارو کې لاسوهنه کوي- ده د جنرال ولي شاه تني خوشي کېدو غوښتنه کوله، خو نجیب ته خاد کره اسناد وړاندې کړي و چې له حزب سره یې

د کودتا لپاره د جنرال ولي شاه پېيلتيا ثابتوله.

د خاد تر څنګ اصف دلاور، نبي عظيمي او له احمد شاه مسعود سره پېيلو جنرالانو هڅه کوله د جنرال تني او ډاکټر نجيب الله تر منځ ترینګلتیا وغزوي- له همدې ځایه وه چې ډاکټر نجیب ویل پښتانه جنرالان ورسره په مخالفت ولاړ دي- خو عظیمي، دلاور او بابه جان يې ننګې ته درېدلي- پښتانه مجاهدين ورسره په جګړه بوخت دي، دوستم او مؤمن يې دفاع کوي.

پر دې سربېره د جنرال تني او ډاکټر نجيب الله تر منځ د منځګړيتوب هڅو د دوی تر منځ اختلاف په دښمنۍ واړاوه - عبدالحمید محتاط ((د صدارت مرستیال)) ډاکټر نجیب الله ته ډاډ ورکړ چې کولی شي جنرال تنی سمې لارې ته 'را وګرځوي - نجیب الله ومنله - محتاط کور کې جنرال تنی مېلمه کړ، خو د روغې او پوهاوي پر ځای يې د اختلاف پر لمبو نور تېل وپاشل، دی وتوانېد جنرال تنی د نجیب الله او نجیب الله د تني پر خلاف ودروي او د پوهاوي دروازې کولپ کړي.

جنرال تنی اوس هم د دې خبرې منلو ته نه شي چمتو کېدی چې ګني د ده کودتا د نظار شورا او جمعیت پلان و، خو حقیقت دا دی چې د شاهنواز له کودتا پوځ کې د تصفیې پانه را واوښته او نظار شورا سره تړلي جنرالان د پوځ پر اعصابو واکمن شول...

له دې يو کال وړاندې پاچاګل وفادار پېښور کې له حزب سره يو ځای شوی و- ده د حزب له شهادت جريدې سره مرکه کې ويلي: ((يا مرد باش، يا در پهلوی مرد...))

لکه دمخه مو نغوته وکړه د جنرال تني له کودتا وروسته پوځ کې د خلقیانو رول بیخي کمزوری کړی شو، د کابل ګارنیزیون سیاسي امر

تورن جنرال امیر محمد او جنرال عبداللطیف (د ډاکټر عبدالله عبدالله ورور) یوځ کې بارز رول تر لاسه کړ- جنرال تني له ناکامۍ کودتا وروسته په MU-17 چورلکه کې د برید جنرال غلام رسول په پیلوټۍ د ۱۳٦۸لمریز کال د کب په ۱۷مه پاکستان ته واوښت- دی خپله د الوتکې دهشکې ته ناست و- کورنۍ، دوه یاوران ډگرمن احمدشاه (د جنرال تني باجه) ډگرمن احسان الله، نیازمحمد مومند او د کابل پوهنتون استاد جیلاني یفتلي په چورلکه کې ورسره سپاره وو- جیلاني یفتلي ددغې کودتا مغز متفکر گڼل کېده، چورلکه د پښتونخوا جمرود کې کوزه شوه- د ده مخې ته د پاکستان لوی درستیز جنرال میرزا اسلم بیگ او د ISI مشر، متقاعد جنرال شمس الرحمن کالو ورغلي وو- له دوی د ملېشو یوه مېلمستون کې هرکلی وشو- لږ وروسته حکمتیار د مېلمستون پر وړاندې له موټره کوز شو.

جمعیت د کودتا له مسئولیت غاړه غړوله، خو حکمتیار د کودتا مسوولیت ومانه. په یوه بله M.H-12 الوتکه کې د تني کودتا نور ملگري جنرال عبدالقادر اکا، برید جنرال میر حمزه، جنرال خواجه محمد، د جگړن گلاب الدین په پیلوټۍ له کرښې واوښتل ددغې الوتکې کشاف محمد شفیع او انجنیر حاجي سیف الدین و.

پاکستاني رسنیو په هغسې تلوسه د کودتا خبرونه ورکول چې پر بري یې چا شک نه شوی کولی. د جنرال تني ملگري په دې اند دي چې بگرام هوایي ډگر شوروي الوتکو بمبار کړ- نجیب الله داسې انگېرله چې گنې د تني کودتا کې د شوروي اتحاد لاس و.

فقیر محمد ودان ((دشنه های سرخ)) کې د نیازمحمد مومند له خولې کاږي: کابل کې شوروي سفیر زموږ غوښتنې او نېوکې معقولې او

پر ځای بللې- زموږ په کودتا کې د ده له ډاډ سترګې نه شي پټېدلی چې ورسره جوخت به د کارمل پلویان هم پر پوځي عمل لاس پورې کوي.

دواړه خبرې ښايي حقيقت ولري، شونې ده شوروي، جنرال تنی کودتا ته هڅولی یا لږ تر لږه شنه اشاره ورکړې وي- دغسې یې د کودتا ناکامۍ کې خپل اغېز کارولي وي، چې د کودتا له ناکامۍ پوځ کې تصفيې ته مخه خلاصه او له پلان او پروګرام سره سمې پرمختیاوې ګړندۍ کړی شي. که څه هم په ظاهره شوروي سفارت د جنرال تني او ډاکټر نجیب الله تر منځ د روغې په نیت دواړه سفارت کې مېلمانه کړل- خو د زړونو خیرې دې کچې ته رسېدلې وو چې دارالامان کې له دفاع وزارت تر شوروي سفارت لار د جنرال تني ګارډ نیولې وه، جنرال تنی له سفارته په ناوړه حالت راوړل شو- ډاکټر ولایت خان خوستی یې درملنې ته وغوښتل شو. ډاکټر نجیب الله ویل چې تني ته مې مېلمستیا وکړه- مېرمن مې سره له دې چې ناروغه وه اشک پاخه کړل - خو تني دې ته ونه کتل ... نجیب الله پر پرچم تکيې ته اړ شو- دا هغه څه و چې پرچم او ستم پر اسمان غوښتل خدای پر څمکه ورکړل. د جنرال تني یاور ډګرمن احسان الله چې د خاد افسر ډګروال حبیب الله ورارہ دی، د خاد او جنرال تني د اړیکو په ترینګلتیا کې رول درلود- دا خبره ما ته ډګرمن احسان الله خپله وکړه.

دوی جنرال ته د خاد اجرأت د ده او ملګرو پر ضد توطیه ور پېژندل- دغسې یې د خاد له کړنو جنرال ته معلومات ورکول چې له امله یې د جنرال تني باور تر لاسه کړی و.

ډاکتر نجیب الله د امین پلویان ډاکتر محمود سوما، عبدالرشید جلیلي، جنرال محمد دوست او ... له زندان ازاد او یوه ملمستیا کې

جنرال تني په ناځوانۍ او پاکستان ته په تېښته پر او له دوی د همکارۍ په غوښتلو د تېر په هېر هیله وکړه ... خو دوی نېوکو ته وروګرځېدل، فضا ترېنګلې شوه ... چې د لسو کالو زندان کړاوونو هغوی همکارۍ ته نه شوای چمتو کولی ...

پاکستان ته د جنرال تني په اوښتو له جمعیت او نظار شورا سره احسان الله او احمد شاه نژدې اړیکي ساتلې د احسان الله مستعار نوم احمدضیا و- دوی دواړو ته استاد رباني لویدیز کې د سیاسي پنا لپاره پخپل لاسلیک مکتوبونه ورکړي و.

احمدشاه مسعود له یوې فرانسوۍ خپرونې سره مرکه کې منلې چې د جنرال تني له ناکامې کودتا وروسته یې پوځ کې د عملي او پراخ نفوذ او نفوس په موندلو نوي فرصتونه او چانسونه تر لاسه کړي شول.

جنرال تني د ۱۳۶۸ د کب پر ۲۳مه له ناکامې کودتا اته ورځې وروسته له پېښوره چورلکه کې ترې منګل او له هغې د لوګر دوبندۍ کې د حزب یوه قوماندان انجنیر احسان الله مرکز کې مطبوعاتي کنفرانس ورکړ- له ده سره جنرال عبدالقادر اکا، نیازمحمد مومند، برید جنرال غلام حضرت مله وو- ده وویل پاکستان ته نه دی تللی- ډاډ یې ورکړ چې عملیات یې روان دي او د هېواد دننه د دغو عملیاتو مشري پر غاړه لري...)

جنرال تني خبریالانو ته وویل: زموږ پاخون په رڼا ورځ د کب پنځلسمه یوه بجه د لوړ پوړیو ملکي او پوځي کدرونو په ملتیا پیل شو - د پلان له مخې ښایي پلازمېنه او لویو ښارونو کې ملي قیام پیل شوی وی، په دې توګه به زموږ پلویان له ځایي مجاهدینو سره واک تر لاسه کړی وی.

د ده په خبره له مجاهدينو سره يې د پاڅون ګډ پلان نه درلود، خو د حکمتيار له پيغام په ګټې اخيستو له هغو افسرانو سره چې له حزب سره پيېلي وو په اړيکه او تفاهم خپل پاڅون پيل کړ.

ښايي وواېو چې له مياشتو د جنرال تني د کودتا خبرې خوله په خوله ګرځېدې- نژدې دوې مياشتې دغه اوازې خپرې وې، تر دې چې جنرال تنی وار له مخه د اضطراري حالت قوماندانې ايجاد او کابل کې د سنګرونو په جوړولو کار کاوه. خو دا چې دغسې يوه افشا شوې کودتا وار له مخه څرنګه شنډه نه شوه د يوې پوښتنې په توګه پاتې ده.

بن بيلا د الجزاير ولسمشر و، ده ته يې د خپل ملګري حواري بومدين د کودتا راپور ورکړی و، د بن بيلا زړه نه شواى منلې چې انقلابي ملګري دې پرې ور وغورځي- د يوې غونډې پای کې يې له جنرال بومدين په ټوکه وپوښتل د کودتا چارې کوم ځای ته ورسېدې- بومدين په خندا ځواب ورکړ روانې دي...

څو ورځې وروسته بومدين کودتا وکړه، خو بن بيلا يې په درناوي له هېواده رخصت کړ. د جنرال تني کودتا اوازې په همدې کچه خپرې شوې وې په دومره توپير چې د بومدين هغه بريالی را ووته او د جنرال تني ناکامه...

د دې لپاره چې جنرال تنی په حتمي توګه د کودتا پلان پلی کړي دوې ورځې وړاندې اوازه شوه چې ګنې نجيب الله د جنرال تني د ګوښه کېدو پرېکړه کړې- ويل کېدل نجيب الله غواړي ده ته د ستر جنرالی ترفيع په ورکولو د سياسي بيرو پر اصلي غړيتوب د جمهوري رياست مرستيالي هم ورکړي. لوستونکي ښايي دا پوښتنه پامور وګني چې که د جنرال تني کودتا د جمعيت د پلان له مخې غځېدلې بيا څرنګه د دغه ناکامې کودتا

مسئوولیت حکمتیار ومانه؟

د دغې پوښتنې په ځواب کې ویل کېدی شي چې حکمتیار پوځ کې د خپل نفوذ او اغېز ادعا په زبات رسولې شوای او له بلې خوا یې د خوست په نیولو کې د جنرال تني رول ته سترګې اوښتې.

حکمتیار د امریکا مخالفت د شوروي اتحاد لپاره اړین باله- ده داسې ګڼله چې د امریکا شدید مخالفت به روسان دېته ور مات کړي چې واک لپاره یې پامور وګڼي.

د تني له ناکامې کودتا وروسته نجیب الله د پښتنو ټکولو ته ور وګرځېد - ده د شمالي له خلکو مننه وکړه، شمال یې وستایه په دې ټکو چې: ... شمال در سراسر تاریخ کشور ازین خاک مردانه دفاع کرده ... دغسې یې له پیرنګي سره دریو جګړو کې د شمالي مېړانه یاده کړه.

ددغې ناکامه کودتا له لارې پرچم او ستم وکړی شول نجیب الله ته د خوب ګولیو په ورکولو خپلو موخو ته د رسېدو لار تېره کړي.

د جنرال تني له کودتا، د حکمتیار د ننګې او ملاتړ له امله حزب کې د لوړې کچې مخالفت رامنځته او د اجرائیه شورا یو شمېر غړو لکه قاضي نجي الله، ډاکتر انور، مزمل، فیضان، رحمانیار او ډاکتر حنیف... په دغه پلمه له حزب سره پرې کړه...

د قوماندانانو سرتاسري شورا:

قوماندانانو هم چې د هېواد په پوځي او سیاسي حالاتو کې د نویو بدلونونو ننبې لیدلې د نوښت په فکر کې وو، دوی داسې ګڼله چې د جګړې زور او فشار پر دوی دی، خو لاسته راوړنې یې د جهادي مشرانو

د اقتدار غوښتنې له سیاستونو قربانېږي، مخکښو قوماندانانو د قاضي امین وردګ کور کې خپلې لومړنۍ ناستې پیل کړې - تر هغې چې ۱۳٦۹ لمریز کال د ثور په ۱۷مه د پکتیا سرحدي سیمه (ژوره) کې د مولوي جلال الدین حقاني جهادي مرکز کې د قوماندانانو غونډه جوړه شوه په دغه غونډه کې نژدې ۴۰ قوماندانانو برخه لرله او د قوماندانانو د سرتاسري شورا په نامه یې د خپلو فعالیتونو اعلان وکړ.

قوماندان عبدالحق خبریالانو ته وویل: موږ ډېر کار له غرونو، سنګرو او میدانو کې له جګړې پیل کړ... له مشرانو مو هم هیله وه چې خپله دنده او مکلفیت تر سره کړي... خو اوس داسې ګڼو چې دا کار هم خپله وکړو... موږ خپلو مشرانو ته غاړه ایښې وه، خو دوی چې متحد نشول موږ مجبور یو خپله د ژغورنې لار ولټوو...

I.S.I له دغه پرمختیا هرکلی وکړ، خو شورا ته یې د سیاسي رول مخه ورنکړه.

تنظیمو د یوې نوې ننګونې په توګه د قوماندانانو شورا مخالفت وکړ...

مولوي خالص پیټر تامسن د قوماندانانو شورا په جوړېدو پر او دغه شورا د جهاد د تجزیې هڅه وبلله... دده په خبره امریکا پر هغه رهبري چې جهاد یې پیل کړی غواړي سترګې پټې کړي...

شیخ آصف محسني کوټه کې مطبوعاتي کنفرانس کې وویل: مولوي جلال الدین حقاني د سرتاسري شورا تر نامه لاندې جلا ګوند هڅې پیل کړې دي.

د ده په خبره د امریکا سفیر رابرټ اوکلی وار له مخه کوټه کې ملا ملنګ سره کتلي او پر حقاني، عبدالحق، احمدشاه مسعود، قاضي

امين وردګ او... يې د جلا ګوند جوړولو لپاره ګوته اېښې...

(فرنټير پوسټ ۲۴ فبروري ۱۹۹۱)

د قوماندانانو سرتاسري شورا خپل تشکيلات ورغول د سياسي کمېسيون مشري يې احمدشاه مسعود ته ورکړه چې د ده په نيابت محمد يونس قانوني د کمېسيون چارې پر مخ وړې، د شورا سرپرست او د نظامي کمېسيون مشر مولوي حقاني وټاکل شو.

د شورا عمده موخې پر يو وخت ټول هېواد کې پر ټاکلو پوځي تأسيساتو د ګډو عملياتو لپاره همغږي وه.

قوماندان عبدالحق، انورخان جګدلک، اختر محمد ټولواک، امين وردګ او ګڼ د سرسر قوماندانانو په غونډه کې برخه لرله.

د قوماندانانو شورا دويمه غونډه چې د حکمتيار له تنظيم پرته د ټولو تنظيمونو ۳۰۰ مشهورو قوماندانانو برخه پکې لرله د ۱۳۶۹ لمريز کال د چنګاښ پر دويمه بيا هم په نوموړي مرکز کې جوړه شوه، غونډې درې ورځې دوام درلود، قوماندانانو هر ′يوه په سياسي او پوځي پرمختګونو خبرې وکړې او د يوې ټاکلې ستراتېژۍ په جوړولو يې اتفاق راغی.

شورا پېښور کې دفترونه پرانيستل، مخابروي چېنلونه يې فعال کړل او د چارو پرمختګ لپاره يې د فعاليت هسته کېښوده، په ټول هېواد کې د پوځي پرمختګونو د همغږۍ لپاره ضرور وه له احمد شاه مسعود سره مخامخ خبرې وشي. هغه دې ته چمتو شو د پاکستان چترال ته نژدې په شاه سليم کې د شورا د کمېسيون غونډه کې برخه واخلي. د دغه کمېسيون مشر مولوي جلال الدين حقاني و، له ده سره په کمېسيون کې قوماندان عبدالحق، قاري بابا، انور خان جګدلک، سيد جګړن،

قاضي امين وردگ، اخترمحمد ټولواک او ګڼ نور قوماندانان شاه شليم ته ولاړل. د پاکستان آی ایس آی په خار کې و، په دغه غونډه کې د هېواد په ځينو برخو کې د ګډو عملياتو خبره وشوه، چې پر يوه وخت به د هېواد په څو برخو کې همغږي بريدونه ترسره کېږي.

احمد شاه مسعود باوري و چې د قوماندانانو شورا به د خپلو پلانونو او اهدافو لپاره استعمال کړي، ده ظاهراً پاکستان ته له تلو ځان غړاوه، ګويا پر آی ایس آی يې خپل قيمت زياتاوه. د ده دغه ډول نازونو وزن پيدا کړ، مسعود، د مولوي حقاني او نورو قوماندانانو د ټينګار او احترام په ښوولو اسلام اباد او پېښور ته ولاړ، اسلام آباد کې يې له پاکستاني مقاماتو سره د پوځ دننه د خپل رول او نفوذ خبرې شريکې او هغوی د دغه راز په شريکولو دده ممنون شول.

د پوځ دننه د رول لوبولو او نفوذ پر سر مسعود له ای ایس ای، درانه امتيازونه او امکانات تر لاسه کړل.

مولوي حقاني په حيات اباد کې احمدشاه مسعود او د ده ۲۰۰ ملګرو ته درنه مېلمستيا کې يو زغروال لنډکروزر سوغات ورکړ.

د باخبره ذريعو په وينا احمد شاه مسعود په اسلام اباد کې له امريکايي مقاماتو سره هم د خولې او تر يوه بريده د زړه خبرې شريکې کړې، ده په اسلام اباد کې د نورو غربي او عربي هېوادو له سفيرانو او رسنيو سره هم د هغوی د مزاج او طبعې بندارونه ترسره کړل.

مسعود پاکستان ته په تلو دوې نه بلکې ډېرې ګټې وکړې:

ملنګه دوې ګټې دې وکړې

يو دې خير ټول کړ بل دې وکړل ديدنونه

ده له پاکستان نه د پرېمانه امکاناتو او امتیازاتو په تر لاسه کولو سره د ډېرو نورو ارخونو پام هم ځان ته واړاوه.

مسعود په لومړي سر کې دقوماندانانو شورا تائید او ټینګ ملاتړ وکړ، تر دې چې په یوه مرکه کې یې وویل: د قوماندانانو سرتاسري شورا په جوړېدو د نظار شورا فعالیت او تشکیلاتو ته اړتیا نه لیدل کېږي.

خوست د ټولو تنده:

په شمال کې کارمل او ځینو نورو فاشیستي کړیو پوره کار کړی و، هلته د دوستم ملیشه د پرسونل او تجهیزاتو له مخې خورا ځواکمنه او عملاً د یوې فرقې تشکیلاتي پولو ته رسېدلې وه.

نجیب چې په اوبو کې په لوټه اېښودو او تېرېدو عادت و، داسې تلقین شو چې په جنوب او ختیځ کې پښتانه د ده پر خلاف جنګېږي خو د شمال ازبک او تاجک یې دفاع کوي، له همدې ځایه وه چې د دوستم او شمال نورو ملېشو ته یې زیات امتیازات منظور کړل.

د ببرک کارمل پلویانو لا پخوا دا خبره کوله چې شرق، جنوب او جنوب غرب جنرالان زېږوي او شمال عسکر، دوی د خوست له سقوط وروسته دغه تبلیغات تاوده کړل چې له خوست پښتانه جنرالان ژوندي او سلامت راغلل خو د دوستم د ملېشو افراد مړه یا بندیان شول.

په خوست کې ۱۷۰۰تنه پوځیان ژوندي نیول شوي وو، په دوی کې ۲٦۰تنه پوځي افسران اوه جنرالان هر یو د دفاع وزارت مرستیال دګر جنرال محمد ظاهر سوله مل، د خوست ۲۵فرقې قوماندان برید جنرال ګل اقا، د دفاع وزارت سیاسي چارو مرستیال برید جنرال مصطفی، د

N۳۲ الوتکو د غونډ قوماندان برید جنرال محمد عظیم، د ملي گارد د توپچي رئیس ارکان برید جنرال محمد قاسم، په خوست کې د دوستمي ملیشو قوماندان برید جنرال عبدالحبیب او د خوست د ملي امنیت مرستیال برید جنرال جلبل شامل وو.

موږ له فرهنگي کمېټې خوست کې د نیول شویو پوځي افسرانو، عسکرو او ملیشو نوملړ له تصویرونو سره چاپ او کابل ته په لېږلو د دوی کورنۍ ډاډه کړې... له همدې ځایه وه چې کورنیو یې د لیدو مخه وموندای شوای.

له دغو اسیرانو گڼ یې د بېلابېلو مناسبتونو له مخې پرېښودل شول، پاتې ۱۰۰۰تنه د ۱۳۷۰لمریز کال د جدی پر ۳۰مه ژوره کې د ځانگړو مراسمو ترڅ کې په داسې حال کې چې یو جوړ جامې، څپلۍ، څادر او ۲۰۰ کلدارې هم ورکړای شوې ازاد شول: مولوي حقاني په هغه غونډه کې چې په دې اړه جوړه شوې وه وویل: په تېرو لسو میاشتو کې دغو افرادو د زده کړې په څنگ کې د مجاهدینو خدمت هم کړی، موږ دغه تکي په هغو مکتوبونو کې لیکلي چې دوی ته مو ورکړي دي. مولوي حقاني زیاته کړه، مجاهدینو په خوست کې د نیول شویو پوځیانو او ملېشو پر وړاندې له مهربانۍ او مرحمت کار واخیست، حقاني دغو ملېشو، عسکرو ته په خطاب کې وویل، زموږ ستاسې مخالفت د رژیم له امله و چې هغه دلته ړنگ شو زموږ تاسې دښمنۍ ته نور ځای نه لیدل کېږي- موږ او تاسې د یوه وطن او گډ کور غړي یوو. ښايي ووایو چې زخمیان په هماغو لومړیو کې د ارماکورا په لاس سره صلیب ته سپارل شوي وو.

۱۹۵تنه افسران او جنرالان د نجیب رژیم له نسکورېدو وروسته ازاد شول په دې توگه هېڅ نیول شوی پوځي او ملیشه نه دی وژل شوی او

په دې اړه د ازبک، تاجک او پښتون توپیر او امتیاز نه دی شوی.

حقیقت دا دی چې خوست له سختې کلابندۍ او څو کلنو درنو جګړو وروسته فتحه شو. د شوروي پوځونو سرلښکر جنرال ګروموف په دې اړه خپل کتاب کې کاږي: ((د ۱۹۸۷ په مني کې د پکتیا، خوست حالاتو افغاني او شوروي پوځي قوماندانان ډېر اندېښمن کړل، مخالفینو د خوست کلابندي بشپړېدو ته نژدې کړې وه یوازې ترانسپورتي الوتکو هغه هم د شپې له خوا خوست ته خوراکي مواد رسولی شول، د دغه سیمې د مخالفې وسله والې ډلې اصلي برخه د ځدرانو قبیلې له پوځي ډوله څواکونو جوړه وه، دا ډېر مغرور قام دی او د خپل تاریخ په ټوله موده کې یې هېڅ حکومت ته غاړه نه ده ایښې او ځنګه یې چې زړه غوښتي همغسې یې عمل کړی دی. د دوی ستر قوماندان جلال الدین حقاني دی چې خپله هم په قام ځدران دی، څلوېښتم لښکر د خوست محاصرې ماتولو ته تیاري نیوله چې دغه کلابندي په سوله ییزه طریقه ماته شي، ان چې زه د لښکر د قوماندان او راتلونکو عملیاتو د لارښوونکي په توګه اړ شوم د تفاهم او خبرو لپاره خپل امکانات په کار واچوم، سره د دې چې زه د هغه غاښي سر ته چې جلال الدین حقاني د واکمنۍ سیمه د افغانستان له نورې خاورې بېلوي وختلم خو له هغه سره مې مخامخ کتنه ممکنه نه شوه، هغه له شورویانو نفرت درلود، له ده سره زموږ مراوده د څو لیکونو له لارې وه خو د ده ځواب منفي او هغه یو نه پخلا کېدونکی قوماندان و. د جلال الدین حقاني پر ضد د شوروي د څلوېښتم لښکر له خوا په دغو عملیاتو کې ۱۰۸ او ۲۰۱ موټریزه فرقې، ۱۰۳ نومره هوایي کوماندويي فرقه، د پرغلیز دیسانت۵٦ نومره مستقله لوا د ۳۴۵ نومره مستقل کوماندويي

پراشوټي غونډ او يو شمېر نورو قطعو او جزوتامونو ګډون کړی و. د افغانستان له وسله وال پوځ د اتمې، يوولسمې، دوولسمې، څوارلسمې او پنځه ويشتمې فرقې، د ټانګ پنځلسمې لوا، يو شمېر ګوزاريزه قطعو او همدارنګه د څارندوی او ملي امنيت له ارګانو څه د پاسه لسو کنډکونو برخه درلوده، موږ د عملياتو لپاره له تيارۍ سره دا تمه درلوده چې له جلال الدين حقاني او نورو مشرانو سره د خبرو له لارې کلابند خوست ته په سوله ييزو بارونو ډک موټر بې له کوم خنډ نه د تګ امکان ومومي، خو څرنګه چې له مخالفينو سره زموږ د سوله ييز تېرېدو پر سر موافقه ونه شوه، نو له پلان سره سم د نومبر پر ۲۳مه مو خپل جګړه ييز عمليات پيل کړل. خبره دومره جدي او خطرناکه شوه چې له کابل نه د سرحدونو وزير سليمان لايق هم سيمې ته راغی، ده هم د خپلو ټولو امکاناتو او هڅو له مخې له جلال الدين حقاني وغوښتل خوست ته د تلونکي کاروان مخه پرانيزي موږ د حقاني خلاف په څو جبهو کې جنګېدو، دا ځل مو د ده پر ضد تبليغاتي او سياسي جبهه هم پرانېستې وه موږ د پوځي *استخباراتو له لارې په پاکستان کې يو داسې ليک خپور کړ چې ګنې جلال الدين حقاني د لانجې د حل لپاره له شوروي قوماندان سره توافق ته رسېږي او له خپلو نږدې پلويانو سره د جګړې له ډګر نه د خپلو ځواکونو د ايستلو لار لټوي، موږ غوښتل د جلال الدين حقاني پرستېژ ته زيان ورسېږي او که ممکن وي له منځه يووړل شي، بله دا چې لږ تر لږه به هغه د دغو تبليغاتو سره د مقابلې لپاره د جګړې له لومړيو کرښو ليرې شي، د دې لپاره چې څوک د دغه ليک پر صحت شک ونه کړي په هغه کې مو د ده د ځواکونو د په شا کېدو دقيقه نېټه هم ښودلې وه.))*

د دغو جګړو سختوالی له دې ټکي څرګندېږي چې کلابند خوست ته د اکمالاتو په اوږدو کې څلور څلوېښت N ۷-۳۲ N ۲٦ ((تولی ۵۱)) الوتکې له منځه تللي دي.

د خوست فتحه د یو بریالي تاکتیک پایله وه چې د دښمن د کمزورې ټکي په پېژندنې تر برید لاندې ونیول شو، د خوست د ۲۵مې فرقې قوماندان جنرال ګل اقا ما ته وویل: کله مې چې د فارم باغ په استقامت په دوربین کې د مجاهدینو پک اپ موټران ولیدل چې له ټانکونو سره یو ځای اکمالات کوي پوه شوم چې نوره د خوست دفاع ناشونې ده. له بلې خوا مولوي حقاني د خوست له فتحې درې ورځې مخکې د دې لپاره چې له خوست نه کډې او ولسي خلک ووتلی شي دوه ورځینی اوربند اعلان کړ، دغه مهال له یوې مخې له خوست نه کډې او ولسي خلک ووتل او په هغه لاریو کې میرانشا او ګوربزو ته لېږدېدل چې مولوي حقاني له خوا ورته برابرې شوې وې، حربي ښوونځي، منبع العلوم مدرسه او یو شمېر نور ښوونځي مدرسې او دفترونه وار له مخه د دوی استوګنې لپاره تخلیه شوي وو. د دوو ورځو په تېرېدو خوست له خلکو خالي شو، د سیمې پوځي افسران او ملېشه له خپلو کورنیو سره ووتل، په دې توګه د پوځ په لیکو کې نامرېي ماتې ګډه شوه.

کابل رژیم د ملګرو ملتونو د سرمنشي په نامه لیکونه واستول او په خوست کې یې د جګړې د مخنیوي په اړه د مداخلې غوښتنه وکړه، د دې په څنګ کې رژیم تبلیغات کول چې له مجاهدینو سره پاکستاني ځواکونه مرسته کوي، خو مولوي حقاني د جګړې له لومړۍ کرښې په یوه مخابروي پیغام کې وویل: ((موږ اعلان کوو چې د ملګرو ملتونو هیئت دې راشي د روسانو او نجیب رژیم هیئت دې هم ورسره وي، زموږ

سنگرونه دي وګوري، په هر ځای او هره برخه کې چې غواړي ګرځېدلی شي که د خارجي هېوادو د ځواکونو کومه نښه يې وموندله بيا موږ خپله پره منو، ټولو ته په ډاګه وايو چې هر څوک کولی شي زموږ سنګرونه، تاکتيک او وسلې وګوري په دې اړه هر ډول نړيوالو قوانينو او مقرراتو منلو ته تيار يو.))

د حمل پر لسمه کله چې مجاهدينو د دواړو هوايي ډګرونو شاوخوا پوستې فتحه کړې مولوي حقاني په يوه اعلاميه کې څرګنده کړه چې پر خوست د جګړې اهداف تر لاسه شوي، د حمل پر ۱۱مه د مازديګر په څلورو بجو او پنځلس دقيقو د فارم باغ له استقامت نه د حاجي محمد ابراهيم او حاجي خليل الرحمن زغروال ځواکونه خوست ته ننوتل دغه ځواکونه بې له دې چې په نيولو شويو ځايونو کې خپل قوتونه ځای پر ځای کړي، مخ پر وړاندې روان وو.

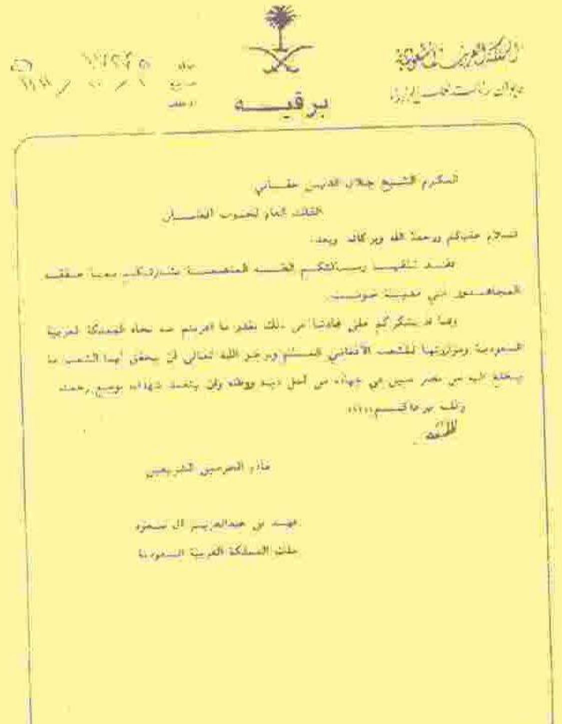

برقيه

المكرم الشيخ جلال الدين حقاني

القائد العام لجنوب افغانستان

السلام عليكم ورحمة الله وبركاته وبعد:

[illegible]

خادم الحرمين الشريفين

فهد بن عبدالعزيز آل سعود

ملك المملكة العربية السعودية

Jamiat-e-Islami Afghanistan

جمعیت اسلامی افغانستان

No ....

Date ....

تاریخ ۶-۱۱-۹۳

محترم مولوی صاحب حقانی حفظه الله

السلام علیکم و رحمة الله و برکاته و بعد!

فتح خوست را به شما و عموم قوماندانان ولایت پکتیا تقدیم نموده، و از بارگاه اقدس الهی بدست دعا و نیاز مندم که این فتح را مقدمه فتح مبین و سرنگونی رژیم ملحد کابل قرار بدهد، و ما ذلک علی الله بعزیز

برادرتان

برهان الدین ربانی

آيينه افغانستان

5379 GRANADA ST.
MONTCLAIR, CA 91763
(714) 626 8314

AFGHANISTAN MIRROR

بسم الله الرحمن الرحيم

۱۲ اپریل ۱۹۹۱

محترم او د ملي درد خاوند جناب شنکیال صاحب

السلام علیکم ورحمت الله وبرکاته

د خوست فتح لوی تاریخي افتخار دی چې د روسانو د جنایت کارو
کمونستي او ملي نه منونکې [illegible] دا لمړی ځل دی چې د نامتو مجاهدینو
حقاني صاحب په قیادت [illegible] د افغانستان اسلامي او ملي جهاد ته [illegible]
[illegible] ټاکلي په ځینو تبریکات او تسلیمات تاسو مجاهدینو او
ښاغلي په دې خاطر د حقاني صاحب خوست فتح مبارکي کوم او د ټولو [illegible] نه
افغانانو ته اتحاد او اتفاق او [illegible] سلامت کوم چې [illegible]
او [illegible] شریک [illegible] افغانستان آزاد شي او دغه او کمونستانو
[illegible] نجات ورکړي. آمین یا رب العالمین

[illegible] امریکایي [illegible] Bruce Richardson [illegible]
تاسو ته [illegible]. دی د افغانستان د جهاد [illegible] او دده لیکنې [illegible]
د جهاد د حقانیت په هکله "آیینه افغانستان" کې خپره شوېده [illegible]
[illegible] په انګلیسي [illegible]. [illegible]
او [illegible]. [illegible] امریکایانو [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible] او [illegible]

[illegible]

[illegible]

سید خلیل الله هاشمیان

بسم الله الرحمن الرحیم

The Norwegian Committee for Afghanistan (NCA)

کمیته نارویٰ برائے افغانستان

8 Old Bara Road University Town Peshawar N.W.F.P Pakistan

Peshawar 9th april 1991
NCA/KB/103

To commander Jalaluddin Haqqani
Khost
Paktia province

INTRODUCTION LETTER

Let me congratulate you at the warmest with the great victory of you and your mujahedin in the battle of Khost city. It is a good step towards a liberated Afghanistan where the afghans are deciding themselves

This letter is to introduce to you Mr. Yahya Sheikho, director of Islamic Welfare Society, and Eng. Mohammad Ismael, field supervisor for Norwegian Committee for Afghanistan. They are visiting your area on my request to make a preliminary assessment of need and project possibilities.

We are mainly interested in future possibilities within the fields of health and agriculture. The general situation is off course related to that. More long term it might be off interest to us to open up our own office in the area.

I hope that you will provide the best support for our representatives for this mission. I am thanking you in advance for your good cooperation, and look forward to a good relation also in the future.

Best regards

Kristian Berg
Director, NCA

Norwegian Committee for Afghanistan
NCA

Office:
8 Old Bara Road
University Town Peshawar.

Tel: 42517

Bank:
Grindlays Bank. Peshawar
A/c 1131 351 745009

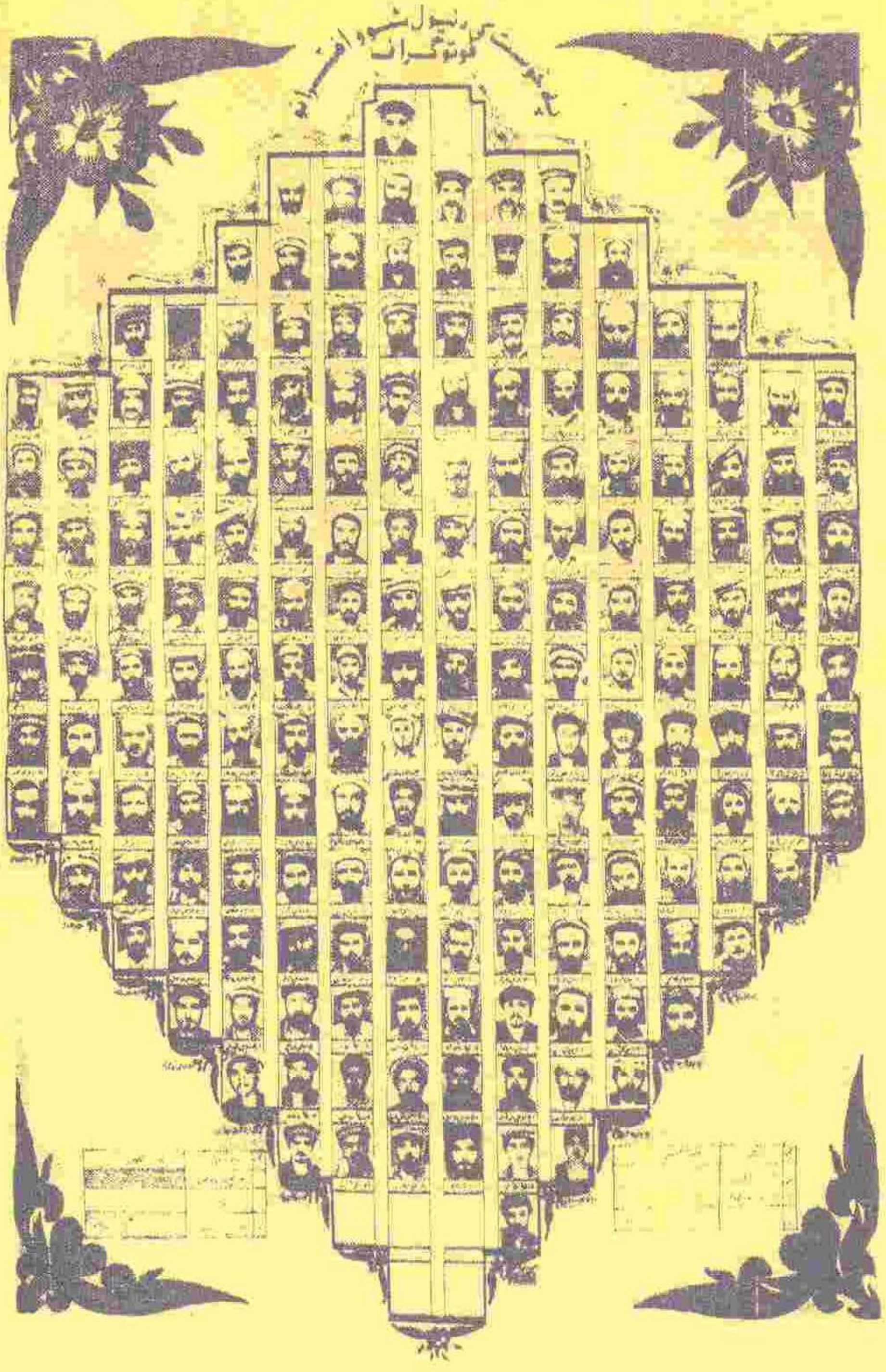

د هغو پوځي افسرانو په وينا چې د خوست په فتحه کې نيول شوي، د جمهور رئيس مرستيال نظرمحمد او دفاع وزارت مرستيال ډگرجنرال سوله مل ارزښتناک اسناد له منځه يوړل د زاس مخابرې دستگاه چې لوی درستيز سره يې محرمانه اړيکي درلودې، ويجاړه کړه، نظرمحمد او جنرال فاروق يوې او سوله مل بلې خوا ته روان شول، ډگر جنرال سوله مل د مجاهدينو له خوا تر پېژندنې وروسته ونيول شو، خو نظرمحمد او جنرال فاروق پاکستان او له هغه ځايه کابل ته په تلو بريالي شول، ډگر جنرال سوله مل چې کابل ته د مجاهدينو له ننوتو وروسته خوشې شو د ښاغلي مسعود د دفاع وزارت مرستيال وټاکل شو، وروسته نظرمحمد په کوټه او سوله مل هلمند کې د نامعلومو کسانو له خوا ووژل شول. د خوست سقوط ډاکټر نجيب، ملي ماتم وگڼه، نوموړي دوې ورځې بې درکه و، دده څو ځله دا غوره کړې وه که خوست سقوط وکړي نو واک به پرېږدي. د حمل پر ۱۹مه نېټه په نيولې ځېره د وسله والو ځواکونو د اعلی سرقوماندانی قرارگاه ته ورغی، په يوه غونډه کې يې د خوست سقوط په اړه وويل: ((خوست په يوه نا انډوله جگړه کې سقوط وکړ، موږ له خپله اړخه په هېڅ اقدام دريغه ونه کړه، د هوا حالات هم زموږ په زيان و، په سوق او اداره کې هماهنگي او گډه مرسته نه وه، موږال کمزوري و خو له دې ټولو سره موږ بايد دا ومنو چې خوست نور زموږ په واک کې نه دی.

خو موږ خوست داسې نه شو پرېښودی، پر خوست ښايي داسې گوزارونه وکړو چې هلته هېڅوک ژوند ونشي کړای دا ډول چې که خوست زموږ نه دی د بل چا هم نه شي.

د ژوره او ځدرانو سيمې چې حقاني پکې اوسي تر سختو گوزارونو لاندې ونيول شي هوايي عکسبرداري وشي او په ستو کنډو کې ژر تر ژره

گارنیزیون جوړ شي.)) ډاکتر نجیب په یوه اعلامیه کې د الجزایر، سورېې، مصر، لیبیا او څو نورو عربي هېوادو له مشرانو وغوښتل چې د افغانستان د حالاتو په اړه سیاسي او ډیپلوماتیک گام پورته کړي.

د خوست جگړه او فتحه د مقاومت په تاریخ کې یو بل باب را واړاوه، د جلال اباد د جگړو له امله را منځته شوی ډب یې مات او مجاهدین یوه فاتحانه دریځ ته وخېژول. موږ د خوست جگړې له پیله جهاد هېنداره اوونیزه په اوونۍ کې دوه ځله خپروله، کټونکو د خوست د جگړو جریان دومره دقیق څاره چې د امریکې قونسل به د معلوماتو لپاره زموږ دفتر ته راتۍ، ما به چې هغه ته د نویو پرمختگونو په اړه معلومات ورکړل لکه د ده سوال نیمگړی پاتې وي، ویل دا هغه معلومات دي چې اژانسونه او خپرونې یې هم په واک کې لري، زه هغه څه غواړم چې د اژانسونو او خپرونو لاس ورته نه وي رسېدلی...؟ خوست د مجاهدینو تر منځ هم تنده او رقابت رامنځته کړی و... شهادت اونیزې د حکمتیار صاحب یو مضمون چاپ کړ چې گنې مولوي حقاني د خوست سقوط مخه ډب کړې، دده په خبره خوست حقاني ته لنگه غوا گرځېدلې، چې په تینگه کلابندۍ یې ځانته خوندي کړی دی... حکمتیار صاحب خپله لیکنه کې نورې نیوکې هم کتار کړې، دا چې حقاني ځان پسې په درنو وسلو سمبال د موټرو کتار لگولی... مجهول الهویه کسان یې را ټول کړي غوري مجلې- کتابونه، اخبار ورته راباسي... ما د شهادت دغه گڼه له یوه لیک سره حقاني صاحب ته ولېږله چې خپلو نشراتو کې ځواب ورکړو... حقاني صاحب خپل لیک کې د شهادت پر لیکنه د اغماض او سترگو پټولو کښلي...

په دې توگه زموږ تر منځ د مطبوعاتي ناندرۍ مخه چې جهادي خپرونې ورسره مخامخ وې ونیول شوه...

دوولس ګرامه ماغزه/ ۷۵

۶۵ / ۶۶

Hezb-e-Islami Afghanistan
Shk Jalaludin Haqani Office
for Afghan Al Mujahidin Affairs
Internal Affairs
U.P.O.Box 1033 Peshawar Pakistan
Tel 810492 : 42204
Date ____________

حزب اسلامی افغانستان
مکتب الشیخ جلال الدین حقانی
لشئون المجاهدین الافغان
شئون الداخلیة
ص. ب ۱۰۳۳ :U.P.O.Box
تلیفون: ۸۱۰۴۹۲ : ۴۲۲۰۴
پشاور ، پاکستان
التاریخ ....

الجهاد ماض الی یوم القیامة

محترم ننګیال صاحب السلام علیکم
ورحمة الله وبرکاته!

قدرمنه عزت او کامیابي در ته غواړم
محترمه ستاسو د ښکلو او ښو احساساتو څخه ډېر
مننه کوم کومې بدې او بې ځایه خبرې چې په شهادت
ورځپاڼه کې نشر شوي دي په بعضو باندې باید صحیح
ځان پوهه نه کړو او دې پروایي و نه ګڼو ځکه چې که موږ
جواب ورکړو نو موږ هم خلکو او جهان ته سپک
معلومیږو او نو باید د اخبار بې تفاوت و ګڼو.
که چې په پښتو کې متل دی کاروان چې تیریږي = = =

الحاج مولوی جلال الدین حقانی
[signature]
۱۳۷۰/۵/۳۱

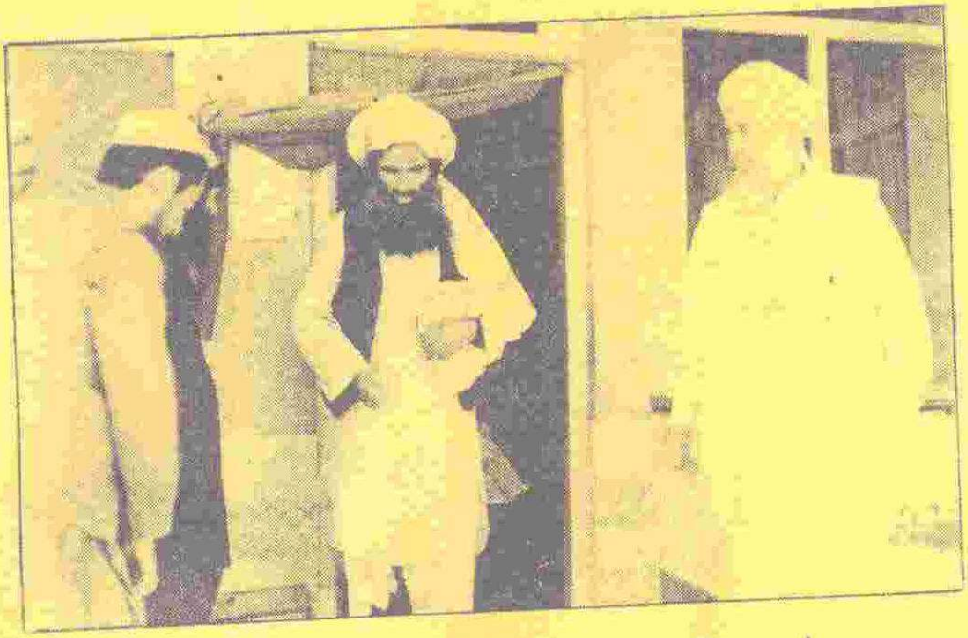

مولوي حقاني او استاد رباني د خوست له فتحې وروسته

انجنیر حمتیار او مولوي حقاني په بړي کې

مولوي حقاني، جنرال عبدالرحيم
وردک او قوماندان عبدالحق د
خوست له فتحې وروسته

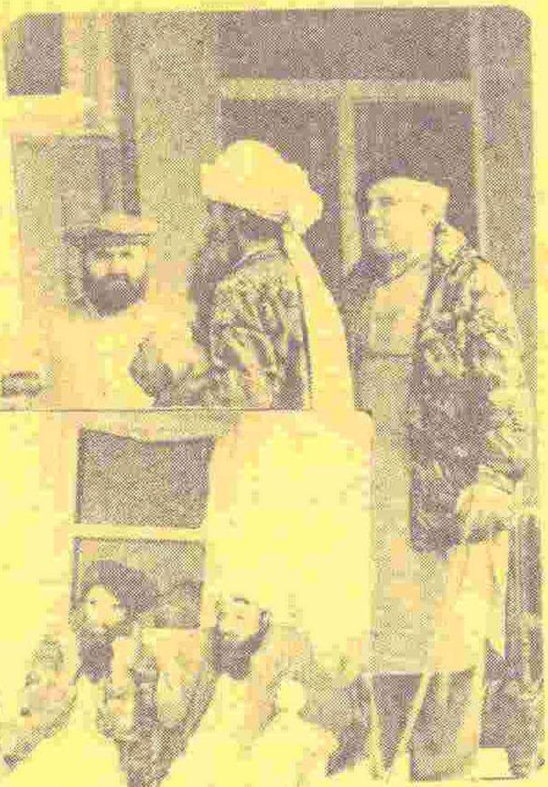

حضرت صبغت الله مجددي،
مولوي حقاني، حاجي نعيم
کوچي، د خوست له فتحې
وروسته

د بي بي سي خبرياله ليزدويست، حامد علمي، شهرت ننګيال په
بري کې له مولوي حقاني سره (د خوست د فتحې دويمه ورځ)

ناکام بری:

د خوست فتحې په پوځي او سیاسي برخو کې نویو پرمختگونو ته لار پرانیستله. د کارمل گروپ او د شمال نورو فاشیستي کړیو د خوست سقوط یو ملي سازش او د نجیب له خوا پښتنو مجاهدینو ته یو امتیاز ورکول وگڼل، دوی دغه موضوع ډېره زیاته وشاربله چې مطبوعاتو ته هم را ووتله، محبوب الله کوشاني او د گروه کار ډلې لکه هاشم پیکار، فضل احمد طغیان، عبدالوکیل د دغو تبلیغاتو مخکښان وو، ((سازا)) او ((سفرا)) دوې نورې کوچنۍ فاشیستي ډلې وې چې د شمال ملېشو، کارملیانو او احمد شاه مسعود تر منځ یې د پله رول درلود. دوی داسې تبلیغات هم کول چې سلېمان لایق له حکمتیار سره ننگرهار ته خېرمه کتلي او د حزب اسلامي په زرگونو کارتونه یې ورکړي چې گوند کې یې پر پښتنو وویشي، څکه خو ښایي دوی هم په جدي او ورته اقدام لاس پورې کړي، دغه ټکی د جمعیت نشراتي ارگان مجاهد هم یوه گڼه کې خپور کړی. د دغو کړیو د گډ تفاهم په نتیجه کې تخار ولایت احمد شاه مسعود ته وسپارل شو او دا کار یې د خوست د سوبې ځواب وگاڼه خو نجیب الله د جنرال جمعه اخک تر قوماندانۍ لاندې تخار ته نوي قطعات ولېږل په دې توگه تخار بېرته له احمد شاه مسعود ونیول شو.

اخک د عبدالرؤف بیگي تر مشرۍ لاندې پوځونه په تخار کې ځای پر ځای کړل خو هغه بېرته د تخار د تسلیمۍ زمینه برابره او تخار یو ځل بیا احمد شاه مسعود ته وسپارل شو. دغو کړیو په داسې تبلیغاتو لاس پورې کړ چې گواکې حکمتیار غواړي د ډاکټر نجیب په مرسته د یوه کودتایي اقدام له لارې واک تر لاسه او د پښتنو واکمني وساتي.

ددغه منفي او ناوړه روحيې د خپرولو اهداف پر نورو برسېره دا و چې د ببرک کارمل گروپ او د رژیم هغه عناصر چې د شمال دي پر نجیب الله بې باوره کړي.

کارمل ډلې له افغانستان د روسي پوځونو وتل د ثور انقلاب ماتې او یو تاریخي خیانت باله- روسي لښکرې باید ونه وځي د انقلاب گټې او پایلې له پامه ونه غورځي- او د څلوېښت زرو گوندیانو د وینو ضایع کېدو غلطي ونه کړي.

کارمل گروپ له افغانستان د روسي لښکرو د وتلو په غلطۍ نجیب الله پړ باله او دا تکی یې د نجیب الله خلاف د واک په اخ او ډب کې تبلیغاوه، د قدرت دغه سیالي به کله تته شوه کله ښکاره- چې د نجیب له څارگرې ادارې پټه نشوای پاتې کېدی.

کارمل روسیه کې د یانایف کودتا پر ناکامۍ د واک له تر لاسه کولو نهیلی شو. څکه خو یې ټولې هڅې له نجیب الله غچ او انتقام ته را ټولې کړې. کارمل ډلې د خوست له سقوط د نجیب الله د اتوریتي په کمزورۍ کولو کې گټه واخیسته- په دې توگه یې په شمال کې د تشکیل او سازماندهۍ مخه پرانېسته.

میهن جریدې ولیکل: په خوست کې پښتانه جنرالان ژوندي وساتل شول خو د دوستم ملیشې ووژل شوې.

پوښتنه دا ده چې ډاکټر نجیب الله څرنگه له دې جریان ناخبره و؟

خبره داسې وه چې خاد دغه ټول انکشافات له نژدې څارل او خپل معلومات یې لوړو ادارو ته لېږل خو یعقوبي او نجیب ته نه رسېدل، د دولتي امنیت وزارت اووم اداري ریاست د مرکزي نظریاتي ریاست په

توگه دنده درلوده د هېواد د پوځي او سياسي وضعې په اړه د ټولو رپوټونو له تر لاسه کولو، څېړنې او تحليل وروسته جمهور رئيس ته ولېږي.

لکه دمخه مو وويل، د دولتي امنيت رياست چې د شمال په اړه کوم راپورونه تر لاسه کول- يعقوبي او نجيب الله ته نه رسېدل.

د دغې اداري رئيس (نصير) چې د دولتي امنيت لومړی مرستيال يارمحمد له خوا ټاکل شوی و- دغسې رپوټونه يارمحمد ته سپارل، خو يارمحمد هغه راپورونه چې د شمال په اړه و، جمهور رئيس ته نه لېږل.

دغه راپورونه به د يارمحمد او فريد مزدک تر منځ له تبادلې وروسته ساتل کېدل.

يو کال وراندې دغه اداري ته شک پيدا شو چې له دې مخکې به پر رپوټونو د يعقوبي او نجيب الله يادښتونه و، چې ګني هغوی کتلي- دلته وه چې پوه شول راپورونه يې پټ ساتل کېږي له همدې ځايه يې له يعقوبي سره د اړيکو مخه ولتوله.

پر يارمحمد، يعقوبي باور درلود- خو له دې وروسته يې له اداري نېغ په نېغه راپورونه تر لاسه کول- خو دا هغه وخت و چې پر يعقوبي ناوخته شوې وه- نه يې د تصميم وخت درلود او نه يې د اساسي چارې وس- هڅه يې وکړه په شمال کې د قطعاتو قومانده کې بدلون راولي.

دلته وه چې په حيرتان کې يې د اوياېمې لوا قوماندان جنرال مؤمن

تبدیل کړ- د دولتي امنیت د کدري چارو مرستیال زمان ارزو ته دنده ورکړل شوه جنرال مؤمن مرکز ته را وغواړي.

یارمحمد، رشید دوستم او جنرال مؤمن ته خبرداری ورکړ که کابل ته راشي نجیب الله به یې د خیانت په تور بندي او محاکمه کړي. نجیب الله د رسول قهرمان په نامه یو جنرال د اتلسمې فرقې قوماندان او بشیر پیوستون د بلخ والي وټاکل- خو دوی ونشو کړی د شمال سرکښه پرمختیاوې ایل او یا یې د خپرېدو مخه ډب کړي، جنرال مؤمن هم کابل ته له تلو مخ واړاوه.

د دولتي امنیت وزارت کې یوه ستره دوسیه د ازاد بیگ په نامه ترتیب شوې وه، ازاد بیگ د شمال اتحاد روحاني بنسټگر گڼل کېده، ده په پېښور کې د خراسان په نامه د شمال مهاجرو ته ځانگړی کمپ جوړ کړ، هغه وخت داسې اوازې خپرېدې چې ازاد بیگ له جنرال اسلم بیگ سره نژدې اړیکي لري.

احمد شاه مسعود چې د قوماندانانو شورا په برمته کولو ونه توانېده، د شورا د درېیمې غونډې په جوړېدن کې ناغېږی ته مخه کړه. چې له امله یې غونډه وځنډېده.

په ۱۳۷۰ لمریز کال کې چې جنرال رحمت الله ساپی د مولوي جلال الدین حقاني له خوا د قوماندانانو سرتاسري شورا د درېیمې غونډې د جوړېدو لپاره د شمال له قوماندانانو سره د تفاهم لپاره ولېږل شو د ازاد بیگ، مسعود، دوستم او نورو فاشیستي ډلو تر منځ له گډ او خطرناک سازش پرده پورته کړه، جنرال ساپي په شمال کې د یوې خطرناکې لوبې گواښ په گوته کړ چې څه وړ هلته د تعصب، پرچم او ستم تر منځ د اړیکو مخابروي کانالونه او چینلونه په فعالیت بوخت دي.

په وروستیو کې ولي خان د ډاکټر نجیب یو پیغام حکمتیار ته ورساوه چې له را روان ګوابنه یې پرده پورته کوله، په پام کې وه د حکمتیار استازی ((ښاغلی...)) د هندوستان له لارې کابل ته ولاړ شي- خو ښاغلي نه غوښتل د هند له لارې کابل ته ولاړ شي.

دی د ازرې لوګر له لارې کابل ته ولاړ، له ډاکټر نجیب الله او یعقوبي سره یې وکتل- خو وروسته د ده پر ځای د حزب د مخابرې یو مامور ته د دغو خبرو لړی وسپارل شوه- چې ددغسې یوه ماموریت ظرفیت یې نشوای لرلی.

شمال د روسانو له خوا وار له مخه د هېواد د دویم پایتخت لپاره پام کې نیول شوی و، له همدې ځایه وه چې د صدارت یو مرستیال د هېواد شمال کې خپل دفتر پرانیستی و. روسان په دې فکر وو چې که ټول افغانستان یې ونشو خوړلی لږ تر لږه خو یې څه برخه د شمال په نامه لاندې کړی شي.

ګورباچوف ډاکټر حسن شرق ته په ډاګه کړې وه چې که احمدشاه مسعود په شمال کې د خودمختارۍ پراخه سیمې په ورکولو جنګ پرېږدي او له تاسې سره همکاري وکړي تاسې په دې اړه څه فکر کوئ؟

ډاکټر نجیب الله د دفاع وزارت چوکۍ درې کاله تشه پرې ایښې وه، په دغه موده کې جنرال رفیع د وسله والو ځواکونو د اعلی قوماندانۍ د رئیس ارکان په توګه ټاکل شوی و. ویل کېږي د یوه ځانګړي چینل او شبکې په وینا نجیب الله درې کاله دغه څوکۍ د احمدشاه مسعود لپاره ساتلې وه.

په افغانستان کې د ((شمال حکومت)) جوړولو او احمدشاه مسعود د رول په هکله ډاکټر محمد حسن شرق ځینې نورې څرګندونې هم

کړي: د ۱۹۸۸ په لومړيو کې ډاکتر نجيب الله دې ته وهڅول شو چې د افغانستان شمال حکومت جوړ کړي، ډاکتر شرق په دې اړه کاږي: ((با آنهم مشاورين شوروي با تلاش های اخرين همزمان با بر امدن عساکر خويش از افغانستان تحت زعامت دوکتور نجيب الله رئيس جمهور و سلطان علي کشتمند صدراعظم طرح افغانستان شمالي و جنوبي را بميان گذاشت و ۹ ولايت سمت شمال: ميمنه، شبرغان، بلخ، بغلان، کندوز، تخار، بدخشان، سرپل و باميان را بنام حکومت واحد مرکزي افغانستان در کابل جدا نموده و آقای نجيب الله مسير عضو کمېټه مرکزي ح.د.خ را در حوت ۱۳٦٦ به حيث کفيل صدراعظم شمال با ۱٦نفر معاونين وزارت های کابينه او مقرر و در مزارشريف شروع به کار نمودند...))

ښاغلی رباني چې د صبغت الله مجددي په موقت حکومت کې د بيا ودانولو وزير و د ۱۳۷۰لمريز لينديء کې، له مسکو نه له راستنېدو وروسته ايران ته ولاړ او د فارسي ويونکو په ټولنه کې يې پر برخې اخيستو د ايران او تاجکستان د بهرنيو چارو له وزيرانو سره ګډسند لاسليک کړ.

په همدغه کال ښاغلي رباني د چترال له لارې افغانستان ته ولاړ، ده له چترال نه بدخشان ته ختلې لار ((کافر کوتل)) باندې د اسلام کوتل نوم کېښود. له دې مخکې ښاغلي حکمتيار هم هبواد ته د خپل سفر په ترڅ کې ((سرخ پارسا)) پر سبز پارسا اړولی و.

استعمار چې کله هم په کومه سيمه کې د مقاومت څپې په مخه کړي داسې ربړې په ميراث پرېږدي چې کلونه د ولسونو په منځ کې ناکراريو ته لمن وهي، د شوروي پوځيانو د وتلو پر مهال يوه روسي

جنرال ويلي و: موږ له افغانستان څخه وځو، خو زموږ له وتلو وروسته به له افغانانو سره خپله خاوره په جګړه اخته وي.

کتونکو داسې ګڼله چې د جنرال مطلب هغه ماينونه دي چې شوروي لښکرو په دغه هېواد کې کرلي، خو د جنرال هدف انساني ماينونه وو چې د جګړو او وينو تويولو د دوام لپاره يې په يو شمېر څېرو کې تعبيه کړي وو.

د جنرال جمعه اڅک او جنرال مؤمن اړيکي له وړاندې ښه نه و، د دې يو لامل دا و چې جنرال اڅک له احمدشاه مسعود نه تخار بېرته ونيو، جنرال مؤمن له احمدشاه مسعود سره اړيکي لرل. احمدشاه مسعود، مولوي جلال الدين حقاني ته هماغه وخت مخابره کې له جنرال مؤمن سره په اړيکو اعتراف درلود.

د دولت اباد د بېرته نيولو پروسه اوږده شوه، له جمعه اڅک سره د دوستم ځواکونو همکاري نه کوله، اصف دلاور شبرغان ته ولاړ، دوستم دې ته چمتو شو په عملياتو کې برخه واخلي، په دې توګه د کلفت بندر له لارې د دوستم ځواکونه بې له کوم مقاومت نه دولت اباد ته ورسېدل او جنرال دوستم يو بل امتياز هم تر لاسه کړ، جنرال دوستم وړانديز وکړ چې د يوې ځانګړې قطعې منظوري ورکړي چې په دولت اباد کې يې ځای پر ځای کړي، اصف دلاور يې د وړانديز ملاتړ وکړ، مانوکي منګل او جمعه اڅک مخالف وو، دوی استدلال کاوه که هره ورځ د نويو قطعو د منظورۍ په اړه د دوستم وړانديزونه منل کېږي ډېر ژر به دغه سيمې د دوستم د ځواکونو تر ولکې لاندې شي، بيا ليرې نه ده چې له مرکز نه هم سرغړونه پيل کړي.

له بلې خوا په شمال کې عملاً د ملکي او پوځي ادارو واک د کارمل د

پلویانو په منګولو کې و، جنرال مؤمن، جنرال جمعه نظیمي، جنرال بلال، جنرال احمدیار د پرچم په اشاره د جمعه اڅک اوامر نه عملي کول، له همدې ځایه وه چې مانوکي منګل او جمعه اڅک په شمال کې د یوې خطرناکې لوبې د مخنیوي لپاره دا ضروري ګڼله چې د شمال په پوځي او ملکي ادارو کې تغیرات راشي.

د نورو بدلونونو په لړ کې جنرال ستار د جنرال مؤمن په ځای ټاکل شوی و، جمعه نظیمي، احمدیار او هلال نویو بدلونونو ته غاړه کېښوده خو جنرال مؤمن، جنرال ستار بندي او د مرکز له امر نه سرغړونه وکړه، په دې توګه د تغیر او تبدیل عادي اقدام داسې لوری غوره کړ چې د ستم او پرچم د اهدافو پلي کولو ته یې بشپړه مخه پرانیستله، په دې ټولو هڅو کې د پلان جوړولو نقش د ببرک کارمل و، که څه هم کارمل د کوم نوښت وړتیا نشوای ښودلای - ده پر خلکو د اغېز څه نه لرل، د شوروي او برېژنېف دکتورین پلي کولو ته یې کار وایه - خو نجیب الله د ارادې، وینا او عمل په ډګر کې د نویو تجربو وراندې کولو ابتکار له ځان سره خوندي ساته. د کارمل ګروپ لومړی په دې کار وکړ چې د شمال دولتي قوماندانان له ځان سره همغږي او په دویم ګام کې نظار شورا د ځان په ګټه د نجیب الله په نسکورولو کې وکاروي.

د ژبنیو اختلافونو له راپورته کولو د ببرک کارمل هدف دا و چې د ځان لپاره یوه تکیه پیدا کړي، له دې پرته یې بله داسې وسیله او کارت نه درلود چې د دغسې اهدافو په لار کې یې وکاروي، په دې توګه یې د شمال د دولتي قوماندانانو او مجاهدینو په نامه د ځینو فاشیستي ډلو تر منځ یو ګډ شعار او موخه را مخې ته کړه.

د شمال له پېښو دری میاشتې دمخه د ببرک کارمل ګروپ غوښتل

په کابل کې د یوه پوځي اقدام له لارې د نجیب رژیم نسکور کړي، څکه خو یې داسې اوازې خپرې کړې چې حکمتیار د جنرال وطنجار، راز محمد پکتین، سلیمان لایق او مانوکي منګل په مرسته د کودتا پلان لري، د کابل ګارنیزیون قوماندان نبي عظیمي چې د کارمل له نژدې انډیوالانو و.

د ښار په کمربندونو باندې د دښمن د احتمالي برید د خطر په پلمه لومړۍ درجه احضارات اعلان کړل، خو د ډاکتر نجیب الله پلویانو یې مخه ونیوله، د دغه پلان تر ماتېدو وروسته کارمل پر خپله درېیمه نقشه چې سناریو یې بشپړه شوې وه جدي کار پیل کړ، هغه دا چې خپل افراد د نظار شورا او جمعیت تر پوښ لاندې په یوه بل چینل کې فعال وساتي.

ډاکتر محمد داؤد جنبش کاږي: د ۱۹۹۵ کال په اګست کې ((د روسیې پارلمان د مشرانو جرګې (فدراسیون شورا) یو پلاوي د احمدشاه مسعود او دوستم د پخلا کولو لپاره په شبرغان کې د دوستم مېلمه و- د روسیې قونسل مرستیال شف چنګه د دوستم یوه جنرال محمد یوسف ته له پښتنو سره د مخالفت پارولو په روحیه ویلي: ... د ظاهرشاه وخت کې مو پر شمال د پښتنو ظلم هیر کړی چې بیا له هغو سره نژدې کېږئ- او بیا یې د هوښیار اوسئ په لهجه زیاته کړه: په اوسني پړاو کې د ناپښتنو ګټې د پښتنو پر وړاندې د هغوی یووالی غواړي...)) له دې څرګندېږي چې روسانو د پښتنو پر خلاف د دښمنۍ څومره اوږد جال او د ډلبندیو لومې غځولې وې.

د جنرال جمعه اڅک، مانوکي منګل او جنرال مؤمن اختلافاتو ته نوي رنګ او مخه ورکړل شوه، جنرال مؤمن مرکز ته د خپلې بې اطاعتۍ

پیغام ولېږه، دا وخت د سید کیان زوی چې د حکومتي ملېشو له تشکیل او امتیازاتو سره یې د مجاهدینو پر ضد له عملیاتو ځان لېرې ساته، د ببرک کارمل او سفزا د هڅو په نتیجه کې پر دغه جریان ورگډ شو.

نبي عظیمي او فرید مزدک په مسکو کې له ډاکتر نجیب نه ناراضي کړی راغونډې کړې، څکه خو په شمال کې د جنرال مؤمن، دوستم او حسام الدین ملیشو نجیب الله ته گډه کرښه تېره کړه، له همدې ځایه وه چې فرید مزدک د مسکو په یوه مېلمستیا کې ویل: بچه اختر ((اختر محمد د ډاکتر نجیب د پلار نوم دی)) کور خوانده بود، در مزار چنان آتشی بر پا کنم که خشک و تر را بسوزاند بچه اختر را چنان درسی بدهم که تاریخ آنرا فراموش نکند و دیگر این گستاخي را مرتکب نشود که نامی از تفوق طلبی پشتون را بگیرد.

نجیب الله د جنرال مؤمن د پخلا کولو لپاره بېلابېل هیئتونه ولېږل خو نتیجه یې ور نه کړه، مانوکي منگل ډاکتر نجیب ته د شمال وضعه له کنترول نه بهر او د انفجار په حال کې وبلله، لوی درستیز اصف دلاور چې نجیب الله د شمال د ناراضي جنرالانو د پخلا کولو لپاره په یوه بیړني سفر لېږلی و، ناراضي جنرالان نور هم تشویق کړل او نجیب یې د دوی لپاره د نورو او نویو امتیازونو ورکولو ته هڅاوه.

نجیب الله د دوی پخلا کولو ته جنرال رفیع او د خاد پوځي رئیس په جرگه ولېږل- خو پایله یې ور نه کړه.

دویمه پلا یې نبي عظیمي او سید اکرم پیکر ورولېږل- خو دوی په بل اور نور تېل ور تویې کړل.

جنرال نبي عظیمي د نظار شورا څواکونو سره په اړیکه کې هڅوی

ته وویل: چې ځانونه د بلخ لویې لارې او کمربندونو ته ورنژدې کړي. د ده په وینا بلخ کې د دولت ځواکونه په خپلمنځي سیالۍ کېوتي له مزاره د دفاع ورتیا نه لري.

جنرال نبي عظیمي نجیب الله ته وویل: که جمعه اڅک او د بلخ دولتي امنیت رئیس تاج محمد او نور نوي لېږل شوي کسان کابل ته ور وغوارې کېدای شي جنرال دوستم خپل ځواکونه له جوزجان د بلخ د دفاع لپاره ولېږي. نجیب الله د عظیمي وړاندیز ومانه، اڅک، رسول قهرمان او تاج محمد یې مرکز ته وغوښتل.

له جوزجان نه بلخ ته د ملېشو په رسېدو جنرال دوستم، نظار شورا او حزب وحدت وسله والو ته هم د ننوتو اجازه ورکړه، شمال کې د رژیم قوماندانانو د ښار دواړه لویې دروازې نظار شورا ته پرانیستې.

دوستم ته د جنرال نبي عظیمي او اکرام پیګیر په ورتګ وضعه لا هم پېچلې شوه د دوستم شرایط نورهم زیات شول، نجیب الله د جمعه اڅک او ملګرو را غوښتو ته غاړه ایښې وه خو دوستم دوه نور شرطونه وړاندې کړل، ده د شمال د اوپراتیفي ګروپ د قوماندانۍ د غوښتنې تر څنګ دا شرط هم کېښود چې پوځي کدرونه د دوستم او ملکي د کاوياني، مزدک، پیګیر، او محمود بریالي پر وړاندیز منظور شي، ستم او پرچم د دوستم په خوله دا هم وغوښتل چې د شمال سیمې د افغانستان په جمهوریت کې د فدراسیون په توګه ومنې، ډاکټر نجیب الله له دې غوښتنې سره پرېکړه وکړه چې د زور له لارې لانجه حل کړي خو ځینو کړیو ډاکټر نجیب د ازبکستان د دغه ګواښ له امله چې پخپله پوله کې به پوځي تحرکات او مانورې ونه زغمي له دغه کار نه ډډې کولو ته اړ کړ.

نبي عظیمي کابل ته په رسېدو ډاکټر نجیب ته ورانديز وکړ څرنګه چې د مجاهدينو ځواکونو ځانونه د بلخ لويې لارې او کمربندو ته نژدې کړي په بلخ کې دولتي ځواکونه په خپل منځي اختلاف اخته او له مزار نه د دفاع وړتيا نه لري ما ((عظيمي)) جنرال دوستم چمتو کړی له جوزجان نه خپل ځواکونه مزار ته ولېږي او د مجاهدينو د بريدونو پر وړاندې له هغه ځای نه دفاع وکړي، ډاکټر نجيب يو ځل بيا تېر ايستل شو، ده سملاسي د عظيمي وړانديز ومانه، جنرال جمعه اخک، جنرال رسول او تاج محمد يې مرکز ته وغوښتل او له دې سره جوخت د دوستم ځواکونو له شبرغان نه د مزارشريف پر لور حرکت وکړ، د دوستم د ځواکونو قوماندانۍ د جنرال عبدالمجيدروزي پر غاړه وه چې مزار ته په ننوتلو يې د تيمورک په سيمه کې د څارندوی قطعه بې وسلې او په دويم ګام کې يې د ۱۸مې فرقې ګڼې پوستې هم بې وسلې او افراد يې رخصت کړل.

جنرال عظيمي ډاکټر نجيب ته يو بل وړانديز هم وکړ چې جنرال دوستم د شمال د اوپراتيفي ګروپ قوماندان وټاکل شي، دغه پوست د جمعه اخک و، نجيب الله دې ته غاړه کېښوده چې دوستم د اوپراتيفي ګروپ سرپرست وټاکل شي.

لکه وړاندې وويل شول جنرال دوستم چې مزار کې خپل ځواکونه ځای پر ځای کړل، حزب وحدت او نظار شورا ته يې هم ښار ته د ننوتو مخه ورکړه، د ببرک کارمل له خوا د دغې روحيې او تګلارې پر خپرېدو چې که نظار شورا ته لاس ورنکړو او د هغوی په کارولو او د شمال د نورو کړيو په مرسته ګام وا نخلو، پښتانه به يو ځل بيا د حکمتيار، نجيب او... په څېرو کې په واکمنۍ کې پاتې وي،څکه خو پرچم او ستم

ان له پخوا احمد شاه مسعود د یوه منځلاري او لیبرال شخصیت په توګه تبلیغاوه او داسې یې ښودله چې پر مسعود ډېر کار شوی او هغه یو مجاهد مسعود نه بلکې د اقلیتونو د حقونو بیرغ ورونکی او زمونږ د اهدافو پلی کوونکی ګرځېدلی دی.

تر دې دمه په وطن ګوند کې دوه متضاد جهتونه را منځته شوي وو، د یوې ډلې مشري چې د اقلیتونو د استازیتوب ادعا یې لرله د نجم الدین کاویاني، فرید احمد مزدک، محمد نبي عظیمي، ډاکتر عبدالکریم بها پر غاړه وه چې ببرک کارمل یې لارښوونه کوله، د دغې ډلې پر وړاندې سلیمان لایق، محمد اسلم وطنجار، مانوکی منګل، جنرال رفیع او څو تنه نور ولاړ وو چې ونه توانېدل د لومړۍ ډلې د ستمي فعالیتونو او اهدافو پر وړاندې بریالیتوب تر لاسه کړي، دوی ونه شوی کولی د مقاومت له پښتنو مشرانو او قوماندانانو سره د خبرو او تفاهم مناسب او په وخت کانال ومومي.

د مقاومت پښتنو مشرانو او قوماندانانو هم له وخت او فرصت نه لازمه ګټه پورته نشوی کړی- حکمتیار او مولوي حقاني ته داسې فرصتونه برابرېدی شوای خو له هغو نه د پر وخت استفادې لپاره یې نوښت ونشوی ښودلی. حکمتیار که څه هم له رژیم او حتی روسانو سره د اړیکو کانالونه تر لاسه کړي وو، خو هر څه ترې په نیمایي لار کې پاتې کېدل چې بیا احمدشاه مسعود ترې بشپړه پایله تر لاسه کړه.

ما حقاني صاحب ته د نجیب الله لیکونو کې د اړیکو او پوهاوي د وړاندیز یادونه وکړه په دې ټکو چې ځیني دوستان نیوکه کوی چې حقاني صاحب یو وړ فرصت او چانس چې ښایي هېواد او خلک یې له وروستیو مصیبتونو ژغورلي وای له لاسه ورکړ...

حقاني صاحب ووېل، که ما له ډاکټر نجيب الله سره په دغسې بنيادونو جوړ جاړي ته هوکړه کړې وی، کېدی شوای د احمدشاه مسعود په څېر جګړو ورګډ شوی وی.

ما په يو څه جدي لهجه ورته ووېل: داسې نشوای کېدای د احمدشاه مسعود ائتلاف د تشکيلاتو او موخو له اړخه پر منحرف او کاږه نيت را منځته شوی و - بله دا چې ستا او ډاکټر نجيب الله تر شا د اکثريت تکيه او ځواک ولاړ و...

حقاني صاحب هېڅ ونه ويل دواړه پڅه خوله له ځايه ولاړ شوو.

کله برياليتوب د غاړې غوړ وګرځي... پر ځينو د بري بار دومره دروند پرېوځي چې اوچتول او پورته کېدل يې ګران شي... د ځينو لپاره برياليتوب ناکامي بلکې رسوايي ګرځېدلې وي... کله بري له هماغه پيله ناکامي او رسوايي راپورته کړې وي... ناکامي يې تقدير ګرځېدلې وي...

له تګی، بدبينی، دوکې رامنځته شوی بری ناکامي ده، رسوايي ده... د جګړو بری تلپاتې نشي پاتېدای... کومه امپراتوري، ښکېلاک، زورواک په لاندې کړيو سيمو او ولسونو واکمن پاتې دی...؟

کابل کې پر يوه وخت د ډاکټر نجيب الله او ملګرو ملتو پر ضد رامنځته شوې کودتا که څه هم بريالۍ شوه، خو په حقيقت کې يې د ناکاميو او رسوايو خونړی تاريخ رامنځته کړ...

هر احمق چې په دنيا خاوند د جاه شي

نور وتلی ځنې نشي جـاه يې څاه شي

***

بې پايلې اړيکې

۱۳۶٦ لمريز کې ډاکټر نجيب الله له مولوي جلال الدين حقاني سره ليکنی اړيکه نيولې، د دوی تر منځ څو ليکونه تبادله شوي، خو دا چې دغه اړيکې څرنگه پرې شوې، د اختلاف کومو ټکو دغه لړی تر يوه توافق ونه شوی غځولې څرگنده نه ده - لړ تر لړه ما داسې کوم درک ونشوی لگولی. عابد خان، حاجي غلام حسن او حاجي گلبت خان چې دغه ليکونه يې په منځگړيتوب يو بل ته رسېدلي ما ونشوی موندای، زه کوښښ کوم له دوی سره وگورم او خپلو پوښتنو ته ځوابونه تر لاسه کړم.

حقاني صاحب په دې اړه په لنډو هغه ځواب راکړ چې ما يې وړاندې يادونه وکړه.

البته ډاکټر نجيب الله بهر کې يو شمېر يادو افغانانو ته هم ليکونه استولي، خو رابرسېره شوي نه دي...

خو د ليکونو د تبادلې دغسې يوه لړی ښايي په دغه بڼه نه وي غځېدلي، د ډاکټر او حقاني صاحب تر منځ تبادله شوي ليکونه په زړه پورې دي - د يو بل موقف او موقعيت نه دا چې پامور بلل شوی بلکې دروند تلل شوی، که څه هم کله نا کله خبره ستوغه شوې او د گواښ بڼه يې خپله کړې، خوله چوکاټ نه ده وتلې، د ډيپلوماسی رنگ يې څرگند دی.

د حقاني صاحب ليک کې دسولې لپاره د يوې سيمې غوراوی، چې

دواړه خواوې ترې خپل جنګي ماشين وباسي د سولې پر وړاندې د هڅو د عملي اړخ بريا او ژمنتيا په ډاګه کوي.

د خوست، ګرديز، ارګون يا بلې سيمې نومونه د سولې لپاره د عملي نوښت لومړی خو پوخ او دروند ګام ختلی شوای. په هر صورت پر ليکونو د حذف او نفيې دريځ سيوری نه دی غوړلی، چاپېريال او فضا يې دوستانه يا لږ تر لږه د دښمنۍ پاللو نه ده.

ليکونو کې له نانديريو، تورونو پېغورونو ډډه شوې، پر مطلب راګرځي، لنډون د دغو ليکونو بله ځانګړتيا ده. د ډاکټر نجيب الله ليکونه له دې امله پاموړ ګڼل کېدی شي چې په بشپړو دوستانه ټکو او درنښت ليکل شوي، حقاني صاحب موعظې، پند او نصيحت پسې نه دی تللی، د کفر ټاپه يې نه ده وهلې بلکې په روښانه ټکو يې خپل وړانديزونه او غوښتنې مخې ته کړې دي.

بله دا چې ليکونه په پټو اړيکو، مادي غوښتنو، وړانديزونو او مخفي کارۍ نه راګرځي، بلکې د معقولو وړانديزونو، عملي طرحو او څرګند دريځ نمايندګي کوي.

ليکونه د خبرو او پوهاوي شونتيا او اړتيا را مخې ته کوي، زغم او د يو بل منلو ظرفيت د ليکونو بله ځانګړتيا ده، جرګې، نرخ او کاني ته ژمنتيا د ليکونو محتوا ګرځېدلې، د اواري موندلو ټکي يې څرګند دي. د دښمن يا مخالف درناوی د ليکونو تر ټولو بارز خصوصيت دی، چې له دواړو خواوو څليدلي دي

د سولې لپاره د يوې سيمې يا زون ځانګړي کول او غوراوی د جرګې د برياليتوب او خبرو په رښتينتوب د بشپړ باور څرګندوی بلل کېږي.

ليکونه يو په بل پسې له کنګال شوې فضا او ترينګلتيا راوځي -

حقاني لومړی لیک په السلام علی من التبع الهدی پیلوي. په را وروسته لیکونو کې جناب ډاکټر نجیب الله خطاب کوي، ده او ملګرو ته احترام وړاندې کولو ته ورګرځي. ډاکټر نجیب الله، حقاني صاحب ته درنښت وړاندې کوي، د ده سلامتیا غواړي، او د مېړني او اسلامي مشر په نامه یې یادوي. لیکونه د متن او محتوا له اړخه خپلې ځانګړتیاوې لري، چې د دوو مخالفو بلکې دښمنو مشرانو له خوا ملي او قومي ارزښتونو ته د دوی ژمنتیا ثابتوي.

د یادولو دا چې لیکونو کې د معاملې او سازش خوا ته کومه نغوته نه تر سترګو کېږي. بلکې له دواړو اړخونو پر سوله ټینګار، له جګړو وتل او ملي اوارې ته تعهد او پوهاوی اړین ګڼل کېږي.

لیکونو کې د یو باور د زرغونېدا څرک هم لیدل کېږي - ډاکټر نجیب الله د ۲۰ وزیرانو او لویانو د برمته ورکولو وړاندیز لري، حقاني صاحب له ډاکټر سره د لیدو هوکړه کړې، ګویا جرګه، نرخ او ولسي کودونه، نه یوازې پامور بلل شوی، بلکې ډاډ پرې څرګند شوی او تکیه پرې شوې ده.

دواړو غاړو خپل لیکونه په لېټر پېډ نه دي کښلي، ډاکټر نجیب الله د رسمي مکتوب پاڼې نه دي کارولې - دری لیکونه ټیپ او نور په قلم کښل شوي دي، حقاني صاحب هم خپل لیکونه پر رسمي پاڼو نه دي کښلي - ځان لپاره یې کوم القاب نه دي کارولي - جلال الدین حقاني یې لیکلي دي.

ډاکټر نجیب الله لومړني لیک کې له خپل نامه سره د ا. خ. د. ک سکرتر جنرال او نورو کې د افغانستان جمهور رئیس نجیب الله کښلي.

حقاني صاحب د ډاکټر نجیب الله پر وړاندې د تسلیمۍ پر ځای له جهاد سره د ملګرتیا خبره ایښې، دومره دروند یې تللی چې خپله یې

دفاع ته د دربدو تېر وهلی دی.

د حقاني صاحب لومړني لیک کې چې ما نه دی تر لاسه کړی، ښايي د شوروي پوځونو په وتلو ټينگار شوی وي، چې ډاکتر نجيب الله پخپل ليک کې هغه ټکي را غبرگ کړي دي. د ډاکتر نجيب الله له لومړي ليک داسې برېښي چې له شوروي اړخ او خپلو ملگر سره يې په احتياط کښلی وي، خو نورو هغو کې يې د خپلې مدعا په وړاندې کولو کې سړی آزاد گوري ...

د مودو لټون سره مې دغسې يو ځواب تر لاسه نه کړی شو چې د دغو اړيکو په شلون ما قانع کړی شي، په داسې حال کې چې ليکونه د اړيکو د شلون کومه نغوته نشي وړاندې کولی. د دغې پروسې ناکامي گنې پوښتنې را ولاړولی شي، دا چې د سولې دغه هڅې چا څرنگه له برې را گرځولي دي؟

د دغې لړۍ ټول ليکونه ما نه دي تر لاسه کړي زه کوښښ کوم هغه ومومـ- د حقاني صاحب او ډاکټر لومړني دوه ليکونه نشته د ډاکتر يو ليک چې د پرمختگ وروستی پړاو پکې په گوتو شوی له ما بې درکه دی، کيدی شي نور ليکونه هم تبادله شوي وي، چې د حقاني صاحب له خوا د دغې لړۍ لومړي ليک کې د ((ليکونو)) خبره شوې، خو هغه چې ماموندلي د مهمو تاريخي اسنادو په توگه يې دلته وړاندې کوم.

۱۳۶٦ د حوت ۲۵مه

محترم مولوي جلال الدين حقاني!

السلام عليکم ورحمه الله و برکاته

ستاسې ليک را ورسېد، د ملي سولې په هکله ستاسې له نظرياتو څخه ستاسې په نيت پوه شوم - ستا او زما په روان جنگ کې بېگناه

مسلمانان وژل کېږي، د پښتنو کلي او کورونه ړنګېږي او زموږ وطن ته سخت زيانونه اوړي، د وطن او ملت له بربادۍ څخه د ژغورنې په خاطر زه د خپل ګوند له پلوه له تا سره د روغې جوړې ذمه پر غاړه اخلم - ته د اسلام د مقدس دين په هکله ډاډه اوسه، زما انقلابي حکومت العياذ بالله بې دينه نه دی او د اسلام د مقدس دين د بې ارزښته ګڼلو او له نظر څخه غورځولو بيخي اراده نلري - د قانون په دويمه ماده کې راغلي چې د دين په حيث د اسلام احترام او درناښت پر ټولو واجب دی او اوس خو د حکومت په نافذ کړی شويو قوانينو کې اسلام ته په زړه پورې مقام ورکړ شوی دی - پر دې سربېره حکومت د ديني شعائرو ته د ترجيح ورکولو په چارو لګيا دی.

پاتې شول روسي پوځونه - کله چې د سولې باوري امکانات څرګند شي نو زموږ له سلا مشورې ورکولو به د شوروي اتحاد محدود قطعات بېرته ولاړ شي - بايد ووايو چې روسي پوځونه په افغانستان کې د بهرنيو لاسوهنو د ختمولو لپاره راغلي څو ژر تر ژره افغانستان يو خپلواکه او ناپېيلی هېواد شي.

څکه خو هغه ورځ لېرې نه ده چې دغه حقيقت د رڼا ورځې په څېر څرګند او درواغجن پروپاګندچيان پخپلو کړو شرمنده شي.

زما له خوا ښاغلی استاد سلېمان لايق زما استازی دی ما هغو ته له تاسې سره د ليدلو دنده سپارلې ده، هغوی به تاسې له نور تفصيل او زما له ښه نيت نه خبر کړي - تاسې مهرباني وکړئ په بشپړ ډاډ او اعتماد له ما سره د ملاقات لپاره تشريف را وړئ.

تاسې ته به دا خبره هغه وخت ثابته شي، چې تاسې له موږ سره د خبرو اترو په نتيجه کې کوم حل ته ورسېږئ او کله چې دغه کار وشي نو

بیا دغه جنگ هم بندېدلی شي او بیا به موږ او تاسې په ګډه د وطن د تعمیر او پرمختګ لپاره سلا مشورې کوو، موږ ستاسې د شخصي حیثیت او عزت د خوندي ساتلو ډاډ درکوو، د الله تعلی په فضل سره موږ هوډ لرو یو داسې اسلامي حکومت جوړ کړو چې هوسا او سپېڅلی وي داسې هېواد چې په هغه کې د بشري حقونو، ناموس او شرافت د ساتنې حاکمیت وي.

درناوی

د ا. خ. د. ګ. سکرتر جنرال

ډاکټر نجیب الله

*

ښاغلی ډاکټر نجیب الله!

السلام علی من تبع الهدی

ستاسې لیک له تفصیلي ټکو سره را ورسېد - زه باور لرم چې زما له اړخه د درلېږل شویو لیکونو په ذریعه به تاسې زموږ پر اصلي اهدافو پوهېدلي یاست.

بیا هم ستاسې د لیک په ځواب کې خپل دریځ په لاندې توګه په ډاګه کوم:

تاسې په کمونېستی ګوند کې د شمولیت اوږده سابقه لرئ - په تېره د خاد د مشر په توګه مو ماضي ټولو ته معلوم دي.

ستاسې د مفکورې او ګوندي کړنلارې له امله په هېواد کې د جګړې اور بل دی - او په زرګونو بېګناه هېوادوال، بوډاګان، تورسرې او ماشومان پکې سوځېږي - چې تر اوسه نژدې یو ملیون افغانان په دغو

جگړو کې شهیدان شوي او په ملیونو نور مهاجرت ته اړ شوي دي - ستاسې د ژمنو پر خلاف افغانان د کور پر ځای گور - د کالیو پر ځای کفن او د ډوډۍ پر ځای د خاورو خټلو ته اړ شوي دي.

دا یوازې زما او ستا کړکېچ نه دی چې په دومره اسانی حل شي دا به خوب او خیال وي چې له عملي گامونو پر ته یوازې د خولې په خبرو او دعاگانو هوار شي.

موږ پوهېږو پر هغه ورځ چې خدای مه کړه د سره ښکېلاک منگول پر هېواد ټینگه شي نو روسي پوځونه به خود بېرته ستنېږي.

له دې دمخه ما د هغو هڅو یادونه وکړه چې په افغانستان کې د کمونېزم د حاکمیت لپاره ترسره شوي دي - که هر څو یې تېر په هېر وگڼو نو اوس ستا لپاره اسلام او وطن ته د خدمت لارې چا نه دي تړلی، لارې ډېرې دي خو په دې شرط چې تاسې په رښتیا سره د هغې په لټه کې شئ. یوازې د قانون یوه ماده نشي کولی له دین سره د ضدیت او دښمني ماضي او روحیه له منځه یوسي او د روسانو د تېري، وحشت او بربریت کیسه پټه کړي.

روسان د خپل وحشیانه تېري له امله د ټول ملت او نړۍ د کرکې وړ دي - که چېرې تاسې هم د خپل وطن پېښنو او حالاتو ته په غړېدلو سترگو وگورئ - ښایي په همداسې کرکه ورته وگورئ - که داسې نه وي نو بیا ستا سې نظر علاج ته ضرورت لري.

له هېچا پټه نه ده چې روسانو پر افغانستان د څه لپاره یرغل کړی او څه نیت لري؟ - د روسانو په سیاست، پالیسی او نیت هېڅ باور نه دی په کار - چې ستا د اسلافو برخلیک یې ژوندی مثال دی.

څکه خو تاسې ښایي د خبرو اترو اصلي ټکو ته پام وکړئ که چېرې

په ربښتيا هم اسلام او وطن ته د خدمت او کمونېستي افکارو دپرېښودلو هوډ لرئ، نو زما دغه لانديني وړانديزونه ومنه!

۱- بې قيده او شرطه د روسي يرغلگرو د فوري او يو مخيز وتلو اعلان وکړه.

۲- يوه سيمه لکه خوست، گرديز، ارگون يا بل ځای د مرکز په توگه وټاکه، هلته به پوځي فعاليتونه بند کړو چې له هماغه ځايه د سولې پروسې عمليه پيل شي.

۳- پر خپلو تېروتنو او ماضي اعتراف وکړه او د جهاد ملگرتيا ته را وگرځه - مجاهدين به ستا د ژوند ضمانت وکړي.

په دې اړه چې په موږ هر څه کېږي هغه نه در څخه سپموو.

زه د وزارتونو او واکمنی وړی نه يم خو د وطن په خاطر تاسې ته ډاډ در کوم چې په دې صورت کې به زه شخصاً ستا دفاع کوم.

جلال الدين حقاني

۱۳۶۷

د حمل لسمه

*

محترم مولوي جلال الدين حقاني سلام!

خبره دا ده چې ما تر اوسه له بل هېڅ فرد سره قلمي اړيکه نه ده نيولې، ما د وطن، اسلام او غيرت په خاطر تا ته ستابښنليک درلېږلی دی.

قدرمنه!

خبره دا ده چې له دې وروسته د وينو هغه لمبې بايد مړې کړای شي

چې تر اوسه زموږ په هېواد کې بلېدې - د دې کار لپاره زما او ستا لیده که هر ځای وي خورا ضروري دي - دغه لیده کاته به ستا لپاره هم زښت زیات گټور وي - ته چې هر څه غواړې زه هغو ته چمتو یم زه نه غواړم چې ستاسې د ځدرانو د پګړۍ شمله ټیټه شي.

موږ د نویو سیمو لپاره یو لړ تصمیمونه نیولي، غواړو چې د ستو کنډو، وازه خوا، بهرام خېل او سپېرې سیمې بېرته ابادې کړو - البته کله چې زه او ته پر یو تغر سره کېنو، د دې په باره کې به هم خبرې اترې وکړو - زما د لیدو کتو په دغه غوښتنه کې هېڅ راز دوکه او چل نه شته خو بیا هم ستاسې د اندېښنې په خاطر له ملاقات دمخه د خپل حکومت شل تنه وزیران او لوړ رتبه افسران تا ته د یرغمل په توگه درلېږلو ته چمتو یم - دا هر څه به تاسې پخپلو سترگو وگورئ، دغه لیک د پکتیا والي د ټینگار له امله په بیړه سره لیکم.

زموږ پوځونه د ستو کنډو پر سر ځای پر ځای شوي دي د ۱۳٦٦ کال د لیندۍ میاشتې له پنځلسمې څخه موږ جگړه او بمباري دروله، ځکه موږ غواړو دغه مسئله د خبرو له لارې حل کړو، که داسې وشوه نو موږ به خپل پوځونه له ستو کنډو څخه بېرته را وغواړو.

پردې هم پوه شه چې حکومت ډېرې زیاتې او ډول ډول وسلې لري چې تر اوسه ما د هغو د استعمال اجازه نه ده ورکړې.

هیله ده د دغه لیک ځواب ژر تر ژره را ولېږې - لیک ټایپ نه کړی شو ځکه وخت نه و، تاسې هم خومره چې ژر کیدی شي ځواب یې را ولېږئ.

له دې وروسته به د حالاتو د خرابتیا د سیمې د کونډو او یتیمانو ذمه واري زما پر ځای ستا پر اوږو وي.

بله خبره دا چې د گومو بندیانو خوشي کول غواړئ د هغوی تول

کوایف را ته ولیکه زه به ټول خوشي کړم.

۱۵/۳/۱۳۶۷

*

جناب ډاکتر نجیب الله او ملګرو ته يې

احترامونه!

ستاسې لیک را ورسېد زه يې په مطلب پوه شوم.

تاسې چې زما په باره کې د ۱۳۶۵کال د غبرګولي په لومړۍ نېټه (۱۹۸٦ جولای) د اعدام د تنسیخ حکم د یوه فرمان له لارې د ۱۳٦٦کال د لیندۍ په ۱۱مه (۱۹۸۷کال د دسمبر۲مه) د قانون د دویم ټوک د ۷۵مادې له مخې صادر کړی او د هغه یوه کاپي مو ما ته هم را لېږلې ده - ما ته د اسلام او وطن په مقابل کې کوم ارزښت نه لري. ځکه چې د اسلام او وطن په لار کې شهادت د مسلمان ستر ویاړ دی. همدارنګه د روسي ښکېلاک تر واک او سیوري لاندې ژوند که څه هم د مادي اسانتیاوو او اقتدار له مخې بیساری وي خو زما پر وړاندې سپک او طوق لعنت دی.

تاسې لیکلي چې په هېواد کې د وینو د اوچتو شویو لمبو سړول په کار دي - دا ښه خبره ده، پوښتنه دا ده چې د وینو دغه سېلاب د روسانو د تیري او کمونېستانو د ظلمونو له امله روان دی، که تاسې دومره صلاحیت او ځواک لرئ چې د روسانو د تېري مخه ونیسئ او کمونېزم ته خاتمه ورکړئ په دې صورت کې د وینو دغه بلې کړی شوې لمبې سړېدی شي.

تاسې دا هم لیکلي چې نه غواړئ د ځدرانو د پګړۍ شمله ټیټه شي، په داسې حال کې چې له سلګونو زیاتو روسي الوتکو، توپونو او ټوغندیو

په ځدرانو د اور باران اورولی او په سلگونو تنه یې شهیدان کړي دي.

د بندیانو په اړه زه دومره ویلی شم چې د افغانستان ټول بندیان زما ورونه دي که ستا مطلب د پکتیا یا ځدرانو بندیان وي نو یوازې د هغوی خلاصون گټور نشم گڼلی.

د لاندېنیو شرطونو د منلو په صورت کې زما او ستا په لیدو کتو خبرې کیدی شي:

۱- د ځدرانو له سیمې د روسانو او رژیم ټول پوځونه سملاسي وباسئ.

۲- هغه کسان چې موږ یې لازم بولو او فهرست یې در استوو د یرغمل په توگه موږ ته وسپارئ.

اوس هم ستا لپاره حالات مساعد دي د بېهوښی او خوب نه ځان وباسه او د سره ښکېلاک له سحر نه ځان ازاد کړه.

جلال الدین حقاني

۱۱/۴/۱۳۶۷

*

۱۳۷۰/۰۷/۲۴

بسم الله الرحمن الرحیم

محترم او عزتمند ورور حاجي صاحب!

السلام علیکم ورحمه الله و برکاته!

د تاسې لیک چې د حاجي گلبت، عابدخان او حاجي غلام حسن په لاس مو را لېږلی و په ۱۳۷۰/۰۷/۲۳ را ورسېده او ومې لوست، دا چې تاسې سلامتي لرئ خوښ شوو او د خدایﷻ څخه تاسې ته د قوم، وطن او د خدای د بنده گانو د خدمت کولو لپاره لا نوره سلامتي غوارو.

تاسې ته معلومه ده چې زموږ په سیاسي پېشنهادونو کې د داخلي قوماندانانو ونډه او دا چې هغوی (د جهادي قوماندانانو شورا) د جنګ لوی پېټي پر غاړه وړي او هغوی وطن ته د سولې په را وستلو کې لویه ونډه لري، طرحه شوي او د اول وار لپاره هم موږ د قوماندانانو شورا سولې ته د رسېدو لپاره مذاکرې ته رابللې او اوس هم د موږ دریځ هماغه دی چې یوازې افغانان پخپل منځ کې په کېناستو سره سوله راوستی شي، دا چې خدای تعالیﷻ زموږ او ستاسې په زړونو کې د تګ او راتګ او یو بل ته د خط لیکلو خواهش پیدا کړ دا د حق سبحانه و تعالی د رحم نښې دي، خدای د زړونو مالک دی او یوازې دی کولای شي چې په زړونو کې مینه یا کرکه پیدا کړي، د مینې نه وروري، اخلاص او اعتماد پیدا کېږي لېکن له کرکې نه دښمني، بدګوماني او شرارت پیدا کېږي باور لرم چې خدای تعالی به په موږ او تاسې رحم وکړي او موږ به د حرب او ضرب له غضب نه خلاص شو وَما ذٰلِکَ عَلَی اللّٰه بعزیز

موږ خو له پخوا له تاسې سره د ملاقات کولو خواهش درلود لېکن له بده مرغه تر اوسه دا ملاقات نه دی شوی. اوس یو وار بیا د ټولو غټو او وړو خبرو د حل لپاره تاسې مېړني او اسلامي مشر ملاقات ته دعوت کوم تر څو له نژدې سره خبرې وکړو دا د یوه پښتانه او مسلمان خبره ده په هر څه مطمئن اوسئ، نورې خبرې به حاجي ګلبت، عابد او حاجي غلام حسن درته وکړي.

ومن الله توفیق

نجیب الله

د افغانستان جمهور رئیس

[illegible]

بسم الله الرحمن الرحیم

[illegible]

... اوناسی رحم وکړی او موږ ته د کرب او شپ لسیه ...

[illegible]

حبیب الله

[illegible]

ستو کنډو

د جګړې له لیکو:

خپله ژبه هم کلا ده هم بلا:

له دوو میاشتو ستو کنډو کې یم ...

حقاني صاحب د ستو کنډو د غره پر سر د قوماندې مرکز جوړ کړی...

کړی ورځ له یوه دوربین چې قیچي دوربین یې بولي د عملیاتو خارنه قوماندانانو او سرګروپانو ته قومانده ...

...دې له هغه اړخه وروګرځي ... لس متره وړاندې یې ونیسه ... د شمال له اړخه ګلاب کوچي سره یو ځای شي ... خلیل دې د غرب پوستې تر اور لاندې ونیسي...

په قیچي دوربین کې له پاسه ګوري - خو زه چې ورته کسم څه نشم لیدی ... د پرمختګ شیبو کې چې عبدالعزیز جامو کې نه ځایېږي،

له داد او شاباس سره لګیا وي ... هغه دی ... پوستې اور واخیست، له ټانګ لمبې خېژي ... په منځ کې ولګېد، ما بیا هم دوربین کې څه نه شوای لیدی ... دلته به نو له شرمه په درواغو ار شوم ... بالکل، بالکل ... لمبې خېژي... اوهوو...

کله کله بمبار دومره زیات شي چې سرې سر نشي پورته کولی - اکمالات ګرد سره کیدی نشي، د خوشه یي بمونو له امله په ګز او پل مردکي، پارچې موښلي - دا داسې بمونه دي چې پر ځمکه له غورځېدا په لسګونو واره بمونه چوي، پنځوس په پنځوس متری کې اور پورې کړي...

زما دنده پر رپورتینګ سربېره لومړی لیکې او د قوماندې مرکز ته د بهرنیو خبریالانو د رسولو ده ...

د اسماني غونډ په مخه کې مو کوټه ده ... پیرصاحب، فوتوګرافر احمد سینا او هدایت الله را سره ملګري دي...

د ورځې له ژورنالېستانو سره د قوماندې مرکز او کله کله لومړی کرښې ته ځغلو... پر کومه ورځ چې خبریالان نه وي، ورځ د قوماندې مرکز کې له حقاني صاحب سره اړوم... جنرال رحمت الله ساپی هم د قوماندې مرکز کې دی ... جنرال سوله مل، جنرال مصطفی، جنرال قاسم او ... هم کله کله پېښه کوي.

له لومړی لیکې د دغو جنرالانو په راګرځېدو له حیرانی خولې خلاصې پاتې وې... جنرال قاسم په وارخطایی لګیا دی ... د مجاهدینو پر جنګي تاکتیکونو او ستراتیژی زموږ سر نه شي خلاصېدی ... هغه څه چې موږ لوستي او تجربه یې لرو دغه تکتیکونه ستراتیژي ورسره ارخ نه شي لګولی... د خدای تعالی مرسته ده که نه د عسکري اصولو کوم

درک سری نشي لگولی، توکلي روان دي...

دلته مې داسې بهرني ژورنالېستان هم ولیدل چې پر نصوارو روږدي دي - امریکايي ژورنالېست راب شولتایز کپ، کپ نصوار اچول...

د بېلابېلو هېوادو ... برتانیې، امریکا، فرانسې، جرمني، ایتالیا او ... خبریالان رامات دي... هدایت وایي د دوی هغسې دغسې ټول جاسوسان دي ... زه ورته وایم د څه شي جاسوسان .... زموږ څه له چا پټ دي چې تر دغو غرو او خطرو یې را واړوي...؟

ما ته له ژورنالستانو د دوی افغان ژباړن مشکوک بلکې مرموز ښکاري... دوی د ژباړونکي په پرتله د نوکر څېره خپله کړې وي... ځینې په ناسمه ژباړه لگیا وي - یو شمېر له ناپوهی، ځینې کیدی شي قصدي...؟

له یو ځوان فرانسوي ژورنالېست سره یو فعال او خندنی ځوان یوازینی ژباړن دی چې پخپل ځانگړي کریکټر یې پر هماغه لومړی ورځ له موږ سره اشنايي ټینگه کړه ... دی د فرانسوي خبریال په پرتله له موږ سره نژدې شو... ځان یې میرویس جلیل معرفي کړ - لغمانی، خو د کابل اوسېدونکی...

میرویس جلیل دوی به چې سهار له موږ سره کلکه مخه ښه وکړه - ماښام به بېرته راگرځېدلي وو، له خندا ډکه خوله به د کوټې دروازه کې ولاړ وو... ورته وایم میرویسه! دا نېک دې را ته خطرناک ښکاري...؟ وایي له تاسې زړه نشي راتبولولی...

سهار چې له لمانځه وروسته پر بستره وغځېدم، دوی بیا د تلو تابیا لرله... ما ویل پرېږده یې، ماښام به بیا دره کې ولاړ وي ...

سترگه مې سره ورغلې وه... که گورم فرانسوی لاس په سینه ولاړ

دی - په ملا قات شي - بیا ودرېږي، بېرته لاس په سینه په ملا کوږ شي ... دری وارې یې دا کار وکړ او له کوټې ووتل ... ماښام را ونه گرځېدل...

د ستو کنډو ساره په نامه دي، منی یې د کابل له ژمي سوړ... له ماسپښین وروسته سخته سیلی لگېږي...

مازیگر چې پټو کې غونج شم حقاني صاحب را ته ځیر شي، یوه شببه ژور را ته گوري... وایي: ... ته ولوېږه...

زه هم د ده له خولې دغو دوو تکو ته انتظار وم...

د حقاني صاحب څېرې له ساړه پوست اچولی...

نیم ساعت د ستو کنډو سرک ته په راکوزېدو او یو ساعت پک اپ کې د اسماني غونډ کوټې ته تر رسېدو...

ژوند ښه دی، اسانتیاوې شته... خو د ورځې له حقاني صاحب سره خورا سخته تېرېږي... دلته دوډۍ پر تبۍ چې تېغنه یې بولي پخوي... لکه ربړ ... پیتره او منځ کې خام اوړه ... شکنه او کله کله بېخونده ښوروا...

جنرال ساپي وچې شیدې او کافي ورسره راوړي... یو کوټی یې پکې یوازې په پته وهلی... د خالي ډبې په لیدو په لته کې شوم، تر هغې چې لاس په لستوني مې ونیو... ورته وایم ملگرتیا داسې وي....؟ په خندا را ته وایي: راسره شریک یې، خو چا ته به وایې نه...

د بیگا کتوی موږ خپله پخوو... زیاتره غوښه وي... احمد سینا د وچ چای بدل کې له ښا و خوا کورو مستې او هگۍ تر لاسه کړې وي... له تازه مېوې اوونی کې یو کرېټ انگور رارسېږي...

موږ ته د حقاني صاحب په سپارښتنه غوره رارسېږي چې د غونډ

مسوولینو ته یې وار له مخه زموږ د ناز اخیستو ټینګار کړي...

د غونډ مسوولین د زړه د پاسه ځان په دغسې لورینه اړ ګڼي... وایي له مرګ سره دوی مخامخ دي مزې دفتریان کوي...

د دوی په خبره دفتریانو ته یې پر زړه نه اوارېږي- زموږ په اړه خو بیا هم لږ ډېره حوصله او زغم لرلی شي... خو خوست کې چې د نیول شویو جنرالانو ناز اخیستو ته ګوري تر بدو ردو او کنځلو یې خوله خلاصه کړې وي.

د حقاني صاحب یو ګروپ د طالبانو دی - لکه هغه چټ طالبان، خپله ډله یې ده، خپله خوښه...

حقاني صاحب موټر ته خېژي... له ستړي مشې او پوښتنې سره یې یو بد تمیزه وایي حاجي صاحب جنرالان خو دې پر سر خېژولي، چې ښه بوټ دي د دوی په پښو وي، چې ښه جمپرونه وي دوی اغوستي وي..

د مجاهدینو په پیسو سګرټ وهي... اوس دې له ځان پسې روان کړي وي... دا بندیان دي که قوماندانان ...؟

د دوی جرأت ما ته یو ډول ګستاخي ښکاره شوه... حقاني صاحب یې خبرو ته داسې غوږ نیولی، چې پر څېره یې د ناخوښۍ هېڅ نښه نښوی څرګندېدی...

ورته وایي ستاسې څه شی کم دي... وایي زموږ هېڅ کم نه دي... خو پر دوی ستا مهرباني زیاته ده ...

له منځه یې یو ژنی را وړاندې شو... ته خو یې درسره ګرځوې... موږ مین ورته ږدو بیا که ستا موټر پرې ورپیښ شو له موږ نه...!

لومړني ژني په لاس وروسته ټېله کړ...

حقاني صاحب ورته وايي چېرې ځې...؟ وايي تا ته درتلو... دا خبره مو درته کوله...

.... خبره نه خبرې مو وکړې... اوس ولاړ شئ - غونډ کې به چای وڅښئ دمه به جوړه کړئ... په مخه ښه، خدای پامان...

علي جان ته وايي... شریف ته ووایه چې دوی څه شی غوارۍ ور برابر يې کړئ....

د ستو کنډو په سپېرو غرو کې زموږ له دغسې مزو او اسانتیاوو سره سرې د بلا خوله کې هم غورځېدی شوی...

یو ماسپښین حقاني صاحب خدای خبر څرنګه یو په یو د لومړی لیکې د لیدو پرېکړه وکړه، که څوک ورته وايي: ... حاجي صاحب مه ځه... لنډه ورپرې کړې: ته راسره مه ځه.... زه پته خوله ولاړ يم... زما دې خبرو کې څه کار دی....؟ خپله ژبه هم کلا ده هم بلا... ما ته خپله ژبه بلا شوه ... ما داسې ګڼله چې هرو مرو به وايي نه.... خو ما ته خپله ژبه بلا ګرځېدلې وه ... حقاني صاحب را ته کړه: هو!

لکه پر څمکه میخ شوم، شا و خوا مې وکتل د تېښتې لاره، لوری نشوای موندل کېدای... پر ځمکه د ننوتو شونتیا نه وه...

بس غاړه مې کېره کړه... خدای چې چا ته پېښه کا... ځان دې ورته مېښه کا....

علي جان پک اپ چالان کړ.... حقاني صاحب مخکنې سیت کې کېناست... دویم سیټ کې زه یوازې ناست یم....

له کنډو په اوښتو د هاوان تر برید لاندې راغلو... ډز - غورمب د پک اپ مخ، څنګ او شاته هاوان لګېږي... شګې خاورې پر موټر موښلي... له علي جان موټر یوه بله خوا شي، پښه يې پر بریک ښخه شي، خو بېرته يې

پر اکسلتر ورتینگه کري، نه پوهېږې ودرېږي که څه وکړي...؟ لکه زړه یې دی ببرته راوګرځي... حقاني صاحب ته وګوري، یک اپ مخ پر ورانديې ځغلي...

زما سترګو لکه کار پرېښی - تپه تیاره ده ... ړوند شوم که څه بلا... ما سترګې پټې نیولې... مرګ مې سترګو کې په ګډا دی... د مرګ کومې کې په خورا سختۍ سا اخیستل کېدی شي... خو زه مرګ خپل کومې کې ژوندی ساتلم... مننه مرګه...؟

د قوماندې مرکز کې د حقاني صاحب له خوا لیکونه هم زما پر غاړه دي... یو ماسپښین حقاني صاحب له جیبه د کاغذونو د بنډلونو په را ایستو را ته کړه: ... دا ولوله، که د کار کومه خبره یې لرله را ته ووایه... نور لېږې کړه...

لکه پر یوه خزانه اوښتی یم - په زړه پورې او عجیبه لیکونه مې موندل... د لیډرانو، قوماندانانو، سرګروپانو او زموږ روناندو ... حیرانوونکې غوښتنې، نظرونه، شیطانۍ او چوغلۍ...

***

مازیګر دی... سیلۍ هماغسې انګولې... بربوکۍ چورلي... ما خپل پټو کې ځان نغښتی، د حقاني صاحب له خوا دوو تکو ته په دوو پښو ناست یم... چې اوس به وایي... ته ولوېږه! د مازیګر لمر په غرغرو دی... ته ولوېږه ته مې غوږونه څک نیولي... خو... ای بسا ارزو که خاک شد...

یو پنډ سړی چې چته ږیره یې خریېلې، کوراخ شناوي بریتو یې شونډې لاندې کړي، له یوه ځوان سره را وخوت... له ګرېوان یې لویشت سپین وښته راوتلي... پر سرو سترګو یې ببرې وروځې را پرتې دي...

له شخې ړنګې بنګې لونګی یې د شنو څنو کلوختې را وتلي... پنډ سري په درانه او لړزانده غږ ستري مشې وکړل... هر یوه ته په څیر ګوري...

ما کې یې تر ډېره سترګې ښخې کړې... زه بل خوا ګورم... د ده کتل ځوروونکي دي، څکه خو له ځایه ولاړ شوم...

حقاني صاحب ورسره تود روغبړ وکړ... ځوان پاتې شو... پنډ سري له حقاني صاحب سره د یوه کمر ډډ ته کېناست...

نیم ساعت پس حقاني صاحب را غږ کړ... زه ورغلم... له سلام وروسته کېناستم...

پنډ سري یو ځل بیا د خپلو مرموزو، زوروړو کتو تر ګوزار لاندې را وستم... پته خوله دی... خو د سرو سترګو کتو یې لکه قیامت را تیټ کړی... چې یو ځل یې سري کې ښخې کړي ته به وایې له زړه دې پورې وورې خیژي...

حقاني صاحب را ته کړه: ... ته یو خط ولیکه... !

ما له خپلې اوږې بکسه را کوزه کړه... قلم کاغذ مې را ویستل...

... حقاني صاحب را ته وایي... زه یې لیکم...

نحمده و نستعینه...

د ګردیز قول اردو قوماندان جنرال عبدالقادر میاخیل او لوړ رتبه صاحبمنصبانو، مامورینو او مشرانو!

دیارلس کال وراندې افغانستان کې ځینو له ولس خپله لار جلا کړه - د روسانو لمن کې یې ځانونه واچول، یو شمېر فهمیده یا نافهمیده د هغوی څنګ کې ودرېدل، په مقابل کې یې ملت قیام وکړ، جهاد پیل شو، اوس باید په دغو دوارو لارو قضاوت وکړو چې د چا لار صحیح

ده؟

ستاسې بېځايه مقاومت د بېگناه خلکو تلفات زياتوي، ابادي ورانوي، طبعي ده چې زموږ انساني عاطفه هم په قهر او غوسه اړوي.

د گرديز په نيولو کې زموږ تصميم قاطع دی. د مقاومت په صورت کې به د ټولو عواقبو مسئوليت ستاسې پر غاړه وي، خو که تاسې د مجاهدينو طرف غوره کړ، نو موږ د افغانانو په صفت تاسې ته ډاډ درکوو چې که ستاسې منځ کې، خلقيان، پرچميان هر څوک وي- زموږ له طرفه عفوه دي.

له دغه ليک سره موږ تاسې ته د ورورۍ پيغام درلېږو او ډاډ درکوو، راځئ د تشو احساساتو څخه تېر شئ، د ورونو په څېر له موږ سره ودرېږئ - په دې کار به د مرگ ژوبلې مخنيوی وشي، الله تعالی به راضي او زموږ تاسې ټولو عزت او ابرو به پر ځای وي.

د خدای په لحاظ او د گرديز د مظلوم ولس په خاطر فکر او سوچ وکړئ، تصميم ونيسئ او موږ ته ژر تر ژره اطمينان راکړئ.

موږ د دغه اعلان په وسيله خپل مسئوليت د خدای په حضور او د گرديز اوسېدونکو په مقابل کې رفع کړ.

احترام

مولوي جلال الدين حقاني

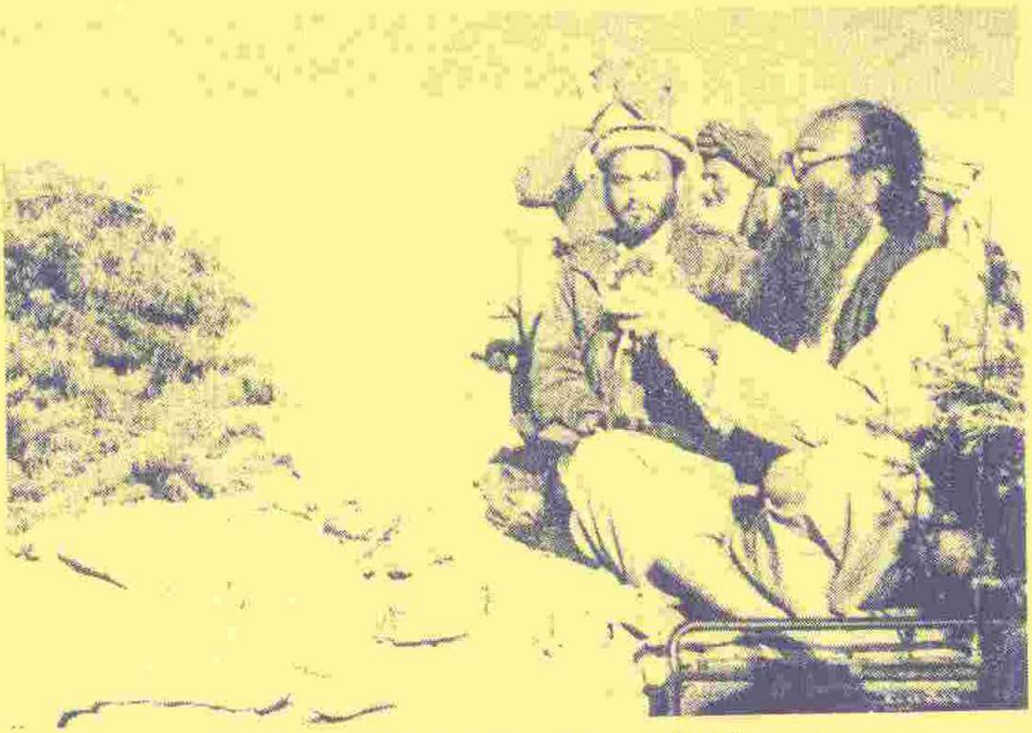

مولوي جلال الدين حقاني- شهرت ننگيال- ستو کندو

شهرت ننگیال خدای بخښلی میرویس جلیل او یو فرانسوی خبریال
ستو کندو (۱۳۶۹ ل)

مولوي حقاني، جنرال ساپي او شهرت ننګيال- سټو کنډو

د قوماندان عبدالحق ستراتیژي:

قوماندان عبدالحق د کابل نیولو ته خپل پلان په کتابي بڼه وار د مخه چاپ کړی و، چې د تیوری له اړخه د کابل نیولو بنه نقشه گڼل کېدای شوی.

((کابل د ازادۍ پر لور)) کتاب په ۱۳٦۸لمریز کې خپور شو. کتاب کې، کابل د افغانستان زړه او د تحرک مرکز گڼل شوی - د کابل پر تاریخي او ستراتیژیک موقعیت له لنډو خبرو دا اړتیا راپورته شوې چې کابل نیول هم غواړي او ودان ساتل هم.

کتاب په جوته را اخیستې چې کابل باید له ورانېدو او تباهۍ پرته د رژیم له منگولو ازاد شي - د دې لپاره یې د یوه گډ پلان او پروگرام په جوړېدو د ټینگار تر څنگ دا په ډاگه کړې چې په یوازیتوب دغسې پلان نشي پلی کېدی. قوماندان عبدالحق کابلیانو ته دغه ډاډ اړین گڼي چې د دغسې پلان او عملیاتو موخه دوی نه بلکې د رژیم پوځي ماشین دی.

قوماندان عبدالحق جگړه یوازې پوځې اهدافو ته را ټوله کړه- د کابل د ننه یې پر پوځي ادو او تاسیساتو خپل عملیات و غځول، د دښمن د کرښې تر شا یې خپل ځواکونه ځای پر ځای کړل ...

ده پر وخت او ځای د دغسې پلان د جوړېدا اړتیا را مخې ته کړه - چې د قوماندان عبدالحق ملي لرلید او څرگندې ستراتېژۍ څرگندویي کوي. پر سازش او توطیې د تکیې پر ځای یې په ښکاره د کابل نیولو پلان او پروگرام را پورته کړ، دا چې یوازې د کابل نیول هدف نه بلکې ودان ساتل یې هم د مجاهدینو مکلفیت وگڼل شي، ده د همدغسې ژمنتیا لپاره دا کتاب چاپ کړ - خو له بده بخته د سازش او توطیو خونړي

توپان کابل داسې ویجاړ کړ چې تر ننه یې لمبې ژبغړانده دي.

قوماندان عبدالحق پر کابل د عملیاتو دقیق پلان او ستراتیژي لرله چې په مټ یې ۱۹۸٦کال کې د روسانو د پوځي مهماتو ډیپو قرغه کې له دننه ویجاړه کړه.

حاجي عبدالحق د پوځي عملیاتو موخې له دقیقې مطالعې وروسته په خورا ځیرکتیا ټاکلې، ځکه خو یې ډرامایي بریالیتونه تر لاسه کولای او په فلمي بڼه پای ته رسولی شوای...

له همدې ځایه وه چې لویدیز ژورنالستانو د هالیووډ حق په نامه یاداوه...

له بده بخته قوماندان عبدالحق هم د کډوالو او افغانانو تر منځ سیاست ته پام نشوای اړولی... د افغان فرهنگیانو او ځوانانو تر منځ یې د اړیکو او سیاست کانالونه ونشوای غځولی... د بهرنۍ میډیا او اړیکو یرغمال پاتې شو...

ځکه خو د افغانانو د آزادۍ غوښتنې داعیه یواځې تر جنگ او جگړه‌ییزو پرمختیاوو محدوده کړای شوه... چې له امله یې زموږ دویم هم نسل د جگړې هغه وگرځېد...

جبل السراج ائتلاف

شورای عالی جهادی:

دا چې د پرچم ځانګړي فرکسیون نظار شورا خپل څنګ ته ودروله، که امر مسعود هغوئ د ځان مله کړل، خو د ((شورای عالي جهادي)) په نامه یو داسې حرکت رامنځ ته شو چې مشر یې احمدشاه مسعود او مرستیالان یې جنرال عبدالرشید دوستم او عبدالعلي مزاري وټاکل شول، د خبرو لپاره جنرال دوستم یو پلاوی دریو څرخکو کې پنجشیر ته ولېږه جنرال مؤمن، جنرال حسام الدین، سید منصور نادري، فضل احمد طغیان او نجیب الله مسیر دری ورځې له مسعود سره د ائتلاف پر سر خبرو تېرې کړې. شورا کې د ((سازا او کجا)) استازو هم برخه لرله، ددغو ډلګیو ګډ دریځ پر هماغه سمتي او ستمي اهدافو راګرځېد، په حقیقت کې د کابل ټول واک له جنرال نبي عظیمي سره و، چې کابل ته یې د نظار شورا او دوستم د ځواکونو مخه پرانیستې وه.

جنرال ابراهیم خان چې د حزب وحدت له لوړ رتبه مسوولینو دی په ۱۳۷۱/۳/۸ نېټه د یوې پوښتنې په ځواب کې وایي: در ماه دلو ۱۳۷۰ بعد از نصب جنرال رسول بیخدا که از طایفه پشتون بود بجای جنرال مؤمن که سید منصور نادري، رشید دوستم و جنرال مؤمن، سید جعفر بچه سید کیان، غفور پهلوان و غفار و غلام حسین خان و خودم مخالفت خود را اعلان نمودیم و نامه عنواني جمعیت اسلامي و حزب وحدت نوشتم.))

په دې اړه د هغې رسالې ځينې برخې دلته را نقلوم چې د ((اسناد و فيصله های نخستين مجمع عمومي مؤسسان جنبش ملي اسلامي افغانستان)) تر سرليک لاندې په ۱۳۷۱/۳/۱۰ د کابل د دولتي چاپخونې کې چاپ شوې.

په دغه رساله کې د ډاکتر نجيب رژيم د قبيلوي او فاشيستي، قبيله سالار حاکميت په نامه ياد شوی، په دويمه ماده کې د فدرالي دولت جوړېدل عنوان شوي او په نهمه ماده کې کاږي: ((افغانستان کشوريست کثير المليت، بنابرين جهت تأمين حقوق انان سيستم فدرالي برای اداره کشور لازم ديده ميشود. کله چې سړی د جنبش اساسنامه او سياسي اهداف مطالعه کوي فکر کوي ببرک کارمل په زرنگار پارک کې له ستيج نه د کارگر او عقرب د درېيمې په ورځ وينا کوي.

احمدشاه مسعود جنرال دوستم ته په مخابره کې ويلي وو: ... ديگه اگه ما طبق فيصله به عمل امده حکومت نجيب را سقوط و حاکميت دولتي را خود بدست بگيريم به مقاومت احزاب جهادي خارج از تشکيل خود مواجه خواهيم شد، بناً ديگه جهت دفع خطر ايشان بايد اعلان نمايم که رهبران احزاب هفت گانه مستقر در پاکستان به خاطر به وجود اوردن حاکميت اسلامي در کشور ترکيب دولتي يي را در ظرف ۴۸ساعت به وجود اورده، اداره امور را بدست گيرند، درين صورت ديگه مه يقين دارم که تضادهای موجود در ميان ايشان سبب مي شود تا جهت ايجاد چنان هسته يي به توافق نرسند انگاه ديگه ما خود اعلان خواهيم داشت که رهبران موصوف استعداد اداره کشور و تأمين صلح در وطن را نداشته و اينک شورای عالي جهادي وظيفه مذکور را بدوش ميکشد و اگر احياناً

آنها موفق به تشکیل دولت شوند اتحاد میکانیکي ایشان در مدت کوتاهي از هم پاشیده و اسباب بروز چنان حالتي را تهیه میدارد که در اثر ان مردم عادي کشور جبراً به شورای ما مراجعه نموده و خواهان بدست گیري قدرت توسط خود مان مي شود. آنگاه ما میتوانیم با منطق مؤجه سیاسي وارد پروسه گردیده و با برخورداري از حمایت مردم خویش به پیش برویم.))

بسم الله الرحمن الرحیم

شورای عالی جهاد اسلامی

تقرر محترم دگرجنرال عبدالرشید دوستم بحیث معاون نظامی شورای عالی جهاد اسلامی منظور است. از خداوند (ج) برای شان توفیق خدمت می طلبد.

رئیس شورای عالی جهاد اسلامی

احمد شاه مسعود

ګام په ګام سقوط

کابل وارخطا او تلولی و، نجیب الله تصمیم ونیو مرکز ته د جبار قهرمان ملېشې را ولېږدوي- خو د هوايي ډګر قوماندان د کندهار پر ځای الوتکې بلخ ته واستولې او له هغې ځای يې د جنرال دوستم نور افراد خواجه رواش او بګرام ته شېوه کړل...

لکه وړاندې مو وويل، احمدشاه مسعود د رژيم له ځانګړيو کړيو سره پخه کړې وه - د جنرال تني له ناکامې کودتا وروسته يې د مخې ډېرې خنډونه ليرې شوي وو، د شمال لړزوونکو پرمختياوو د کابل رژيم د پايښت ستنې لړزولې وې...

شمال کې د رژيم قوتونه يو په بل پسې د شوي ائتلاف په چوکاټ کې يو ځای کېدل، خو د جنوب او ختيز حالات دغسې نه وو - که څه هم له حکمتيار سره د رژيم يوه اړخ څه نا څه د پوهاوي مخه موندلې وه خو هغسې انګيزه لکه شمال کې چې را منځته شوې وه جنوب او ختيز کې ايجاد شوې نه وه.

حکمتيار کابل ته نژدې لوګر کې و، د جنوب، لوېديز او ختيز له جهادي ځواکونو او رژيم له قوتونو سره يې پخپل وخت او ځای همغږي او اړيکې را منځته نشوی کړی.

ګډه نماينده شورا:

مولوی حقاني د ((نماينده شورا)) په مټ له رژيم د واک پر لېږد کار

کړی و. خو د شمال چتکو پرمختیاوو هر څه په بل مخ واړول او پر قومي، سمتي، ژبنيو تمایلاتو ولاړ ائتلاف نویو غمیزو ته لار پرانیسته، د ملګرو ملتو د سولې پلان يې په اوبو لاهو کړ.

د تېر کال (۱۳۷۰) په مني کې پر ګرديز درانه عمليات وشول- ګرديز د مجاهدينو تر تينګې کلابندۍ لاندې و- د ګرديز والي محمد انور حاصل او يو شمېر پوځي افسران په دغو عملياتو کې ووژل شول.

د مولوي حقاني ځواکونو له ستو کندو او مېلن ښه پرمختګ وکړ.

د رژيم پېښې د ګرديز په دفاع کې لړزېدې - د ميزان په اتمه يې صحرايي محکمه کې د ګرديز له پوستو او موقعيتونو په شا شوي افسران محاکمه کړل.

د ګرديز جګړو کې پر يوه ورځ د رژيم د ټانګ کنډک قوماندن ډګرمن محمد اعظم، ډګرمن سلطان محمد له ۲۹پوځي افسرانو سره ووژل شول په همدغه ورځ د وسلو دوه ډيپوګان وسوځېدل.

جنرال نبي عظيمي پخپلو يادښتونو کې کاږي:

((... تمام پوسته ها بدست حقاني می افتد، جنرال صيفور که زخم کوچکی برداشته بود به مرکز جهت تداوي انتقال ميابد. حقاني بعد از گرفتن و اشغال تمام پوسته های دفاعي تعرض خود را توقف ميدهد. معلوم نيست برای چه منظور؟ زيرا اگر در همان موقع آنرا انکشاف ميداد بدون شک گرديز را تصاحب ميکرد.))

د ګرديز وضعيت:

مولوي حقاني بيا هم ګرديز ته د ننوتو بيره ونه کړه، بلکې د ګډې او

نماینده شورا پلان ته یې لومړیتوب ورکړ - په دې اړه یې دوې اعلامیې چې د وراندیزونو بڼه یې لرله خپرې کړې، یوه د *قوماندانانو او مجاهدینو او بله* د جهادي مشرانو په نامه وه. د مجاهدینو او قوماندانانو اعلامیه کې راغلي: ... مجاهدین ښايي پر گردیز، غزني، لوگر، وردگو... د پوځي برید او یرغل پر ځای د جهادي قوتونو د بشپړ تفاهم او یووالي له مخې د گډ شورايي سیستم له لارې له پوځي قطعاتو واک واخلي - داسې چې پوځ منحل نشي او تر هغې چې کابل کې مرکزي حکومت جوړیږي دغه گډې او نماینده شوراگانې د باصلاحیته مراجعو په توگه کار وکړي.

د جهادي قیادتونو اعلامیه کې مولوي حقاني له مشرانو غوښتي چې مشران څومره ژر کیدی شي پر یوه واحده اداره او موقت حکومت سلا شي - که نه، د دوی له اختلاف به هېواد د کورنیو شخړو، قومي او ژبنیو تربگنیو کومې ته ولوېږي.

په اعلامیه کې راغلي: د گډو شوراگانو له جوړېدو وراندې مجاهدین ښارونو ته له ننوتو ډډه وکړي.

اعلامیه کې پر پوځي قطعاتو غږ شوی چې بېلابېلو قوماندانانو او اړخونو ته د تسلیمېدو پر ځای د مجاهدو گډو او متحدو نماینده شوراگانو سره خپل پیوستون اعلان کړي - یوې ډلې او تنظیم ته له تسلیمېدو را وگرځي.

د دغو شوراگانو د تشکیل او جوړښت په موخه یې ۲۱مادو کې د نماینده شورا طرحه مشرانو ته ولېږله.

حقاني صاحب د جنرال اسلم وطنجار یو پیغام تر لاسه کړی و چې که بې وسلې مجاهدین کابل ته ننباسي دوی به یې مسلح او ستراتېژیک

موقعیتونه ور وسپارې، خو حقاني صاحب دا کار ونکړ، چې بېلا بېلو تنظیمو، ډلو او قوماندانانو ته یې د رژیم د ځواکونو تسلیمېدل کورنۍ جګړې ته مخه ورکول ګڼل.

د حمل پر ۳۱مه یې د سیمې قوماندانانو شورا کې ګردیز ته په ننوتو کې د بیړې عواقب څرګند کړل.

ده په ډاګه کړه چې غنیمت په هغسې مفهوم لکه دمخه چې تفسیر کېده جواز نه لري- ټول دولتي تأسیسات که ملکي دي که عسکري تر بیت المال اړه لري او ملي شتمني بلل کېږي.

په همدغې ورځ یې له ستو کنډو، جهادي مشرانو سره مخابروي اړیکه کې غږ وکړ چې د یوې ملي شورا په ترکیب خپل توافق څرګند کړي او ټولو جهادي ځواکونو ته د هغوی د قناعت او تناسب له مخې غړیتوب ورکړي - چې تر واحد مشرتابه لاندې ګډه نماینده شورا له ملګرو ملتو سره په تفاهم کابل کې د مرکزي حکومت واګې تر لاسه کړي.

حقاني له احمدشاه مسعود سره هم په اړیکه کې و - مسعود غوښتل حقاني د غزني له لارې کابل ته د ننوتو پروګرام پلی کړي - خو د غزني له لارې کابل ته د ننوتو لار اوږده وه - چې نشوای عملي کېدای - له همدې ځایه یې حقاني ته وویل: دی به د ګردیز ځواکونو ته ووايي کابل ته د ننوتو لار ورکړي...

د ګردېز ځواکونو ته د ویلو خبره خپله یوه اندېښنه وه... ځکه خو مولوي حقاني کابل ته ننوتل وځنډول...

د ماضي له تروږمۍ د مستقبل تیارو ته

شاوخوا سپینو ښېمو نیولی... د دوو دریو ښېمو پر سر یوه شصت لارۍ ولاړه ده... له خو ورځو خلک له پرېږو سره انتظار دي...

پر ګردېز د ورختو انتظار...

د ځمکې مخ واورې نیولی... خو پل یې نشوای پټولی... د ونو بوټو پر ځانګو، ښاخونو لکه سپین ګلان راختلی...

د سر سترګو ته په زره پورې منظره، خو د زړه پر سترګو تپه تیاره...

ساړه دی خو چیچلی هغه نه... له ماښام وروسته یخني زور اخلي. دلته نو د ستو کندو ساړه کومی شلولی وي... زما ډېرې شپې موټر کې وي... دا زما کور، خونه، بستره هرڅه دي. د موټر سیټ مې نور هم شاته هوار کړ...

په تک تک راکېناستم... هېنداره مې کوږه کړه... سیلی لکه ځېرې په مخ لګي... علي جان پټو کې نغښتی خوله راوایسته... څو! کوم ځای، چېرې...؟ د پوښتنې وخت نه و.... ډېری همداسې وې، ښه دې چې سره یوه شو منده...

که ګورم پیر صاحب راوخوت.

چېرته..؟

په لنډو په خندا کې خوده...

ګاډي له ستو کندو واوښتل، لاندې یې د کین لاس شېلې ونېوې... له نیم ساعت مزل وروسته ښي اړخ ته وګرځېدل... وړاندې تته رڼا لیدل

کېده... موټران ورو او بیا تم شول... باډیګارډان یو یو له موټرو الوتل څه پته نشوای لګېدای...

هېڅ څه نه ویل.... د خوست جنرالان هم پټه خوله وو.

هر یوه ته ځیر ځیر ګورم لکه خولې یې ګنډلې... له دوی سره مې اړیکې د اشنایی هغه ګرځېدلې... داده یو بل سره د راز خبرې راسپړو.... خو دلته یې لکه خولو ته کولپ اچولی.

جنرال سوله مل مې په کراره وپوښت... ایله یې د جنرال امام الدین په نامه خوله چوله شوه. په خبره ورسېدم...

دوه مخالف بلکې دښمن یو بل ته مخامخ وو... خولې بیا هم ګنډلې، خوله پوزو براس لکه لوګی خوت... ما د خپلې دمې راکښلو غږ اورېدای شوای...

سپوږمۍ پر واوره نقریې وړانګې غوړولې، اسمان تک شین او له ستوریو ډک دی... سړی داسې ګڼي لکه خپله سایې هم سینه کې کولپ کړې وي...

حیرانوونکی ناڅرګنده چوپتیا د څو شېبو لپاره پر ونو بوټو د سیلۍ د څپو په لګېدو ماته شوه... سړي ته به احساس شو چې ژوندی دی...

د جنرال امام الدین دنګه ونه دوړین جمپر لاندې له لیرې جوته وه، دواړه لاسونه یې د خړ عسکري پتلون جیبو کې هغسې نغښتي چې کېن اړخ ته یې د ځړېدلې تفنګچې څوکه بربنده کړې وه.

ده خپلو پلو ته کتل، لکه خپل ګامونه شماري، تر غټو عسکري بوټان لاندې د واورې زېږوي ختل...

حقاني صاحب او جنرال امام الدین یو بل ته مخامخ ودرېدل، جنرال د پتلون له جیب لاسونه راوایستل... د ده لاسونه رېږدېدل.

ستري مشي او له هغې وروسته د جوړپخير لنډه پوښتنه...

حاجي خليل پر واوره خپل پټو وغوړاوه... حقاني صاحب او جنرال کېناستل... د خوست جنرالان هم د پټو څنډو ته تکيه شول، په ترخه موسکا يې د يو بل لنډه پوښتنه وکړه.

زه ظاهرا د ستو کنډو يوه خوړ په ژۍ چوپ او هک حيران ولاړ يم، پر کېمره پورې مې گوتې نښتې... ايله مې د يوه تصوير لپاره تنۍ کېکاږل شوه، چې زړه او ذهن مې ډېر وړاندې د ماضي تيارو کې ورک دی.... د پنجشنبې له غرمې وروسته ..... هغه بدمرغه ورځ چې کابل کې ټانکو او ماشيڼو له خولو اور غورځاوه، د الوتکو غوړمبی و، پر ارگ د بمباريو لوگي ختل...

امام الدين ددغه بدمرغی هغه کردار چې پر ولسمشر سردار محمد داود خان يې د گولی چلولو په وياړ د کودتا او انقلاب د بري ټيکه خپله گڼله...

امام الدين پر سردار د تسلېمدو امر کړی و، خو د تسليمی لغت سردار د خپل ژوند ډکشنرۍ کې نشواى موندلی.

سردار ددغسې غوښتنې ځواب د تومانچې له خولې پرته نشواى ليدای...

سردار شهيد شو... امام الدين زخمي... سملاسي يې څلور سويزه روغتون ته ورساوه... او بيا شوروي ته....

امام الدين ژوندی پاتې شو، جنرال شو، د قول اردو قوماندان دی... د ثور کودتا د اغاز او انجام يو بدمرغ کرېکټر... چې نن يې د ملگرو په خبره د ثور پرتمين او په شا نه تلونکي انقلاب جنازه خاورو ته سپارله...

د گردېز وروستی پرمختیا

مولوي حقاني د ثور پر لومړۍ (سه شنبه ماښام) د جنرال رحمت الله ساپي، ډگر جنرال محمد ظاهر سوله مل، برید جنرال مصطفی، حاجي خلیل الرحمن په ملتیا له ډگر جنرال امام الدین او تورنجنرال نبي جان سره مخامخ خبرې وکړې.

حقاني دوی ته ډاډ ورکړ چې نه غواړي د چیغې په صورت کې گردیز ته ننوځي - بلکې غواړي د تفاهم او همکارۍ له مخې د یوې نماینده شورا له لارې گډه اداره را منځته کړای شي - چې امنیت ټینگ او د بې نظمۍ او گډوډۍ مخه ونیسي.

د دې لپاره یې دوی ته یوه یوه ټاکي واکي مخابره ورکړه - خو ډگر جنرال امام الدین له نماینده شورا سره پیوستون وځنډاوه...

د ثور پر دویمه د گلم جم ملېشې له گردیز، کابل ته ولېږدېدې - جنرال امام الدین د سبا وعده پوره نه کړه.

تـــا چې سبا وکړ، سبا نه راځي
راشي په هر چا خو په ما نه راځي

ده له حقاني سره اړیکه ټینگه نه کړه - په دې توگه د ثور پر درېیمه د گردیز قطعاتو امنیتي کمربندونه پرېښودل او د مجاهدینو او ولسي خلکو بېلا بېلې ډلې ښار ته ننوتې ...

یوازې د گارډ قوماندان تورنجنرال احمد علي اقتاش مقاومت وکړ - دغه قطعات چې د گردیز د رباط سیمې پر یوه غونډۍ ځای پر ځای شوي وو - د مجاهدینو پر وړاندې ودرېدل، تورن جنرال احمد علي

اقتاش په داګه کړه چې له حقاني پرته بل چا ته وسله نه شي اېښودی.

له همدې ځایه حقاني له خپلو ملګرو سره د ګارد قوماندانی ته ولاړ - جنرال اقتاش د وسلو، مهماتو او وسایلو لست ورکړ. مولوي حقاني پوځي افسرانو او عسکرو ته لنډه وینا وکړه چې غټ ټکي يې دلته را اخلم:

زما عزتمندو!

تاسې ګورئ لوی ښارونه فتحه شوي، ځکه خو پخواني بدی او دښمنی له منځه ولاړې، الحمد لله د هغې ځای دوستی او وروري ونیو - ځکه خو موږ تاسې یوه صف کې ودرېدو...

... زموږ دا نظر و چې نور وسله وال پوځونه څوک له مجاهدینو سره جګړې ته نشي اړ کولی - ځکه خو دا وسلې، مهمات او وسایل غنیمت نشي بلل کېدی - ستاسې صاحب منصابانو او عسکرو تکلیف، مجاهدین خپل تکلیف ګڼي...

... موږ ګردیز ته په ننوتو کې ځکه له عجلې کار وانخیست چې څوک د چیغې په صورت کې ښار ته د داخلېدو مخه ونه ویني - چې ملي شتمني خوندي پاتې شي او دولتي تأسیساتو ته زیان ونه رسېږي، ځکه خو موږ د قول اردو قوماندان جنرال امام الدین او د ده ملګرو ته وویل چې اول خط مه رنګوئ، باید د ګډ اقدام او تفاهم په نتیجه کې مجاهدین ښار ته داخل شي، موږ داډ ورکړ چې مجاهدین ستاسې د عزت او ناموس دفاع کوي، داسې دفاع لکه له خپل عزت او ناموس چې دفاع کوي - موږ د نماینده شورا د طرحې یو نقل هم ورکړ - چې د وسلو ډیپوګانو، دولتي تأسیساتو حفاظت او ساتنه وکړی شي.

موږ دوی ته وویل: هغه څه چې په موږ حل کېږي، موږ به يې حل

کړو او هغه چې په تاسې حل کېږي، تاسې به اقدام کوئ او هغه چې په ګډه حل کېدای شي، ټول به يې په حل و فصل کې برخه اخلو، متأسفانه چې هغوی په خپله وعده وفا ونه کړه او خبره يې تعويق کې واچوله.

کله چې خلک ښار ته داخل شول - موږ بيا هم خپل ملګري وځنډول - خپلو مجاهدينو ته مو وويل: موږ له هغوی سره خبرې کړي. بايد ارتباط ورسره ونيسو خو چې خبر شو دوی له ګرديز وتلي وو...

موږ خپلو مجاهدينو ته وويل: چې پوځي قطعاتو ته هېڅ دول تکليف او زيان ونه رسوي، قطعات ټول سلامت پرېږدي، د بيت المال او ملي شتمنيوساتنه وکړي.

زما عزتمندو!...

... تاسې ته به معلومه وي له موږ سره داسې اشخاص هم شته چې له رژيم سره يې ډېر کار کړی - بيا يې له موږ سره لکه تاسې اسلامي اخوت پيل کړی. موږ د خوست فتحې پر وخت هم دا کار وکړ چې هېڅ ته تکليف ونه رسېږي، موږ د خوست ۴۰۰زخميان روغتون ته انتقال کړل - شخصي داکتران مو ورته ونيول، سره صليب ته مو ورکړل که څه هم مجاهدينو دغه پوځيان په سخت او خونړي جنګ کې نيولي وو - د دوی له لاسه د مجاهدينو شهيدان لا دفن شوي نه وو - خو موږ دوی په عزت له ځان سره وساتل او له څه مودې وروسته مو خوشي کړل.

خو تاسې چې بې جګړې موږ سره يو ځای شوي ياست، حتی زه دا وايم تاسې خدمت کړی او يوه قرارګاه مو حفاظت کړې، ځکه خو زه تاسې ته زنده باد وايم او ډېر درځخه خوشاله يم موږ او تاسې به خپله وروري پالو، دعا کوم چې الله تعالی د دنيا او اخرت نېکبختي در په

برخه کړي...

دلته مولوي حقاني د سنډې ټایمز او واشنګټن پوست د خبریالانو پوښتنو ته لنډ ځوابونه ورکړل.

سنډې ټایمز: د کابل شاوخوا ځینې قوتونه پراته دي، غواړي پر کابل حمله وکړي، تاسې په دې هکله څه نظر لرئ؟

حقاني: کابل رژیم له سقوط سره مخامخ دی - اوس دغه رژیم د جنګ لپاره هدف نشي ګرځېدی - که اوس جګړه کېږي دا به د قدرت لپاره وي.

واشنګټن پوست: هغه پوځیان چې ګردیز کې مجاهدینو سره یو ځای شوي د افغانستان پوځ کې به ځای ولري؟

حقاني: راتلونکې اردو کې د دوی له نقش سترګې نه شي پټېدای.

علی احمد اقتاش ریښتینی او با کرکتره جنرال برېښېده، د ده روحیات لوړ، هېواد پالنه او ملي غرور څرګند و ... خپل غوند او تأسیسات یې وساتل ... کله چې عرب خبریال احمدزیدان ده ته کامره مخامخ کړه، لاس یې ورته ونیو ... ما ته یې وویل : ننګیاله ! دوئ ته ووایه دا دعکسونو وخت نه دی ... ما زیدان له عکسونو منع کړ، جنرال اقتاش زما څنګ ته راغی ... ویې ویل: د دوی هغسې دغسې د وحشي عربو ... زما عکسونه اخلي ... ما ته د ده غبرګون او خبرو خوند راکړ، غېږ مې ترې تاو کړه ... ده پر تندي ښکل کړم...

د شمال له پرمختیاوو سره مولوي جلال الدین حقاني ستو کندو کې څو ځلې له مسعود سره په مخابره کې خبرې وکړې خو مسعود ده ته د زړه خبره ونه کړه، مسعود له مولوي حقاني غوښتل له ګردیز واوړي او کابل ته نژدې خپل ځواکونه ځای پر ځای کړي، مسعود مولوي حقاني

ته ویل: چې دی به د گردیز څواکونو (جنرال امام الدین) ته ووایي چې لار در کړي.

مسعود په دې فکر و، چې که وتوانېږي حکمتیار او حقاني پخپلو کې ولوېږي او یا لږ تر لږه د مولوي حقاني څواکونه د هغه په مخه کې خنډ وگرځي. همدغسې یو پلان ائتلاف په ننگرهار کې هم درلود چې سلفیان خپل څواکونه له کونړ نه جلال کوټ ته را وړاندې او د حزب قوماندان انجنیر غفار له څواکونو سره چې د کونړ په مخه (ښېوه) کې ځای پر ځای وو په جگړه بوخت شي.

سږی نیوهېږي جنرال امام الدین څرنگه ونه غوښتل په گردیز کې موجود امکانات او مهمات یوې گډې ادارې یا په بله وینا د مولوي حقاني د پلان او پروگرام له مخې نماینده شورا ته وسپاري، امام الدین د ښار کمربندونه پورته کړل او پر گردیز د مجاهدینو او ولسي خلکو لښکر چې همدې گړی ته منتظر وو ور مات شو.

د احمد شاه مسعود لخوا گردېز ته د لارې ورکولو خبره دغه راز رابرسېره کولی شي...؟

بسم الله الرحمن الرحیم

د افغانستان د جهادي قوماندانانو د سرتاسري شورا اعلامیه

د محترم الحاج جلال الدین ((حقاني))

پیغام

د دوو هفتو را پدېخوا د پکتیا ولایت مرکز د مسلحو قواوو سره اخري او مخامخ ملاقات کې د جنوب د سمت عمومي قوماندان الحاج مولوي جلال الدین ((حقاني)) ډگر جنرال رحمت الله ((ساپي)) ډگر جنرال محمد ظاهر ((سوله مل)) برید جنرال مصطفی او د مسلحو

قواوو له طرفه د قول اردو قوماندان ډگر جنرال امام الدين د څارندوی قوماندان تورن جنرال نبي جان او د هغوی د نورو ملګرو په موجوديت پرون شپه ۱۳۷۱/۲/۱ اخري مجلس وشو او څلور ساعته يې دوام وکړ د هرج و مرج او ګډوډۍ د مخنيوي او ملي شتمنيو د ساتنې په غرض د سيمه ييزې نماينده اسلامي شورا طرحه ورته قرأت او تسليم شوه خو مقابل لوري د ګډې ادارې اعلان سبا ته پرېښود او په دغه وعده يې وروستۍ فيصله وځنډوله- له بده بخته د ۱۳۷۱/۲/۲ په شپه کابل ته د جنرال امام الدين او يو شمېر نورو جنرالانو په لېږد د ښار امنيتي کمربند مات او پر سهار يې نا منظم مجاهدين پر ښار ور وختل.

همدارنګه د جنوب ټولو ولاياتو په ګډه فيصله وکړه چې د امنيت له تأمين وروسته خپلې قواوې چې د مجاهدينو سابقه قوت او نوي فتحه شوې سلاح او وسايط په کې موجود دي کابل کې د سولې لپاره د الحاج مولوي جلال الدين ((حقاني)) تر مستقيمې قوماندې لاندې د کابل په لور حرکت وکړي.

والسلام

د افغانستان د جنوبي سمت عمومي قوماندان

او د قوماندانانو سرتاسري شورا رئيس

الحاج مولوي جلال الدين ((حقاني))

له جنرالانو سره شپه

شپه مو د جنرال اقتاش بلنداژ کې شوه، دا یوه وسپنیزه کوټه ده له باندې لکه جونګړه، دننه په چپرکټونو، بسترو، بریښنا او نورو وسایلو سمبال- ځان مې د جنرالانو تر منځ کلابند لیده لکه یوې جلا نړۍ ته ننوتی وم، یا کومه نوې وچه مې موندلې... دېرې څیزونه راته نوي وو، له رازونو او اسرارو ډک...

غوښتل مې د زړو خبرې واورم، خو اوس یې هم پرانیستې خبرې نه کولې - یوازې د جنرال ساپي ټوکو د مجلس مالګه برابرولې شوای... پر جنرال اقتاش او جنرال ساپي سربېره، جنرال مصطفی، جنرال محمد قاسم، جنرال ګل اقا او جنرال محمد عظیم هم شپه دلته واړوله. د غونډ مربوطاتو کې پوځي حاکمیت او دسپلین حاکم دی، د جنرال اقتاش حکم او امر ټینګ چلېږي... د شپې ما سترګې پټې نه کړای شوې چې جنرال مصطفی کرۍ شپه خوړېده بلکې غوړېده...

جنرال باید جنرال وي، چې جنرال تر اخره جنرال پاتېږي، له تقاعده بلکې، مرګ وروسته هم... ځکه پوځ ښايي سياسي نه اوسي...

چې هر جنرال سیاست بایللی... سیاست جنرالان له پوځ لېرې کولی شي، سیاستوال یې نه شي ګرځولی... پوځیان باید د سیاست له حق محروم اوسي... نه یوازې پوځي جنرالان بلکې جنګيالي او مجاهدین هم... که دوی ته یې په لاس ورکړي له خاورو، شګو یې ډکوي... د پوځ پوست چې هر جنرال غورځولی، د سیاست پوست نه دی پرې زرغون

شوی، لغړیان شوي... چې جنرالان اوجنګيالي سياست کې هم له جنګ او زور لاس نه شي نيولی... دوی له خپل مزاج او طبيعت مجبور دي...

نيش عقرب نه از پی کين است
مقتضـــای طبيعتش اين است

خو افغاستان کې سياست نه شته که وي جنګي سياست دی... د جنرالانو، جنګياليو او مجاهدينو...سياست د خدای قهر دی... ما له دوی افغانستان کې د ټانکونو، الوتکو او پوځي وسايطو د ارقامو پوښتنه وکړه...؟ نه يې شوی ښووولی که نه يې ښوول...

د پاکستان د ټانکو، الوتکو له شمېر مې چې ورته ياده کړه... خولې خلاصې پاتې شوې، نه يې شوای منلی چې دا ګني د يوه هېواد اشد محرم رازونه دي...

... را ته وايي تا دا احصايه له کومه کړه...؟ ورته وايم جنګ ورځپاڼه هر کال د هند و پاکستان د پوځي وسايطو دغسې ارقام خپروي...

د ټانکونو شمېر، نوعيت، ګوزاريز ځرنګوالی... نه دې شوای پرې منلی... جنرال ساپي هم زما د خبرو له تائيد غاړه غړوله ځکه خو زه وايم جنرال چې هر څه شي بيا هم جنرال دی... بايد جنرال وي...

جنرال اقتاش په ټوله مانا جنرال و، دده څېره او شخصيت کې د ماتې، اسارت، تسليمی هېڅ نښه او اغېز نشوای تر سترګو کېدی هماغسې داړه، فعال او با دسپلين ... د ده دغه د يوې شپې ورځې ملتيا او بنډار د جنرالانو په اړه زما ټول سوچ واړاوه ...

سهار مې له غونډ لېږې خوړ کې حقاني صاحب پر يوه ګوښې چوکۍ يوازې او خواشينی ناست وموند، ساتونکي لېږې ولاړ دي... لکه زما راتلو

ته يې له سره پام نه وي... ناڅاپه يې زما سلام، عليک کړ... بېرته خپلو سوچونو کې ډوب شو... له لږ ځنډ وروسته زه بېرته وګرځېدم - که ددغې خواشينوونکې چوپتيا پته ولګوی شم... د ساتونکو خولې مې بوی کړې، خو څه مې ونشوی موندلی...

څرنګه چې پېښور ته مې د تلو خبره غوټه کړې وه، بېرته حقاني صاحب ته ورستون شوم... ورته وايم حاجي صاحب زه به پېښور ته ولاړ شم... وايي ولاړ شه... دا يې نه ويل د څه لپاره؟ څه وکړه... څه کوې ...؟ له لږ ځند وروسته بې له دې چې حقاني صاحب مې پوښتلي وی لکه له ځان سره وايم: ښه به وي پکتيا، خوست او ... ته قوتونه راتول شي...

ما د جنرال ساپي له بېګانيو څرګندونو دا پته لګولی شوی چې دی به هرومرو حقاني صاحب ته د کابل سلا ورکړي... ده د کابل جګړو مخنيوي کې د حقاني صاحب رول او منځګړيتوب ارين ګڼانه... خو ما ته خدای مې دې غاړې نه بندوي د جنرال صاحب دغه هيله کې د چوکۍ او مقام هوس ښکاره شو...

حقاني صاحب را سره په همدغسې نيولې خبره سره مخه ښه وکړه... ما هم له دې زيات څه نشوای ويلی... لاهور کې قوماندان ګل حسن په تليفانه خبر کړم، چې حقاني صاحب په جرګه کابل ته تللی... جنرال ساپی د احمدشاه مسعود له خوا د ملي دفاع وزارت بېواکه بې امتيازه مرستيال شو... خو ملېشو د ده پک اپ وتښتاوه، ده يوازې د استاد رباني په لاسليک يو فرمان تر لاسه کړای شو... په عملي ډګر کې يې مخه ډب وه...

جنرال صاحب پر دغه فرمان خورا خوښ ښکارېده... ما ته يې

احوال راکړ کاروان روان دی...

حقاني صاحب ته مې په دې اړه يو ليک وکيښ... دری ورځې وروسته ځواب را ورسېد:

محترم ورور ننګيال صاحب!

السلام عليکم ورحمه الله وبرکاته!

تاسې ته بهتره معلومه ده چې تر اوسه د حکومت استقرار او سياسي اهداف نه دي واضح، ائتلافي شکل لري، چې ملي اسلامي صبغه يې هم مشکوکه ده. ما هم تر اوسه حکومت کې برخه نه ده اخيستې، يو وار دې وضعه معلومه شي بيا به په درنښت سره د فرهنګي اموراتو په ارتباط حکومت کې رسما شامل شې، په دې مورد کې تاسې ورونه ښه پوهېږئ، نور مو په خدای سپارم.

جلال الدين حقاني

وروسته چې د کابل له نويو جګړو جنرال ساپي پلچرخي ته سر وايستی شوای، هر يوه ته به له دې خبرې سره ولاړ و، چې که تر ماهيپر يې واړوي.... ما ورته کړه جنرال صاحب کاروان څنګه شو روان دی که تم...؟ ده په خندا راته کړه: ... روان دی خو په شا...

د شمال څپې د کابل پر خوا:

په شمال کې د مسعود وروستي سوقيات پروان کې وو چې ځواکونو يې بې له کوم مقاومت چاريکار لاندې کړ، له همدې ځايه وه چې د نظار

شورا ۸۰۰ وسله وال د جنرال بابه جان د قومي مليشو په پرده کې کابل ته ننوتل او د گارنيزيون قوماندان جنرال نبي عظيمي د پلان له مخې په حساسو ځايونو کې ځای پر ځای شول. که څه هم په وروستيو کې ډاکتر نجيب الله، نبي عظيمي ته ويلي و چې په مزار کې سکاډ شند او الوتکې بگرام ته ولېږي خو هغه دې کار ته بيا هم پلمه جوړه کړه.

په شمال کې همدا يو شعار خوله په خوله گرځېده: ((نجيب ميخواهد فاشيزم پشتونها را برای صد سال ديگر بر کشور مسلط نمايد)) داسې تبليغات روان وو چې ډاکتر نجيب، وطنجار، پکتين، جمعه اخک، مانوکی منگل، لايق په جهاد کې د پښتنو ځواکونو په همکارۍ يو گډ پلان او پروگرام تر لاس لاندې نيولی او غواړي واکمني د پښتنو په لاس کې پاتې شي...؟

له ورخه تېرې اوبه:

د ۱۳۷۰لمريز کال د کب پر ۲۷مه ډاکتر نجيب د دوستم تول شرايط منلي وو د حيراتان لار ترلې، کابل د بشپړې کلابندۍ په حال کې و په همدې مهال سمنگان د جميعت په لاس سقوط وکړ.

شمال کې د رژيم ځينې نور اړخونه د پرله پسې تبليغاتو تر اغېزې لاندې و، دوی داسې گڼله چې د حکمتيار پر ځای له مسعود سره ښه چلېدلی او د گډې ژبې پيدا کولو وړتيا لرلی شي.

د مزار له سقوط وروسته جنرال نبي عظيمي کابل ته ستون شو که هر څو يې د ډاکتر نجيب او وسله والو ځواکونو د قوماندانۍ غونډه کې په اوښلنو سترگو او له غريو ډک اواز د مزار د سقوط جريان په

خواشینوونکو ټکو څرگنداوه خو له باطني حرکاتو یې د یو فاتحانه ماموریت د ترسره کولو څرک له ورایه لګېدی شوی، ډاکټر نجیب یوه کمېټه د کاویاني، مزدک، بریالي، یعقوبي او وطنجار په ګډون جوړه کړه چې له دوستم سره اړیکي وساتي که د رژیم له مخالفت نه لاس په سر نه شي لږ تر لږه خو د حل تر مهاله ناپېیلي او خودمختاره حیثیت خپل کړي.

نبي عظیمي ډاکټر نجیب ته همدا یوه خبره کوله چې دی به د نوي کال پر ورځ د روضې جنډه د رژیم په نماینده ګی پورته کړي.

نجیب الله مزار ته د دوستم د ځواکونو د لېږلو تېروتنه ومنله او په دې اړه یې د ټولو پرېکړو مسئولیت پر غاړه واخیست.

ډاکټر نجیب له یوې بلې تېروتنې سره مخامخ کړی شو، ده ته داسې ښودل شوي وو چې د مسعود برید پر کابل ځکه ناشونی دی چې پروان کې یې د حکمتیار ځواکونه په مخه کې دي، خو د مسعود ځواکونه لا مخکې د جنرال بابه جان له هغو سره کابل ته ننوتي وو، د حزب قوماندان معلم فرید او فتح محمد هم د مسعود مخه ډب نه کړی شوه یا یې نه غوښتل د ده مخه ونیسي، پر ډاکټر نجیب ناوخته شوې وه ښایي په وروستیو کې یې د مسعود پر ځای حکمتیار غوره بللی وي خو اوبه له ورخه تېرې وې.

حکمتیار وروسته دا خبره د ننګرهار پوهنتون محصلینو یوه غونډه کې په ډاګه کړه: د نجیب له اړخه را ته پرله پسې پیغامونه را تلل، ده له استعفا پېنځه ورځې د مخه یو لیک را ولېږه چې حزب به د مشر ورور په توګه په حکومت کې مني، په نظام کې چې هره څوکی غواړي په واک کې مو ده خو له موږ نه سترګې پټول بې انصافي ده.

گوند څلور لکه غرې لري له يوې مخې زموږ حذفول ناشوني دي، که حزب اسلامي زموږ دغه خبرې او وړانديز ونه مني بيا به وګورئ چې د اقتدار واګې د چا لاسونو ته لوېږي...

نجيب الله لکه تکان خوړلی وي او يا له يوه درانه او ويروونکي خوبه پاڅېدلی وي، پرېکړه کوي کابل ته د جنرال جبار قهرمان ملېشو د را وړلو لپاره کندهار ته څلور الوتکې پلان کړي، خو د هوايي دګر قوماندان جنرال فتاح د کندهار پر ځای الوتکې مزار ته واستولې او د دوستم ملېشې يې د بګرام او خواجه رواش په هوايي دګرونو کې ځای پر ځای کړې.

نظامي عالي شوار ته د واک لېږد غوښتنه

د حمل پر ۲۷مه د بهنين سپوان مرستيال حسين بوستالي يوې نظامي شورا ته د واک سپارلو خبره د رژيم له پوځي مسئولينو سره شريکه کړه، جنرال عظيمي په جريان کې و، داکتر نجيب پوځي شورا ته د واک سپارلو هرکلی وکړ، د پوځي شورا غړي لاندې کسان په پام کې نيول شوي وو:

لوی درستيز ستر جنرال اصف دلاور د شورا مرستيال، د هوايي او مدافع هوايي قوماندان دګر جنرال عبدالفتاح، دګر جنرال عبدالعظيم زرمتی د کورنيو چارو وزارت معين او د انقلاب د دفاع عمومي قوماندان، د دولتي امنيت مرستيال او د ملي ګارد عمومي قوماندان دګر جنرال سيد عظيم، د سرحدي قواو عمومي قوماندان تورن جنرال غلام فاروق، د کابل ښار د ځارندوی قوماندان تورنجنرال ولي، دګر جنرال عبدالرشيد دوستم د ۵۳مې فرقې قوماندان، د ۸۰مې فرقې قوماندان تورن جنرال حسام الدين، د ۷۰مې فرقې قوماندان تورنجنرال مؤمن.

همدارنګه به په پاکستان او ايران کې د تنظيمونو يو يو نماينده هم په پوځي شورا کې برخه ولري. د پوځي شورا مشر ستر جنرال محمد نبي عظيمي په پام کې نيول شوی و.

په دې تولو پرمختګونو کې کابل کې د فرانسې سفارت چې له ارګ

سره نژدې موقعیت لري فعال نقش درلود، دغه سفارت د پېښو په اړه د لومړنیو خبرونو د سرچینې په توګه د یوه اژانس بڼه غوره کړې وه، د ډاکټر نجیب د استعفا خبر هم تر ټولو دمخه د فرانسې خبري اژانس AFP ورکړ، په دې توګه سفارت د پېښو په اړه لکه یوه محوري اداره فعالیت درلود.

درواغجن خوبونه:

فرانسې سفارت د مدرنو مخابراتي او جاسوسي وسایلو په لرلو سره د مسعود او پرچم همدارنګه د دوی او بهر تر منځ د اړیکو په ټینګولو کې مهم رول درلود.

ډاکټر نجیب نور محاصره و، د ملګرو ملتونو د سولې پلان د سبوتاژ او تخریب عملیې د بشپړېدو په درشل کې و چاره هڅوکي ته رسېدلې.

د مارچ پر ۱۸مه نجیب الله د لومړي ځل لپاره اعلان کړه چې اقتدار پرېږدي او په راتلونکي حکومت کې هم له ونډې اخیستلو تېر دی، مجاهدینو په دې ټینګار کاوه چې ملګري ملتونه خپله د پېنځو ټکو طرحه پر نجیب الله نشي منلی، که منلی یې شي نو د دې خبرې ضمانت څه کېدی شي؟!

له همدې ځایه وه چې ملګرو ملتونو د یوه داسې سند تر لاسه کول غوښتل چې د مجاهدینو خوله ور پټه کړي.

د ملګرو ملتو مامورینو فکر کاوه چې د ډاکتر نجیب د استعفا له اعلان سره به د مجاهدینو د پروپاګند او پلمو تر ټولو خطرناک او زهرجن غشي له اغېزې ولوېږي او دوی به د ملګرو ملتونو له خوا

وړاندې شوي حل ته غاړه کېږدي او که مخالفت یې وکړ نو ټوله نړۍ به ورته د ملامتیا ګوته ونیسي او یوازې به پاتې کېږي. په حقیقت کې د ډاکټر نجیب همدغه اعلان د ده د حکومت لړزانده ستنې ونړولې ملګرو ملتونو هماغه تېروتنه وکړه چې د سترګو په رپ کې یې د لوبې لوری واړاوه.

بنین سیوان په دې پوه شو چې د ده له لاسه د فشار او تهدید هغه وسیله ووتله چې مجاهدین پرې ووېروي ځکه خو یې ډېر ژر د ۱۵کسو **نومونه:** ډاکټر صمد حامد، سید شمس الدین مجروح، پوهاند عبدالسلام عظیمي، سلطان محمود غازي، ډاکتر یوسف نورستانی، زهره یوسف، عبدالستار سیرت، محمود حبیبي، عبدالجبار ثابت، عزیز الله واصفي... (لیست دقیق ندی چې تر اوسه مې باوري لاسوند ندی موندلی) اعلان کړل چې مجاهدین په تېره سخت دریځه تنظیمونه بېرته یو ګام شاته واخلي.

د اپریل پر لسمه ډاکټر نجیب یو ځل بیا اعلان کړه چې که عبوري حکومت جوړ شي که نه، دی به د اپریل تر پایه له اقتدار نه ګوښه شي د باوري اشخاصو په وینا پاکستان دغه وخت له منافقت نه ډک دریځ خپل کړی و.

پاکستان د مجاهدینو له مشرانو سره په خبرو کې هغوی ته ویل: د ملګرو ملتونو چارواکي احمقان دي، هغوی چې څه کوي، کوي یې دې، بلاخره ناکامېږي، پاکستان د مجاهدینو د مشرانو ملاتړی دی.

له بلې خوا یې د ملګرو ملتونو له چارواکیو سره خبرو کې هغوی ته نه یوازې د پاکستان له خوا د بشپړ ملاتړ وعده ورکوله بلکې په مهاجرو یې د راشن بندولو او د تګ راتګ محدودولو خبره هم کوله چې کابل ته

يې د لس زره تنه غنمو د مرستې وعده د خپلې ژمنې او ملاتړ د ثبوت په توګه وړاندې کوله.

هلته په اسلام اباد کې د مجاهدينو مشرانو تر منځ ناندرۍ روانې وې د دوی په غونډه کې د پاکستان صدراعظم نواز شريف، د ای اس ای مشر تورن جنرال جاويد ناصر او بهرنيو چارو کې د دولت وزير صديق کانجو برخه لرله.

د پنجشنبې په غونډه کې د استاد رباني دريځ ګونګ و، داسې ښکارېده چې له احمدشاه مسعود نه د څه پيغام تر لاسه کولو انتظار کوي.

په همدې وخت کې نواز شريف له استاد رباني وپوښتل: که په کابل کې څه بدلون راشي او ستاسې د تنظيم قوماندانان په کې برخه ولري ستاسې عکس العمل به څه وي؟

په غالب ګومان نواز شريف به ای ايس ای په کابل کې له پېښېدونکو بدلونو خبر کړی وي. استاد رباني په ځواب کې وويل: زه به هغه وخت په دې اړه د پرېکړې تصميم ونيسم چې دا کار ترسره شي.

نواز شريف خپله خبره تکرار کړه، خو رباني صاحب يو ځل بيا ځان تېر کړ، پر همدې مهال رباني ته د خپل تنظيم د نظامي کمېټې رئيس انجنير ايوب تلېفون راغی، د تلېفون له اورېدو وروسته رباني په داسې حال کې چې خوله يې له خندا نه تولېده وويل: مبارک مو شه کابل فتحه شو، د نورو خبرو ضرورت نه شته.

په داسې حال کې چې تر دې دمه ټول د بنين سېوان هلوځلو او پېنځه فقرييزه طرحې ته سترګې پر لار وو چې د ملګرو ملتو د پلان له مخې به ۱۵کسيز هيئت ته واک تسليمېږي، هېچا هم دا نه وه اټکل کړې

چې پرچم او ستم به په دومره اسانۍ د ملګرو ملتونو پلان تخریب کړی شي.

حکمتیار له غونډې په وتو او قطب الدین هلال د باصلاحیته استازي په توګه پرې ایښی و.

په حکمتیار پسې یوه ځانګړې الوتکه پېښور ته ولېږل شوه حکمتیار په اسلام اباد کې دری طرحې وړاندې کړې وې:

- د کابل شاوخوا قوماندانانو ته دې عبوري اقتدار وسپارل شي، د دوی لپاره د ۵۰ او حتی سل کیلومترۍ واټن تاکل کېدای شي.
- د جهادي مشرانو قیادي شورا دې جوړه او له غیر متنازع اشخاصو دې عبوري حکومت جوړ کړی شي.
- له هغو کسانو چې په پېښور کې پرې موافقه شوې وه عبوري حکومت جوړ شي.

وخت په چټکۍ تېرېده په دومره چټکۍ چې د دغسې طرحو د عملي کولو فرصت او حوصله یې نه لرله.

ایران هم پر لوبه له ورګډېدو د «انقلاب صدور» نړیوالې اجندا ته چانس موندلی و... په پاکستان کې یو ایراني دیپلومات ((نجفي)) له یوه پلاوي سره له ایران نه مزارشریف ته تللی و او هلته یې له دوستم، نبي عظیمي، جنرال مؤمن او احمدشاه مسعود سره خبره پخه کړې وه.

ایران ځکه دغه لوبه په مهارت سره په مخ یووړه چې د مسعود او عظیمي په خبر لوبغاړي یې په لاس کې لوبډلي وو د لوبې بله څنډه داسې وه چې مسعود د کابل تخت تر لاسه او نور مجاهدین یې پر خلاف وسلې ته لاس کړی او یا هم د پښتون او تاجک مسئله ترې جوړه کړي.

د یوې لوبې پای د بلې پیل:

څرنگه چې د مجاهدینو اتحادونه د بهرنیو مرستو د ژمنو په موخه را منځته کېدل، له همدې ځایه دغسې اتحاد له میاشتو کال زیات نشوای پایېدای- دلته به بیا د اتحاد په وسایلو داسې چور جوړ شو چې یوه به پر مالي کمېټه خېټه واچوله بل به پر نظامي کمېټه گونډه وهله- تر مېز چوکیو پورې به یې ورسره تېښتول، دېرې دغسې اتحادونه د نویو تنظیمو سته گرځېدل.

په اتحادونو، ائتلافونو پسې د حکومتو وار را ورسېد- پاکستان کې چې نژدې تر سلو زیات تنظیمونه جوړ شوي وو، اوو جهادي تنظیمو کې را ټول کړی شول، تنظیم هغه پېژندل کېده چې وسله وال ولري جنگیالي وړاندې کړي- ځکه خو د جهاد سیاسي اړخ له سره پاموړ و نه بلل شو، لویدیځ او په سر کې امریکا د جهاد سیاسي اړخ ته پام ونه کړ، ستراتیژي یې دا وه چې د جگړې له امله شوروي ته سرخوړی وومي، چې د مجاهدینو په بري او د شوروي په ماتې یې باور نه شوی کړی، امریکا د استاد پژواک په څېر سیاسي ملي شخصیتو ته په رول قایل نه شوه، له اوو تنظیمو، درې هغه چې بنسټپال بلل کېدل او د مرستو دېرې برخه یې تر لاسه کوله ښه جنگېدل، د جنگیالیو او جبهو شمېر یې زیات و.

له همدې ځایه ملي ایډیالوژي زېندی شوه، روناندو د تولېدا مخه ونشوای موندای، د ملي عناصرو او روناندو په ځپلو او ترور مهاجرت کې تنظیمي اختناق او استبداد واکمن شو.

منځلارو هغو کې د حرکت او محاذ جبهې غښتلې وې، خو مجددي

پر هوايي جبهو او تشکيلاتو چلېده- چې په مرستو کې يې هم برخه خواره وه- دلته وه چې مجددي يو ځل د استعفا خبره را پورته کړه- خو له څه شي استعفا او چا ته بايد استعفا وړاندې شوې وی؟! هغه و چې د حميدگل يوې پټکې يې خوله پټه کړه.

عربي شيخانو او حکومتونو له سخت دريځو سره اړيکې پاللې- سعودي د استاد سياف د ټينگ ملاتړ کانالونه وغځول- ده ته يې د ملک فيصل جايزه ورکړه او پر پاکستان يې فشار راووړ چې د تنظيم په کچه يې ومني- عربي سخت دريځه وهابيان يې په ننگه ودرېدل او عربي شيخان او اخونيان يې پخپلو ويناوو مسحور کړل، سعودي د تنظيمو مشرانو ته خپل پاسپورتونه ورکړل او د دغو تنظيمو مخکښان يې د رابطې او دارالافتا په ډېلو معاشونو نازول.

د سعودي استخباراتو يوه چارواکي جنرال باديب په دې غاړه هسکه وړه چې د مجاهدينو يوه مشر نوم يې اصلاح يا د ده په وينا اسلامي کړ... استاد سياف چې د اسلامي يووالي مشر په توگه پخپل قلم، خپله سوانح فرهنگي کمېټې ته اتحاد اسلامي جريدې لومړی گنه کې د خپراوي لپاره راولېږله خپل نوم عبدالرسول د فقير محمد زوی کښلی و، چې وروسته يې په (عبدرب الرسول) تصحيح کړ ... خو له هغه وخته بيا تر دې دمه رسنيو سم ونه شوای ليکلی (عبدالرب الرسول، عبدالرب رسول، عبدرب الرسول) به يې کيښ چې... د دغسې تېروتنو له امله يو وار نسيم ستانيزی او د وحدت اسلامي څو کارکوونکي کسر معاش شول ...

حزب له عراق او ليبيا سره هم د اړيکو او مرستو تر لاسه کولو محور موندلی و، په داسې حال کې چې دغو هېوادونو له جهاد د ملاتړ دريځ

نه شوی نیولی.

د افغانستان شعیه گان چې په گنو تنظیمو او ډلو ویشلي وو، ایران حزب وحدت کې را ټول کړل- خو شیخ محسني له دې اتحاد د باندې پاتې شو او خپل مرکز یې پېښور ته ولېږداوه...

ایران له کابل سره د اړیکو له غځولو پر یوه نوې لوبه ورگډ شوی و. ایران له شعیه گانو سره د مذهب او له جمعیت سره په ژبني بنسټ لوبه غځولې وه.

احمدشاه مسعود له روسانو سره پر اوربند د رژیم له یوه ځانگړي فرکسیون سره اړیکي ټینگې کړې وې. ایران نه غوښتل نړۍ د افغانستان له لارې د مرکزي اسیا مارکېټونو ته ورسېږي، بلکې خپله یې د سوداگریزه راهدارۍ هیلې پاللې چې د ازربایجان له لارې منځنۍ اسیا ته لاره تېره کړي.

روسیې ته د استاد رباني پر سفر ډاکتر نجیب الله ویل: زه یې له روسانو سره په اړیکو کافر گڼلم، اوس خپله د مجاهدینو مشران د کرملین پر دسترخوان ور ټول دي او زارۍ ورته کوي چې له نجیب الله واک واخلي او دوی ته یې ورکړي... خو زه یې چې په واک کې شریکوم نه یې مني...

شوروي ته د رباني سفر مولوي خالص، سیاف او حکمتیار وغانده- له ده سره مولوي محمد نبي ملگرۍ وو- استاد رباني او پلاوي یې د روتسکوی په مشرۍ روسي پلاوي سره خبرې وکړې، د روتسکوی الوتکه پکتیا کې مجاهدینو غورځولې وه، د ده کلاکوف له حاجي خلیل الرحمن سره و،- خو روتسکوی پاکستاني مقاماتو د روغ نیتۍ په نامه شورویانو ته ورکړ، استاد رباني مسکو کې یې خونده اعلامیه لاسلیک کړه، د راتلو

پر وخت یې رسنیو ته وویل: روسانو سره مو د جګړې تاوان خبره وکړه، دوی وویل: تاسې ګورئ موږ په فقر اخته یو، په دې وخت کې څه ډول تاوان درکولای شو؟ ما ورته وویل: دا خبره را سره د یوه اصل په توګه ومنئ دا چې څه وخت یې را کوئ بېله خبره ده، خکه دا خبره په اعلامیه کې ځای نه کړی شوه.

له دې وړاندې استاد رباني (۱۹۸۸کې) د لومړي ځل لپاره طایف کې د روسي حکومت له استازو سره مخامخ خبرې کړې وې- حکمتیار څو ځله په پټه دغسې هڅې او اړیکي پیل کړې وې، خو د غځیدا او پایلو له اړخه یې منګول تشه وه...

استاد رباني ایران، تاجکستان سره فرهنګي تړون لاسلیک کړ- ډاکټر نجیب د دوستم ملېشې د نجات فرښتې ګڼلې- د مدافعان صلح و وطن کتاب سریزه کې یې د ډاکټر نجیب الله لوړه خبره د وجېزې په بڼه را اخیستې ده...

ددغو ملیشو ځواک دومره پراخ شو چې د نجات فرښتې د دېوانو ګوانښ وګرځېد.

له شوروي راغلي تجهیزاتو ، پوځي لوژستیکي وسایلو ډېری برخه د دې پر ځای چې کابل ته ولېږدول شي، مزار او حیراتان کې زېرمه کېدل- په دې توګه د شوروي له وتلو او توته کېدو وړاندې شمال کې پرېمانه وسلې او مهمات ځای پر ځای شوي وو.

نجیب الله له زړه غوښتل له دوستم، کیان او جنرال مؤمن سره اختلاف له منځه یوسي- د دې لپاره یې جنرال نبي عظیمي دوستم ته ولېږه، خو هغه د اختلاف پر دغه اور نور تېل وغورځول، دویمه پلا یې د حق مراد شرکت خاوند ورولېږه، خو هغه کابل کې خپل شرکت د تلوالې

د فعالیت مرکز وګرځاوه.

نجیب الله د بنین سیوان غوښتنو ته غاړه ایښې وه- په دې هیله و چې د واک له پېټي یې اوږې سپکې شي، په دغو ورځو کې ډاکټر نجیب الله تر فشار لاندې و چې واک د نظار شورا په مشرۍ تلوالې ته وسپاري.

پرچم فرکسیون ډاکټر نجیب الله له پښتون توکم سره په پېلتیا نه شوای زغملی، مجاهدینو له خاد او کمونېزم سره په پخواني تړاو محکوم ګاڼه- دلته وه چې نه یې په رژیم کې دننه د تکیې لوری لیدای شوای- نه یې له مجاهدینو سره د کور کلي مخه موندای شوای- له بده بخته مجاهدینو د ډاکټر نجیب الله د وروستي دریځ پر وړاندې د سم قضاوت ظرفیت ونشوای ښودی. د ده موقعیت یې سم درک نشوای کړای، پر یوه وخت یې د پرچم ستمي فرکسیون، خلقیانو او مجاهدینو دښمني غاړې ته لوېدلې وه. د کب پر ۲۸مه ډاکټر نجیب الله یوه اعلامیه خپره کړه. چې په هغې افغاني جرګه کې چې د ملګرو ملتونو سرمنشي بطروس غالي په کوربتوب جوړېږي پخپل ګډون تینګار ونه کړي- د اعلامیې په ټکو غونډه کې چې کوم انتقالي حکومت جوړ شي په هماغه لومړنۍ ورځ به اجرایي څواک ورته وسپارل شي. په اعلامیه کې د ډاکټر نجیب الله له خولې راغلي چې دی د خلکو ګټې تر شخصي هغو لوړې ګڼي او له نورو هم دا هیله لري.

د مجاهدینو له خوا استاد سیاف د ملګرو ملتو پېنځه فقریېزه طرحه له یوې مخې رد کړه- ده له بنین سیوان سره له لیدو دده وکړه- استاد سیاف ویل: سیوان ته چا دا واک او صلاحیت ورکړی چې زموږ په قضیه کې مداخله وکړي او موږ ته د څه کولو مشوره را کړي؟

پرچم فرکسیون ((محمود بریالي، کشتمند، نجم الدین کاویاني،

فرید مزدک، سید اکرام پیگر...)) په مټ شمال کې وار له مخه سیاسي پوځي پانگونه کړې وه- سرپل یې د جلا اداري واحد په توگه را منځته کړی او د مزار شریف د پایتخت کولو پروسه تر لاس لاندې وه.

کله چې ډاکټر نجیب الله د ملگرو ملتو د سولې پلان د منلو پرېکړه وکړه دغې ډلې داسې طرحه وړاندې کړه چې راتلونکی میکانېزم ښایي د قومونو، یا د دوی په وینا ملیتونو پر بنسټ را منځته شي دلته به کشتمند د هزاره په استازیتوب له حکومت او گوند په جلا کچه را مخې ته شي، دوستم د ازبکو، احمدشاه مسعود د تاجکو او هاتف یا کوم بل د پښتنو په نمایندگۍ حکومت کې ونډه ولري.

دوی پر نجیب الله هم په پیل کې منلې وه، ان چې د وطن گوند اساسنامه کې هم ځای کړې وه چې د افغانستان دولت به د نژادي، قومي ژبنیو بنسټونو له مخې د اداري واحدونو جوړولو هڅه وکړي.

دوی لومړی د فدرالي سیستم خبره را پورته کړه- تر دې نامه لاندې یې د تجزیه غوښتنې ټکي په میهن جریده کې خپاره کړل.

د روسانو له وتلو د مجاهدینو او ټوله کې مقاومت تر منځ واحد دریځ را منځته نشو د جهاد سیاسي اړخ کمزوری پاتې و- پخواني پاچا ته که څه هم د هیلو سترگې اوښتې خو وړ دریځ او موقعیت یې خپل نشوی کړی، بلکې د یوه پراخ ملي سیاسي خوځښت په مخه کې یې د کاذبو هیلو له اړخه تشه را منځته کړې وه.

ډاکټر نجیب الله چې ۱۳۶۹ لمریز کې د افغانستان ناپوځي کولو پلان وړاندې کړی و، د مجاهدینو موقت حکومت د جهاد پر ضد توطئه وبلله ...

پخواني پاچا د هغسې رول زړه ونه کړای شو چې شهزاده نوردوم

سهانوک د فرانسې له تبعید وروسته کمبودیا ته په ستنېدو د کورنۍ جګړې مخه ډب کړې وه.

د بنین سیوان د سولې پلان پر وړاندې رژیم کې دننه یوې کودتا مقدمات چمتو شوي وو. د سیوان تر وله هڅه د ډاکټر نجیب الله له خوا د استعفا پر اعلان او د مجاهدینو له خوا د لست پر ورکولو راګرځېده. په داسې حال کې چې د مجاهدینو او رژیم دننه ډلو د واک لپاره په ځانګړو نخچو او پلانونو کار کاوه، تنظیمو هم له یو بل پېټ کابل ته پلاوي لېږل.

لکه د مخه وویل شول د مخالفت پیل د ډاکټر نجیب الله له خوا شمال کې د جنرال جمعه اڅک ټاکل وو، چې د ملیشو د خپلسریو مخه یې نیوله- که څه هم ډاکټر نجیب الله، اڅک بېرته کابل ته وغوښت، خو دا د ائتلاف پلمه وه، له حیراتانو وروسته مزار سقوط وکړ او تلواله د چاریکارو د سقوط په نتیجه کې د کابل پر برید دربدلې وه.

احمدشاه مسعود په لومړي سر کې د مزار ائتلاف د سیمې په کچه د ځایي قوماندانانو او ملېشو تفاهم وګانه، خو ډېر ژر یې له دوستم سره په ګډ مطبوعاتي کنفرانس کې پر ائتلاف اعتراف وکړ.

د پېښور ناندرۍ هماغسې روانې وې- حکمتیار پر زره خوړلې وه چې که ځواک د دوستم او مسعود په واک کې وي، هر څه چې وغواړي په تنظیمي مشرانو منلی شي- له همدې امله لوګر ته ولاړ- چې له یوې خوا پروان کې خپلو قوماندانانو فرید او فتح په مټ د ځمکې له لارې کابل ته د نظار شورا د پرمختګ مخه ونیسي او له بلې خوا د جنوب له لارې کابل ته د خپلو ځواکونو د ننوتو لار پرانیزي.

حزب د سید جمال الدین افغان لېسې زده کوونکي پر کابل ور شېوه

کرل- زده کوونکي په سخته يخنۍ کې بې له کوم چمتو والي او لوژستيکي ورتيا له پېښور، سپينې شگې، لوگر، چهار آسياب ته يوورل شول...

کابل کې حزب وحدت د قوم او مذهب په نامه له کلاى شاده، پل سوخته، سراى غزني- درېيمې کارتې چې مزاري يې ملت غرب کابل بولي کرښه تېره کړې وه او د دغه سيمې د پوځي تأسيساتو او وسايلو تر لاسه کولو په خار او ځاو کې و. تر ائتلاف پورې اړوند پوځي، امنيتي ځواکونه او ارگانونه په داسې موقعيت کې وو چې يوازې خپلو انډيوالانو او مؤتلفينو ته وسلې، پوځي دولتي تأسيسات وسپاري. عظيمي کابل کې پوځي قطعاتو ته له حکمتيار پرته نورو تنظيمو له افرادو سره د غاړې ورو ويلي و.

پر دې سربېره د هوا له لارې د ټلوالې ځواکونه د کابل په حساسو برخو او هوايي ډگر کې ځاى پر ځاى شوي وو- ۱۵ ترانسپورتي الوتکو له مزاره د دوستم مليشې کابل ته لېږدولې.

بنين سيوان د وري پر ۱۳مه له کابله اسلام آباد ته په رسېدو خبريالانو ته وويل: د افغانستان په اړه د ملگرو ملتو په استازيتوب د افغان ربرې له اواري ډاډه دى- ځکه خو به چا ته اجازه ور نه کړي د سولې او لېږد په لار کې خنډونه را منځته کړي.

ده د حمل پر ۱۵مه له مجاهدينو د ناپېيلو شخصيتونو لست تر لاسه او په توحيد يې بوخت و.

پاکستاني مقاماتو وويل: ډاکټر نجيب الله غوښتي څومره ژر چې کېدى شي د انتقالي شورا د جوړښت پروسه بشپړه کړي- ډاکټر نجيب انديښمن دى چې کېدى شي وضعه او حالات له کنټروله ووځي.

سیوان که څه هم تلولی و، خو زړه یې نه و غورځولی، ځکه خو یې د وري پر ۲٦مه اسلام آباد کې وویل: د ملګرو ملتونو پلان پر مخ روان دي- پر وړاندې یې کومې ستونزې نه لیدل کېږي، بري ته هیله من دی.

ائتلاف کابل کې کودتا ته چمتو و، خو سیوان ته داسې ښودل کېده چې را منځته شوې پرمختیا وې د سولې پلان ته لا زیاته زمینه برابرولی شي...

ډاکټر نجیب الله کابل کې یوه هندي خبریال سره مرکه کې په ډاګه کړه چې د ملګرو ملتونو د پلان پر اساس د موقت حکومت تر جوړښت انتظار نشي کړای- د اپریل په وروستیو کې به خپله استعفا اعلان کړي. د استعفا متن د ملګرو ملتو اداره کې لیکل شوی و چې څو واره د ډاکټر نجیب الله او کابل، نیویارک کې د ملګرو ملتو ادارې تر منځ تبادله او تصحح شوی و.

دغه متن د لوی اختر پر شپه د۱۹۹۲ اپریل ۴مه وړاندې شو. د متن له مخې به د اپریل پر ۲۸مه واک موقتې ادارې ته سپارل کېږي.

د جمعیت لخوا د پرمختګ لومړنۍ اعلامیه

اطلاعیه

هموطنان عزیز ومسلمان !

طوریکه همه اطلاع دارید ، در اثریك سلسله عملیات منظم مجاهدین ، فتوحات بس مهمی از سالنگ جنوبی به استقامت شمال کابل صورت گرفت که در اثر آن سالنگ جنوبی ، فرقه (۲)، مرکز قول اردوی نمبر(۱) جبل السراج ، چاریکار مرکز ولایت پروان ، فرقه (۴) میدان هوائی بگرام باهمه تاسیساتش به تصرف مجاهدین جمعیت اسلامی درآمد .

اکنون مجاهدین آمادگی کامل سوقیات به طرف شهرکابل جهت سقوط نهائی رژیم درحال زوال کابل را دارند ولی درین لحظه سرنوشت سازمتاسفانه حزب اسلامی (حکمتیار) تمام قوت های منطقوی خودرا جمع ودرساحه بین شهر چاریکار ودوسرکه بگرام جابجانموده ومصمم است که مانع پیشروی برادران مجاهد شما بسوی شهرکابل شود وعلاوتا به همه نیروهای خود اکیدا دستور داده است که دست به یك تهاجم شدید بالای میدان هوایی بگرام که همین اکنون در تصرف مجاهدین جمعیت اسلامی قرار دارد ، بزنند .

گرچه شکستاندن موانع حزب اسلامی از نقطه نظر نظامی مشکلی نیست ولی جمعیت اسلامی نمیخواهد درین شرایطی که به پیروزی نهایی جهاد فاصله کوتاهی داریم ، درگیری میان مجاهدین صورت بگیرد وباعث خون ریزی درمیان مسلمانان شود .

برادران مجاهد ومهاجرین زجرکشیده کشور!

ازهمه شمابرادرانه خواهشمندیم تابادرك حساسیت این لحظات سرنوشت ساز دسته جمعی ومنفردانه بالای آقای حکمتیار رهبرحزب اسلامی افغانستان برادرانه فشار وارد نمائید تا ازهمچو اعمال غیر مسئولانه وخلاف منافع مسلمین ومجاهدین دست بکشند .

آیا لازم است برای مجاهدینی که سالهای متواتر برای رسیدن به آرمان های والای شان در سنگرها با برهنگی وگرسنگی سپری کرده اند در همچو موقع حساس برای رسیدن شان به هدف مشکلات ایجاد گردد؟ ویه دشمنان جهاد افغانستان این بهانه داده شود که مجاهدین رامتهم به آشوبگری ، درگیری های داخلی نمایند !!.

ما بسوی آرمان سترگ خویش که هدف عامه مجاهدین وملت مسلمان وزجر کشیده افغانستان است ، پیش خواهیم رفت ومسئولیت هر نوع اخلال گری واعمال ضد جهادی متوجه کسانی خواهد بود که در برابر مجاهدین خودرا قرار میدهند والسلام

وما علینا الاالبلاغ

نجیب الله له ملگرو ملتونو ۱۰۰۰سوله ساتي عسکر غوښتي وو چې کابل کې یې ځای پر ځای کړي. سېوان دا غوښتنه له دې امله رد کړه چې د دغو عسکرو د لګښت مخه یې نشوای لیدای.

د ډاکتر نجیب له استعفا سره دولت سقوط وکړ ... مجاهدینو دولت او حکومت جوړ نه کړای شو ... افغانستان بې دولته بې حکومته کوڅه واکیو او ملوک القوماندنیو ته پاتې شو ...

استعفا د ډاکتر نجیب الله ستره تېروتنه وګرځېده- په دې توګه یې خپل لاس کې وروستی کارت هم له لاسه ورکړ، ده بیا هم هڅه کوله ګوند کې د اختلاف کچه را ټیټه کړي شي- خو عملاً د رژیم ارګانونو کې واک ویشل شوی و- پوځ کې واک له جنرال نبي عظیمي، اصف دلاور، بابه جان، دوستم، جنرال مؤمن او کیان له ملېشو سره وو، د کارمل، مزدک، پیګیر، کاویاني، وکیل له خوا د سیاسي ستراتیژۍ ټول ارخونه غصب شوي و.

نجیب الله یوازې پاتې و، نژدې ملګرو هم ترې مخ اړولی و- دغه ملګري د واک په خامه تمه پر اومړي تار پېیل شوي و، ان چې ښاغلی لایق یې هم په بېلا بېلو القابو د ډاکتر مخالفت ته اړ کړی و.... د ورې پر ۲۵مه کابل سختو ډزو د کودتا د لومړني ګام په توګه ولړزاوه.

د کودتا د برې اعلامیه د ورې پر ۲٦مه جنرال نبي عظیمي ولوسته... به نماینده گی از قوای مسلح به ایجاد دولت اسلامی خیر مقدم گفته و بحکومت اسلامی جناب حضرت صبغت الله مجددی، دوش بدوش نیروهای جهادی در جهت تامین صلح و امنیت در کابل و کشور مبادرت می ورزد... قوای مسلح، جنرالان و افسران در تشریک مساعی با نیروهای جهادی و اوامر محترم انجنیر احمد شاه مسعود وزیر دفاع

وظایف خود را انجام دهد...

پښتو ته د اعلامیې ژباړلی متن د نجیب الله مجددي لخوا چې وار له مخه کابل ته رسېدلی و، په ناسمو ټکو او کړکېچنه لهجه ورانديې کړای شو...

جنرال نور الحق علومي، نبي عظیمي، آصف دلاور او... د نظار شورا قوماندانانو ګډا، فنا او... نجیب الله مجددي سره د کودتا د بري زیري غبرګ کړل.

ډاکټر نجیب الله په دې تورن وپېژندل شو چې غوښتل یې له هېواده وتښتي- پر ده یې د سیاسي بې غیرتۍ تور پورې کړ- واک د خلورو جنرالانو نبي عظیمي، اصف دلاور، بابه جان او مؤمن په لاس کې دی. د سفارتي تعاملاتو نوښت له اسلام آباده تهران ته لېږدېدلی، اسلام آباد کې د ایران سفیر مزار کې و- کابل کې د فرانسې سفارت د اطلاعاتو مرکز و- د حمل پر ۲۸مه د بهرنیو چارو وزیر عبدالوکیل چاریکار کې له احمدشاه مسعود سره وکتل.

پر سبا یې بهرنیو چارو وزارت کې مطبوعاتي کنفرانس ورکړ - نجیب الله یې پر فرار نافرجام پړ وباله. د اپریل پر ۱۸مه عبدالوکیل یو ځل بیا جبل السراج کې له احمدشاه مسعود سره کېناست.

احمد شاه مسعود یوازې استاد سیاف ته له پرمختیاوو خبر ورکاوه- د انجینر احمدشاه احمدزي په وینا مسعود وایي کمونېستي جنرالان استعمالوم- واک به مجاهدین تر لاسه کوي.

انجنیر احمدشاه احمدزي ویل: مسعود د نویو اطلاعاتو شریکولو داد ورکړی و- خو خپله وعده یې پوره نه کړه، مسعود له سیاف او مجددي سره اړیکي ساتلې- ده تینګار کاوه څومره ژر چې کېدای شي

وروستې پایله اعلان کړي- مسعود دوی ته باور ورکاوه چې د کابل ستونزې به دی اوارې کړي.

د ایتلاف د پرمختګونو پر وړاندې د حزب غبرګون

اعلامیه حزب اسلامی افغانستان

الحمدلله وحده، انجزوعده، نصرعبده واعزجنده وهزم الاحزاب وحده، والصلوة والسلام على من لانبي بعده، فاعوذ بالله من الشيطن الرجيم ولقدمكروا مكرهم وعندالله مكرهم، وان كان مكرهم لتزول منه الجبال

صدق الله العظيم

برادران وخواهران مسلمان!

السلام عليكم ورحمة الله وبركاته.

چنانچه اطلاع دارید عده از عناصر فرصت طلب ومعاجر در حزب کمونست وطن، بار دیگر دست به توطئه خائنانه زده [illegible] وبقای شان درقدرت بحیث یک گروه باانسجام [illegible] درکابل متوسل شده اند.

این گروه که درگذشته شعارهای [illegible] کارگر ودهقان [illegible] عنوان می کرد امروز خود را حامی ومدافع حقوق اقلیت ها [illegible] طرفداران وحامیان [illegible] تعصبات قومی [illegible] شوند.

در راس این گروه خائن ببرک کارمل وسلطان علی کشتمند قرار داشته وعده از افسران اردو [illegible] دولت معزول [illegible]

این گروه خائن درعوض آنکه ازسوابق ننگین شان نادم بوده [illegible] بخواهند: توبه کنند [illegible] باشند، برعکس برای ایجاد فتنه های بیشتر وخونریزی های مزید کمربسته اند [illegible] ملت مارا ازجنگ اسلام وکمونیزم به جنگ میان اقلیت واکثریت، شیعه وسنی، پشتون وتاجک، سایر اقوام وقبائل بکشانند.

این گروه که درگذشته توسط [illegible] امروز آله دست عده ازعناصر متعصب [illegible] قرار گرفته اند. کشوریکه مصالح خودرا درادامه جنگ درکشور ما وتجزیه آن جستجو می کند.

برفرد فرد ملت ما لازم است تا دربرابر این توطئه های خائنانه به شدت مقابله نموده [illegible] برادرکشی [illegible]

باید وحدت ملی خودرا حفظ کنیم، ازتمامیت ارضی کشور خود دفاع نمائیم [illegible] درکشور ایجاد کنیم که [illegible] اخوت وبرابری [illegible] اسلامی [illegible] آزادی [illegible] چند خانواده [illegible] گرفته شود.

حکومت های آینده ماحکومت های اسلامی بوده [illegible] آرای مردم تشکیل گردد [illegible] کسب کند [illegible] حکومت را خواهد داشت [illegible] عناصر [illegible] گذشته [illegible] درکشور تکرار گردد.

قرار اطلاعات رسیده، طرفداران ببرک کارمل [illegible] حساس وستراتیژیک جابجا می کنند، پروازهای مسلسل [illegible] به کابل برای همین منظور صورت می گیرد.

درین کار آصف دلاور، جنرال عظیمی، جنرال مومن [illegible] بازی می کنند.

اگرجلو اقدامات این گروه گرفته نشود نتائج وخیمی تحویل خواهد داد.

بابرادران مسلمان وهمنوا [illegible] این گروه [illegible] جدی متوسل شوند [illegible] توطئه [illegible] طلب [illegible] گردد.

اطلاعات ما حاکیست که یک هیئت عالی رتبه کشور مذکور به شمال افغانستان اعزام شده است تا نیروهای ملیشه [illegible] جنرال [illegible] برای تفاهم [illegible] جنرال مومن به کابل [illegible] به کابل انتقال داده است.

ما بهمه نیروهای مومن ومجاهد اعلان می کنیم که

۱- دربرابر این توطئه خائنانه متحدشوند وآنرا درنطفه خفه کنند.

۲- باید عناصر ملوث درین توطئه، آنانکه درصف حزب کمونست وطن [illegible] مجاهد به شدت سرکوب شوند.

۳- اگر تغییراتی درکابل توسط ائتلاف این خائنین [illegible] کابل را [illegible] نیروهای مسلح مجاهدین مخلص بسوی کابل تا آنگاه [illegible] که کابل کاملاً بدست مجاهدین سقوط کند.

٤- آنعده قطعات مسلح اردو که درین توطئه [illegible] حزب اسلامی وسایر مجاهدین همکاری [illegible] مقاومت [illegible] انقلابی [illegible] واضایع نکنند.

٥- این خائنین ازین اقدام [illegible]

٦- [illegible] حکومت [illegible] حکومت های کودتائی [illegible] افغانستان حکومت کند.

۷- اگر مجاهدین مومن [illegible] وطن [illegible] عناصر کمونست [illegible] جلوگیری کرده اند.

اقول قولی هذا استغفر الله لی ولکم والسلام علیکم ورحمة الله وبرکاته

[illegible]

مسعود سیاف او مجددي ته پر کابل د حکمتیار د برید خبر ورکړ- پوښتنه یې وکړه د حکمتیار د برید پر وړاندې څه وکړم؟

ورته وویل شول: مخه یې ونیسه، له ملېشو او پوځي قطعاتو کار واخله.

حکمتیار د حمل پر ٢٦مه له داخله د شمشتو غونډۍ ته ویلي و: وروستۍ پېښې یوه ډرامه ده چې د جهاد دښمنانو را منځته کړې- د ده په وینا نجیب الله بېواکه دی- واک د کشتمند او کارمل له ملاتړو سره دی خو له دې وړاندې لکه دمخه مو وویل حکمتیار د شهید استاد احمدزي فاتحه کې د شمال له خوځښتونو ننګه وکړه- شهادت ورځپاڼې په ۴٦۴ ګڼه کې د حکمتیار د دغې وینا بشپړ متن خپور کړی- چې د ده په خبره شمال کې کوم قوتونه له مجاهدینو سره یو ځای شوي موږ یې ملاتړ کوو او په نورو برخو کې د دښمن وسله والو ځواکو ته وایو چې د شمال د پرمختیاوو تقلید وکړي...

د حکمتیار د هغې وینا له مخې: د شمال پرمختیاوې د تجزیې تحریک نه دی- دده په خبره زه وروڼو ته داډ ورکوم چې دغه پرمختیاوې د قوم، ژبې او سمت پر بنسټ نه دي را منځته شوې- بلکې د دښمن ځواکونه د مجاهدینو تر څنګ دریدلي او په صریحو ټکو وایي چې منتخب اسلامي حکومت غواړي.

دلته حکمتیار صاحب یو وار بیا له اوبو دمخه ګاولې کښلې ځکه خو وروسته د دغو پرمختیاوو پر مخالفت ودرېد او د شمال پرمختیاوې یې د دښمن توطیه وګڼله.

ملګرو ملتونو د نوي دقیقو په بېړنۍ غونډه کې له ټولو ښکېلو اړخو د زغم غوښتنه وکړه- حکمتیار اعلان کړه که د ثور تر پنځمې کابل رژیم

مجاهدينو ته واک ونه سپاري نو مجاهدين به پر کابل بريد وکړي، خو دا نه وه څرګنده کومو مجاهدينو ته؟

خام باور:

پر سيوان باور خام وخوت- د ده الوتکه د شپې پر دوولسو بجو کابل هوايي ډګر کې کېناسته - هوايي ډګر د دوستم ملېشو واک کې و چې وار له مخه پنځلسو الوتنو کې راورل شوې وې، ملېشو سېوان ته له الوتکې د کوزېدو اجازه ورنه کړه. د شپې پر لسو بجو له نجيب الله سره اړيکي قطع شول - داکتر نجيب الله، شاپور احمدزی، اسحق توخی، جنرال جفسر له خپل دفتره د ملګرو ملتو ودانۍ ته ننوتل، د کابل ګرځبنديز شفر يې تر لاسه کړی و خو هوايي ډګر ته د ننوتو لپاره ځانګړی شفر ويشل شوی و، چې په عمومي شفر څوک نه شوی ننوتی.

ډاکتر نجيب د شپې پر دوولس نيمو بجو د ملګرو ملتو دريو موټرو کې د هوايي ډګر پر لور حرکت وکړ.

د ملګرو ملتو يو مامور کاروي له يو بل کارکوونکي کويرک او د نجيب الله له دوو ساتونکيو سره يوه لنډکروزر کې تر مخ شول.

دويم موټر اوني چلاوه، ډګروال تاولن مخکې او نجيب الله له خپل ورور شاپور احمدزي سره وروستي سيټ کې ناست وو.

درېيم ګاډی پېربيير چلاوه چې د ملګرو ملتو اسماني رنګه خولۍ يې پر سره وه، له څو پوستو د عمومي شفر په ويلو تېر شول، خو د هوايي ډګر لومړنۍ پوسته کې يې تم کړل، جنرال جفسر له موټره په کوزېدو له ملېشو سره خبره واروله - غالمغال پورته شو د ملېشو قوماندان رزاق

موټر درولي وو- پوښتنه يې وکړه چېرته ځئ؟ نجيب الله ورته وويل بهر ته.

رزاق وويل: ستاسې د رسمي سفر امر نه دی راغلی- ډاکټر نجيب وويل همدا اوس رسمي امر درکوم.

رزاق ځواب ورکړ: مهرباني وکړئ بېرته ستانه شئ- تاسې جمهور رئيس ياست- کله چې موږ ته رسمي خبر راکړل شي، موږ به لازم امنيتي تدابير ونيسو، هغسې چې د يوه جمهور رئيس له حيثيت سره برابر وي.

نجيب سم لاسي وگرځېد او بېرته د ملگرو ملتو پر دفتر ننووت، دلته يې له يعقوبي سره پر تليفون خبرې وکړې، جنرال يعقوبي ډاډ ورکړ خو لږ وروسته د يعقوبي د مرگ خبر خپور شو. نجيب الله له خپلې استعفا وراندې څلور مرستيالان هاتف، سرابي، رفيع، محتاط ليرې کړي و- ملي شورا د محمود حبيبي په رياست دغه برطرفي ناقانونه وبللې.

ډاکټر نجيب الله وروستيو کې لکه تجريد شوی وي، د خبرو او مذاکراتو لپاره ورسره د اړيکو پر ځای د سياسي بيرو غړي پامور گڼل کېدل... ډاکټر د لويې جرگې د راغوښتو پلان درلود، خو مخه يې ونه ليده - وروستيو کې يې چې ليکلي، استعفا مرکزي کمېټې ته ولېږله - غوښتل يې له راډيو تلويزيون خلکو ته وينا وکړي، خو دا چانس يې هم تر لاسه نکړای شو...

نيويارک کې د افغانستان د څېړنو مرکز مشر سيليوان هم کابل کې و، غوښتل يې له احمدشاه مسعود سره وگوري - له ده سره يو لنډ فارمول و چې ظاهرشاه له ځان سره کابل او نجيب الله روم ته بوځي.

بينن سېوان د اپريل پر ۱۵مه د وطن گوند له مشرانو سره چې واک

کې شامل وو وکتل - ده له کابله د نجیب الله د خوندي وتلو په غوښتنه ټینگار کاوه - د ده او سلیمان لایق تر منځ خبرې ترخې شوې.

- لایق: ... له بده بخته تاسې غوښتل له گوند او حکومت سره له سلا مشورې پرته نجیب الله بهر ته ولېږدوئ - ده هم له چا سره دا خبره نه وه شریکه کړې، په پټه او غلا یې غوښتل له هېواده وتښتي، بیا هم له بده بخته چې تاسې دغسې یوه تېښته کې له ده سره مرسته کوله. اوس ښايي نجیب الله خپل کور ته ولېږدول شي، موږ یې د خوندیتوب ضمانت کوو، تر هغې چې د ده لپاره په سلا یو ځای خوښ کړو... که دا ممکن نه وي، دی تاسی سره دفتر کې پاتې شي تر څو د ده په باره کې د ټولو په مشوره پرېکړه وشي، خو دمگړۍ د وتلو اجازه نه شي ورکول کېدی.

- سېوان: کابل کې د ډاکټر نجیب الله پاتې کېدل تاسې ته کومه گټه نه، بلکې د سولې په مخ کې خنډ را منځ ته کولای شي.

نجیب الله د ملگرو ملتو دفتر کې ووېل: د خپلو خلکو محاکمې ته چمتو دی، خو په دې شرط چې د محاکمې میز ته دی او بل ته د وطن گوند دغه غړي ناست وي ...

سېوان ونشوی کړی ډاکټر نجیب الله وژغوري - په دې کې ستر خنډ د پرچم کودتايي فرکسیون و - سېوان دری کاله د کابل، اسلام اباد، تهران، واشنگټن په منډو وارول - داسې ښوول کېده چې شوروي له مجاهدینو او امریکا له ډاکټر نجیب الله سره وگوري - شېواردنادزې او جیمزبیکر د دغسې ناستې پر سر سلا شوي وو، د افغانستان ربړه کې ملگرو ملتو ناکامي څرگنده وه. بینن سېوان د ناکامې ډیپلوماسی بیه افغانانو ته خورا گرانه پرېوته، سېوان د ربړې په اوارې کې په ناغېړی او

ناړامۍ تورن دی.

دی عراق کې ((تېل د خوړو بیه)) د ملګرو ملتو پروګرام کې پر بېدو اخیستو پړ و - له کابله یې هم ځولۍ له سوغاتونو ډکه وړه - وایي له کابله به د بینن سېوان د ستېدو پر وخت د ډالرو بیه لوړه او د پیسو مارکېټ کې د ډالرو کاختي ګډه شوه...

کابل کې د پاکستان شارژدافېر، سید فدا یونس:

د ملګرو ملتو دفتر ناسته ((میټېنګ)) کې لاندې کسان برخوال وو:

د هندوستان سفیر ښاغلی کمارنمیبا، د فرانسې شارزدافېر ښاغلی ژانګ برنا ډیک، د چین ښاغلی ژانګ، د اېټالیا ښاغلی پیرهنګی، د ایران ښاغلی ابراهیم طاهریان، د ښاغلي بېنین سېوان امریکایي سلاکار ښاغلی پېلېف کورون، د ترکیې ښاغلی ایکوت چترک، د پاکستان ښاغلی فدا یونس، د سېوان سیاسي سلاکار ښاغلی بوتسالي... ما ته وار دمخه ویل شوي وو، چې د انساني خواخوږۍ له امله ډاکټر نجیب الله ته د سیاسي پنا وړاندیز وکړم.

بېنین سېوان خوښي وښوده، مننه یې وکړه، خو هندوستاني سفیر سترګې واړولې.

ستونزه دا وه چې ډاکټر نجیب د ملګرو ملتونو له دفتر څرنګه ایستی او پاکستان ته اړولی شو؟

د ترکیې ښاغلی چترک د خپل بولټ پروف موټر وړاندیز وکړ چې ډاکټر نجیب پکې خوندي ایستلی شو.

- ډاکټر نجیب ښایي په کاروان کې ونه ایستل شي.

- زما موټر به ورسره نه ځي.
- ډاکټر نجیب به نه زموږ سفارت کې مېشتوو - نه د ملګرو ملتو کوم دفتر یا بل ځای کې، چې د اختطاف مخه یې نیول شوي وي.
- له ډاکټر نجیب او ملګرو سره به وسلې نشي لېږدېدلی.

د ماښام په اوو بجو پېنځه ځلوېښت دقیقو بېنین سېوان وویل اوس باید داکټر نجیب د پاکستان له وراندیز خبر کړو.

ډاکټر ته څو ورځې وراندې هند د سیاسي پناه ټتر دېولی و چې اوس یې ترې مخ اړاوه. له ډاکټر نجیب سره جنرال توخی ناست و- زه، بېنین سېوان - ښاغلی نمبیا، طاهریان او بوتسالي د ډاکټر نجیب خونې ته ننوتو - دی مو مخې ته را ووت.

د هندوستان سفیر له سلام وروسته ببرته ووت - د پاکستان له خوا د سیاسي پناه وړاندیز لومړی بېنین سېوان او بیا ما یاد کړ.

ډاکټر په احساساتي لهجه مننه وکړه، په دې پسې یې په لنډو وویل: ده د ملګرو ملتو د پلان په منلو استعفا ورکړې - غوره ګڼي د ملګرو ملتو په ودانۍ کې پاتې وي. دلته ځان خوندي ګڼي.

اوس دا د ملګرو ملتو مسئولیت دی چې خوندیتوب یې باوري کړي. د دغه خبرې په اورېدو بېنین سېوان او بوتسالي ووتل - زه او طاهریان ناست وو.

طاهریان ښایي د خواخوږۍ په څو ټکو خوله پرانیسته چې ډاکټر په ترخه لهجه ورته وویل:

سفیر صاحب طاهریان!

ایران تل د افغان قومو او مذهبونو ((سني شعیه)) اختلاف ته لمن وهلې او دوه مخی سیاست یې لرلی، د ملګرو ملتونو د پلان په اړه یې د

تګی پالیسي غوره کړې - د اهل تشیع او تاجکو لپاره یې د زیات واک او ونډې چنو ته مخه ورکړې.

ښاغلی سفیر!

څو ورځې وړاندې چې ښاغلی موسوي کابل ته راغلی و، ستاسې پر وړاندې یې وویل: د ښېنین سېوان نوملړ چې د ناپیلو افغانانو په اره یې چمتو کړي د امریکا او پاکستان په خوښه دی، موږ باید د امریکا-پاکستان پر خلاف بل نوملړ ولرو...

ښاغلی سفیر!

تاسې ته یاده ده چې ما ښاغلي موسوي ته په ډاګه کړه چې د ملګرو ملتونو له نوملړ سره کوم اختلاف نه لرم

پاکستان له ۱۳ کالو زموږ پر خلاف په جګړه بوخت دی خو دا وخت یې د افغانستان ربړې اواري کې په اخلاص ګام پورته کړی دی.

طاهریان وویل: همدا اوس له ایران سره اړیکه نیسي له دې سره له خوني ووت.

فضا ترینګلې وه - لږ وروسته چې د داکتر غوسه سره شوه ما پوښتنه وکړه؟

د خپلې پراخې تجربې په مټ افغانستان کې د سولې ټینګښت څرنګه ګنئ؟

ده له کتابچې یوه پانه را پرې کړه - لاندې کرښې او دایرې یې پرې تېرې کړې.

- *د پلازمېنې کابل ښا وخوا دې د امن سیمه Peace zone را منځ ته کړی شي. چې پراخوالی یې ۳۰ - ۳۵ کیلومترو ته غځېدلی وي.*
- *د کابل شمال/ جنوب کې دې د ملګرو ملتو پوځ ځای پر ځای*

شي.

- *د مجاهدينو له قوماندانانو سره اړيکي ټينګ شي چې کومو سيمو کې مېشت دي همله اوسي - له نژدې حکومتي ادارو سره دې مرسته پيل کړي.*
- *د مجاهدينو قوماندانانو په مرسته دې وسله ټوله يا وېړل شي.*
- *لويه جرګه دې جوړه شي.*
- *که امنيت وي ټاکنې دې وشي.*
- *له دې لارې چې کوم حکومت راغی د ټولمنلي حکومت په توګه دې وپېژندل شي.*
- *د لوړو ټکو په پلي کېدا کې دې د زور او وسلې کارولو مخنيوی وشي.*

د ډاکټر د لاسي نخچې کاپي زما د افغانستان کتاب اتم ټوک کې چاپ شوې. د اپريل ۱۹۹۲پر اولسمه مې له ډاکټر نجيب سره يو ځل بيا د ملګرو ملتو ودانۍ کې وليدل. بيا مې ورته د پاکستان له خوا د سياسي پناه وړانديز وکړ - ده په مننه زياته کړه: د ملګرو ملتو دفتر کې ځان خوندي ګڼي - که ووت سياسي راتلونکې به يې خپله تياره ګرځولې وي.

دی په راتلونکي سياست کې خپل رول ته هيله من برېښېده.

ما در چه خيالم وفلک در چه خيال.

وروستی هڅې:

بنین سیوان کابل کې د حمل پر ۲۸مه بیا یو ځل د رژیم له نویو خبرو سره اضطراري غونډه وکړه چې وکړی شي ډاکټر نجیب له کابله ورسره وباسي.

د دې لپاره سیوان د ثور پر لومړی نېټه مزارشریف ته ولاړ، خو دوستم یې دغه غوښتنه ونه منله.

ښایي یاده کړو چې د حمل پر ۱۵مه چې زه د پېښور فقیر آباد کې د جمعیت فرهنگي دفتر ته ولاړم د مسعود او استاد رباني تصویرونو او فتحو شعارونو دفتر نیولی و- داسې ښکارېده کابل همدا اوس د دوی منگولو ته لوېدلی، قانع صاحب په مات زړه، نیولې خبره راته کړه کابل نیول شوی...

د جمعیت یوه ډله وار له مخه د هوا له لارې کابل ته رسېدلې وه، د مجددي زوی ډاکتر نجیب الله کابل کې له جنرال عظیمي نورالحق علومي، آصف دلاور سره ناست وو... پوښتنه داده، چې د پاکستان له خوښې پرته د هوا له لارې کابل ته دغه سفر شوني بلل کېدای شوای...؟

د حمل پر ۲۹مه واشنگټن اعلان کړه چې متحده ایالات افغانستان کې ځانگړې گټې او علاقه نه لري- چې سره جگړه پای ته رسېدلې او پخوانی شوروي اتحاد د فارس خلیج په نقشه کې نظامي شتون نه لري.

د حمل پر ۳۱مه د ټلوالې تازه دم ځواکونه د کابل جنوب ته وخوځېدل چې د حکمتیار د احتمالي برید مخه ونیسي.

بنین سیوان د غویي پر دویمه چاریکار کې له احمدشاه مسعود سره

وکتل، چې که وتوانېږي له هېواده د ډاکټر نجیب الله ایستلو ته لاره پرانیزي- ده چې د نوبل د سولې جایزې خوب لیدلی و د نهیلی څپېړې خوړلې وې، نواز شریف هم د دې جایزې کاندید و.

د جنرالانو څلور کسیزه پلاوي چې له ښاغلي لایق سره د مشرتابه ژمنه کړې وه عبدالرحیم هاتف خپل مشر اعلان کړ، هاتف اعلان کړه چې داسې قانوني مرجع نشته چې څوک دې دغسې یوه پوست او چوکۍ ته وټاکي.

احمدشاه مسعود په مخابروي اړیکه کې له حکمتیاره وغوښتل د کابل لپاره د جهادي مشرانو د توافق له مخې د واک لېږد ته چمتو شي- ده ونه شوی کولی حکمتیار پر کابل له برید را وګرځوي- په دې تکو چې دی هم اړ دی ځان چمتو کړي چې له کابله دفاع وکړي.

ایران له احمدشاه مسعود او تلوالې په ننګه ودرېد، پاکستان پېښور کې پر تنظیمي توافق ټینګار کاوه خو د کابل لوبه یې له لاسه وتلې وه.

دا چې څرېږي مخــامخ درته په دار سرونه
په دې وطن کې بس همدغه وو د کار سرونه

(درویش دراني)

*

د ټولو غاړو بايللې جګړه

تنظيمونه په ناندريو بوخت دي. پاکستاني مقامات په منډو را منډو ستړي دي، د (ای ايس آی) مشر جنرال ناصر جاوېد د تنظيمو، نواز شريف او غلام اسحاق خان تر منځ د اتصال کړۍ توګه په حرکت کې دی، د پاکستان صدر اعظم ګورنر هاوس کې د وروستۍ فيصلې انتظار کوي. د امريکا سفير او د مقاومت لپاره يې ځانګړی استازی پيټر تامسن هم وضعې او حالاتو ته ځير دی، ددغه هېواد د پوځ لوی درستيز (جنرال جوزوف پي هاور)) پاکستان کې د خپل فعاليت تناوونه غځولې دي.

کابل کې ايتلاف هر څۀ په بل مخ اړولي د بينن سېوان د مياشتو خواري او منډې ترړې يې په سيند لاهو کړې. د ناپېيلو شخصيتونو د غوراوي په اړه د تنظيمي مشرانو په اوږدو بحثونو او جنجالونو پورې په کړس کړس خاندي، سېوان د استاد رباني په وړاندې په ګونډو دی، چې د ټولو له خوا منل شوی ليست تسليم کړي خو هغه د ايتلاف په پڅه، ختلی د ډيلي په ننداره بوخت دی کله چې له غونډې د يوه ضروري تليفون لپاره ووت په راګرځېدو يې په هر څه چليپا راکښله. نور هغه پخوانی استاد رباني نه و چې له هر څه سره يې په جينګو داړو د موافقت سر خوځاوه.

له اسلام آباد يې ځان د کابل ارګ کې ليده په ذهن کې يې دغه تصور منګولې ښخې کړې وې چې تلويزيون، راډيو، اخبارونه او د نړۍ دله

یېزې رسنۍ یې د اسلامي افغانستان ولسمشر یادوي، ده په دولتي ادارو کې خپل لوی لوی عکسونه لیدل خو په دومره توپیر چې دا ورته هغسې ښکاره نه شول لکه د پېښور دفترونو کې د معصومو کتلو تصویرونه، بلکې دا یې د یوه مقتدر واکمن عکسونه ګڼل.

څکه خو یې د غونډې خونې ته په ننوتو د پادشاهي له روحیې او اکټ سره وویل: خبره خلاصه ده نور په دا ډول بحثو وخت مه ضایع کوئ. نور هغه د جینګو دارو استاد نه و چې هره ترخه خبره دې په موسکا تېره کړي، په عمر خوړلی له وجوده کمزوری او له څېرې معصوم استاد رباني ته څان داسې ښکارېده لکه پاکستان کې د څایېدو نه اوسي- سېوان هک پک ودرېد، حیران پاتې شو چې اخر دغه یوه لحظه کې څه وشول کوښښ یې وکړ استاد رباني ته قناعت ورکړي خو د اقتدار حرص د قانع کېدو وي؟

سېوان دا څو ورځې خوشحاله و چې له شپږو میاشتو وروسته یې ایله د بې طرفو کسانو په معرفي کولو اووه لیډران قانع کړي وو، ددغو کسانو لیست د تکمیل په وروستۍ مرحله کې و او له دغو اشخاصو څینې پاکستان ته رسېدلي وو.

د ناپېیلو شخصیتونو د امنیت او خوندیتوب لپاره ملګرو ملتو پر قوماندان عبدالحق هوکړه کړې وه- ده په دې اړه خپل امنیتي پلان بشپړ کړی و.

له مسعود، رباني نه سېوان د خطر احساس نه کاوه څکه هغه لا پخوا د ملګرو ملتونو له طرحې سره په سلو کې دوه سوه خپل توافق ښودلی و، دده سترګه له حکمتیار سوځېده چې دی یې ددغو اشخاصو په انتخاب او د لیست په ورکولو کې څورولی او ښه ستړی کړی و، دی

بېچاره غافلګیر نه بلکې اغفال شوی و، په یوه عجیبه خوشباوری کې د اسلام آباد، کابل او تهران په منډو ترړو بوخت و، خو هلته له شمال نه دده په هلو ځلو پسې یو توند شمال خپلې سرې برېوکی را الوزولې وې.

ویل کیږي سېوان په ډېر عجز له استاد رباني هیله کوله پخپل ملت زړه وسوځوي- د ناپېیلو کسانو لیست وروسپاري- دی به له دغو اشخاصو سره سبا کابل ته ولاړ شي او له ډاکتر نجیب به واک تسلیم کړي.

ښايي ووایو د اپریل له ۱۸مې وړاندې تنظیمو د بېطرفه کسانو پر لست توافق کړی و، سېوان کابل ته د تلو پروګرام درلود، چې له ډاکتر نجیب بېطرفه کسانو ته د واک لېږد بشپړ کړي.

نجیب الله د سېوان د طرحې په مټ ناپېیلو کسانو ته واک سپارلو شپې شمېرلې، کورنۍ یې وار دمخه ډیلي ته لېږدولې او نژدې اندیوالانو یې هم هند کې د مېشتېدنې لار جوړه کړې وه.

ډاکتر نجیب هڅه کوله واک یوې ډلې یا ګروپ ته د پرېښودو پرځای یوې متفقې او متحدې ادارې ته وسپارې، دې ته ورته غوښتنه له ګردېز مولوي حقاني د رسنیو له لارې څرګنده کړه، ده وویل: کابل رژیم ښايي د ائتلاف په بڼه نه، بلکې د مجاهدینو مجموع ته واک وسپاري، نه یو تنظیم - ډلې او جریان ته، جهادي مشران باید ډېر ژر د صادقانه تفاهم په نتیجه کې پر یوه واحده اداره توافق وکړي او په کابل کې د واک لېږد ته چمتو شي.

د ډاکټر نجیب وراندوینه:

ډاکتر نجیب الله له دې وراندې پخواني پاچا ته هم د واک سپارلو وړاندیز کړی و، چې پاچا نه و منلی. ده له پاچا د دغسې وړاندیز په نه منلو ولسمل ته په تلیفانه گیله کړې وه، ولسمل له پاچا د سپیناوي په غوښتلو دغه جریان مجاهد ولس کې خپور کړ، پاچا له ولسمل خوابدي وښوده، ولسمل ورته کره، ما خپله غاره خلاصه کره، پاچا وویل، تا خپله خلاصه، خو زما بنده کره...

ډاکتر نجیب الله له وراندې په ټوله مانا د واک لېږد ته چمتو و، په همدې موخه یې پخواني پاچا سره اړیکه ونیوه، چې له بده بخته پاچا ونه منله ... له افغان سیاستوالو او مخورو سره یې د پوهاوي هڅه وکړه، خو دلته یې هم هغسې خواب تر لاسه نکړی شو چې د واک بریالی لېږد عملي کړای شي. له پخواني پاچا په نهېلیتوب یې لویدیځ میشتو سیاستوالو او مخورو ته مخه کړه، د رئیس... په مشری یو پلاوی له ډاکتر سره د خبرو په موخه هند ته ولاړ ... ډاکتر د واک لېږد ته خپل چمتوالی وښود، خو پلاوي د داسې چا (...) وراندیز وکر چې د ډاکتر په وینا دغه جامې پرې خورا لوېې او اوږدې ختلې...

د ۱۹۸۹ د جون په لومړیو کې ډاکتر نجیب الله له نیو یارک (د ملگرو ملتو عمومي غونډه کې له گډون) واشنگتن کې استاد پژواک ته تلیفون وکړ... لومړی خبرې د شاه محمد دوست وې...

دوست: محترم پژواک صاحب سره خبرې کوم...؟

پژواک: بلې...

دوست: محترم نجیب الله غواړي تاسې سره خبرې وکړې.

پژواک: کوم نجیب...؟

دوست: د افغانستان جمهور رئیس

ډاکتر نجیب: کاکاجانه سلام د جمهور ئیس په توگه نه د وراره په توگه درسره غږېږم، روغتیا مو ښنگه ده...؟

پژواک: ښه یم.

نجیب: ستاسې له نظریاتو خبر یم، شعرونه مو رارسېږي، ستاسې راتلو ته سترگې پر لار یوو.

پژواک: حقیقي وراره نعمت الله سره مې د خپلو اصولو له مخې ونه لیدل...

نجیب: مور هېواد ته ښه نیت درلود او لرو یې.

پژواک: ممکن خو په عمل کې...

نجیب: هیله ده زما عرض ومنئ.

پژواک: د منلو نه دي.

له دغه یادونې زما موخه دا ده چې داوري په اړه ډاکتر نجیب الله خپلو هیلو ته د رژېدا لورى ونشواى موندای... د زړونو مالک خدای دی، خو د ډاکتر له خوا د سولې غږ ته هیچا د زړو دروازې ښېرته نشوا کړای...

د کودتا اعتراف:

د مسعود ځواکونو د اپریل پر اتمه گلبهار او پر نهمه بگرام هوایي ډگر لاندې کړ.

د حمل پر شلمه د شورای نظار او رشید دوستم ځواکونو د مخکني

جوړجاړي له مخې گډ مطبوعاتي کنفرانس کې په ډاگه کړه، چې نجیب الله باید سمدستي له واکه لاس واخلي - دوستم وویل موږ، حزب وحدت او نظار شورا په دې اړه توافق ته رسېدلي یوو...

د دوستم په خبره... ما از سابق نقشیه میکشدیم که حکومت کمونستها در افغانستان صلح در وجود آنها برقرار نمیشود... ما بخاطر حکومت اسلامی تصمیم خود را گرفته بودیم... تا که یک زور و یک قوت نباشه راه حل ممکن نیست... همان بود که شصت هزار نفر در فرقه بسیج و در جاهای مختلف جابجا شد... به همکاری غفار پهلوان، رسول پهلوان، سید حسام الدین علیه دولت ایستادگی بکنیم، آمر صاحب احمد شاه مسعود اطمینان داد گفت ما پهلوی شما هستیم... همان بود که طرفداران نجیب را درستگیر و از بین بردیم... گفتم باید کابل را فتح کنیم... همان بود که ما را بصفت رئیس شورای نظامی مقرر کرد...

احمد شاه مسعود «المسلمون» ته وایي:... همه بحالت نومیدی بوده، در عین زمان دشمنان اسلام دست بکار بودند حکومت غیر اسلامی بوجود آورده...

ما از تحرکات ملل متحد و بینن سیوان آگاهی داشتیم، در حالیکه همه به طرح نماینده ملل متحد چشم دوخته بود و طرح حکومت بیطرف را تنظیم ها بذیرفته بود، ما پلان استقرار حکومت اسلامی مجاهدین را بموفقیت عملی نموده، حکومت اسلامی مجاهدین بمیان آوردیم...»

دغه څرگندونې کابل کې د کودتا او ملگرو ملتو د سولې پلان د ناکامولو څرگند اعتراف دی، له بده بدبخته چې ملگرو ملتو کله هم

ایتلاف ته د پرې او ملامتی گوته ونه نیوه...

نجیب الله لا استعفا نه وه ورکړې، چې د دوستم ملېشو د کابل هوايي ډگر او ستراتېژیک موقعیتونه نیولی و، په دې توگه د حمل له ۲۴ مې وراندې کابل د ائتلاف منگولو ته لوېدلی و.

استاد رباني چې تر دې وخته له هېڅ شي سره پرېکنده برخورد نه ورکړی، جدي او قاطع بنه ونیوله، له دې مخکې ده نه د ظاهر شاه د راتلو د گرمو اوازو پر وړاندې د ځرگند مخالفت کوم دریغ غوره کړی و او نه هم د بېطرفه او دریېم گړي حکومت په هکله، همدا لامل و، چې ده هم په اخوانیانو او د چا خبره بېخ نړاندو او افراطیونو کې ځان شمېرلای شو او هم یې له مینځلارو سره سر خوځاوه، په دې توگه یې له دوارو سره په گوزاره او ملگریتوب کې څه ستونزې نه لرلی، له همدې ځایه وه، چې ځینو کتونکو او خبریالانو ماهر سیاستمدار یاداوه او ځینو بیا له ارادې او قاطعیت بې برخې محتاط مشر.

ده په هر لوري کې ځانته د قدم اخیستو مخه پرې ایښې وه، له امریکا سره یې د خپل سفر پر وخت د اړیکو له امله لار تېره کړې وه، له ظاهر شاه سره یې اړیکې د ښاغلي سیرت په مت پرانیستې ساتلې، په مجددي خو یې دا احسان و، چې جبهه نجات ملي دده په کوښښونو تاسیس شوې، له اخوانیانو سره یې په مصر کې د تحصیل له وخته روابط وو، پیر صاحب او محمدي یې هم په خپله ساحرانه موسکا داسې ډاډه کړي وو، چې ټولو ته بې ازاره مرغۍ ښکارېده.

دغه پالیسي یو دوه واره ده ته څه ستونزې هم راولاړې کړې، یو ځل هغه وخت (۱۳۶۵ لمریز) چې پر ایراني حاجیانو سعودي پولیسو گولۍ وچلولې او په لسگونو یې ووژل په دې توگه د سعودي او ایران مناسبات

خراب شول، بل دخلیج جګړې پرمهال.

په سعودي کې د ایراني حاجیانو د وژنې په هکله ده سعودي او ایران دوارو ته د خواخوږۍ او د دوی د دریځونو د تائید پیغامونه لېږلي وو، خو سعودي د تلګرام متن په عکاظ او ایران په اسلامي جمهوري ورځپانه کې خپاره کړل، په دې توګه خبره رسوایۍ ته وختله او شهادت اوونیزې بیا دواړه متنه په خپله یوه ګڼه کې د ټولو مخې ته کېښودل.

خلیج جګړه کې څنګه چې د پاکستان جماعت اسلامي د امریکې پر ضد موقف غوره کړی و، څکه خو یې د اخواني دلو په ګډون لاهور کې یوه غونډه جوړه کړه، په دې کې یې له افغاني دلو حزب، اتحاد او جمعیت ته هم بلنه ورکړې وه. حزب او اتحاد خو په خپل امریکي ضد موقف ټینګ و، څکه خو یې غونډه کې پراخه برخه واخیسته، خو استاد رباني حیران و، که غونډه کې برخه اخلي، د امریکا سعودي پر ضد حرکت دی او که یې نه اخلي، په اخواني حلقو او جماعت اسلامي کې میدان حکمتیار، سیاف ورځخه وړی.

له همدې ځایه و، چې په نه زړه یې، غونډه کې ګډون وکړ، تصویب شوې قطعنامه یې لاسلیک او مطبوعاتو خپره کړه، خو د سعودي او کویت واکمنو په نامه یې خپل تلګرام کې د عراق د موقف او سیاست په کلکه غندلی او پر عراق د غربي قواوو د حملې ملاتړ کړی و، چې مطبوعاتو ته په راوتو یې یوه بله رسوایي جوړه کړه.

په همدغو شپو ورځو کې چې هېواد ګام په ګام د یوې خونړۍ فاجعې خواته نژدې کېده، تنظیمي مشرانو د پاچاهۍ، صدارت او وزارت خوبونه لیدل، ذهن تصور، او سوچ یې د کابل په ارګ کې د ګلخانې خیالي ننداره کوله، د دلکشا په تصور کې به یې زړونه په ټوپو شول او

دغه وړ به یې د اورېدلو کیسو او خبرو له امله د ذهن په پرده د مور سرې غالی تېرې شوې، بې اختیاره به یې خولو اوبه وکړې او د تصور په همدغه خوند کې به هر یو ځانته جلا پادشاهي صدارت او وزارت جوړ کړی و، دوی به همدا یوه خبره تکراروله، چې مجاهدینو روس ته ماتې ورکړه، کمونېزم یې له مینځه یووړ، د برلین دېوال یې ونړاوه، د نړۍ یو وحشي ښکېلاکي ځواک یې په گونډو کړ، ځکه خو یې حکومت خپل حق گانه... له دې ناخبره چې خرکاری هنر داره سبق نیست که پر پر بخوانی...

دا بېخودي ده که هوس دی که عشق انتها
گوره ته خپل قاتل ته هم وايې جانان زړگيه
(سايل)

د څمکنيو يتيم خانې ناکامه لوبه

د ۱۳۷۱ د ثور پر ٦مه استاد سياف سهار وختي د خپلو بېگانيو خوبونو په تعبير پسې راوتلي و، په هغو خوبونو پسې چې د ملت د تباهۍ او بربادۍ تصوير يې په تعبيرونو کې پروت و. استاد سياف په څمکنيو کې هغه يتيم خانې ته ځان ورساوه، چې نن يې په کې د افغان مظلوم ملت د برخليک ټاکلو يو خطرناک پيل او انجام سره غوټه کاوه، په دغه ورځ د افغان مجاهد ملت سرنوشت د څمکنيو په يتيم خانه کې ټاکل کېده...؟

افغان ملت په رښتيا هم يتيم و، داسې يتيم چې تر ننه د يتيمۍ څپېړې پرمخ خوري، ځکه خو بايد د دغه يتيم ملت سرنوشت هم په يتيم خانه کې لکه د ظالمو او وږو سترگيو تربورانو په مينځ کې د يوه بې اسرې يتيم د مال د تقسيم په څېر په بيره او د حرص له عينکو وېشل

شوی وای.

استاد سیاف په خپل ځانګړي مهارت یوه لیکلې پاڼه هر لیډر ته چې په ېلابېلو کوټو کې کېنول شوي وو، په حق جانب اکټ له دې ډاډ سره وړاندې کوله، چې له تاسې پرته نورو ټولو رهبرانو منلې ده، هر ښاغلي به فکر وکړ، چې نورو رهبرانو منلې، نو له ده به هم د مخالفت او انتقاد جرئت سلب شو، که به یې زړه وکه نه، د قلم په څو واره خوځولو به یې د یوه مجاهد ملت په ټولو قربانیو او عظمتونو چلیپا راکښله. له دې ناخبره چې په دغه څو واره قلم کشولو د یوه ملت، یوه مجاهد او قهرمان ملت له قربانیو او وینو سره د څومره سترې جفا او ناځوانی پاڼه اړول کېږي.

په لږ وخت کې دا هرڅه پای ته ورسېدل او په څو دقیقو کې یې د افغان مجاهد ولس سرنوشت او د سر په قیمت ګټلی حیثیت او عظمت په خپلو کې د وزارتونو صدارت او ریاست پر سر داسې سره تقسیم کړ، چې د پلار میراث او جایداد به هم څوک داسې په اسانه په خپلو کې ونشي وېشلی، په داسې عباراتو چې د یو جریب پټي قواله به هم څوک دا ډول ونه لیکي.

د پېښور د لوزنامې په نامه داسې څه لاسلیک شول، چې هیڅوک په دې پوه نه شول، څنګه په څو ساعتو کې دغسې کار چې څوارلس کاله ناشونی ګڼل کېده، ترسره شوه...؟

په دغه پرېکړه کې مجددي د دوو میاشتو لپاره د دولت د ممثل په توګه له (۵۱) کسیزه هیئت سره موظف شوی، چې له رژیم واک تر لاسه کړي، خو د ممثل مفهوم او تعبیر نه و څرګند شوی، چې دا ممثل به څه کوي؟

د ممثل له دوو میاشتو تېرېدو وروسته به د ۴ میاشتو لپاره استاد رباني د اسلامي موقت دولت رئیس او د رهبري شورا مشر وي، دی به هلته خپل کار رسماً شروع کوي، چې د قدرت د انتقال دوه میاشتې پوره شوې وي، خو دا تعین به یوه ورځ هم نه اوږدېږي.

که څه هم د مجددي د دوو میاشتو په اړه لیکل شوي، چې دغه هیئت به له دغه مودې وروسته د عبوري دولت تر اړخ د اسلامي موقتې شورا په حیث پاتې او ریاست به یې د مجددي پر غاړه وي، د دې شورا موده به هم څلور میاشتې وي، خو دا معلومه نه شوه، چې په دغه دوو میاشتو کې چې ملت په یوه مطلقه خلا کې واقع او کوم قانوني حکومت نه لري، دا دوې میاشتې به دولت او حکومت څوک چلوي او څنگه به یې چلوي، د فیصلې له عبارته خو دا معلومېږي، چې په دې وخت کې به اقتدار له یوې خوا سره هم نه وي او هرڅه به راکد پاتې وي، د قیادي او جهادي شورا په نامه داسې څه رامینځته شول، چې بیا یې هم په تعبیر، مفهوم، صلاحیت او مسوولیت څوک پوه نه شول.

د استاد رباني څلور میاشتنی حکومت چې په پرېکره کې د عبوري دورې په نامه یاد شوی، د هغې له پاي ته رسېدو د بل عبوري حکومت معنا څه دول گنل کېدای شي؟ د عامو انتخاباتو - او حل او عقد په نامه کشالې خو له هماغه وخته د داسې یوې سطحي فیصلې له امله رامینځته شوې ربړې وگرځېدې، چې غمیزه یې غځولې ساتله...

د دولت او حکومت ترمینځ توپیر او ددې مفهوم او معنا هم ددغې پرېکړې له مخې د خپلو قانوني او حقوقي اړخونو له پلوه له واحد تعبیر او تفسیر بې برخې ده، بله دا چې ډاکتر نجیب خو له دې مخکې استعفی ورکړې وه، نو بیا د کابل له واکمنانو د قدرت انتقال څه معنا

لري؟ همدارنګه د دوه میاشتنۍ مودې لپاره هیڅ ډول عنوان هم نه شي مونډل کېدی، چې دا موده په څه نامه یاده شي؟

په فیصله کې د صدارت او وزارتونو وېش هم دا ډول شوی، چې وزارتونه په تنظیمو وېشل شوي، په دې ډول چې صدارت حزب ته ورکړ شو، د صدارت معاونیت او خارجه وزارت محاذ ملي اسلامي ته، او...

پرېکړه د استاد سیاف په ابتکار دده په قلم لیکل شوې او منظوره کړی شوه، سبا یې چې د شنبې ورځ وه، د پېښور په ګورنر هاوس کې د پاکستان صدراعظم نواز شریف او د سعودي عربستان د استخباراتو وزیر امیر ترکي دا پرېکړه د خپل تائید په څرګندولو په زرونو کې توښېح او له استاد سیاف یې ددغه سترې کارنامې له امله مننه وکړه، په دې توګه د جهاد اهدافو او د ملت قربانیو ته د درناوي لپو د افغان مجاهد ولس د هیلو مخونه تک شنه کړل.

په پرېکړه کې باید د جمعیت امتیاز جوت وي، دوه حساس پوستونه، جمهوري ریاست او دفاع وزارت، که نه نو بیا بلې هرې پرېکړې هیڅ ډول اجرائیوي او قانوني ضمانت او حیثیت نه شوی غوره کولی، حتما باید همداسې شوي وای، ځکه د شمال ائتلاف د مسعود په تکیه د کابل په پوله د اقتدار مخه پرانیستې وه.

جمعیت تینګار کاوه، چې دفاع وزارت به ځکه له مسعود سره وي، چې دده په مت د ډاکټر نجیب د پرځولو لپاره یو ستر پوځي قوت راولاړ شوی او د هېواد جمهور رئیس ځکه باید استاد رباني وي، چې دغه ائتلاف د جمعیت په چوکاټ کې دده د سیاسي رهبرۍ او بصیرت له کبله بنه نیولې او د دغو اوو مشرانو کابل ته په اصطلاح فاتحانه داخلېدو چانس او زمینه یې برابره کړې ده...؟

د مجددي په مشرۍ د۵۱ کسيزه جهادي شورا په ټاکل کېدو، ويټېيل شوه، چې احمد شاه مسعود به له همدې نېټې دفاع وزير او استاد رباني جمهور رييس وي.

لنډه دا چې قدرت بايد دا دول تقسيم شوی وی، چې دفاع وزارت د مسعود او جمهوري رياست د رباني وي، نور نو دی د پېښور رهبران سره جوړ شي، چې څنګه يې تقسيموي اختيار لري.

حکمتيار چې لوګر کې و، خپل غير مسلح افراد کابل ته ننيستلي او هلته يې د خلق فرکېسيون په همکارۍ ځينې تاسيسات تر خپل کنترول لاندې راوستلي و.

په پېښور کې جماعت اسلامي او قاضي حسين احمد پوره ترتيبات نيولي وو، چې د ثور د پينځمې نېټې پر ماښام به له کابل راډيو د حکمتيار وينا په خپرېدو د کابل فتحې جشن لمانځل کېږي، په دې اره پېښور کې ګڼ پوسترونه لګېدلي وو، له بلې خوا ټلوالې خپل تازه دم ځواکونه د کابل پر لور مارش کړل، د ثور پر پينځمه کابل کې د حزب اسلامي او نظار شورا دلې ښکر په ښکر شوې.

د غويي پر ۵مه له يوې خوا د حزب اسلامي قواوې ښار ته په ننوتو د کورنيو چارو وزارت د ارګ يوه برخه او د ښار ځينې ناحيې او سيمې ونيولې، له بلې خوا د رشيد دوستم ځواکونه چې له دې مخکې په هوايي ډګر، راډيو تلوېزيون او ځينو نورو سيمو کې ځای پر ځای شوې وې، د هوا له لارې د نورو تازه دمو ځواکونو په ور استولو نوي سنګرونه ونيول، که څه هم دا ورځ له اخ و ډب پرته تېره شوه، خو... دا چوپتيا له توپان مخکې چوپتيا ته ورته وه.

د اپريل پر ۲۵ مه چې د حزب مجاهدين کابل ته ننوتي وو، حکمتيار

د دغې ورځې پر ماښام د مخابرې له لارې مطبوعاتي کنفرانس کې ددغې ورځې مبارکي ورکړه، ده کابل رژیم نسکور شوی وباله، د پېښور شورا په اړه یې وویل: چې نور هغې ته ضرورت نه شته.

د حزب وحدت دلې هم د ښار دننه ګڼ تاسیسات ونیول او له شمال ځخه په وار، وار د دوستم ملېشې د هوا له لارې کابل ته راوړل شوې.

پر سبا یې ائتلافي ځواکونو د حزب تر کنترول لاندې تاسیساتو حمله وکړه، په دې توګه له یوې خونړۍ جګړې وروسته د حکمتیار قوتونه په شا شول.

په دې خونړۍ جګړه کې د کابل بالاحصار شاوخوا، د شاشهید او سید نور محمد شاه مېنې کورونو او ودانیو ته زښت زیان ورسېد، ځرنګه چې په دغه استقامت د حکمتیار مجاهدینو موقعیت نیولی و، د جګړې له تلفاتو پرته د حکمتیار د قوتونو له په شا تګ وروسته ملېشې، د دغه سیمې کورونه چور او لوټ کړل او د خلکو نقد او جنس یې په ډېره بېرحمۍ ولوټل، همدارنګه د ګذرګاه په استقامت ډېری کورونه له مینځه ولاړل، دلته هم د ګلم جم ملېشو د لوټ تالان له امله د هېڅا شتمني خوندي پاتې نه شوه، حتی د خلکو پر عزت او ناموس هم د دغو ملېشو له خوا تېری وشو.

مسعود له حکمتیار سره د ناکامو مخابروي اړیکو وروسته د اپریل پر ۲۶مه د ملېشو په مټ پر چهلستون، برید وکړ، له شینډنډ د حزب په پلوۍ پورته شویو الوتکو، بګرام او د مزار دهدادی بمبار کړل.

د چهلستون تاریخي مانۍ غالۍ او نور قیمتي سامان او وسایل دملېشو له خوا چور او لوټ شول، له دغه تالان وروسته یې د خپلو جنایتونو د پټولو په خاطر قصر ته اور واچاوه.

لکه مخکې مو چې وويل، د ثور پر پينځمه پېښور کې جماعت اسلامي دحزب له خوا د کابل د فتحې په رابطه د جشن پروگرام درلود، داعلان له مخې د ثور د پينځمې نېټې پر پينځو بجو به حکمتيار له کابل راډيو خبرې کوي، خو د شمال ائتلاف توپاني شمال دا هرڅه په مخه واخيستل او دا دول پروگرامونه او پلانونه يې له يوې مخې شنډ کړل.

د دولت د ممثل په توګه د مجددي انتخاب تش په نامه او يو داسې کار و، چې د نړۍ هېڅ هېواد او سيستم کې يې سابقه نه لرله، د دغه ضعيف فورمول پر اساس اداره څکه فلج او ناکامه وه، چې له يوې خوا د قدرت اصلي مرکز د مسعود، رباني، دوستم، پرچم په لاس کې بيا هم تقسيم شوی پاتې کېده او له بلې خوا د دغه ناقص فورمول په اساس مينځته راغلي ارګان کې هم داسې موثر قوت او جهت نه و، چې حالاتو ته په يوه نېغ سمت د حرکت مخه پرانېزي.

د مجددي خوله د تېر عبوري حکومت په خوند خوږه وه، ده به چې سترګې پټې کړې، هماغه کونجاړه يې په خوب ليده... لکه د پېښور عبوري حکومت دا به يې هم تر دوو کلونو غځېږي او نوم به يې په تاريخ کې د اسلامي افغانستان د لومړني ولسمشر په توګه ياد پاتې شي.

خو دا ځل لکه بخت ورسره بله نخره را اخيستې وه، پر کومه ورځ چې دی له پېښور کابل ته روانېده، حکمتيار ګواښ وکړ، چې د ده الوتکه به وويشتل شي، د پېښور په هوايي ډګر کې له ده سره تلونکی پلاوی تلولی وو، هر يوه په وينه د وزارت خوبونه ليدل، کرۍ ورځ يې کابل ته د تلو او وزارتونو په خيال پلو کې تېره کړه، خو مجددي د هوا له لارې سفر ته زړه ټينګ نه شو کړی.

په دې توګه يې د خپلو ملګرو د کرۍ ورځې د وزارتونو د خيال پلو

مزه په خوله کې وچه کړه.

په کابل کې د دلو ټپلو له ښکر په ښکر کېدا مخکې حکمتیار پر ښار د ورختلو او دګلم جم ملېشو د وتلو ګوتخنډنه او غوښتنه کوله، خو د تکر د مخنیوي په موخه د قاضي حسین احمد په هڅو د مسعود او حکمتیار ترمنځ مخابروي اړیکه د اپریل پر ۲۴مه ټینګه شوه، د خبرو پیل دوستانه و، چې ستوغې به شوې قاضي حسین احمد به په مینځ کې ورولوېد، مسعود غوښتل حکمتیار پېښور ته ولاړ شي، د عبوري حکومت جوړښت او شورا په تشکیل کې له مشرانو سره برخه واخلي، مسعود وویل: پر کابل د برید اړتیا نه شته، د برید ګواښ دې واخله، که نه همدا اوس اقدام کوم، حکمتیار وویل: کابل باید له ملېشو وژغورل شي، دده په وینا دی به له ملېشو د کابل دفاع وکړي، د لوټ تالان مخه به ونیسي، مسعود هم د کابل د دفاع خبره وکړه، چې خپل چمتووالی نیسي، حکمتیار پوښتنه وکړه، د څه چمتووالی...؟ مسعود وویل: دفاع مرد و زن کابل... مسعود دا هم وویل، له ملېشو او جنرالانو سره یې ملګرتیا، له خپلو مشرانو زده کړی، دده اشاره جنرال تني ته وه...

د ارګ پر لور - د مرګ پر لار:

د مجددي د زړه په درزا کې له یوې خوا د کابل تخت پستو ټالونو هنګامه جوړه کړې وه، له بلې خوا د حکمتیار د ګواښ له امله یې مخې ته د مرګ وېروونکې هیولا درېدلې وه، مجددي او ورسره د سفر ملګرو یې چې د ورځې په شان دغه شپه هم د اقتدار په مینه کې رنه تېره کړه، سبا یې د ځمکې له لارې د کابل ارګ ته د تخت په هوس غېږه خلاصه

کره، ارگ یا مرگ، تخت یا تخته...؟

مجددي له پېښور د موټرو په یوه اوږده کتار کې په مزه مزه د سفر لار لنډوله، د اپریل پر ۲۷ مه د مجددي د سپرلۍ موټر د پاکستاني پولیسو د ځانګړي ګارډ له خوا بدرګه کېده، د ISI مشر جنرال جاوېد ناصر د تورخم په څنځیر ورته مخه ښه وویله، ثمرخېلو کې یې حاجي عبدالقدیر سوړ هرکلی وکړ، همدلته دده سترګې د پاچاهۍ یوې تتې ځلا وبرېښولې او په همدغه تته ځلا کې یې د کابل ارګ هر ګوټ او د اقتدار ټول حلاوتونه او ګردې ښکلاوې وځکلې.

عبدالوکیل، عبد الواحد سرابي، جنرال نبي عظیمي او د پرچم دلې یو شمېر غړو خرخې پله کې د مجددي هر کلي ته ولاړ وو، په دې توګه د قدرت د انتقال د ډارمې د لومړنۍ پردې تمثیل ترسره شو.

مجددي د ثور پر ۸مه د کابل له رژیم ظاهراً واک ترلاسه کړ، ده له ځان سره لوړه پورته کړه، واک ښایي هاتف لېږدولی وي، خو تو له پروسه کې د جنرال عظیمي رول جوت و.

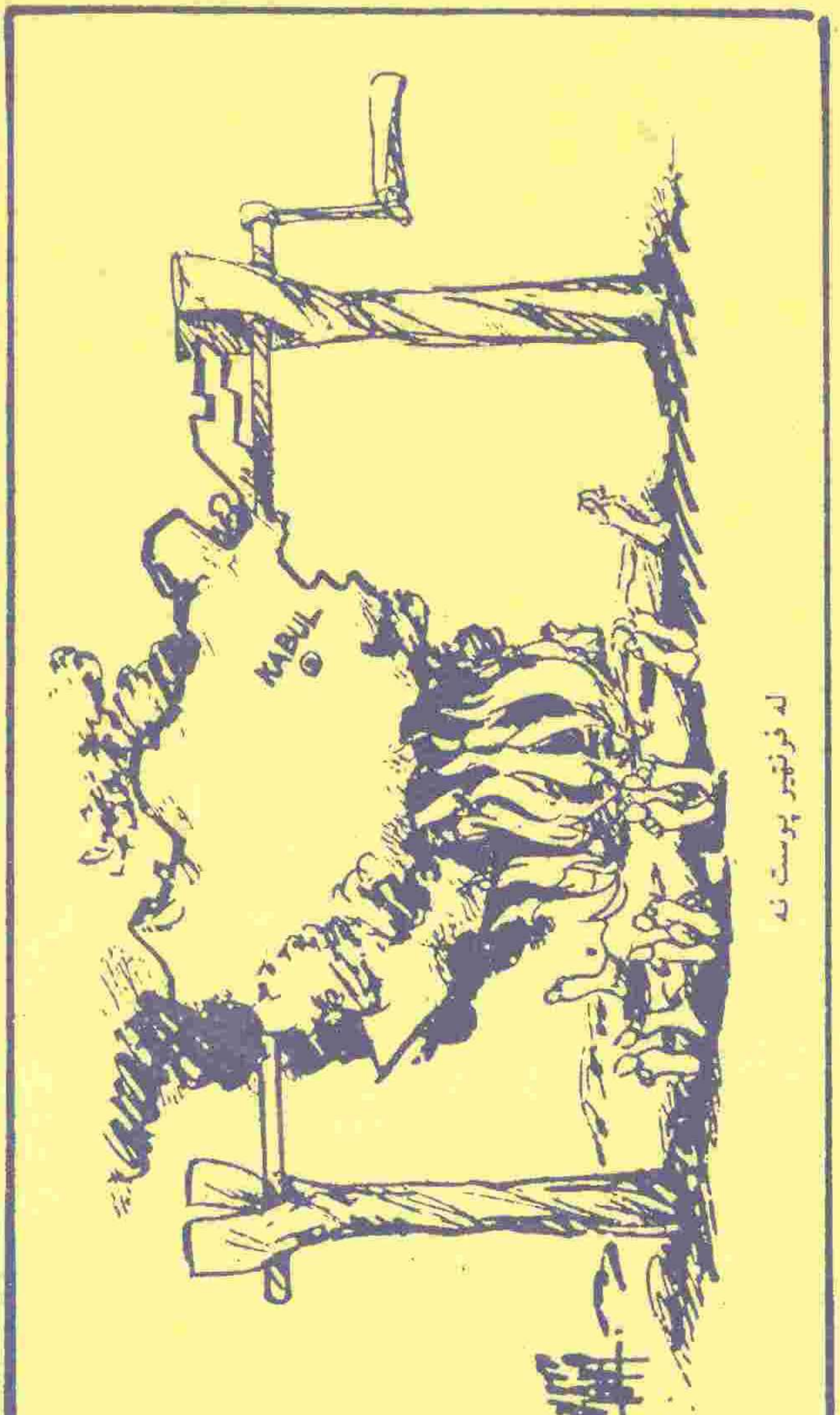

له فرنټير پوسټ نه

د اپریل پر ۲۸مه له غرمې وروسته عبدالحمید محتاط د واک لېږد ته د نجیب الله پر ضد د کودتا مشهورې خبرې راتولې کړې، وېرې، اضطراب او وحشت پر خبرو اتې گډ کړی و، خو محتاط داډه و، ده هر يوه ته تسلا ورکوله، دوی ښايي مجددي ته د ښه راغلاست او د اسلام مجاهدينو ته د واک د انتقال په اړه غور او پاسته تکي راتول کړي وي.

د بهرنيو چارو وزارت کې د واک د لېږد د درامې وروستی صحنه ده، عبدالحمید محتاظ د درامې د دغه توک د پروديوسر په توگه د پردې شاته ناست و ، مجددي دتوپکو په سيوری کې د ستورې مانی تالار ته ننوت، په تاکلې چوکۍ کېناست، يوه اړخ ته يې عبدالواحد سرابي، بل ته فضل حق خالقيار...

لومړی وينا د سرابي وه، بيا خالقيار، خليل ابوی، محمود حبيبي د اسلام مجاهدينو برياليتوب او ښاغلي مجددي د واکمنۍ مبارکۍ وړاندې کړې، دوی حضرت مجددي د وتلي پروفيسور، اسلامي سکالر، د حق لاروی ستر مجاهد، روحاني لارښود... په تکو او القابو ياد کړ، وينا د اسلامي نظام د تينگښت، د مجاهدينو په بري او د حضرت صاحب د شخصيت، ژوند، مبارزې د درنښت په ځلاينه راتوله وه.

مجددی د احساساتو په توپاني څپو کې خپله وينا پيل کړه، کله فارسي، کله ماته گوډه کړکيچو پښتو او کله هم انگريزي، عربي، پر پنځو بجو درامه پای ته ورسېده.

په دې توگه د رامينځته شوي حکومت پوځي طاقت د دوستم او سياسي د ببرک وگرځول شو. د ببرک پرچم د دوستم له جنگي قوت او د مسعود او جمعيت له جهادي صبغې د گټې اخيستلو لار اواره کړه.

خاطره:

غلام سرور اخونزاده ظاهراً دربور خو دننه عالم دی، هندوستان کې یې له دیوبند مدرسې د فضیلت دستار تړلی، خو له ملایی زړه توری دی، ژوند یې د موټر په ارابو چلاوه، د ده خپل منطق دی، پوخ منطق حیرانوونکی منطق...

دی له خپلې کورنۍ سره مهاجر و، د کمپ په ختینو کوټو کې یې ژوند تېراوه، خو کله هم په جهاد باوري نه شو، دده دا خبره لکه د کاڼی کرښه وخته... داسې وخت به راشي چې د حضرت صاحب لمسي د محمود بریالي لور پارک کې ترلاس نیولې وي، یو بل ته وایي... چقه مردمای احمق بودند که بخاطر ما و این شعارها یکی دیگه اې خوده میکشتند...

ځینو کټر کمونستانو چې څو ورځې جوماتو کې د خلاصه کیداني او قدوري پاڼې اړولې وې له خپلو نومو سره مولوي تکی ونښلاوه... د شوروي اتحاد راوړي بریلیکونه یې را کوز او د دارالعلوم هغه وځړول...

له برخلیک سره لوبې:

د مجددي په حواسو د ارګ د سپینو زړو قبو او د دلکشا او ګلخانې خیالونو منګولې ښخې کړې، دې ته لالهانده، چې څومره ژر کېدی شي، د ګلخانې او دلکشا په غېږ کې د اقتدار د خمار ماتې خوښوونکې او ښایستوکي ورمې تنفس کړي، دی د ارګ تږي او تلولی و، دلته هره لحظه لکه د کال تېرېده، ده ته د افغانستان پادشاهي او اقتدار له ارګ پرته نیمګړې ښکارېده، لکه په خپلو حواسو شکمن وي، تک زړه به یې

ولوېد او دا به له امکانه وتلې او د نه منلو خبره ورته ښکاره شوه، رنگ به یې تک ژېړ شو، خو چې شاوخوا به یې وکتل، نو په شونډو به یې د یوې فاتحانه موسکا څپه وغوړېده.

دی ناکراره و، په ارگ پسې ناکرار، د کرس باور خبره د ارگ په مینه یې له مرگ سره سترگې جنگولې وې، نو اوس یې څنگه د هجران او انتظار ترخې زغملی شوې.

د مرحوم سردار نعیم خان کور کې دا یوه شپه پرده له کال اوږده، تېره شوه... دده پر خوله همدا خبره گرځېده، ارگ ته کله...؟

چې لمانځه کې یې هم د قبلې پر ځای مخ ارگ ته کوږ و...

مخ پر قبله مې د یار کور دی

لمونځ مې پلمه کړ د جانان دیدن کومه

دده اندیوالانو هر یوه ځانته یو وزارت خوښ کړی او ځان یې د هماغه وزارت په څو پوړیزه ودانۍ کې د ستر مېز شاته د اقتدار په ټولو نخرو سمبال لیده، دوی به په همدغه تصور کې د خپلې خوښې وزارت ته د باډیگاردانو د ټوپکو په سیوري کې گرندي او ځانگړې څېره ننوتل، مامورین او منسوبین به یې راغوند کړل، دفتر به یې په خپل زړه جوړ او نوې مقرری اعلان کړې، پر خپلو خپلوانو او اندیوالانو به یې حساس پوستونه او ریاستونه ووېشل، د خلکو په عریضو به یې ((ملاحظه شد)) او قانوني اجرات وکړئ ولیکل.

مجددي د ارگ پر لور حرکت وکړ، کله چې د ارگ مخې ته نژدې شو، اضطراب او هیجان په مخه کړ، له خوشالۍ و که له بل څه، داسې معلومېده چې د لارې په لیدو کې یې خپل قوت له لاسه ورکړی وي،

نژدې وه د ګنو ساتونکو او حتمي او احتمالي وزيرانو په بيروبار کې پريوځی، دی لومړی ژر ژر په ارګ وګرځېد، په ګلخانه او دلکشا يې مينه ماته کړه، حرم سرای يې له نظره تېر کړ، کاسه برجونه او ټولې دروازې يې وکتلې، ده ته يوه غټ او پرېړ لنډي سري د ارګ د هرې څنډې د پېښو په رابطه د رښتيا او دروغو ګوډی پرانيستی و.

دلته خادم دين رسول الله وژل شوی، دلته نادر خان په ګولۍ ويشتل شوی، دلته امير امان الله خان د قاضي عبدالرحمن سر مات کړ، دلته غلام نبي څرخي د ټوپکو په خولو وژل شوی، په دې ځای کې داود خان ويشتل شوی، دلته د نعيم خان په کورنۍ ګولۍ چلېدلې، په هغه وړاندې ماڼۍ کې يې د تره کي پر خوله بالښت ايښی او داسې نور.

مجددي خبر نه و، چې ارګ وار له مخه د جمعيت او نظار شورا راغلو ښاغلو خپلو کې وېشلی، ان چې د ډاکټر نجيب الله پر پالنګ د خوب په هوس کې يې خپلو کې سره خوړلي هم دي...

ده ته ايله درې کوټې رسېدې شوای لکه د ارګ زنداني...

مجددي د ارګ هغه برخې ته چې د ګلخانې شاته د شاهنواز تني کودتا په بمبارۍ کې ورانه شوې وه، ترخه وخته ودرېد، په زړه کې يې دغې وېرې غځونې وکړې، هسې نه پر ده هم کوم وخت دفاع وزير کودتا وکړي؟ چې په تېره څه دپاسه يوه لسيزه کې د دفاع وزارت پر کودتاګانو راګرځېده...

د مرګونو دغو کيسو مجددي په يوه ژور سوچ ډوب کړ، ده چې دغه لړ سوچ کې د لنډکي پرېړ سري خبرې راغبرګې کړې، نو ارګ په رښتيا له مرګونو پرته بل څه نه لرل او هغه خوار شوی هم په يوه دمه ده ته د مرګونو کيسې او واقعې کتار کړې وې، د ده سترګې وځلېدې او د

وارخطايي او وېرې سپرمغي يې وښندل، پل يې ونيوه، له ارګه يې لړ کرکه په زړه کې وتوکېده، خو ژر يې دغه زمولوونکي خيالات د ولاحول... په ويلو شاته کړل، دتخت او اقتدار هوس يې بيا په زړه کې غځوني وکړې.

دده پلرونو په همدې ارګ کې امان الله خان، د سقو زوی، نادر خان او ظاهر شاه ته د پاچاهۍ کمربندونه تړلي وو او نن په دغه اوږده پسمنظر کې د خپلې پاچاهۍ پر واقعيت ولاړ و.

کاشکې د پاچاهۍ سلسله نه وی ختمه شوې، هماغه مراسم. کمربند تړل او هماغه د پادشاهۍ د ميراث سلسله وی، دا جمهوريت يې لا څه دی، داود خان يې په زړه کې وراته، څلور او پينځه کاله نو څه وخت دی؟ خوند پادشاهي کوي، چې د عمر کار دی او خبره اولادونو ته رسېږي.

کابل چې يوې خونړۍ جګړې يې پر حسن او جمال اور پورې کړی و، داسې منظره نه لرله لکه د يوه مملکت پلازمېنه او يا هم هغه کابل چې طبيعي ښکلا او موقعيت يې د پاريسونو او لندنونو سترګې سوځولې.

وروستۍ خونړۍ جګړې د کابل د وحشت او بربادۍ يو ګويا او ژړغونی تصوير وړاندې کاوه، کابل هغه کابل نه و، چې څوارلس کاله پخوا ليدل کېده، د خلکو بنې الوتې زېړې زبېښلې وې، د فقر، خوارۍ، لوږې، وېرې او دهشت نښې يې د سترګو او تندي ګونځو کې له ورايه څرګندېدې.

خو په همدغه وېروونکي او جګړې ځپلي کابل کې د اقتدار په هوس مست په لوکسو لندکروزرو او پيجاروګانو کې داسې غوړ غوړ ګرځېدل، لکه د ږيرې او سر له هر تار يې د زېړې غوا زېړ غوړي څاڅي.

کابل ښاریان حیران وو، هغوی فکر کاوه چې د هجرت او پردېسی ستونزو او د کمپونو او خېمو گرمیو او د بېوطنۍ دردونو به اوس دوی داسې زهیر او زمولولي وي، چې د تندي هره کرښه به يې د دغو دردونو او ستونزو بې شمېره رازونه سپړي...

د اپریل پر ۲۸ مه حکمتیار له مولوي حقاني سره اړیکه ونیوه، چې د مسعود پرځای دفاع وزیر شي، حقاني وويل: مسعود اوس پر دې څوکۍ تاکل شوی، زه له څوکۍ او مقام سره علاقه نه لرم، دا کار ښه نه ښکاري، زه به د سولې هڅو ته په بېطرفه توگه دوام ورکړم.

AFGHAN PEACE PROCESS
IN PROGRESS ___ FOREIGN OFFICE
ZAHOOR

د ثور پر ۱۶مه مجددي خپله ۳۶ کسیزه کابینه اعلان کړه، خو د ده دا کار د استاد سیاف او د استاد رباني له خوا ناقانونه او له صلاحیته لوړ وښودل شو، مجددي په خپل غبرگون کې وویل: څرنگه چې حکمتیار د شریعت پر خلاف جگړې ته دوام ورکړي، نو صدارت به په خوب کې هم رانه وني، حکمتیار وویل: دښمني یې یوازې له ملېشو او د رژیم له بقایاوو سره ده، دی به دا څواکونه وبني، خو په قدرت کې به یې شریک نه کړي.

د شپې د ۸ بجو خبرونه له یوې مخې د مجددي، ملاقاتونو نیولي، باختر اژانس د دې اړتیا نه لیده چې په خبرونو پسې د دنیا په یوه او بل کونج کې سترگې وتومبي او یا هم په بله حادثه او پېښه پسې ځار و اوسي، د خبرونو ټول وخت د همدغو یکنواخته ملاقاتو تکراري جملو او عبارتونو نیوه، داسې معلومېده، لکه نه په دې پراخه نړۍ کې څه پېښه شوې او نه هم په دغه درنو وسلو نیولي او د اور او باروتو بتۍ پروت افغانستان کې څه بله خبره شته او که خبر وي، نو د مجددي، د ملاقاتونو خبرونه دې وي، نورې پېښې کله په دې ارزي، چې په رادیو تلوېزیون کې دې پرې نطاق خوله چوله کړي.

یوه خبریال په ارگ کې ماته وویل: موږ یې نن سهار په اته نیمو بجو راغوښتي یو، چې د دولت رئیس ملاقات لري، خو دا دی مازیگر شپږ بجې شوې او موږ د ارگ تر دغه لعنتي ونې لاندې په انتظار ولاړ یو.

حضرت صاحب چې کابینه اعلان کړه، نور وزیران د وزارتونو د کفیلانو په نامه یاد شول، خو مسعود د پاخه او دایمي وزیر په توگه اعلان شو.

په حقیقت کې خبره داسې وه، چې کله شمال ایتلاف د مسعود په

مشرى چاريكار ته ورسېد، نو د پېښور له ليډرانو يې غوښتنه کوله، چې ژر تر ژره د احمد شاه مسعود له وزارت دفاع او رباني له جمهوري رياست پرته نور حکومت او ا اداره خپلو کې تقسيم کړي.

د مجددي په دې اقدام که څه هم له ده سره راغلي نور وزيران خوابدي شول، خو بيا هم د کابينې رسمي غړي او د وزارتونو د سرو سپينو مالکان وو، ځکه خو يې د ځرګند مخالفت زړه ونه شوی کړی.

وزيران مخکې له دې چې د مطبوعاتو له لارې يې د ټاکنې خبر خپور شي، په وزارتونو ورمنډه او په تشکيل او تعيناتو کې يې رياستونه او نورو پوستونه پر خپلوانو، انديوالانو او تنظيمي ملګرو په خلاص مټ او سخاوت وېشلي وو.

د يوه وزير په هکله مشهوره ده، کله چې د وزارت منسوبين د ده مبارکۍ ته ورغلل، يوې ماموره د خپلو خبرو په پيل کې ووېل: (مى بخشى که نتوانستم دسته‌گلى را در گردن مبارک تان اويزان نمائيم.)

وزير صاحب چې له خوشحالۍ يې خوله نه سره ورتله، ووېل: (...شما خودتان گل استيد...)

يوه بل وزير چې لا تر دې هم وارخطا و، د خپل وزارت مامورينې خپلې کوټې ته وغوښتې، وروسته له دې چې د هرې يوې د حُسن او جمال جاج يې واخيست، هغوی ته چې د ګوتو نوکان يې اوږده وو، ووېل: (شما با اين ناخنهاى دراز در وقت استنجا اذيت نمېشن...؟) دی چې د چا خبره ماندني والا نه وه، پر سبا يې څو توپه توکر "رخت" وزارت ته خريداري او په خپلو مبارکو لاسونو هرې يوې ته ټيکرى پر سر او پر اوږو ور برابر کړ.

مجددي پرېږده چې په ارګ کې د خپلې پاچاهۍ د دوام خوبونه ويني

او کابینه یې د خپلو خپلوانو د تقرر پر تشکیلاتو او تعیناتو بوخته وي، خو په واقعیت کې وضعه داسې ده، لکه مرکزي حکومت نه وي، د دستور اخیستلو هېڅ مرجع نه ده معلومه، پوځي قوتونه متلاشي شوي، اردو د دې پر ځای چې تصفیه، منظم او په یوه ملي اردو بدله شي، بېخي رنګه شوې، او د هغې د نظم او دسپلین ځای یو ډول هرج او مرج نیولی، یوازې خاد، د دوستم، جنرال مومن، بابه جان او کیان قوتونه او ملېشې په خپل ټول وحشت او طاقت په ځای پاتې دي، هغه ملېشې چې له هېڅ ډول عسکري قانون او دسپلین سره یې اشنایي نه درلوده.

د پاکستان صدر اعظم نواز شریف د ثور پر لسمه کابل ته څو ساعته سفر وکړ، د هغه د سپرلي الوتکه په ډېره سختۍ په هوایي ډګر کوزه شوه، هر کلی له هر ډول دیپلوماتیکي نورمونو پرته حیرانوونکې بڼه لرله، نواز شریف ته د اوبو ګیلاس هم له خپلې الوتکې راوړی شو، دوه قابه چاکلېټ یې مخې ته کېښودل، نواز شریف ښاغلي مجددي ته د ۱۰ ملیونه ډالرو چیک ورکړ، مجددي د پخوا په څېر د خپلې چپنې په جېب کې خوندي کړ او دعوه یې لرله، چې دا له ده سره شخصي مرسته ده.

د بېرته تلو پر وخت، څو توغندي الوتکې ته نژدې ولګېدل.

د پاکستان لوی درستیز د یوه مرکزي وزیر په وارخطایي، هغه ته وویل: په داسې کارو کې دا شیان راځي...

جنرال حمیدګل د ځانګړي او خاص الخاص مېلمه په توګه کابل کې ډېره لګولې... راغلی ښاغلی ترې ګرد چاپېر تاوېږي... سوغاتونه نذرانې ورته وراندې کوي... ډالیو کې د وزیر محمد اکبرخان د تومانچې خبره هم کېږي... د ثور پر یوولسمه جنرال حمیدګل بابر بن کې د نظار شورا

د ټانکونو او تشریفاتي ټولي په بدرګه په انګلیسي وینا وکړه، چې جنرال ساپي فارسي ژباړله... ډاکتر عبدالله یې د څانګړي مېلمه پال په توګه مخ او څټ ته څغستل.

جنرال حمید ګل خپله وینا د مجاهدینو اوجهاد په ستاینو پیل او افغانستان د اسلامي امت د اتصال کړی یاد کړ، د اسلامستان نوم په ورکولو یې د نړیوال جهاد پلازمېنه وګڼله...

کابل کې د حمیدګل څه کار و...؟

په کوم عنوان یې له کوم دریځه وینا کوله د وینا لپاره یې بابر بې ځرنګه خوښ کړ...؟

د هند له نیمې وچې د پیرنګي په وتلو افغانستان کې د برتانوي هند پر ملکیتونو دریو هېوادو، افغانستان، هند او پاکستان دعوا لرله... کابل ته د مجاهدینو په ننوتو حضرت مجددي او برهان الدین رباني د دغو ملکیتونو قواله د خپلې خوش خدمتی له مخې د پاکستان سفیر ته تقدیم کړه... ((خاک فروختنده چه ارزان فروختند))

مجددي یوازې د ترفیعاتو په لړۍ منګولې ښخې کړې، د هر ماښام خبرونه چې مخکې ملاقاتونو نیول، اوس یې نیمه برخه د ترفیعاتو اعلانولو ته وقف شوې، د جنرالانو او ستر جنرالانو شمېر دومره زیات شوی، چې په هیڅ هېواد کې یې سابقه نه شي پیدا کېدی.

داسې وګڼه، چې ټول جنرالان شول، هر قوماندان سرګروپ ته چې ترفیع ورکول کېده، د جنرالی په حساب ورکول کېده.

مجددي که هر څو د قانوني جمهور رئیس د څېرې او اکټ کوښښ کاوه، خو په عمل کې ترې خبره ورځ تر بلې د کاواکی او بېواکی لوري ته کشکول کېده، واک عملاً د دوستم، مسعود او پرچم له ائتلاف سره و.

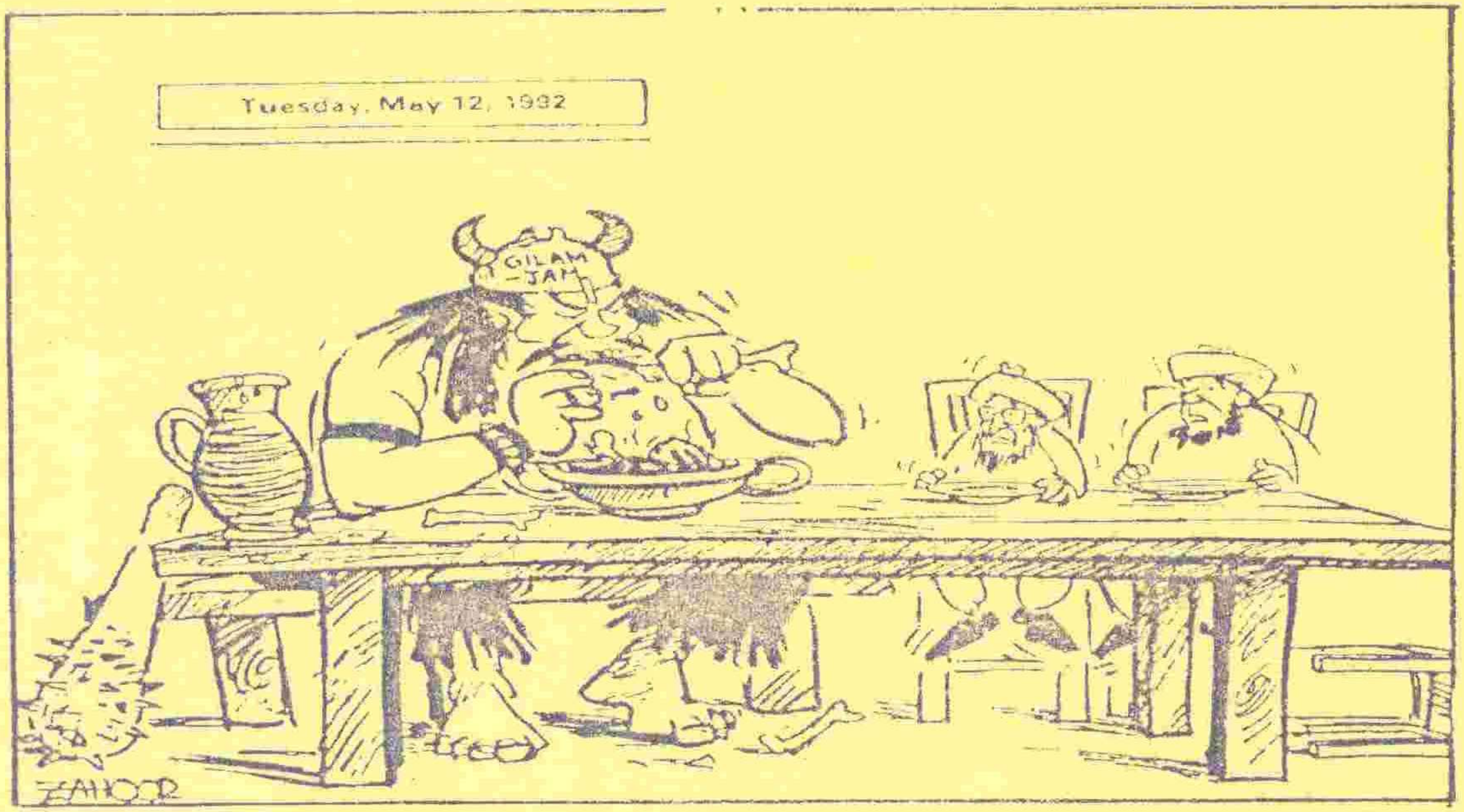

◉ تفاوت صلاحیتها وتفاوت قدرت، در حکومت ائتلافی (کارتون از فرینتیرپوست)

یو تخت څو پادشاهان

استاد رباني ناکرار تلولی او اندېښمن و، هسې نه پر ارگ مجددي
خېته واچوي او د پېښور عبوري حکومت غوندې دلته هم خبره تر دوو
کلونو اوږده شي، هره شپه یې د ارگ او تخت له خیالونو او سوچونو
سره په ویښه تېروله، څکه خو یې د پرېکړې پر خلاف کابل ته مخه کړه
او له ځان سره یې د قیادي شورا په نامه محمدي او استاد سیاف هم
ملگري کړل.

قافلې د ثور پر ۱۳مه د ځمکنیو له یتیم خانې، چې لوزنامه په کې
لاسلیک شوې وه، د کابل پر لور حرکت وکړ، سروبي کې پرې زرداد روند
کون شو، که نه نو سابه، به یې ور په مالگې کړي و، سرک کند و کپر او

مزل ستړی و، خو د منزل تندې او تلوسې ستوماني نه شوی پېژندلای، ترهغې چې د شپې په ۸ بجو يې د اقتدار په غېږ کې د زره درزا په کرار شوه، مجددي ته د استاد رباني د کابل تګ خوند ورنه کړ، دايي د خپل اقتدار لپاره ګواښ وګانه او په نويو حرکتونو، اعتراضونو او شکايتونو يې لاس پورې کړ.

د استاد رباني لومړی فرمان د خپل پوځي سلاکار په توګه د جنرال حميد ګل د ټاکنې لاسليکول وو، جنرال دغه فرمان پخپل داينېنګ روم کې په طلايي چوکات کې ځړولی.

استاد رباني کابل کې خپله لومړنۍ وينا کې وويل:... همه جا را مايوييست فرا گرفته بود... مذاکرات در جريان بود که جلو حکومت اسلامی مجاهدين را بگيرد... همه متوجه و چشم به راه بنين سيوان بود... تا اين که روزنه اميدی پديدار گشت و به اتکا آمر صاحب وضعيت طور انکشاف نمود که حکومت اسلامی مجاهدين به ميان آمد...

مجددي ته يې زامنو، ورونو او خوريونو مشوره ورکړه، چې د ځان په پلوۍ د يوه قوت پيدا کولو اقدام وکړي، ځکه چې ده نه کوم جهادي ځواک درلود او نه کوم ولسي بنسټ، تر ټولو ستر قوت يې دوستم ځواکونه ليدل، چې خپل مت پرې مضبوط کړي، ځکه خو يې مزار ته عاجل سفر وکړ او دوستم ته يې د ستر جنرالۍ ترفيع او د اسلام فاتح (ستر مجاهد) او خالد بن وليد خطاب وکړ.

مجددي په دغه سفر کې مولوي نصر الله منصور او مولوي ارسلان رحماني هم ملګري کړي وو، دوی دواړو په مينه او حرارت دوستم ته غېږ ورکړه او د هغه لاسونه يې په خپلو لاسونو کې ټينګ کړل، مجددي،

دوستم او حزب وحدت ته په قيادي شورا، جهادي شوراگانو کې په سهميه قايل شو.

حضرت صاحب خپله وينا کې وويل: ... ما بايد دگر جنرال عبدالرشيد خان دوستم را دگر جنرال عبدالرشيم دوستم نگويم، ستر جنرال عبدالرشيد خان دوستم بگويم...

مولوی منصور چې د پاکستان دېوالونه په بې وزنه او بې معنا شعارونو ککړ او د دېوالونو د پادشاه لقب ګټلی و، په تولو کرښې ايستلې وې.

د ده د سلګونو شعارونو يوځو اوس هم زما په حافظه کې دي:

((مور له کمونستانو، ظاهر شاه او غربيانو سره مخلوط حکومت په کلکه غندو او ردوو، بېطرفه حکومت د اسلام پر ضد د شرق او غرب دسيسه ده.

د باطلو د سر پېچ تي تي ايچ)) خو اوس يې دوستم ته د اسلام فاتح او قهرمان لقب ورکولو کې د يوې پرتمينې غونډې د شرکت وياړ په برخه و.

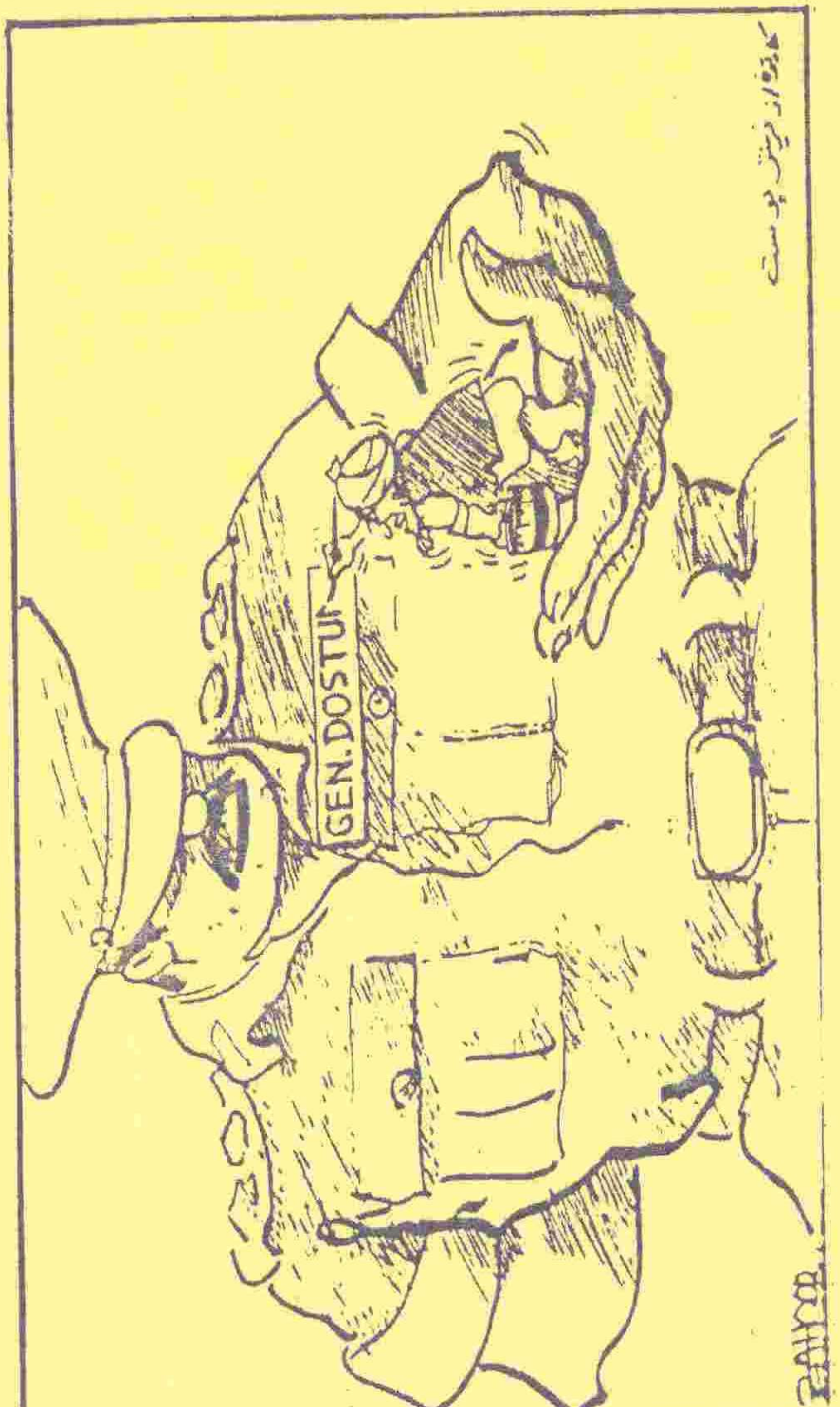
GEN.DOSTU

د حقاني په مشرۍ د سولې هڅې

جګړو کابل د وحشت لمبو کې نغښتی، د توطئو او لوټ تالان بازار ګرم دی، د عفتونو لیلام لګېدلې، جهاد د واک او اقتدار په خونړي فساد اوښتی.

دغه جګړې څرنګه پیل شوې، چا پیل کړې، د چا له لاسه، د چا په اشاره...؟ لسګونه پوښتنې، یو ځواب...؟

مولوي جلال الدین حقاني چې د سولې په هلو ځلو بوخت دی، د دغو پوښتنو ځواب کې خبریالانو ته وایي:

... د احمد شاه مسعود او حکمتیار ترمینځ جګړو پر هېواد له سره د ویر ټغر خپور کړ، د رژیم ځینو ارخونو له وراندې له تنظیمونو سره د

ښلا ښلو تمایلاتو له مخې ارتباطات ټینګ کړي و، د تني کودتا دا لار پرانیسته، څېنو له احمد شاه مسعود سره دا خبره شریکه کړه، چې حکومت د بل چا لاس ته لوېږي، موږ غواړو هغه تاته وسپارو، له ده سره يې ژنده او ګوده معاهده هم وکړه...

پرچمي، کمونستانو، د کارمل طرفدارو یا په بله خبره فارسي وانو مسعود ته داسې ښکاره کړه، چې موږ به قدرت تا ته وسپارو...

د خلق دلې حکمتیار ته دا خبره ورسوله...

موږ وویل پر ښارونو حملې مه کوئ، له کابله موږ ته هم پیغامونه راتلل، موږ رهبرانو ته وویل: مه سازش کوئ، مه جګړه، د واحدې اداري او شورا غم وکړئ.

له مسعود سره مې هم تماس ونیو، دی پروان کې و، چې نوی ورته کمونستو افسرانو تسلیم کړی و، ده په خوله له ما سره ومنله، په حکمتیار پسې وګرځېدم، پیدا مې نه کړ، مسعود ته مې وویل، مخابره کې خپله له حکمتیار سره خبرې وکړي، د یوه ساعت مخابروي تماس کې حکمتیار قناعت ونه کړ، پر سبا يې عبدالوکیل پروان ته ولاړ، جنرال رفیع لوګر کې له حکمتیار سره وکتل.

وطنجار څه مکتوبونه پکتیا ته رالېږلي وو، منصور صاحب دا خبره موږ ته وکړه، مکتوبونو کې لیکل شوي وو، کوم لوی پوستونه چې له دوی سره دي، تاسې بې وسلې مجاهدین کابل ته راولېږئ، موږ به وسله ورکړو، خو ما ونه منله، چې دا خپله ګډ ودی او جګړو ته مخه ورکوي...

حکمتیار صاحب له مخکې د کابل نیولو تیاري لرله، وراندې تر دې چې د حضرت صاحب په مشرۍ پېښور کې جوړه شوې ناقصه اداره کابل

ته داخل شي، جګړه پیل شوه، ډېره بېرحمانه جګړه پر خلکو وتپل شوه.

موږ د پکتیا، پکتیکا، وردګو، لوګر، غزني عالمان، قومي مخور او قوماندانان چې شمېر یې پنځوس تنو ته رسېده راغوند او پر مسعود او حکمتیار د اوربند لپاره فشار راوړ. له موږ سره د مشرقي، کندهار او شمالي قوماندانان هم ملګري شول، له دوارو خواوو مو اختیار واخیست.

دغسې مو له جهادي او قیادي شوراګانو هم واک واخیست، مجددي صاحب راته ولیکل، د سولې هیئت هره فیصله به من و عن مني، مسعود او حکمتیار خپل شرطونه وړاندې کړل، خو وروسته یې توی وړی واک راکړ، موږ له ۳۰۰ تنو علماوو، مخورو او قوماندانانو، ۳۶ تنه یوه پلاوي کې راټول کړل، چې د سولې مسوده تیاره کړي، مسوده مو مسعود ته واستوله، ده قبوله کړه، د حکمتیار موافقه مو هم ترلاسه کړه.

زړه مو و، مطبوعاتي کنفرانس کې دغه مسوده اعلان کړو، دلته د مسعود پیغام راورسېد، چې مسوده مه اعلانوئ، خو موږ خبریالان راغوښتي وو، له ده مو پوښتنه وکړه، چې ددې خبرې منشاء راته ونیبي، مسعود وویل، د ملېشې پر تکي ملګري خوابدوي، دا مو دده په خوښه د جګړې پر ارخونو وارول، بیا هم ده، دغه مسوده له کابل رادیو او اخبار اعلان نه کړه...

مسعود ته مو هیئت ولېږه، ده ومنله، چې د ملیشو ۸۰ مه فرقه، ۵۳ مه فرقه او اویایمه لوا به بې وسلې شي، نور پوځي قطعات به پر خپل ځای وي، خو دا دده د خولې توافق و، د زړه نه و، ځکه چې د جنرال حمید ګل، اعجاز الحق او یوه عرب پر مینځګړیتوب مسعود او

حکمتیار بګرامیو کې کېناستل او زموږ له طرحې او خپلو وعدو یې غاړه وغړوله.

ما له دغو درې تنو وغوښتل، چې تاسې د افغانانو په مزاج او عنعناتو نه پوهېږئ، دا کار تاسې نه شئ کولای، زموږ پرېکړه مه بې ارزښته کوئ، ددوی د فیصلې ځینې تکي زموږ د فیصلې پر ضد وو، دلته ده چې له دې دوارو فیصلو یوه هم تطبیق نه شوه.

موږ بیا له دوی سره ارتباط ونیو، چې د خبرو لپاره خپل استازي رامعرفي کړي، حکمتیار دا کار وکړ، مسعود په ځند خپل استازي راوپېژندل، خو دوی عمل نه کاوه، دې کې د حزب وحدت او اتحاد اسلامي ترمینځ جګړه پېښه شوه، ما د دوی ترمینځ د اوربند او سولې هڅې پیل کړې، اوربند خو یو دوې درې ورځې ټینګ شو، خو سوله رامینځته نه شوه، چې له پولتخنیک سره پر ما برید وشو؛ ما د دوارو غاړو مشران د خبرو لپاره راغوښتي او دوی راسره منلي وه، خو یوه غاړه هم په خپله وعده ونه درېده.

اوس چې کوم کمیسیون جوړ شوی، دا یو ناکام کمېسیون دی، چې د حپلو فیصلو د تطبیق له واک بې برخې دی، دا کمېسیون باید وسیع شي، د تنظیم پرځای ولایتونه یام کې ونیول شي، له هر ولایته دوه ستر قوماندانان، یو قومي مشر، یو عالم چې تعداد یې ۱۲۰ - ۱۳۰ تنو ته رسېږي، یوه شورا جوړه شي، دا یوه باصلاحیته شورا ومنل شي، بیا یو داسې فارمول رامینځته کړی شي، چې له ولسوالیو دوه تنه او له علاقداریو یوه تن راجمع کړی شي، دغه اشخاص به علماء، مخور او قوماندانان وي، یا دا چې د کمېسیون ۱۲۰ تنه د خپلو ولایتونو د شوراګانو د نفوسو په حساب نفر کابل یا د کابل شاوخوا راولېږي، له

دې څخه دی ۲۰۰ تنه ته غوره شي، چې پارلمان ته ورته بنه به ولري، د دغه کمېسون تر مراقبت لاندې آزاد انتخابات وشي، د دولت رییس دې وټاکل شي، د پارلمان دوره دې د دولت رییس له دورې سره برابر وي.))

ددغې پوښتنې په ځواب کې چې د حل او عقد، لويې جرگې او اهل الرای په اړه تاوده بحثونه کېږي، تاسې څه نظر لرئ، مولوي حقاني وويل:

دا ټوله يوه خبره ده، په دې شرط چې د تنظيمونو رعايت په کې نه وې شوی بلکې اهليت پام کې نيول شوی وي، داسې اشخاص په کې راشي، چې مسلمان وي، جهاد کې يې برخه لرلې وي، په ټولو قومونو ولايتونو پورې اړه ولري.

د خبرو او عمل توپير:

حقاني صاحب د حکمتيار او احمد شاه مسعود ترمينځ د جگړې په مخنيوي کې د سولې کمېسيون لخوا ديو پرېکړه ليک په وړاندې کولو خپل زغروال ځواکونه او مجاهدين د دوارو غاړو ترمينځ ځای پرځای کړل، په پرېکړه ليک کې راغلي: ختم و قطع جنگ بهر معنا و مفهوميکه باشد...

بعد از صدور اعلان فيصله در ظرف مدت يک هفته تمام قوت های متقابل و متخاصم از شهر کابل و کمربند اطراف شهر کابل خارج گردد.

تامين امنيت کمربند امنيتي شهر کابل و داخل شهر کابل در وقت عقب کشيدن قوت های درگير، تحت قيادت شورای صلح

توسط قوماندانان کابل و حسب ضرورت یک تعداد مجاهدین متفق علیه صورت گیرد و بعداً به قطعات منظم وزارت دفاع و داخله تسلیم شود.

تمام سلاح ثقیله و وسایط حربی اردو مربوط بیت المال بوده، از کمربند امنیتي کابل خارج شده نمیتواند.

لوړ پرېکړه لیک د ۱۳۷۱ لمریز د ثور پر ۲۷مه چهلستون بڼ کې اعلان کړی شو، حقاني صاحب له حکمتیار او مسعود لیکلی ډاډ ترلاسه کړی و، چې د دوی له خوا شوې پرېکړې ته ژمن اوسي، د سولې پرېکړه د ۲۵۰ قوماندانانو، قومي مخورو، علماوو له خوا تصویب او لاسلیک شوه، د ثور پر ۲٦مه د پرېکړ لیک له اعلان یوه ورځ وړاندې حقاني صاحب له حکمتیار و مسعود سره رابطه وکړه او یوځل بیا یې د سولې د پرېکړې په اړه د دوی ژمنتیا ترلاسه کړه.

حقاني صاحب پنځوس زغروال ټانکونه او سلګونه مجاهدین د حزب او نظار شورا جنګیالیو ترمینځ ځای پرځای کړل، مسعود ژمنه کړې وه چې د دغو افرادو اعاشه او د تېلو لګښت به دولت برابروي، خو دوې ورځې وروسته یې له دې ژمنې غاړه وغړوله.

پر دې سربېره مسعود د سولې پرېکړې ته هم ژمن پاتې نه شو او د جنرال حمید ګل، اعجاز الحق او سعودي شهزاده ترکي الفیصل په مینځګړیتوب یو بل ترون ته په بټخاک کې کېناستل.

ددغې ناستې یوه برخه وال ماته وویل: احمد شاه مسعود حکمتیار ته په طنز وویل، حقاني ام کتی چند تانک غورازه خود آمده که صلح میکنم...

د حکمتیار او مسعود تر منځ د اعجاز الحق او ترکي الفیصل په منځګړتوب د بګرامیو تړون

لومړنی سفر، لومړنی گوزار:

مجددي د جوزا پر ۵مه په دوه ورځني رسمي سفر اسلام اباد ته ولاړ، د اسلام اباد هوايي دګر کې د پروتوکول له مخې غلام اسحق خان او نواز شریف دده هر کلي ته ولاړ وو، د سپرلی الوتکه د اسلام آباد پر هوايي دګر کیناسته، مجددي چې له الوتکې راکوزېده، نو دده باډیګارډ تورن جنرال (جګرن) خان محمد لکه سیوری ورپسې جوخت روان و، کله چې ده د غلام اسحق خان په ملتیا د تشریفاتو ګارډ سلامي اخیستله، نو باډیګارډ جنرال هم د مجددي او غلام اسحق به پله ګام اخیست. پاکستاني مقامات چې ځینو یې برېتونو کې خندل، دې لوبې ته حیران ولاړ وو، خو کابل کې د پاکستان شاژدافیر ښاغلي فدا یونس له افغانانو سره د اوږدې سابقې له مخې نه غوښتل، دا شرم د کمره مین له خوا ثبت شي، ځکه خو یې هغه تر مت په نیوو ایسته کش کړ، له دې سره هغه لکه په هماغه ځای مېخ شوی وي، بې حرکته ولاړ پاتې شو.

د جوزا پر ۸مه د مجددي د سپرلی الوتکه له پاکستان څخه په بېرته ستنېدو د کابل پر هوايي دګر په توغندي وویشتل شوه، خو پیلوټ وتوانېد الوتکه روغه کوزه کړي، د توغندي په لګېدو د الوتکې د مخ برخه زیانمنه او د پیلوټ مرستیال برسیرن زخمي شو، خبریالانو څرګنده کړه، چې مجددي په هوايي دګر کې تلولی او الوتې بنه ځغاستل، ده لومړی د الوتکې ویشتو تور پر حکمتیار ولګاوه، خو وروسته چې له مسعود سره یې د قدرت سبالي اوج ته ورسېده، ویل یې: دا کار دده دوستانو او د لستوني مارانو کړی.

مجددي د پلويانو پيدا کولو په تمه د مامورينو معاشونه دوه چنده کړل، خو د وزارتونو بودجې يې کمې کړې، په دې توگه يې ټولې ادارې له يوه سخت بحران سره مخامخ کړې.

دا د پخواني باچا د ملاتړ لاسه کولو لپاره خپل زوی روم ته وليږه خو باچا دده، د ننگې خبره ونشوی منلی.

دلته وه، چې مجددي نه پر تنظيمي ډلو او وسله والو خپل مټ غښتلی کړي شوی او نه يې له هېواده بهر د افغان شخصيتونو او سياستوالو ملاتړ خپل کړي شو...

هغه وه چې د ارگ دريو کوټو کې له دوه مياشتني مساپرۍ وروسته يې له ارگ سره مخه ښه کړه...

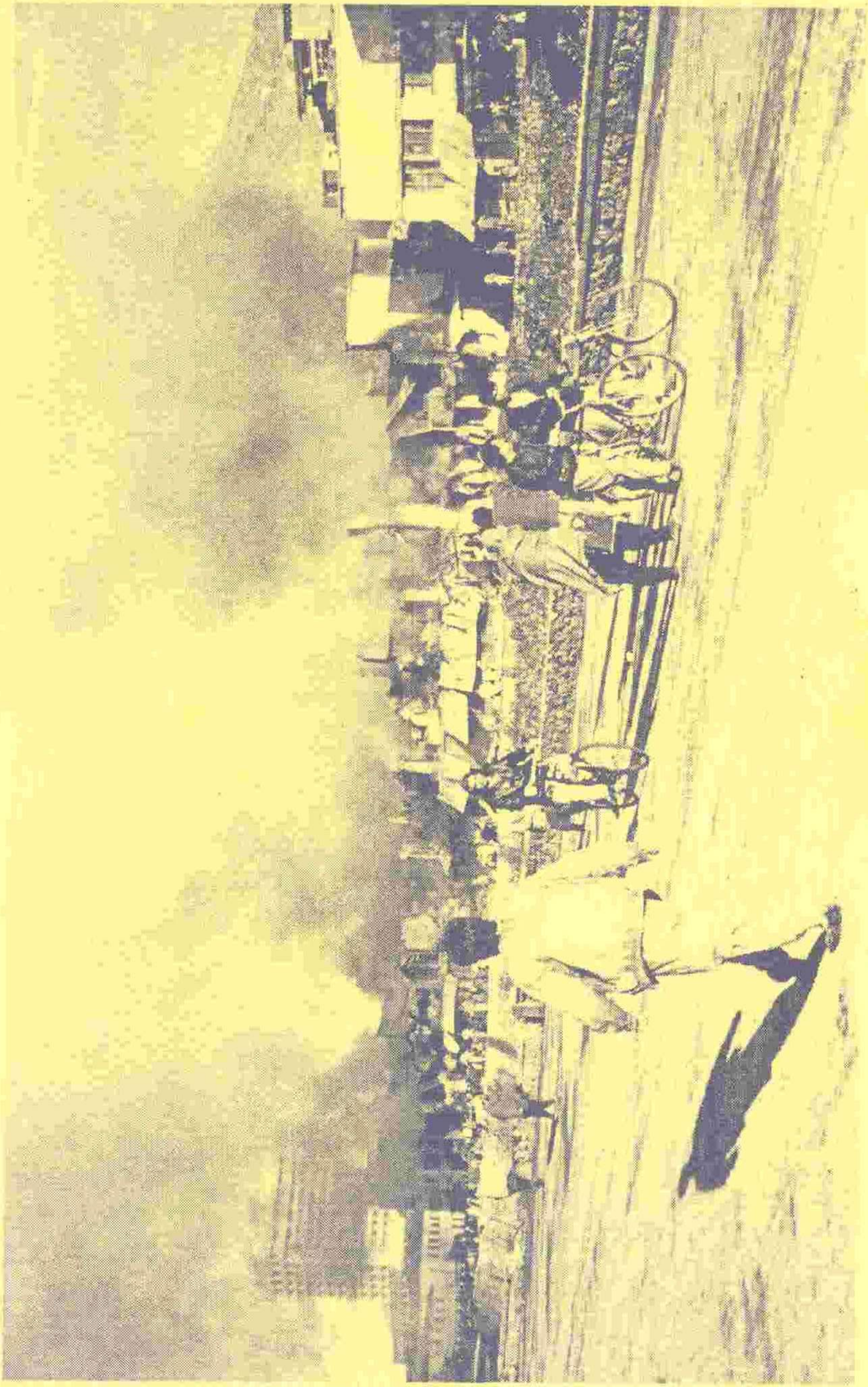

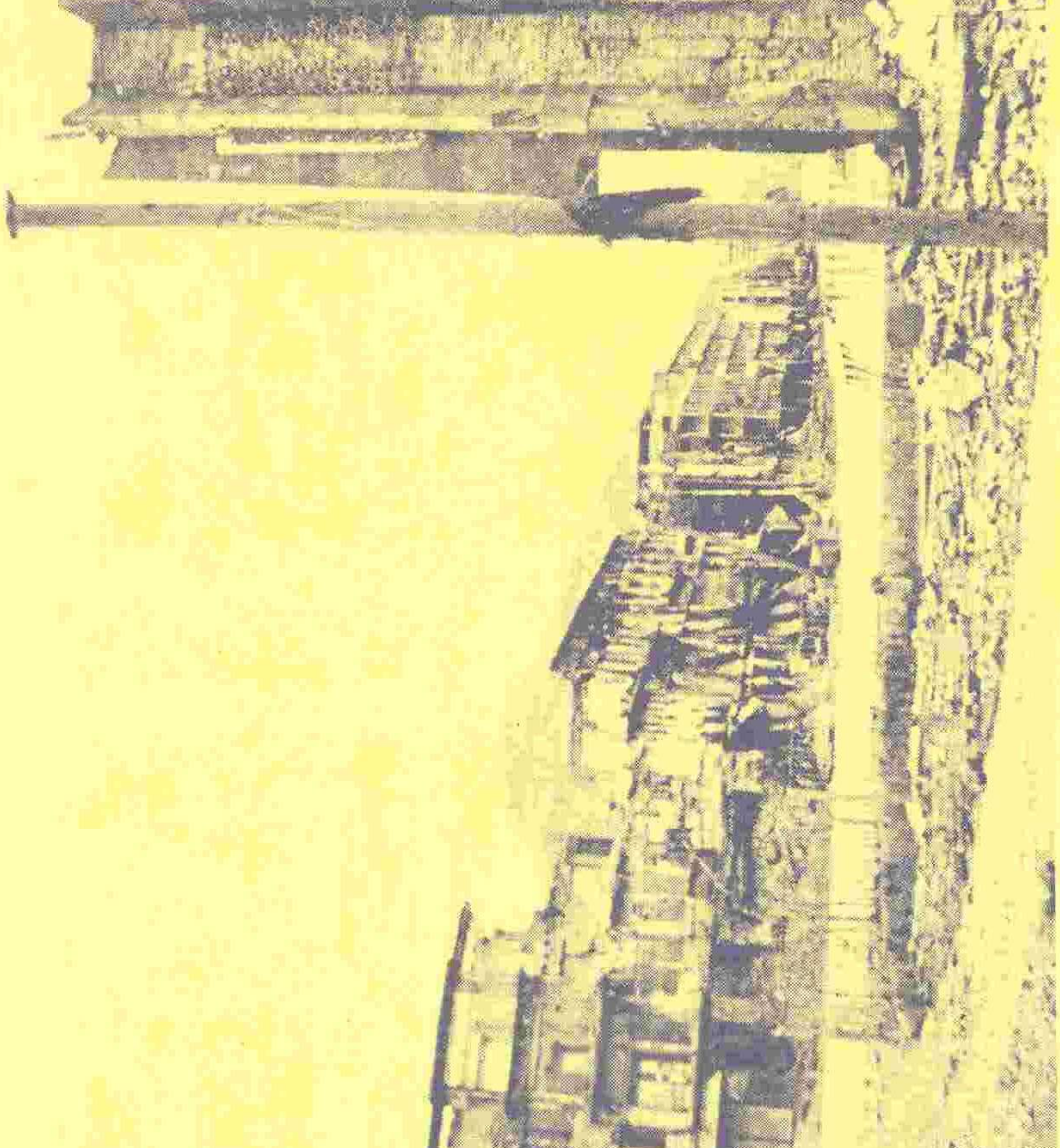

(۲)

په جنتي وطن کې دوزخي لمبې

د اژانسونو او رسنيو خبرونه تاوده دي، اخبارونو خپل غټ سرليکونه او لومړي مخونه همدې تبصرو او خبرو ته ځانګړي کړي، په کابل کې د مجاهدينو حکومت دی، د دغه حکومت له مشر تر وزيرانو د ټولو څېرې په لنډو او اوږدو ږيرو او مناسب لباس ښکلي دي، مجددي ته د دولت د ممثل په توګه ظاهراً د قدرت واګې سپارل شوې وې، احمد شاه مسعود د دفاع وزير په توګه د قدرت پر اصلي مرکز منګول لګولی.

د اميدونو او هيلو غوټۍ غوړېدلې له څېرو د خوښۍ وړانګې په ځلېدو دي.

د پاکستان مسلم ورځپاڼې د ثور د ۹مې ګڼه کې ليکلي: هغه مسلمانان چې په الجزاير کې د (اور کلا) صحرايي ښار ګوټي کې له جدي مرګ سره مخامخ دي، د مجاهدينو له خوا د کابل د فتحې په خبر خوښي او الله اکبر نارې پورته کړې.

سوډان چې د نړۍ له ډېرو خوارو هېوادو څخه دی، شپږ الوتکې غذايي مواد د لومړنۍ او بېړنۍ مرستې په توګه کابل ته ولېږل.

د مهاجرو کاروانونه دي، چې يو په بل پسې روانېږي، د وطن د مينې او مجاهدينو حکومت په خوښيو کې يې نه د ملګرو ملتو پروګرام ته انتظار کولی شو، نه په هېواد کې د ماينونو خطر او وېرې د دوی د تلو مخه او دتلوسو لوری بندولی شوی.

په يو دوو اونيو کې د پېښور شاوخوا پنډغالي خالي او کرايي کورونه

تش شول، د مهاجرو په کډو بار د لاریو اوږده کتارونه د تورخم، پاړه چنار، وانه او میرانشاه له لارې هېواد ته روان دي، په دغو لاریو کې د کور سامان ان د کمپونو د ختینو جونگړو لرگي، کړکۍ او دروازې بار دي، د لارۍ دپاسه د تور سرو او ماشومانو له زمولېدلو څېرو د امیدونو پلوشې او له سترگو د خوښۍ سپرمغي بادیږي، لکه د هیلو په خزان ځپلو ځانگو یې د وطن د مینې پسرلني بارانونه په اورېدو وي، له یو عالم هیلو او له یو جهان امیدونو سره یې د پردېسۍ له وطنه، د هجرت له خاورې او گرمۍ له دوزخه د خواږه وطن په جنتي فضا کې د ژوند او مساپرۍ د درنو غمو د شاته کولو په تلوسه ټولې ناخوالې او دردونه د ماضي د یادونو د سیند په څپو لاهو کړي، له دې ناخبره چې د اقتدار شرمېدلي سازشونه او د قربانیو او قهرمانیو په سر د سیاسي سوداگرو تجارت به د دوی د ژوند وروستي امیدونه او د وینو په قیمت گټلی عزت او عظمت د ځپلو هوسونو ښو کې په ډېره ناځوانۍ او بېرحمۍ قرباني کوي، بېرته به د دربدرۍ او کډوالۍ دور پیلېږي او د دغه قهرمان او مجاهد ولس قرباني به د سیاسي سوداگرۍ په تور بازار کې لیلام ته وړاندې کېږي.

د شهیدانو په وینو او د ملت او جهاد پر عظمت داسې سودا بازي او سازشونه چې د وطن او جهاد په تاریخ او لوړ حیثیت له یوې مخ اور پورې کړي.

د خوښیو په دغو شېبو کې موږ له دریو اندیوالانو احمد ضیا (ذهین بابري) احمد سینا او پیر نورعلي شاه سره د ازادۍ په خوشالۍ کې د کابل د سفر تیاري ونیوله.

زموږ سفر رسمي بڼه لرله، په دې معنا چې حقاني صاحب د سولې

کمېسیون په مشرتابه د اوربند د معاهدې د تسوید او جگړې په بېخي ختمېدو د دواړو متخاصمو ډلو توافق ترلاسه کړی، له کابل ظاهراً د جگړې گواښ او د گولیو ږلی خپل وېرووںکی او تور څادر ټول کړی، موږ هم د هیلو او امیدونو له یوه څپاند بهیر سره د کابل په لور د تورخم پر لار حرکت وکړ، ما د خپل کتابتون او څوارلس کلن مهاجرت په موده کې د راغونډ کړیو اثارو او اسنادو یوه برخه راسره لېږدوله، پردې سربېره دوې کامرې، یو ټیپ، یوه وړه راډیو زموږ د سفر په زاد، راحله او وسایلو کې شاملې وې.

له همدغې متاع سره موږ د تورخم په لار آزاد کابل ته وخوځېدو، د دغو ټولو خوشباوریو او خوشالیو تر څنگ د حالاتو په اړه یوې نامعلومه وېرې زموږ په زړو کې ځای نیولی، کابل ته له روانېدو څو ورځې مخکې مې لاهور کې د جمعیت اسلامي مطبوعاتي انجمن رئیس ښاغلی فاضل سره چې د مسعود، رباني د لویو وړو تصویرونو پر چاپ یې د شرکت مطبعه بوخته ساتله لیدلی وو.

دی په مزه مزه د کابل په کیسو لگیا و، داچې قانع د انیس، شمس د هېواد، ملکزاد د تلوېزیون، اندیشمند د رادیو او سید حبیب شاه د باختر اژانس رئیسان مقرر شوي، فلانی د دې شي او فلانی د هغه شي رئیس او امر ټاکل شوي، اخبار داسې چاپېږي، مطبعه دومره خرابه شوې او داسې نور...

ده وویل ستا لپاره مو هم یو ښه کار په نظر کې دی، ورونو کوښښ کاوه پیدا دې کړي، خو ستا درک نه و او داسې نورې خبرې...

ماوې د کومو شعارونو لپاره چې دومره وینې تویې شوې، اوس مو سترگې ورته ټیټې نه دي؟ له دې په غوره دریځ او د ملت په گټه او خیر

رامينځته شوی جوړ جاړی په مخ اړولو مو د جهاد په نامه جګړه وغځوله او له يوه ټولمنلي اواري په ګرځېدو مو دغسې يوه شرم او سياسي قمار ته زړه ښه کړ...؟

فاضل له خپل ټول معقوليت او زغم سره دا وخت دغسې نيوکې معقولې نشو ګڼلی، اخر اقتدار او واکمني سړي دومره نشي بدلولی؟

ما ورته کړه غوارم د خپلو اسنادو او کتابونو يوه برخه راسره ولېږدوم بيا به ګورو چې څه کيږي.

بشارت صاحب هم لاهور کې حريت مجله چاپوله، فاضل صاحب سره له لندن خپرېدونکی عربي "المجله" وه، چې د کورنيو چارو پر وزارت يې د ګلم جم ملېشو د بريد تصويري رپوټ خپور کړی و، تصويرونو داسې صحنه ښودله، چې د کورنيو چارو وزارت يو منصبدار، يوه تصوير کې ملېشو نيولی، بل کې يې لاس پرې تړلی، دريم کې يې کلاشينکوف ورته نيولی او څلورم کې يې له پښو غوړځولی.

فاضل وويل: چې سړی له دې تصويرو يو پوستر چاپ کړي، ورته وکاږي، اينست انجام مخالفت با دولت اسلامی...

ښاغلی فاضل سره مې د مدرسې انديوالي ده د هجرت او پردېسی په وخت کې مو زياتره يوه دفتر کې فرهنګي چارو ته اوږه ورکړې.

په دې توګه زما او د ده پېژندګلوي، د معصوميت له وختونو غځېدلی، مانا له مهاجرت او تنظيمي اړيکو سره پېيلې نه ده...

پېښور ته په رسېدو لومړی د جمعيت مرکزي او بيا فرهنګي دفتر ته ولاړم، مرکزي دفتر کې ځيرې بيرې او پارېدلې وې، يوه جمعيتي وسله والو ته زموږ د موټر د ايستو اشاره وکړه... پير صاحب راته کړه ددې خلکو د واک او نشه سرته ختلې څه چې پښې باسو... مابښام د فاضل

کور ته ورغلو، په یوه گرم فانتا یې ونازولو، ما کابل ته د تلو خبره وکړه، ده په ډېر اطمینان وویل، هېڅ خبره نه شته، په داده زړه روان شئ، ستاسې په مخه کې د شورای نظار کسان او خپل خلک دي چې ځان ورمعرفي کړئ، بیا خو به مو په سر سترګو خدمت وکړي، په روانېدو کې ما ورته په ټوکه کې وویل، هسي نه احوال ورکړي، چې درغلل، پرې یې نږدئ.

ده له خپلې همېشنۍ موسکا په لږ بدل انداز وخندل او زما خبره یې راسره تکرار کړه.

***

موږ د ثور پر ۲۷ مه غرمه له پېښوره حرکت وکړ، پاکستاني پولیسو ملېشو او چیک پوستونو زموږ موټر ونه دراوه، هرځای به چې ملېشې او پولیسو زموږ د موټر پلېټ ته چې پریس پرې لیکل شوي کتل د تلو اشاره کوله، پر کرښه هم نه چا له موږ پوښتنه وکړه او نه مو د توقف اشاره ولیده.

له جمرود وړاندې د حاجي ایوب اپریدي کلا د یوې بلې دنیا ننداره وړاندې کوله، چې ډېرې کلاګانې که هرڅو برجورې او دېوالونه یې له مورچو ډک وو، خو دا ټولې ختیني وې، د حاجي ایوب هغه په داسې بنه رغېدلې، چې د یو واره ښارګوټي یا پخوانیو افسانوي کلاګانو یاد یې د سړي مخې ته ایښود، لکه د محبوبا کلا، لکه پخوانیو نکلونو او کیسو کې د دیوانو پېریانو کلاګانې...

دغې کلا زموږ د ډېرې جهادي لویانو زړونه وړي، پر دغه نقشه او بڼه یې د خپلو ماڼیو او محلونو د رغولو هوسونه زړو کې پالل....

پر کربښه چې اوښتو، احمد ضیا وویل دلته ودرېږئ، چې موظف مامور د موټر نمبر نوټ کوي، خو چې زموږ موټر لږ ورو شو، موظف پولیس د تلو اشاره وکړه، ما خپلو اندیوالانو ته په ټوکه کې وویل: دا پولیس سري ته ګوري.

له کربښې په اوښتو مو خپله تنده په سرو شړومبو ماته کړه، له لږ تم کېدو وروسته مو حرکت وکړ.

د خـــیبر دره خو لار د تلو راتلو ده
په کابل او پېښور کې افغان یو دی

د خیبر تاریخي لار مو د هیلو او خوشالیو د ناپایه سمندر په څپو کې تر شا پرېښوه، د خیبر درې مارپېچ سړک د کډوالو د بېرته ستنېدو کاروانو نیولی، په سامانو بار د تور سرو، بوډاګانو او ماشومانو ډکې لارۍ یو بله پسې په یوه لیکه روانې دي، لکه د اوښانو اوږدو کتارو نه شلېدونکی بهیر، داسې چې هره لارۍ د ځنځیر یوې کړۍ ته ورته ده.

په دغو لاریو کې داسې ماشومان هم وو، چې د هجرت په سوځنده کمپو کې زېږېدلي او خپل وطن یې په سترګو نه دی لیدلی، داسې ځوانان هم چې د ځوانۍ پسرلي پرې پردېسۍ کې راغلي او د خپل شباب په خوند نه دي پوه شوي، داسې بوډاګان هم چې یوازینۍ هیله یې خپل وطن کې له ژوند سره خدای پاماني او خپله خاوره کې ښخېدل دي.

له کربښې په اوښتو مو نظر دوو لوحو جلب کړ: د افغانستان اسلامي جمهوریت ته ښه راغلاست، لوحې په دري او انګرېزي هم کښل شوې، دلته موټر د کیڼ پر ځای ښۍ لاس ونیو، له دې سره سړی د ورانیو او بربادیو له یوې اوږدې او نه ختمېدونکې لړۍ سره مخامخ کېږي.

احمد ضيا چې په دغه لار تللی راغلی، ویل یې: دلته لږ ودرېږئ چې دا مجاهدین ښسوره دي، هغه بله ورځ یې هم په یوه موټر ډز کړی و، خو موږ ته یې له واره د تلو اشاره وکړه، انډیوالانو ته مې کړه: ما درته ویل دا خلک سرې ته گوري...

له کرښې په اوښتو د استاد سیاف مربوط شمشاد غونډ دی... د دغه غونډ تاسیسات د غره په غېږ کې رغېدلي... مانا د دغه لوی غره د زړه پر را ایستو یې هورې یوه جلا دنیا اباده کړې... وایي د مرغه له پیو پرته یې د مرگ او ژوند زهر او خواږه ټول پکې راټول کړي دي...

په ډکه کې د یوولسمې فرقې د ٦٦ غونډ له کنډوالو چې مجاهدینو په ۱۳٦۷ کال د جلال آباد د حملې پر وخت نیولي و، تېر شوو له دې اخوا ځای ځای د مولوي خالص، محاذ ملي، حزب اسلامي او اتحاد مرکزونه او قرارگاوې پرتې دي.

په کمکي خیبر کې د ٦٦ غونډ عمومي قرارگا او سرحدي لوا پرته وه، چې دا هم له دریو کلونو د مجاهدینو په لاس کې وه، او څه په کې پاتې نه دي، له دې مخکې د گردي غوث مشهور زیارت دی، د یوه پاخه ښوونځي له ویجاړو کنډوالو وړاندې د غني خېلو سیمه ده، چې د مجاهدینو او روسانو د سختو جگړو مرکز و، غازي اباد فارم چې د روسانو په مرسته جوړ شوی او د خارندوی محافظ غونډ په کې پروت و، په ۱۳٦۷ لمریز کال کې مجاهدینو فتحه کړی، د احمد سینا په وینا د غازي اباد فارم د رژیم د تعرض له امله د دوو ورځو لپاره بېرته ونیول شو، چې مجاهدینو له سره لاندې کړ، د فارمونو سیمه داسې معلومېده، لکه د یوه خزان ځپلي ځنگل وچه تابلو، د ښوونه، زیتون او مالټو ونې خو لږ او ډېرې تاندې وې، خو د نویو نیالگیو ایله ډنډر

معلومېدل، د امریکا د USAID په مرسته د سرك جوړولو غټې لوحې لګېدلې:... تجدید ساختمان این شاهرا به کمک مردم ایالات متحده... خو د امریکا په تکې او بیرغ تور رنګ غورځېدلی.... چا ویل د استاد سیاف په امر دا کار شوی چا ویل دعربو.....

ویالې ورانې او کروندې له دېرو او څوزانو ډکې دي، موږ د ماسپښین لمنځونه همدلته وکړل، له دې وړاندې سرخ دېوال دی، ملګرو ویل چې د ثور کودتا پیل کې به کمونستانو اسیران دلته تر خاورو لاندې کول، دغه ځای د رژیم قرار ګاه او پر جلال اباد د ۱۳٦۷ کال د حملې وروستی دفاعي کربښه او د ښار امنیتي کمربند تشکیلاوه، دغه سیمه په بېلا بېلو ماینو پوښل شوې.

له دې چې تېر شې د ثمرخېلو سیمه ده، چې د لومړي نمبر قول اردو اړوند د ننګرهار یوولسمې فرقې، جزوتامونه، کندکونه، کوړونه او تاسیسات په کې دي... او اوس پرې د مجاهدینو پیرې ولاړې دي، خو پیره داران لکه د لوټ تالان دېوان داسې بریښي، دلته پخوا د توکرانو څه وړې فابریکې هم وې، چې د ثمرخېلي کتان په نامه یو دول توکر یې تولیداوه، چې له ململ لږ پرېړ و، د ثور له کودتا وروسته دغه صنایع په ټپه درېدلي او اوس یې ودانۍ هم له مینځه تللې دي، د ثمرخېلو غر د کیهان په نامه مشهور دی، چې د مجاهدینو تعرضي ګروپونو په کې سنګرونه نیولي او رژیم ځواکونه یې تر اور لاندې و.

د زیتون تېلو فابریکه هم دلته ده، چې تولیدات یې روسیې ته صادرېدل، همدې ځای ته څېرمه پل سراجي کې د رژیم د توپچي اخري خط و چې د سي - ام - سي او بي ام ۱٦ په واسطه یې د مجاهدینو سنګرونه او مرکزونه تر اور لاندې نیول.

له دې کوز هوايي ډگر دی، چې موږ په کې ايله دوې چورلکې وليدی، پر يوه چورلکه کښلي: اين طياره از خود حضرت علی است، هر کس که دعوا کند...

وايي قوماندان حضرت علي دغه چورلکه کې کلی ته د خپلې مانی لپاره پخې خښتې، سيمنټ لېږدوي...

ورپسې لومړی نمبر قول اردو دی، چې بېشمېره ويجاړ ټانکونه د ټېلرونو دپاسه پراته او په وسپنو او ورانو شويو وسايطو ډک دی، بيا د ننگرهار عمومي محبس مخې ته راځي او ورپسې سړی ښار ته ننوځي، د مازيگر خلور بجې، ښار ته ورسېدو.

***

جلال آباد جګړه

پر جلال اباد برید د شوروي عسکرو له وتلو دوې اوونۍ وروسته د I.S.I په سلا د مجاهدینو عبوري حکومت لېږد ته د مخې موندلو په موخه پیل شو، دا د مجاهدینو لومړنۍ جبهه یي جګړه وه، د امریکا سفیر پیټرتامسن او بینظیر بوټو په ګډه غونډه کې I.S.I ته د جلال اباد جګړې سپارښتنه وکړه. د پېښور ډینز او ګرین هوټلان له بهرنیو خبریالانو ډک وو- لکه مچان چې په خوږو او ګند راټول وي... پر پېښو پرمختګونو یې خپلو کې شرطونه لګول... افغان ژباړونکو رښتیا درواغ ورته بادول... جنرال ضیاء الحق ۱۹۸۷ کې له امریکایي کانګریس مین چارلي ویلسن سره جلال آباد د کرسمس سوغات په توګه ژمنه کړې و، خو جنرال ضیاء ۱۹۸۸ کې د الوتکې په پېښه کې مړ شوی و... په لومړیو کې مجاهدینو پرمختګ ګړندی و، خو د جلال اباد په لاندې کولو کې پاتې راغلل، چې له کابله یې د رژیم اکمالاتی لار ونه شوای تړلی.

جنرال حمید ګل د جلال آباد نیول د دریو ورځو خبره بلله... استاد

سیاف د عرب جنګیالیو یو غونډ هورې ځای پر ځای کړ... هلته د دوی جلا هدیریه ده...

ISI د ۱۹۸۸ ټاکنو کې د جمهوري اسلامي اتحاد په رامنځته کولو: تم نے ڈھاکه دیا، هم نے کابل لیا «تا ډاکه بایلوده، موږ کابل وګاټه» شعار په راپورته کولو د افغانستان پر ملي پېژنتابه د تیري نخچه وړاندې کړې وه... دغه شعار کې د افغانستان لاندې کولو هغه هوس نغښتی چې ISI له مودو د خپل ذهن او تصور ژورو کې پاللی و...

جګړه اوږده شوه، مولوی حقاني له خوست خپل ځواکونه د جګړې لومړۍ لیکې ته واستول، که څه هم دغو ځواکونو په لنډ وخت کې ښه پرمختګ وکړ، خو د ځايي سیالیو له امله له ستونزو سره مخامخ شول....

رژیم په رښتیا له جلال اباد مستقلانه دفاع وکړه، د اکمالاتو لار یې د ځینو قوماندانو په پلور او پېر پرانیستی وساتله.

جلال اباد جګړې په ډاګه کړه، چې رژیم د ځانګړې دفاع وړتیا لرلی، او جلال اباد ساتلی شوی دلته ده، چې سړی ویلي شي د ډاکتر نجیب الله رژیم په رښتیا هم یوې سکتارستي کودتا نسکور کړ.

کابل کې روسي سفیر یولي وارنتسوف په وینا د جلال آباد جنګ کې د لیننګراد جګړو په پرتله څلور برابره پوځي توکي کارېدلي... خونړې جګړه، بریالی دفاع همدې ته وایي.

ماته د کابل یو یاد شخصیت (.....) وویل احمدشاه مسعود د جلال اباد جګړې پر مهال له رژیم سره پټه همکاري غځولې وه. دده په وینا په دې اړه د مسعود او ډاکتر نجیب تر منځ د لیکونو تبادله کې د بډو په بنه او کچه امتیازونو درک لګېدلی شي.

ده یو جنرال غالباً واحد که وحید یاد کړ، چې په مټ یې د ډاکتر او مسعود تر منځ دغه توافق رامنځته شوی. والله اعلم.

جلال آباد جګړې د کډوالو تر منځ د پاکستان پر نیت د شکونو څپې راپورته او په دې اره د مطبوعاتو تر کچې نیوکو مخه ومونده. مجاهد ولس د جلال آباد دفاع کې افغان پوځ ته مبارکي ورکړه.

***

د ښار په منځ کې:

د جلال آباد ښار کې امنیت ټینګ دی، بازار او هټیو کې د پخوا په څېر جم او جوش دی، د ترافیکو پولیس په یونیفورم کې ولاړ دي...

د هوایي ډګر، قول اردو، ناحیو او دولتي تاسیساتو درندو وسلو او وسایلو ته زیان نه دی رسېدلی، په ښار کې وسله وال نه لیدل کیږي، که سړي په ورانیو سترګې پټې کړي وای، لکه د ثور کودتا د مخه جلال اباد ته راغلی...

مجاهدینو د پاکستان په مینه او د پنجاب د خوښی په موخه پښتونستان څلور لاری نوم پر سید جمال الدین افغان ... اړولی، ما د باچا خان د زیارت ووېل، د احمد ضیا سترګې رډې وختې وایي، موږ ته کار ګورې که څه کوې...؟

پاچاخان د پښتنو د ملي مبارزې د برې هیله ګورته یووړه، خو هغه ارمان چې په ژوندوني یې ونه شوی رژېدی پر مرګ او خپله جنازه پوره کړ...

د ده د جنازې پر ورځ د دیورند کرغېړنه کرښه ماته وه...

نه خاصه دار، نه ایف سي، نه پاسپورت، نه ویزه، نه مه، نه ودرېږه،

نه څوک یې، نه چېرته ځي، د عدم تشدد یو بل پیغام دا چې له امله یې د هغه مهال مجاهدینو اووه ګوني اتحاد مشر مولوی خالص پر مجاهدینو د درې ورځني او بند غږ وکړ...

موږ د احمد ضیا د کور مخې ته د بابریانو محلې د درېیمې ناحیې اړوند، موټر ودراوه، هغه په ببره کور ته ننوت چې څو موږ د موټر دروازې بندولې بېرته راوتلی او کور ته د تلو خبره په خوله وه، ددغې محلې خلک نه وو مهاجر، د جګړې ټول کړاوونه او ستونزې یې همدلته د ګواښونو غېږه کې تېرې کړې وې.

احمد ضیا د کور یوه ګوټ کې هغه سمځې ته اشاره وکړه، چې له توغندیو د کور د اوسېدونکو پټنځای و، که څه هم ځینې کورونه په توغندیو لګېدلي، خو محله له اوسېدونکو ډکه او ورانی یې زیاتره ترمیم کړې وې.

له چای څښلو او لږ دمې وروسته مو د بابریانو کلي لاندې په شنو فصلونو کې یو ساعت چکر وواهه، د (کوه پرچه) په برخه کې د کابل سیند مست او څپاند روان دی، په رڼو اوبو کې یې لکه هنداره د سرې مخ ښکارېده، ځوانان او ماشومان لګیا وو، د ژوند له هر درد او دوک بېغمه یې د سیند مستو څپو ته په غېږ ورکولو تر لېرې لېرې په لامبو ځغستل.

کب نیوونکو ځای ځای جالونه غوړول او هر ځل به یې له لویو وړو کبانو ډک جال راویوست، غټ کبان به یې ترې ټول کړل، واړه به ورپسې ماشومانو ونیول او ښځي واړه به یې بېرته سیند ته واچول، کبان به د خپلې دنیاګۍ غېږ کې مخ پر وړاندې د ژوند په څپو ورګډ شول، دلته یوې زره وړونکې منظرې د قدرت د شهکارۍ نماینده ګي کوله، سیند

پلن او څگن بهېده، د سیند پورې غاړې ته ورې او غتې غونډۍ او شا کې یې تور غرونه په یوه موازي لیکه پراته دي، د پراخ او پلن سیند په مینځ کې واړه ټاپوګان سپینو او مرمرینو ډبرو پوښلي، په ځینو ځایو کې سیند په دوو او څو لارو روان و، خو لږ وړاندې به دغه لارې بېرته سره یوځای شوې وې.

دې غاړې ته شنو فصلو او ګورو ځنګلو کې مرغانو د څپو له شور او زور سره خپل خواږه اوازونه لکه په زېرو بم کې نغښتې نغمې مله کول.

د مازیگر اودسونه مو د سیند په شګلنه لمن کې چې ښایسته کاڼي پرې غوړېدلي و، په همدغو رڼو اوبو تازه او د سیند غاړې په ښایستوکي چمن کې خپل رب ته د عجز او نیاز سجده ولګوله.

مازیګرۍ شمال د ورځې ګرمي په مخه اخیستې، نرۍ پسته هوا چلېده، موږ هم د دغې روح پالونکي نسیم سره د ښار پر لور مخه کړه.

احمدضیاء! که لار راوښیي چې د غازي امان الله خان زیارت وکړو په لږ ځنډ لکه د زړه خبره چې خولې ته نه شي راپورته کولی وویل پر مخامخ سړک چپ اړخ ته... بس بس همدلته... ما په لوړو ګومبزو پسې کتل، خو ده، پر یوه سپېره پارک وربرابر کړو... لار له خلو خځلو ډکه ده، نه ګومبزه ښکاري نه کومه بله نښه... وړاندې تر یو چتر لاندې خړ پړ قبرونه دي چې د تورو مرمرو پوښ پرې غوړېدلی... د چت له پاسه د باران اوبو کړې وړې کرښې ایستلې، ځای، ځای چت رالوېدلی... ډبرلیکونه د عزیز الدین وکیلي پوپلزي دی، چې تر دوړو لاندې په ګرانه لوستل کېدی شوی...

ما له اوږې څادر راواخیست د قبر پاکولو ته ورکوږ شوم، پیر صاحب مې لاس ونیو چې څادر ده ته ور پرېږدم... ما څادر نور هم

ټینګ کړ چې زما خپله خوښه ده... وزیر صاحب محمد ګل خان مومند مرحوم د څادر ډېرې ګټې په ګوتو کړې دا یې یوه بله شوه...

دوی چې څادر نه لرل پیکه ولاړ وو، له قبرو مې دوړې پاکې کړې، فاتحه مو ولوسته، دعا مو وکړه... ژر ژر مې ډېرلیکونه نوټ کړل...

له کلمې شریفې لاندې

اماني نښان

الغازي امان الله پادشاه افغانستان

از ۱۲۹۸- الی ۱۳۵۷ هجری شمسی

مطابق ۱۹۱۹- الی ۱۹۲۸

تولد ۱۲۷۱ هجری شمسی مطابق ۱۸۹۲ میلادی

وفات ۱۳۳۹ هجری شمسی مطابق ۱۹۶۰ میلادی

نه القاب، نه خطابات- نه دکارنامو یاد... یو اړخ ته د نایب السلطنة سردار عنایت الله خان او ملکه ثریا قبرونه په ورته بڼه او لنډو ډبرو لیکونو سره...

لکه شاعر چې وایي:

بر مزار ما غریبان نه چراغ است نه گلی

نه پر پروانه ســــوزد نه صدایی بلبلی

د سراج الملة والدین امیر حبیب الله خان قبر په بېله بڼه لږ لوړ جوړ دی، ډبر لیک یې جلا بڼه لري، لیکنه یې هماغسې لنډکې ده، د واکمنی، وفات او زېږون پر نېټو را ګرځي... د کاتب نوم یې لکه نه دی لیکلی...

له احمد سینا سره د پیداګوژۍ انستیتوت انګړ ته ننوتلو، د دروازې په خوله کې څو تنه مجاهدین په یوه اوږده څوکۍ ناست دي، له په خیر

راغلئ سره مو د انستیتوت ودانۍ خوا ونیوله، احمد سینا د انستیتوت د هرې برخې په اړه معلومات راکول، د ټولګیو، اداري، لیلیې او نورو... په دې کې به یې د خپلې زده کړې د وخت د شوخیو او ساتېریو خاطره هم ورغبرګه کړه، له لږ ګرځېدو وروسته د انستیتوت د تدریسي ودانۍ تر شا چمن کې کېناستو، پخواني یادونه، د ستو کنډو خاطرې، د جنګونو او بمباریو کیسې مو سره وسپړلې.

ماښام جمهوریت باغ ته ولاړو، چې پخوا په شاهي باغ یادېده د داود خان جمهوریت کې یې د جمهوریت نوم پرې ایښی و، له ثور کودتا وروسته یې پرې د باغ خلق تاپه لګولې، خو هیڅا هم په دغه نامه نه یاداوه.

غوښتل مو ننګرهار والي ښاغلي حاجي عبدالقدیر سره وګورو، خو هغه ولایتي شورا لرله، د انتظار ستغې مو تېرې نه شوی کړی بېرته مو د احمد ضیا د کور مخه ونیوله، په لاره کې مو د ننګرهار کمیسارۍ ته چې د مولوي خالص قوماندان پیر بخش مرکز و، سر ورښکاره کړ، د ماښام لمونځ مو هورې وکړ، خو نه مو قوماندان پیر بخش وموند او نه یې مرستیال فرید.

له لمانځه وروسته د ښار له هغې برخې چې د قلعه جواد حضرت بارګاه او جومات و تېر شو، د ښار په ځینو برخو ګرځندي وګرځېدو، د ملي بس سرویسونه تر تېر ماخوستن د ښار بېلا بېلو برخو ته تلل، د ورځې له خوا تر تورخم، درونټې او سره رود ولسوالۍ پورې هم ملي بس چلېدل.

د ښار زیاتره دوکانونه پرانیستي، هوټلونه له مېلمنو ډک دی خو ښار چوپ دی، لکه چا د ژوند سندرې په خوله لاس ایښی...؟ احمد ضیا

کور ته په رسېدو، وویل: وگورو تلویزیون څه خپروي، د تلویزیون په تېیو یې گوتې ووهلې، د جلال اباد تلویزیون هره شپه له اتو تر لسو بجو دوه ساعته خپرونې لرلې، له دیني موعظې، د حالاتو په رابطه سیاسي تبصرې، خبرونو، جهادي ترانو او تمثیلي پارچې سربېره د کشمیر جگړې یو مستند فلم چې پښتو دوبلې شوی و، وښودل شو، همدارنگه د جهاد ځینې صحنې او منظرې یې هم د پروگرام په بېلا بېلو برخو کې ښکاره کولې.

د خپرونې په مینځ کې د ښاروالۍ او ملي بس اعلامیې او خبرتیاوې خپرې شوې، د تلویزیون دوه ساعته خپرونه د موسیقي د نه شتوالي له نیمگړتیا پرته په زړه پورې وه، که څه هم ملایي رنګ پرې غالب و.

په زړه پورې خبرتیا په دې ټکو وه... انجنیر عبدالغفار د... زوی دوې عرادې لنډکروزر موټر چې د انجن نمبر یې... او... دی پر انجنیر گلبدین حکمتیار د... زوی پلورلی وه که څوک ورسره معامله لري، تر دریو ورځو پورې د ننگرهار ترافیکو نه خبر ورکړي...

همدا حال د هوټلونو او رستورانونو هم و، چې له یوې نیمې جهادي ترانې پرته په کې چوپتیا وه، ننگرهار ورځپاڼه خپرېده، په داسې حال کې چې د کابل ورځپاڼې هره ورځ نه شوی خپرېدی.

موږ د تلوېزیوني خپرونو ترخنگ د چلمچي او کوزې اواز ته هم د زړه غوږونه څک نیولي وو، څومره چې ځنډېده، هماغومره زموږ انتظار د زغم په ځنډېدو د وراوښتو ناکامه هڅه کوله، چې د دروازې د بېرته کېدو غږ به مو واورېد، سترگو ته به مو دسترخوان او لوښي ودرېدل، موږ دلته د انتظار سختۍ یو ځل بیا په خپل ټول تریخوالي له ستونې تېرې کړې، همدا وخت و چې د مرحوم استاد الفت په خبره پر موږ د

رباب له ترنګ د کوزې او چلمچي کړنګ ښه لګېده.

دير آيد درست آيد، احمد ضيا دسترخوان دومره اوږد وغوړاوه، چې موږ يې له يوې بلې حيرانۍ سره مخامخ کړو، داسې خواړه يې برابر کړي و، چې موږ يې تر خپلې وارخطايۍ او انتظاره ټيټ سترګي کړو، يوازې دا نه، بلکې حيران او تلولي يې هم، چې لومړۍ په کوم لوښي ګوتې پورې کړو، پر چاى مو د احمد ضيا له يوه خپلوان سره چې تجربه کار دهقان و، د جلال اباد د ځمکو، کرنې او مالدارۍ په هکله خبرې وکړې، له لمانځه وروسته مو د خوب رنګين عالم ته پناه يوړه، داسې د مزې خوب مو وکړ، چې ايله مو د سهار لمونځ ونيولی شواى، له لمانځه وروسته مو بيا په خپلو بسترو سرونه ولګول او دا ځل مو په ويښه د خيالونو او سوچونو په پراخه دنيا کې د خپلو هيلو او ارمانونو نيلۍ وزغلول.

تر هغې چې چاى رارسېده، موږ هره يو د خپل ذهن په پرده په ازاد اسلامي افغانستان کې د خپلې راتلونکې او اميدونو رنګين جهانونه انځور کړي و، چاى تر ېګانۍ ډوډۍ کم نه و، داسې يې وګڼه لکه موږ د غرمې ډوډۍ په همدې سهار کې نوش جان کړې وي، په دې توګه چاى زموږ پوره وخت ونيو نژدې يې راباندې نيمه ورځ کړه، موږ چې حرکت وکړ، بازار او هتۍ پرانيستي او له پرونه په کې زيات جم او جوش و، په بازار کې ګڼ دوکانونه د سکانو وو، چې تر خولې له مالونو ډک وو، د ښوونځيو ماشومان دلې دلې روان وو، په تېره سک ماشومان خورا ښکلي معلومېدل، د هرچا نظر يې جلباوه، د سرونو وېښته يې په خرو دسمالونو تړلي وو، نجونې هم ښوونځيو ته تللې، له سره تر پښو ټيکريو کې نغښتې وې.

د ننګرهار ورځپاڼې نوې ګڼه چاپ او خلک يې په مطالعه بوخت وو،

ما له دوکاندار یوه ګڼه واخیسته، که څه هم چاپ یې حروفي و، خو صحافت یې بد نه و، له شعر، تبصرې، سرمقالې او مضامینو سربېره په کې د ښاروالۍ اړوند د داوطلبۍ اعلانونه خپاره شوي و، په کابل کې د مجددي حکومت او ښاغلي چکري وزارت لا نه و توانېدلی ورځپاڼه چاپ کړي شي، سره له دې چې له پېښوره یې کمپیوټر ټیکنالوجي هم لېږدولې وه، خو ننګرهار کې د رژیم له سقوط ایله دوې ورځې ننګرهار ورځپاڼه ځنډېدلې او له هغې وروسته هره ورځ پر خپل وخت خپرېدله، د سړک غاړې پر دېوالونو لیکل شویو شعارونو سړی یوه شېبه بوخت ساته، هماغه د اسلامي شریعت او حکومت د ټینګښت ایډیال شعارونه، د مجاهدینو د ستاینې بې وزنه بې خونده بابولالې...

د کابل پر لار د ځارندوی له قوماندانۍ په تېرېدو زېبا هوټل مخې ته راځي، دلته غرني غونډ او لږ وړاندې د قند فابریکه ده، چې له فعالیت لوېدلې، دا فابریکه د داود خان په صدارت کې رغېدلې، چې له ګنیو یې د ګوړې پرځای بوره تولیدوله، خو له لږ فعالیت وروسته په ټپه درېدلې.

غالباً پاکستان به یې په خپل جادویي اغېز فعالیت شنډ کړی وي، کله چې طب پوهنځی جلال اباد کې پرانیستل شو، داسې تبلیغات کېدل، چې اوس به د شا و خوا هدیرو مړي دطبي ازموینو لپاره باسي، وایي خلکو تر ډېره په خپلو هدیرو د شپې پیرې کولې...

له دې وړاندې د کانال ریاست او لږ اخوا سرخ اب پل دی، چې د مجاهدینو او روسانو د سختو او خونړیو جګړو ډګر پاتې شوی، له دې کوز د ننګرهار پوهنتون دی، چې اوس یې ورسره اسلامي ټکی نښلولی... له هغه وړاندې د درونټې بند مخې ته راځي، پر ډېرلیک د بریښنا کوټ د جوړېدو نېټه... او تاریخچه ده، چې له ښه بخته انقلابیانو نه ده

نړولی...

په دې پسې د کابل جلال اباد لارې د امنیت قرارگاوې دي، چې د ویجاړو موټرو او وسایطو انبارونه په کې پراته دي، په همدې ځای کې د کبانو د روزنې پروژه ده، دلته چې څومره سترگې ځار کولی شي، له کنډوالو پرته په سمه نه لگېږي، بس د نظر په هر پېر کې د عصر د یرغلگرو د ستم داغونه دي، چې د ورانیو ویجاړیو په بنه پاتې دي، په دې پسې د سرخکانو پل او د لغمان په کڅ کې د جلال اباد کابل سړک غځېدلی، په دې وخت کې چې د پیر صاحب د دمې لپاره موټر چلولو ته ما اوړه ورکړې وه، د یوې زړې لوحې په لوستو ناڅاپه زما پښه د موټر په بریک ښخه شوه، موټر ځای پرځای ودرېد، پر لوحه لیکل شوي ((د پښتو د نومیالي شاعر او ادیب مرحوم گل پاچا الفت مزار) له موټر کوز شو، خو مزار ته د تلو په اړه ملگري دوه زړي وو، ځکه چې لاره نه معلومېده، داسې ښکارېده چې ډېره موده چا دېخوا پښبه نه ده کړې، لار اغزیو نیولې، انډیوالانو ویل چې په مینونو ورسیخ نه شو، چې سیمه کې یې خطر زیات و.

خو د عقیدت جذبه بل شان وي، زموږ زړه ته یو ډول کرکه لوېده، چې له زیارت کولو پرته ولاړ شو، د الفت صاحب د مزار احاطې ته ننوتلو، دده د مزار ډېرلیک چې د وصیت شعر او د وفات نېټه پرې لیکل شوې، یو څنډه ماته وه، لکه مرمیو، مردکیو پرې خولې لگولې وي، په احاطه کې څو نور قبرونه هم وو، چې یو په کې د سید فقیر پاچا و، چې د هغوی پر لوحو هم ځای ځای گولی موښتې وې.

د استاد الفت د لیکنو څرگند امتیاز صداقت دی، ځکه خو یې لیکنې، شعرونه د واره روح ته لاره مومي او پر زړو پریوځي... استاد د

سیاست کراړې دننتې ته د صداقت د رڼو او زمزمي اوبو د ورخ په ورماتولو سیاست پر صداقت خړوب کړ، ژوند، مبارزې، لیکنو او سیاست کې ملي صداقت د استاد الفت له فکر او قلم روحاني ادب پنځولی، څکه خو د ادبي بزرگۍ او ولایت مقام ته رسېدلی، د برخې خاوند گرځېدلی دی...

له دې کوز د سرکنډو بابا زیارت مخې ته راځي، چې موټر هم اکثراً دلته درېږي، دلته مو مخ لاس پرېمینځل، سړې اوبه مو وڅښې او بېرته مو سفر ته دوام ورکړ.

څومره چې مخکې تلو، لار د سیند د مستو څپو پر غاړه تېره شوې، دلته ورو ورو غرونه سره نږدې کېږي، د غرونو په مینځ کې ایله دومره فاصله ده، چې سیند او سړک په کې تېر شوي دي.

موږ له دې خوا گړندي روان وو او د سیند څپو له هغې خوا لکه مست اوښان څگونه بادول، سیند په مستې له کمرونو او لویو گټو سره دخپل سر تندي په جنگولو پر غورځنگو روان و، څپې وې چې یوه په بله پسې اوښتې، موجونه و، شور و زوږ او د حرکت یوه نه ختمېدونکې هنگامه او سلسله.

طبیعت دلته د خپل حُسن او کمال یوه تلپاته منظره انځور کړې، ځای ځای د سیند پر غاړه ونو او دواړو څنډو ته اسمانڅک غرونه داسې معلومېدل، لکه د یوه ماهر نقاش په گوتو جوړه شوې تابلو، چې چا د کوټې پر دېوال ځړولې وي.

موږ د همدغې زړه وړونکې منظرې په رنگینو ننداړو کې ډوب یو، له جگړې لېرې له دردونو او غمونو گوښي، د بمونو او گولیو د لمبو او لوگي له تصور نه اخوا مو د خیالونو په زرغونه دښته کې د حُسن او

ښکلا په ساحل کې سترګې نه وې سره ورغلې، چې وریښمین تنګي کې مو د یوې خونړۍ جګړې نښو او یادونو سترګې وسوځولې.

وریښمین تنګی سوځېدلو ټانکو او عسکري ویجاړو شویو وسایطو نیولی، لاندې په سیند کې ګڼ ویجاړ ټانکونه پراته دي، د سړک غاړه خو له یوې مخې په سوځېدلو او ورانو ویجاړو ټانکونو ډکه ده، د دغې صحنې په لیدو موږ یو ځل بیا د خیال له ارام ساحل د جګړې په څپو ورګډ شو، د اوږدې تپل شوې جګړې ورانۍ، بربادۍ، قربانۍ او سرلوړۍ په سر واخیستو او په دغه اوږده موده کې د خپل لالهاند او له دغرو او مرګونو سره د متصادم ژوند په کنډوکپرو، کې په تیندکونو شو.

د سروبي فابریکه چالانه ده، خو د ګولیو ړلی پرې ډېره زیاته اوربدلې، له دې پرته د برېښنا کوټ ودانۍ ماتو هېندارو او کنډو کپرو دېوالونو د یوې خونړۍ جګړې د ماضي ورانوونکي تصویرونه په خپله لمن کې ځای کړي و.

د فابریکې مخې ته د مولوي خالص مجاهدین ناست دي، چې په سترګو کې یې د ویرونو او ویارونو ډکه غوسه له ورایه ځلېده.

له دې وروسته بیا تر نغلو د اوبو یو شین ډنډ دی، چې د سترګو او نظر مارغه په کې د خلاص مټ الوت کولی شوای.

څه کم یوولس بجې وې، چې سروبي ته ورسېدو، شهرک کې مو له مولانا عطا محمد سره دوې درې خبرې وکړې، د شهرک ښکلا د جګړې لمبو له یوې مخې سوځولې، نه هغه رنګین پارکونه وو او نه د ونو او ګلانو هغه خیالیګر کتارونه... چې دې ځای ته د کلونو مخکې راتګ نه مو په ذهنونو کې پاتې وو.

ختینو کړو وړو دېوالونو... د توغندیو په لګېدو ژوړو کندو د شهرک

پر ښایستونو اور پورې کړی، اغزو او څوزانو د گلانو او زینتي بوټو لمن ورټوله کړې سپېره سیلی او بربوکی په کې په انگولا ده...

مولانا صاحب ته وایم... دا ولې...؟ سترگو کې یې اوښکې ډنډ دي... پټه خوله یې د مخې ښې غبر راکړه...

اوښکې بېوسې او کمزوري ده که ځواک او قوت...؟

مولانا صاحب په دوو کې حیران کړم...

له جلال اباد وروسته سړک خراب او کنډ کپر دی، موټر باید په ډېر احتیاط چلول شوی وای، د ماهیپر غاښی د پخوا په شان هیبتناک او پرتمین دی، لاندې سیند هماغسې ځپاند او ځگن بهېږی، غرونه او گړنگونه دي، چې په غېږو کې یې د اوښانو اوږد کتار روان دی، د غره پر دنگه غاړه د سړک سپېرې لیکې او لاندې د سیند تکو سپینو اوبو او د سړک مارپېچ کرښې داسې معلومېدې، لکه د ځمکې او آسمان ترمینځ کومه لاره غزېدلی وي، د ماهیپر برېښناکوټ چالان دی، خو هغه پخوانی رونق یې نه دی پاتې، د جنگ سوځوونکو لمبو ایرې برباد شوې، ماشینگنو او دهشکو پرې زړه یخ کړی، د جرمني انجینرانو کورونه چې د سیند پر غاړه له سړک لاندې جوړ او گورې ونې په کې وې، له سپېرو خاورو او کنډوالو پرته هېڅ نه شوی لیدل کېدی.

له ماهیپر کوز سړک ښه دی، چې په دې وروستیو کې پرې له سره قیر اچول شوی، پلچرخي ته په نژدې کېدو چې یو وخت شین ځنگل او گورو ونو د مساپرو هرکلی کاوه، سپېره ډاگ اوښتی.

ناکراره تلوسه:

یوې ناکرارې تلوسې په مخه اخیستي یوو، د یوې اوږدې تندې ماتېدو ته مو شېبې شمارلې، او د یوه زمولوونکي بېلتانه له تیارو مو د راوتو مخه لټوله... د څرخي جېل وحشتناکو یادونو مو پر زړو زلزله ګډه کړه، چې اوس تش تور دی.

د زغره والو ځواکونو تاسیسات سپېرې کنډوالې پاتې دي، ګورې شنې ونې، خو یا له سره وې نه او که کومه یوه پاتې هم وه، نو وچې لغړې څانګې یې داسې معلومېدې، لکه دخدای تعالی دربار ته یې له دغه وحشت او بربریت نه د خلاصون په دعا د عجز او نیاز لاسونه نیولي وي.

دلته دپوځ د لسو کلو لوژستیکي زېرمه وه، چې ټول مواد او وسایل یې چور او لوټ شوي، په بازارونو کې یې انبارونه پراته دي، عجیبه خو دا چې کابل ادارې دغه مواد په بیه له قوماندانانو پېرودل.

د حربي پوهنتون ودانۍ ړنګه بنګه، او سوځېدلې، له دې مخکې د کابل صنعتي سیمه هم یوې وېرانۍ ته ورته ښکاري، په دغه صنعتي پارک کې چې په لسګونو شخصي او دولتي فابریکې ودانۍ وې، ټولې په ټپه ولاړې دي، ماشینونه، تولیداتي زېرمې او مواد یې له یوې مخې چور او تالا شوي، د دغو کارخانو تاسیسات د کلونو په اوږدو کې رغېدلي، خو په څو ورځو کې لوټ او پوپنا شوي دي.

فکر مو کاوه زموږ لپاره به هېڅ یوه خوا او ډله ګواښ رامینځته نه کړي، ځکه زموږ مشر د کومې ډلې، تنظیم او جریان په پلوي نه بلکې د سولې او امنیت د داعي په توګه د جګړې د بېخي ختمېدو په لار کې د

خیر غوښتنې د قافلې رهبري کوله.

خو بیا هم موږ د مجاهدینو له یوه پاټک د وضعیت او حالاتو پوښتنه وکړه، خو هغه داسې مطمین کړو، لکه خپل منزل ته رسېدلي وو.

د مجاهدینو په وروستي پاټک کې مو یو ځل بیا پوښتنه وکړه، دلته یې له هغه زیات داډ راکړ، ځکه خو موږ هم په تکیه زړه خپل مزل ته دوام ورکړ، کله چې د حکومت تر کنټرول لاندې سیمې ته داخل شو، هلته یې زموږ اسناد وکتل او بې له کومې پوښتنې یې بېرته راوسپارل، د گلم جمو له یوې پوستې مو ځان بچ او د پل محمود خان نه وړاندې د مراد خانی پر سړک د پلخشتي تر مخ سر چوک ته ووتلو، زموږ منزل چهلستون و، چېرې چې مولوي جلال الدین حقاني د سولې په کوښښونو بوخت دی او دا څه موده مخکې یې د جگړې د بېخي ختمېدو او سولې تینگښت مسوده د طرفینو له خوا له لیکلې موافقې وروسته اعلان کړې وه.

د مرگ کومی:

زه دلته د مرگ پر تجربه اوښتی یم، ما د کیسه خوانی کتاب پلورنځیو کې یو کتاب "د مرگ منظر" په نامه لیده په زړه پورې مې کوت...

خو پانې یې د مرگ له تجربې تشې وې که چا د مرگ څکه کړې وي څومره تریخ به یې موندلې وي، پر سرې مرگ څرنگه راځي او دغه کیفیت څه وړ نورو ته په تورو تکو کې رسولی شي، که څه هم خیالي

وي، ماته د زړه یوه ډاکتر پر ځان د هارت اټیك عجیبه کیسه کوله، چې د ده په وینا د زړه له حملې د څو ثانیو لپاره مړ وه، خو د خپلو ملګرو ډاکترانو په هاند د مرګ له کومې او منګولو راوایستل شو، خو د مرګ هغو څو شېبو انځورنه یې کله هم په تورو ټکو نشوای وړاندې کولای...

زه داسې ګنم لکه له مرګ وروسته په بعث بعد الموت اوښتی یم، ځکه خو تاسې ته د مرګ کیسه کوم، د مرګ منظر درته وړاندې کوم.

ددغو مرګانیو شېبو انځور که په تورو ټکو کې ناشونی نه وي، په خدای چې ګران ضرور دی، زه نه پوهېږم خپل او د خپلو ملګرو حالت او رواني وضعیت څه ورکښلی شم، د ټکو لفظونو په موندلو کې حیران یم.

له ژوند لاس مینځل او د مرګ وېروونکی هیولا ته د ځان سپارلو تجربه سړی څرنګه نورو ته ښوولای شي...؟

د مرګ په خونړیو منګولو کې د سا اخیستو کیسه په تورو ټکو، جملو کې نه شي راتولېدی چې د دغو شېبو وېروونکي خیالونه لکه د څرموني وریځې په نري شمال خواره واره شي.

تاسې ما په دغه کیسو کې د خپلو زخمي احساساتو په بغاوت پړ مه ګڼئ، په هغې کمزورۍ مې هم ګرم مه بولئ، چې په تورو ټکو کې د دغو شېبو په نغښتلو کې یې زما پر وړاندې کومې شلولې.

***

خونړۍ منګولې:

د پلخشتي جومات ترڅنګ میوند څلي په لور روان یو، سرچوک ته په رسېدو نابېره مخې ته د ګلم جمو ډله خدای خبر له ځمکې را وټوکېده

که له هوا راتوی شوه کلا بند کړو، ماته خوست رایاد شوه، چې ډلې، ډلې ګلم جم د شرمېدلې ماتې له رسوايۍ سره غبرګ یوه او بله خوا خوځېدل سرونه پنډ وو، موټر مو ودراوه او دوې لکه وړي لېوان دموټر شاوخوا تاو شول، کارت مو ورکړ، خو په لوستو یې نه پوهېدل، پوښتنه یې وکړه، د چا کسان یي، موږ ویل د حقاني صاحب، بله یې نه زده: (تا شوین تا شوین) او له دې سره یې زموږ ګرېوانونو ته لاسونه اوږده کړل.

احمد ضیا د وخته له موټره کوز شوی و، موږ یې په ټېلو ټېلو د یوه محاربوي ماشين خواته بوتلو، ما فکر کاوه، که له کوم قوماندان سره یې خبرې وکړم، کېدای شي په خبره پوه شي، له یوه تن مې د قوماندان پوښتنه وکړه، ویل او خودش جنرال است، مطلب یې هغه څوک و چې موږ یې له موټر کوز کړي و.

د محاربوي ماشين تر سينه لاندې دمخې برخې دروازې يې خلاصې کړې، په قهرجنه لهجه يې وويل، بالا شو، هلته د وسپنو ټوټې د کيبل تارونه او څو د تېلو ګيلنونه پراته وو، چې د يوه تن هم ځای نه په کې کېده، خو احمد ضيا وختې په کې ځان ځای کړی او له وحشت په ډکو سترګو يې موږ ته رنه رنه کتل، احمد سينا چې ټانک ته په ختو کې لږ ځنډ وښود د يوه تن د راکټ له وار سره له ټانک سره جوخت شو، خو ده فکر کاوه، ګنې موږ پرې شوي ګوزار ته نه يو متوجه شوي، څرنګه چې موږ ټول د ټانک تر سينې لاندې نه شوی ځايېدی، ځکه خو يې د کلاشينکوف په څوکه د ټانک سرته د ختلو قومانده راکړه، موږ هم اتومات د ټانک سره ته وختو، دلته زموږ په جېبونو اخته شول، ژر ژر يې دجېبونو تالاشي واخيسته او چې څه په لاس ورغلل، افغانۍ وې که کلدارې له جېبونو وېستلې، خدای خبر يو بهرنی خبريال له کومه راپيدا

شو د خپلې کمرې سترګه يې تر ډېره زموږ د مظلوميت، د ګلم جمو وحشت او د اسلامي حکومت د مشروعيت ننداری ته نيولې وه.

محاربوي ماشين ډېر ګړندی راوګرځېد او پر ميوند واټ د چمن پر لور روان شو، د واټ په پای کې کيڼ لاس ته د عيدګاه جومات پر لور وګرځېد، د جمعې ورځ او د غرمې يوه بجه وه، په دې ورځ استاد رباني د عيدګاه جومات کې د لمانځه او وينا پروګرام درلود، دده اواز چې له لوډسپيکر په زېر او بم خپرېده، زموږ د غوږونو پردې او د زړه تارونه ښه وتخنول، د رباني صاحب له خبرو، حرکاتو، اکټونو، څېرې او عادتونو سره زه ښه اشنا يم، ځکه خو مې دده د خبرو د انګازو تر شاه دده څېره او وضعيت ښه ليدلی شوی، چې څومره به يې د اسلام، جهاد، شريعت او مجاهدينو برياليتوب شعارونه تشريح کړي وي.

کېدی شي پر دې ورځ د عيدګاه جومات کې خطبه هم دده په نامه ويل شوې وي، وروسته خبر شو، چې د کابل ځينو جوماتونو کې د استاد رباني، ځينو کې د مجددي او چهار اسيا کې د حکمتيار په نامه خطبې ويل کېدې.

ماته د شهيد عزيز الرحمن الفت ليکنه "دين را بايد از خدمت ارتجاع و استبداد نجات داد" په زړه شوه...

هغه ليکنه په همدغو ټکو راګرځېده چې دين څرنګه د سياستونو او اقتدار پايبنت او ننګې ته د درباري ملايانو لخوا استخدام کېدای شي، محراب او منبر د واک د چوپړ او خدمت وسيله ګرځي...

ټانک د مرنجان غونډۍ په خوا ځغاست، د استاد رباني د وينا انګازې زموږ ترمخ د هوا په وزرو ځغلېدې.

د غونډۍ لمنې ته نژدې ټانک وګرځېد او په يوه احاطه ننوت، دلته

یو وخت د ممتاز په نامه د تېلو ټانکرو ترانسپورټ و، چې د شاهي کورنۍ د ځینو افرادو د سهم او پانګې خبرې پسې کېدې.

ممتاز د پکتیا ځاځیو لویه او درنه کورنۍ ده، چې ترانسپورټ کې یې درنه پانګونه لرله... پر ټانکرو یې پښتو کښلې وه، چې هغه وخت کابل کې له کولتوري تسلط د بغاوت انډول ګڼل کېده...

د داود خان له جمهوریت سره ددغه ترانسپورټ په ضبطېدو د پولیسو دویم نمبر منتظره قطعه په کې وه، موږ یې هلته په ننوېستلو له ټانک نه کوز او په داسې حال کې چې په هر یوه پسې یو یو کلاشینکوف والا روان و، یوې تنګې تروشې کوټې ته ودرولو.

د ودانۍ دریو خواوو ته پر یوه لیکه د کوټو ورونه ختلي، قبلې یا لویدیز ته د خښتو نوی دیوال دی چې دروازه کې یې بیلر ایښي، چې ودانۍ یې پر دوو برخو وېشلې ده. د کوټې د دروازې په بېرته کېدو د بوی یوه لړه پورته شوه، کوټه به وه په اوږدو دوه نیم او سور یو نیم متر، موږ چې ورننوتو د کېناستو ځای نه و، له موږ مخکې لس تنه په کې له څو ورځو مېلمانه وو، خو له څه ځان ټولولو وروسته ایله دومره وشول، چې په ناستو په کې د پښو په سر ځای شوو ما بیا هم د قوماندان پوښتنه وکړه او لا تر اوسه په دې خیال وم، که له کوم په خبره پوه او باسواده سره مخ شم.

ټول پټه خوله دي، لکه خولو ته یې کولپونه اچول شوي، نه یې خپلو کې خبره کوله، نه یې موږ په کومه خبره پوهېدلو، لکه په سپېرو او مرموزو کتو دې زړه خوري، ګونګیان دي که څه بلا...؟

په کوټه کې مې موجود کسان یو یو له نظر تېر کړل، څلور تنه لوستي معلومېدل، خو نه یې غوښتل له موږ سره خبرې وکړي، د پاتې

نورو کسانو څېرې او حرکات، لکه د جوارگرو، چرسیانو... درې تنه په کې له ورایه گلم جم معلومېدل، په دې کې یو تن چې له عمره خام ښکارېده او رېږه برېت یې نه وو راغلي، خو غټ او پرېږ وجود یې ښځېنه څېره ښووله، له موږ سره خبرې پیل کړې، خو د هغه خبره په ما بده ولگېده، ځواب مې ور نه کړ، زما چې ځپلۍ په پښو وې، یوه تن چې د چرسو سگرټی یې لاس کې و، وویل قربانت شوم، چپلی ات بکش، چرت ته خراب نکن از ماره یک افته میشه امینجه افتیدیم ری نمیزنیم.

شپږ نفري گروپ هر یو لگیا شو او څه چټیات نه وو چې ویې نه ویل، یوه شاه لوخه کړه، چې له وهلو تکه شنه وه، بل خپلې متې او پڼدۍ وښودلې چې وینې په کې پڼډ وې، په زړه کې وایم له دې خو یې پته خوله ښه وه...

د کوټې کړکۍ او دروازه کلکه تړل شوې، هېڅ چاک او چوله نه په کې معلومېدل، ما ورته وویل موږ له مطبوعاتو سره پېیلې یو، د حکومت له جمهور رییس، وزیر دفاع او نورو سره بلد یوو. یوه په کې زما خبره غوځه کړه ویې ویل: نام مسعوده نگی که حلالت می کنه... ما فکر وکړ له دوی سره خبرې بېله دې چې گټه نه لري، مناسبې هم نه دي، غلی شوم، د خولو تروش بوی، گرمۍ او تندې داسې لوبه راخیستې وه، چې ژبې مو په تالو پورې کلکې نښتې، داسې راته ښکارېده لکه ژبه مې خوله کې نوره نه ځايېږي... د اوبو مې وویل، یوه شنه پلاستیکي په خیرو پته کوزه یې ونیوله، ویل بیگی قربان فانتا اس، ما چې په نه زړه کوزه خولې ته کړه، نو داسې یو تود او بوین محلول مې خوله کې و، لکه د تېلو گیلن مې پر سر اړولی وي، چې کوزه مې ژر بېرته کېښوده، هغه راغبرگه کړه، چرا... ایجه هر که امده اول امتو میباشه.

موږ ته بیا وروسته معلومه شوه، په کوټه کې څلور تنه چې مهذب او تعلیم یافته معلومېدل زموږ غونډې بندیان وو، هغوی یې هم له پیک اپ سره راوستلي وو څلور نور د دوی خپل د ملېشې افراد وو، چې د لوټمار پیسې یې له قوماندان پرته خپلو کې وېشلې وې او هغه د ښځینه څېرې خام غټ پرېړ ځوان د گلم جم ملېشې یو ډگروال و، چې د قوماندان له خبرتیا او سهمیې پرته یې مهمات او کلاشنکوف پلورلي او خپل یو ملگری وژلی و.

د مرگ سفر، د هوایي ډگر پر لور:

نیم ساعت لږ زیات وخت به وتلی و، چې د کوټې دروازه بېرته شوه څو تنه د دروازې په مخ کې بېړني ودرېدل، موږ څلورو ته یې د راوتلو اشاره وکړه، د یوه له خولې ووتل ((میدان هوایي)) له دې خبرې سره د هغه څلورو مهذبو بندیانو له خولې ناځاپه ((اوف)) ووت، موږ یې کوماز لارۍ ته وخېژولو، د موټر په باډۍ کې دوارو خواوو ته کېناستو، یوه یې د کلاشینکوف قفاق کش او مرمۍ تېره کړه او موږ یې کتار د موټر یوې خواته کېنولو، دوی گوته پر ماشه زموږ مخې ته کلاشینکوفونه ونیول او کېدی شوی له یوه جمپ سره د کلاشینکوف دېرش مرمۍ زموږ په سینو کې تشې شوې وی، تر داسې کلکې خارنې لاندې، لکه د ډېر سخت جرم په تور نیول شوي یې د غرغرې په لور روان کړي وي، داسې لکه د جگړې په ډگر کې چا د دښمن ډېر غټ قوماندانان نیولي وي.

زموږ زړونو ومنله، چې دا مو د ژوند وروستۍ شېبې دي، د څرخي پله زندان کې د بندیانو د وژلو، او پولیگون کیسې رایادې شوې او دا مو

وګڼله چې موږ هم د دغسې وژل شویو زرګونو مظلومو هېوادوالو له کاروان سره یو ځای کېدونکي یوو، دلته له یوې مخې د مرګ تصور زما له سره کډه وکړه، د زړه درزا مې ورکه شوه، د وېرې احساس مې له مغزو ووت او نور نو د مرګ او ډار ټول توهمات او سختۍ زما له زړه او ذهن ووتلې، یوازې یوه وېره او سختي مې په مخه کې وه، او هغه دا چې هسې نه زما ملګري یو یو زما تر مخې په کلاشینکوفونو غلبېل او ما ترې وروستی کړي، دغه تصور دومره تریخ او سخت و، چې د هغې تریخوالي او سختي اوس هم زما له خولې او مغزو نه ده وتلې.

موږ یې د هوایي ډګر له ختیزې دروازې تېر کړو، خو لږ وړاندې یې بېرته موټر وګرځاوه، په لار کې د احمد شاه مسعود او رباني عکسونو قیامت جوړ کړی، ښار ټول شعارونو او تصویرونو نیولی، د ازادۍ او فتحو مبارکۍ، د مسعود او رباني عکسونه وو، چې هر دېوال د ترافیکو غرفه او نرېدلې ودانۍ یې په سر اخیستې، مسعود قهرمان، فاتح اسلام او داسې نورې په غټو غټو تورو لیکل شوې کربښې، چې د سړکونو د یوې غاړې تر بلې په هوا کې ځړېدلې، د رباني، مسعود بېلا بېل تصویرونه وو، چې د ورانو ودانیو دېوالونه، د برېښنا او ټیلیفون ستنې دوکانونه او هوټلونو هینداري یې نیولې وې، سړي فکر کاوه، لکه د ودانیو دېوالونه یې په تصویرونو پوښلي.

موږ یې د هوایي ډګر په لویه دروازه ننېستو، موټر کیڼ لاس ته وګرځېد، ښي لاس د ترمینل اړخ ته اریانا الوتکې ولاړې وې او کیڼ لاس ته یې چې موږ وګرځولو، پوځي الوتکې درېدلې، دلته زموږ پیک اپ هم ولاړ و، موږ یې همدلته له موټره کوز او مخامخ روان کړو، هلته یو تورکی سړی بې نوره او غوږ بیجنه ځېره له څو نورو پوځیانو سره

کوماندويي يونيفورم کې ولاړ و، موږ يې ور وړاندې کړو، هغه سملاسي امر وکړ، چې له موټره سامان کوز کړئ، د موټر سامان لا وختي لاندې باندې شوی و، زه لږ څه ډاډه شوم، چې ګنې دا سړی به خبرې ته غوږ ونيسي، په ډېر ادب او عاجزۍ مې ورته وويل: که مهرباني وکړئ د دوو دقيقو لپاره وخت راکړئ، خو ده له غرور ډکه لهجه وويل: صبر کو ای کار خلاص شو باز معلوم ميکنم.

له موټر يې ژر ژر کتابونه کوز او په يوه کوټه کې يو پر بل انبار کړل، ډېری سامان په هماغه ساعت کې د ملېشو له خوا څه په پټه او ښکاره چور شو، کله چې سامان خلاص شو، ده زياته کړه: ميفامی يانی ای پشتونستان نيس اوغانستان اس، ما لومړی فکر وکړ، چې دا خبره په دې وخت کې له موږ سره څه اړه لري، دی لګيا و: شما خاينا می خاين از اوغانستان پشتونستان جور کنين، مه کت تان می فامم، په زړه کې مې وويل، دا په څه بلا واوښتې، له دې خو يې هغه بې تعليمه او بېسواده ښه وو، چې سترګې يې پيسو، مال او موټر ښخې وې او له دې نورو لانجو ناخبره وو.

ما وويل: زه ژورناليست او ليکوال يم، د پښتونستان مسلې مطرح کول دلته فکر کوم څه مناسبت ونه لري، بهتره دا ده چې په اصلي موضوع خبرې وکړو.

ده په ډېره غوسه، چې له خولې يې ځګونه بادېدل په يوه دمه خبرې کولې: ګلبدين کت خود خلقياره ګرفته بګو تنی کجاس، وطنجار، رفيع کجا اس، وطنه شما خراف کدين، ګلبدين کابله خاکستر ساخت اينجه نوکرای پاکستان و سعودی جای نداره... ما هم دده خبرې اورېدې او هم مې دده سترګو او ځېرې ته کتل چې په ډېر هيجاني او عصباني

حالت کې دی، له سترګو یې د شرابو د نشې یوه پست هوس او له خولې یې د ددغې نشې بد بوی خوت، ده په ښي لاس په ملا کې ځړېدلې تفنګچه نیولې او ډېرې وړې عصاب خرابې کولې شوی د سوال او ځواب دا صحنه ختمه کړي، زه متوجه شوم که زما کومه خبره د ده په نېشه یي دماغ لږ هم بده ولګېږي، د هغې ځواب به حتماً ددغې تفنګچې په خوله راکوي، دلته زموږ او مرګ تر مینځ فاصله د سترګو د رپ په کچه وه، ځکه ما احتیاط کاوه، تاسې فکر وکړئ چې یو تش لاسی انسان په یوه ځنګل کې د کوم وحشي حیوان په منګولو کې ګېر شي، څه به کوي، ځکه خو ما کوښښ کاوه، دده او تفنګچې تر مینځ یې رابطه کمه کړی شم.

لګیا دی... سیاف هزارای بیچاره را قتل عام کد، بدستور عربا، هزارای بیچاره تباه و برباد شد... یا خدایه! دا خو د حکمتیار او سیاف په ځای په موږ زړه تشوي او لکه موږ د حکمتیار او سیاف د تنظیمو او کړو وړو مسوول اوسو، په زړه کې راتېره شوه، انجینر احمد شاه دې خپل وزارت کوي د استاد سیاف په ګناه دې موږ نیولي یو...

ما یې خبره ور پرې کړه، چې زه په تنظیمي لحاظ نه له استاد سیاف سره منسلک یم او نه له حکمتیار سره، زه ژورنالیست او لیکوال یم، چې د مولوي جلال الدین حقاني له فرهنګي دفتر سره کار کوم، او هغه د سولې په هلو ځلو بوخت دی، ما فکر کاوه دا خبره به دده د عصباني مزاج په لمبو لږ اوبه توی کړي، خو له بده بخته دی یې نور هم مشتعل کړ ویې ویل: حقانی دیروز منطقه هزارا به توپ بست صدها هزاره را کشت، همراه ګلبدین ششت که ملیشه ها خارج شوه، نباشه.

ما ورته وویل: څوک چې سوله کوي، هغه به ضرور دواړه خواوې

گذشت او د یوه بل د ځینو شرطونو منلو ته اړ باسي، خو ده وویل: مه میفامم اخبار و مجله شما بر ضد ملیشه مسلسل نشرات کرده، ده خوست ملیشه ها قتل عام شد...

ما ځواب ورکړ، در خوست هر کسی که زنده دستگیر شده رها گردیده، بعد از فتح هیچ کسی کشته نشده، زخمی ها به صلیب سرخ تسلیم داده شد، البته در جریان جنگ هر دو جانب تلفاتی می بیند.

ده وویل: مسعوده ما ده کابل اوردیم اگر بخایم بیرون کشیده میتانیم...

بیا یې پوښتنه وکړه، ننگیال کیس، زه لا له مخکې حیران وم، چې ځان وروښیم، که نه، په کومه کې به مو خیر وي، په همدغه تردد کې مې له خولې ووتل، زه، ده وویل: خوب ده گیرم امدی... او له دې سره یې بیا پر خپله تفنگچه گوتې کېښوې، غاښونه یې وچیچل، ویې ویل: میفامم که ادم سیاسی ستی خودته میگی که ده کله ام دوازده گرام مغز اس، ده کله مم دوزاده گرام مغز اس، بیست و پنج سال صاحب منصبی کدیم، می فامی، مارا خام کله می گفتین، مالوم میشه کی خام کله اس؟

مه تورن جنرال عبدالمجید روزی معاون اول عبدالرشید دوستم استم، جنرال صاحب دوستم هم مثل مه انسان اس، از مه کده مقبول و چاغ اس، شما را محاکمه میکنیم.

دلته یې زموږ لاسونه تر شا وتړل او یوې پوځي الوتکې ته چې ستارت ولاړه وه وخېژولو، نژدې یو ساعت په الوتکه کې ناست وو، خو الوتکه وانه لوتله، بېرته یې له الوتکې کوز او جنرال مجید ته لاس تړلي ودرولو، مجید بیا خپله خبره تکرار کړله، شما محاکمه میشین، شما بیخ و بنیاد

ما را کندین، اوتوریته ما را از صفر هم پایین اورده به سویه جهانی بر ضد ما اقدام صورت گرفته...، اینا ره پس ببرین، تا محاکمه شون...

موږ يې ببرته د خپل پیک اپ باډی ته وخېژولو، هغه قوماندان ته چې موږ يې نیولي وو، جنرال مجید وویل: تو خو زبان اینارہ می فامی... ببرین... هلته د جمعیت ځینې افراد چې ما ورسره پېژندل ولاړ وو، ټولو ځان ناګار کړ، رنه رنه يې کتل د مجید او ملېشو پر وړاندې له خپلو اوږدو ږیرو، خړو پکولونو او جمپرونو سره ډېر حقیر او ذلیل معلومېدل.

د احمد ضیا خدای زده څه په زړه کې وګرځېدل، په ډېر ادب او حق په جانب څېره يې جنرال مجید ته وویل: زه په ننګرهار کې محصل یم او پاکستان مې په سترګو نه دی لیدلی، زه له دوی سره نه یم، دوی له پاکستان نه راغلل، شپه يې زموږ یوه دوست کره وه، کله چې راتلل، نو ما وویل مفت موټر دی، زه به هم کابل ته ولاړ شم او...

خو جنرال مجید په دې دنیاګۍ کې د چا مظلوم خبرې او فریاد نه شوی اورېدی؟

د روانېدو پر وخت جنرال مجید هغه قوماندان ته چې موږ يې نیولي وو، په غوږ کې څه وویل او موږ يې روان کړو، دا ځل يې له یوې بلې لارې راستانه کړو، د دغې لارې په اوږدو کې بیا هم د جګړې په اور سوځېدلو او ویجاړو تاسیساتو باندې د رباني او مسعود رنګین تصویرونو، یو پر بل پسې د خپلې رنګینې جادوګرۍ ښودله، پر ویجاړو او سوځېدلو ودانیو لګول شویو تصویرونو په لیدو زما په زړه کې داسې تعبیر وګرځېد، لکه ځانونه د دغو ورانیو قهرمانان ګڼي او یو وخت به يې تاریخ د ویجاړیو اتلان اعلان کړي....

په لاره کې له مکرویان سره د یوه گلم جم خولی باد یوړه، موټر یې ودراوه، په دې کې د جمعیت یو قوماندان چې له احمد ضیا سره بلد وو او د قوماندانانو سرتاسري شورا کې یې برخه لرله، موږ ولیدو، کله چې موږ ته نژدې شو، یوه گلم جم بدې کنځلې ورته وکړې، خو چې د جمعیت یې ورته وویل خوشې یې کړ، موږ خوشاله شو، چې که مو مړه هم کړي، لږ تر لږه دومره خو وشول، چې احوال مو تر یو چا پورې ورسېږي.

موږ یې بېرته هغې قرارگاه ته راوړو، چې ترې بېولي یې وو، دا ځل یې په یوه بله خونه کې چې دوه زاړه شلېدلي چپرکټونه په کې پراته وو تېل وهلو، دچپرکټو وسپنیز سیمونه لکه تېره مېخونه راوتلي، د غرمې ډوډۍ مو نه وه خوړلې، خو په لوږه نه پوهېدو، که احمد ضیا د سهار چای داسې غوږ نه وای راکړی، نو بیا به مو دا حال نه و، د ماسپښین لمونځونه رانه قضا شوي، په داسې حال کې چې د قصاب په غولي لاس ترلي ولاړ یو، د لمانځه قضا ډېر خورولو.

زما په ذهن کې په مجاهد ولس کې د حمید بابا دا شعر لحظه په لحظه گرځېده:

دا جهان قصاب خانه کړ خدای و ماته

پـــا بسته ولاړ په غولي د قصاب یم

د مرگ منظر

شرنګ د دروازې زنځير خلاص شو، يو مليشه نېغ ودرېد، کاغذ ته ګوري، زمونږ نومونه يې واخيستل، مونږ ور ولاړ شوو، لومړی يې زه تلاشي کړم، ورپسې احمدضياء، نور عليشا، احمدسينا... لاس يې تر شا راوتړل، زه يې تر مخ کړم، له شا يې د کونداغ پر يوه ټينګ ګوزار له دروازې دباندې وغورځولم، چې پاڅېدم، يو مليشه تر مټ ونيوم، لږ وړاندې يې د يوې کوټې پرانيستې دروازې ته ودرولم، نور ملګري يې هم پر کونداغ دباندې راګوزار کړل، هر يو يې کوټه تر منځ يوې خونې ته ودراوه، دلته يې زمونږ هر يوه پر تندي ګوته پر ماشه د کلاشينکوف شپېلۍ کېښوه، وايي کلمه تان بخوانيد، مونږ کلمه تېره کړه، په لږ ځنډ يې کلاشينکوف لېرې کړل، پير نور عليشا يې يوې کوټې ته ننوېست، درې ډزې وشوې، سينا او ضيا يې هم يوې يوې خونې ته ننوېستل، بيا هم درې درې ډزې... راته وايي: حالا نوبت توست په زړه کې وايم څومره چې ژر کېږي ډز کوه... سترګې مې پټې کړې، وايم که پر غوږو مې څه نه اورېدی، په رښتيا څه نه اورم، پر خوله له يوې کلکې څپېړې سره مې غوږو کې کړنګې شو، سترګې مې پرانيستې، راته وايي ژوند دې رانيسه، پنځوس زره ډالر، بيخي ارزانه مفت...

ورته وايم، پنځوس زره ډالر پرېږده پنځوس هم نه شې راسره موندای، چې نه قوماندان يم، نه سوداګر... وايي مونږ خبر يوو، چې لوی بای او سيټ يې، وايم ټول عمر مې د قلم مزدوري کې تېر کړی چې

تشه ګېږه نشي ډکولای، وایي اوس به مزدوري در معلومه شي...

کړس پر کونداغ پر مخ ولګېدم، ونه غورځېدم، دویم ګوزار مې د ولیو تر منځ ولګېد، تندی مې له مخامخ دیوال سره ونښت، دریم ګوزار مې پر سر و، چې ورسره ړنګ شوم، ډز شو، د باروتو تریخ لوګی پورته شو، ګولۍ زما پر ښي ولي ومښته، بل ډز پر مټ ولګېد دریم ډز...

پوه شوی نه یم، تر هغې چې سترګې مې کوټه کې وغړېدې، احمد ضیا، نور علیشا او سینا راته ناست دي، ما وې که اخرت کې راغونډ یوو، بعث بعدالموت دی...

که خوب وینم، لاس مې پر سینا کېښود، خوب نه و، په کوټه کې مې سترګې واړولې، هماغه تنګه تروشه خونه، وسپنیز لغړ چپرکټونه...

د نور علیشا له سترګو اوښکې ځاځي، ضیا او سینا چوپ دي لکه دمه نه پکې چلېږي...

له پوزې خولې راغلیو وینو مې ږیره سریښ کړې، سینا تکیه کړم، احمد ضیا سترګې مخامخ کړکۍ کې ښخې کړې، نور علیشا پخپله لمن خوله، مخ راپاک کړل، له کوزې یې خوله کې اوبه راتوی کړې...

را یاد شوه شرنګ زنځېر خلاص شو، د مرګ قاصد له کاغذ نومونه اخلي، د ولاړېدا راته وایې، تلاشي مو اخلي، د کونداغ پر ګوزار مو له کوټې دباندې غورځوي، درې ډزې کېږي، وژني مو، دادی له سره مو زړونه سینو کې غورځي، د مرګ دغه کیسه څو کرښو کې بشپړه شوه، له مرګه د بېرته راګرځېدو تجربه انځور شوه، خو دا کیسه دومره آسانه نه ده، چې دلته مرګ د وسله والو د ټوپکو شپېلۍ کې په نخا دی، هره ورځ هر ساعت، هره شېبه د مرګ له پیغام سره تېرېږي، چې ژوند د مرګ په منګولو کې په سلګو دی، ژوند نیمه خوا، زندګي مړ ژواندې ده.

ملېشې او وسله وال یې د خپلو ټوپکو مرمیو کې پېیي، د سرونو په تسپو لگیا دي، ذکر کوي، جنت غواړي، د حورو غلمانو سره د لوبو شوق یې سر ته ختلی، هره گولۍ چې چلېږي د ژوند پر ځیگر موښلي، د ژوندیو پر زړونو لگېږي، څکه خو ژوند ژوبل، زندگي پرهر او د ځوانیو لو گډ دی، هر ژوندي د خپل ژوند جنازه پخپلو اوږو اخیستې، پخپلو لاسو یې قبر ته ټیټوي، دلته خلک گرځي خو ژوند شته، د مرگونو حکمراني کې د ژوند سا ډوبه ده.

د مازیگر لمونځ مو په تیمم او د چپرکټونو دپاسه په ناستې وکړ، دلته یو ځل بیا موږ د ژوند او مرگ له کشمکش سره مخ شو، بېرته وېرې واخیستو او له مرگه ډار زموږ په مریو منگولې ښخې کړې.

یو ساعت مو په خپلو مینځونو کې په دې خبرو تېر کړ، کاشکې په گردېز راغلي وای، درېغه داسې مو کړي وی، څنگه او څنگه...؟

ماښام یو تن دروازه خلاصه کړه، ویې ویل: بیایین، موږ ورپسې شو، داسې مو گڼله چې پل اخلو، د مرگ پر لور یې اخلو، د ودانۍ په پراخه انگړ کې د ملېشې هغه قوماندان چې موږ یې نیولي او د عبدل چریک په نامه مشهور و، مجددي صاحب د برید جنرالۍ رتبه ورکړې، په یوه چوکۍ ناست دی، زما پکول یې پر سر، خپل بادیگارډان یې په یوه لیکه کتار کړل، موږ یې ورته مخامخ ودرولو، ویې ویل، چا درنه ساعتونه او پیسې اخیستي، موږ هک حیران وو، چې هغه کسان وښیو که نه، ما دا ښه وگڼله ووایو، له موږ هېر دي، خو احمد ضیا جرئت وکړ، هغه ملېشه چې دده پیسې یې اخیستي وې وښود، تصادفاً ساعتونه هم ده اخیستي وو، له ما سره څلور لکه افغانۍ وې، ددې سرې مې پېژانده، خو د جېب د پیسو راڅخه هېر و، ما هم د هغه ملېشه په خوا اشاره

وکړه، چې څلور لکه افغانۍ یې راځخه اخیستې وې.

عبدل چریک ورته وویل: ولې مو زه خبر نه کړم، ماته مو ولې ونه ویل، چې موږ ترې پیسې او ساعتونه اخیستي، هغوی پټه خوله وو، ده وویل ورکړئ پیسې او ساعتونه یې.

موږ ته یې خپلې پیسې او ساعتونه راکړل، په زړه کې خوشاله شو، فکر مو کاوه چې زموږ پیسې یې راوسپارلې، نو غلا د ملېشو د افرادو کار دی، همداسې به ِ موټر،کتابونه هم راکړي، دلته لږ په خپل ژوند ډاډه شو، چې که وژلی یې نو پیسې به یې نه راکولې...

د ماښام لمونځونه مو په تیمم او ناستې وکړل او د تورې سیلو یوه وچه ډوډۍ زموږ د استحقاق په توګه له دروازې راوغورځول شوه، یو تن چې د مزار هزاره و، وویل شما نفرای ګلبدین استین...؟

موږ وویل نه ژورنالیستان یو، خو هغه په ډېره بده لهجه وویل، تاسې د ګلبدین او سیاف نفر یاست، غواړئ د ۳۵ فرقې افراد ترور او اختطاف کړئ، اوس به در معلومه شي... د سپو په مرګ به وژل کیږئ او له دې سره یې خپلو ملګرو ته وویل، قوماندان ته وایم، چې ماته یې په لاس راکړي، چې لومړی خو ترې دا سترګې وباسم، بیا یې د پوزو او غوږونو حساب په لاس ورکړم، زه یې په چل ښه پوهېږم او داسې یې ډېرې کنځلې وکړې.

له دغه څوان سره بیا وروسته زموږ لږ او ډېر تعلقات جوړ شول، د حزب وحدت متعهد و، پلندر یې عیسی خان نومېده، چې ده غوندې بېسواده و، خو اوس یې دلته د حزب وحدت، دوستم او مسعود په ائتلاف کې د تورنی رتبه ګټلې.

په دې قرارګاه کې د حزب وحدت ټوپکیانو د دوستم له ملېشو سره

ګډ فعالیت درلود.

د بندیانو د پیره دارانو د ډلګۍ مشر شاه محمد نومېده، چې ظاهراً د ښې وضعې او نرمې خولې خاوند د شلو کلو ځوان معلومېده، خو په حقیقت کې ډېر بدغونی انسان و، ماخوستن ده زموږ د کوټې د دروازې قلف خلاص کړ، کوټې ته راننوت، او موږ ته يې د تسلۍ خبرې شروع کړې، په موږ دده خبره لکه د ټوپک دز داسې لګېده، خو له مجبوریته مو دده له هرې خبرې سره د توافق سر ښوراوه او د رضایت داړې جينګې نیولې وې، ده وویل چې هر شي ته ضرورت لرئ، دروازه ټکوئ، که قضای حاجت ته ځئ ټک ټک کوئ، دروازه درته بېرته کوم، ما ورته وویل، که زموږ د اوداسه غم دې وخوړ، دا به دې له موږ سره زیاته نېکي وي، ده ویل غم مه کوئ، هر وخت مو چې اودس کاوه اوبه درکوم او نور مو که چای ته شوق کېده هم غږ کوئ.

ده په یوه ځانګړې اکټ او ژور خپګان سره وویل، دنیا تېرېږي، دا ورځې هېچاته نه پاتې کېږي...

په دې کوټه کې څو خنجرونه او کارتوس پراته وو، خنجرو ته زه ځکه خوشاله شوم، چې کېدی شوای په څه وخت کې مو په کار شوي وي، خو احمد ضیا داسې وېرې اخیستی و، چې شاه محمد ته یې وویل: دا خنجرونه له دې ځایه وباسه، هغه هم خنجر کوده کړل، له کارتوسو سره یې یو ځای له کوټې واېستل.

احمد ضیا ته مې وویل، خنجرونه ښه و کار مو ترې اخیستی شوای خو ده ویل ورک کره، هسې به یې په بل غم اړولي وو، که دا یې راته پلمه کړې وای، چې په دې مو څه کول څه او څه... دلته نو دلې دلې ګلم جمان راځي او د کړکۍ له وړې هېنداړې زموږ ننداره کوي، څوک یو

څه وايي او څوک بل څه، څوک وايي د گلبدين نفر دي، څوک وايي په کارته نو کې يې يوه پوسته کې نيولي، چا به ويل بمونه ورسره وو، او نور...

مور د الله تعالى له ياده بله اسره او مشغولا نه لرله، په لوڅو او مېخ دارو چپرکټو وغځېدو، سترگې مو پټې کړې، خوب چېرې و، پر يوه او بل اړخ اوښتو، کله نا کله به مو د يوې شېبې لپاره سترگې ورغلې، خو بيا به ويښ شوو، چې پيره بدلېدله، د دروازې قلف به يې بېرته کړ، مور به يې په شمار نوي پيره دار ته تسليم کړو، دا چاره څکه زمور په گټه وه، چې د دروازې په بېرته کېدو به له باندې تازه هوا کوټې ته ننوتله او زمور د زړونو بل شوی اور به يې د لږې شېبې لپاره غلی کړ.

غوماشو مو پښې، لاسونه او مخونه داسې کړي وو، لکه شري نيولي يو.

له سپېده داغ وړاندې مور ټول ويښ وو، د آذان غږ مو د استاد رباني اسلامي حکومت کې وانه ورېد...

په وېره وېره مو دروازه وټکوله، پيره دار ته مو د اوداسه وويل، هغه د يوه يوه تن د وتلو اجازه راکړه، د قضای حاجت ځای نه و او له هغو کوټو استفاده کېده، چې خالي او کړکی دروازې يې ايستلې وې، په دغو کوټو کې کاغذونه، د وطن گوند تبليغاتي پاڼې، دفتري کارتونه، د کلاشينکوف او تومانچو کارتوس، شلېدلې په وينو لړلې جامې او ... پراته وو او کله به چې څوک د قضای حاجت لپاره دغو کوټو ته ننوتل، دروازه کې به پيره دار ولاړ و، مور هر يوه په خپل وار اودسونه تازه او لمونځونه بيا هم په ناستې وکړل او د خدای تعالى اروا پالونکي ذکر ته مو پناه يووړه.

هوا رڼا کېده، ښايي لمر به نوې د ښهر دروازې او آسمايي له څوکو مچکه اخيستې وه، چې د انګړ د لويې دروازې تر مخ چې سړک ته وتلې وه، دوه ګړندي موټر تېر شول، اوس نو يوه بله ورځ بره شوې، له حوادثو او فاجعو ډکه ورځ او د افغانستان د مظلوم ملت د دردونو او ويرونو يوه بله تياره ورځ.

ما د کوټې له زړې او وړې کړکۍ د انګړ په لويه دروازه کې سترګې ښخې کړې وې، خو له هغو دوو موټرو پرته پر هغه لوی سړک د هېڅ شي نښه نه معلومېده، داسې ښکارېده، لکه يوې مرګونې چوپتيا په کابل د غم او سکوت څادر غوړولی وي، لکه شپه لا نه وي سبا شوې، د شپې وحشت او ترورېزمی لا خپل تناوونه، نه وي ټول کړي او په رڼا ورځ د شپې وحشتناک سکوت خپور وي.

هو! په کابل کې ورځ هم شپه ده، تکه توره شپه لکه ددغو غلو، قاتلينو او لوټمارو تور زړونه، په کابل کې ورځ نه ليدل کېده، هره خوا د تورو شپو د وحشت او وېرې خونړۍ تيارې خپرې د انسانيت، انصاف، ازادۍ، شرافت او عزت لمر د وحشتونو د تورو شپو په تل کې ډوب و، يوازې د شپو توره او تياره حکمراني چلېده.

د دروازې د ځنځير په شرنګېدو يو تنکی خو هدور ځوان کوټې ته رانوت، دوه درې تنه نور هم په دروازه کې ودرېدل، تنکي ځوان سترې مشي وکړل، له ځان سره يې وويل: چه خوب جوانا اس، حيف بندی کدن اينا، او بيا له موږ سره په خبرو شو، احمد ضيا او سينا ورسره مجلس ګرم کړ، زه او پير صاحب د خپلو سوچونو، انديښنو، او ارمانو په سمندر لاهو شوو.

داسې معلومېده لکه ددغه ځوان له موږ سره څه خواخوږي پيدا

شوې وي، پر له پسې يې موږ ته د خوشې کېدو خبره کوله، له دې سره به يې دا هم ويل: ((گوسفند نر اس برای قربانی)) دا خبره کېدی شي ده په ناپامۍ کوله، خو موږ ته به يې سخت ټکان راکړ، په پای کې يې د خراباتيانو په اکټ وويل، الا کدن تان ده وس مه نيس، ديگه هر خدمت تان باشد به سر چشم چای، نان، چرس، شراب، دختر، بچه هر چه دلتان خاست بگويين.

ده خپل نوم هم موږ ته ونښود، چې زما له ياده وتلی او راڅخه رخصت شو، دلته يې د تورې سيلو پوپنک وهلې ډوډۍ يو گيلاس او يوه توره چای جوش چې يوازې خوله يې لرله زموږ مخې ته کېښول، که څه هم زړو نه اخيسته، خو په نوبت مو وڅښلو، هر يوه بل ته د چای ټينگ ست کاوه، داسې معلومېده، لکه يو پر بل ډېر مهربان وو، ما ځان له ټولو وروسته کړ يو دا چې له زړه مې غوښتل ملگري وړومبی چای وچښي او بل مې دا گټه هم وه، چې کېدی شوی په اخر کې مې دوه گيلاسه نصيب شوی وای، خو گټه په تاوان کېږی، تاوان دا چې کله به ايله نيم گيلاس را رسېده.

زما د چای څښلو خو دا حال و، چې له خپل مشر محترم رفيع صاحب مې هم د چا خبره وسله اخيستې او هغه راته د چايست په لقب قايل شوی و.

ورو ورو له پيره دارانو او نورو ملېشو سره زموږ تعلقات جوړېدل، وخت ناوخت به يې دروازه ېرته کوله او د څه شېبې لپاره به د تازه هوا له نعمت برخمنېدو له پيره دارانو سره په اړيکو کې د احمد ضيا او احمد سينا لوی لاس و، دوی به ويل موږ سياسي کار ورسره کوو، دا خبره يوه اصطلاح شوه، چې هر وخت به يې د څه هوښيارۍ او چالاکۍ

مظاهره وکړه، نو دا خبره به یې کوله.

احمد ضیا له ځان سره بله منصوبه جوړه کړې وه، په زګېروېو یې شروع وکړه، پینځه، لس دقیقې وروسته به یې دروازه ټکوله او د قضای حاجت لپاره به له کوټې وت، له احمد سینا یې نصوار اخیستل او ددې لپاره چې استفراق وکړي کپ کپ نصوار له ستوني تېرول، خو تقدیر ته ګوره چې د یو کوټي له خوړلو سره یې هم د استفراق اشتها رانه غله، ده خپل پلان موږ ته داسې تشریح کړ، چې که شفاخانې ته یې یووړ، کېدی شي له هغې ځایه چاته ټیلیفوني یا د خط په ذریعه احوال ولېږلی شي، زما زړه نه منله، خو ورسره مې بښه کړه، ده مسلسل زګېروي کول، اواز یې هم لړزه پیدا کړه، سترګې به یې رډې وختې، خوله به یې وچه شوه، هر پیره دار ته به یې د ګولیو نوم اخیست، چې که ورته رایې وړي، دده دغه وضعیت نژدې درې شپې دوام درلود، د حزب وحدت عیسی خان ته یې هم ډېرې خاورې په سر باد کړې، د احمد ضیا رنګ او څېره داسې شوې وه، لکه د نري رنځ ناروغ، اکتونه یې داسې طبیعي معلومېدل، چې اسمعیل شاهد سره یې سیالي کولی شوه.

د دوو ورځو په تېرېدو نور احمد ضیا هم له دې رول ستړی شوی و، موږ هم ورته وویل هسې نه نصوار په رښتیا کومه ناروغي در پیدا کړي، هماغه وو چې ورو ورو یې د روغتیا خوا ته د صحت د علامو په څرګندولو قدم واخیست.

په پیره دارانو کې یو ځوان چې ډېر بدرنګه او تک تور و، سلطان نومېده، له څېرې او حرکاتو ډېر عاجز معلومېده، دده په څېره کې له مسلطې وضعې د شکایت نښې له ورایه لیدل کېدې، په کتو کې یې د یوې ژورې کرکې او نفرت اثار څرګند و، کله به چې موږ قضای حاجت

ته تلو، دی به د کوټې وره کې نه درېده، ویل به یې برن، برن ازاد استین، همدارنگه وخت په وخت به ده خپله د دروازې قلف بېرته کړ، دروازه به یې پرانیسته، وبه یې ویل باش که هوای تازه بیایه.

پر دغه ورځ چې له غرمې وروسته نور ملېشه خپلو کوټو کې په درنو خوبو ویده شول، سلطان زموږ د کوټې دروازه خلاصه کړه، د وره په خوله کې یې گونډې ووهلې او په کرار یې له موږ سره د خواخوږۍ خبرې شروع کړې.

ده ویل: خدای دې د دوستم او گلبدین کورونه وران کړي، زه هم کور کلی لرم، موږ، پلار او خپلوان لرم، ده زیاته کړه، د گلبدین او دوستم بلا نشته، د نورو اولادونه وژل کېږي.

ده یوازې گلبدین او دوستم پېژندل، له بل هر څه ناخبره و، سلطان په ډار ډار خوله نوره هم کوټې ته دننه کړه، ویې ویل، زه یې په زور راوستلی یم، نه تنخوا شته، نه بل څه، شپږ میاشتې کېږي چې نه یې رخصت راکړی او نه کوم غیران، ټنگه.

دده د معلوماتو له مخې په موږ درېدلي پیره داران نه معاش لري او نه په خپل زړه په ملېشه کې داخل شوي، بلکې په زور له کورونو اېستل شوي او له دغې احاطې د باندې وتلو اجازه هم نه لري، په دوی کې هغه ملېشه، چې په خپل زړه داخل شوي، تنخواگانې لري، د چور او چپاول لاره هم ورته خلاصه ده او تر څه قید او بندیز لاندې نه دي.

بله ډله د قوماندانانو باډیگارډان یا د خپل زړه پادشاهان دي، څه چې غواړي د نه، مه څوک یې نشته، د سلطان چې څرنگه څېره خواره او بدرنگه ده، همداسې یې لباس خیرې او پیوند و، پایزار یې هم داسې و، چې مازې پښې یې په کې بندېدی شوی، خو له بدرنگی او خیرنتوب سره

يې په څېره، خبرو او کتلو کې يو داسې اغېز و، چې پر سړي له ټولو عيبونو سره خوږ لګېدو، ماسپښين مو ددغو تعلقاتو له مخې وکولی شول، د څنګ په يوه بله کوټه کې چې لا د قضای حاجت مکان نه و ګرځېدلی په ولاړه د لمانځه اجازت تر لاسه کړی شو، دلته احمد ضيا له يوه بل کمال کار واخيست او هغه دا چې هر ګلم جم ته به يې ويل، چې يو وروږ مې په مزار کې اوسېږي، د (ادينه مسجد) سيمه کې يې کور دی، خو که چېرې زما مخې ته راشي، نه يې پېژنم، ځکه دا لس دولس کاله مې نه دی ليدلی او يو ځل خو يې يوه ته له خولې ووتل، برادر مم ګلم جم اس...

د تعلقاتو دايره مو دومره پراخه شوه، چې په جمع د لمانځه شرايط برابر شول او د هغې بلې کوټې څلورو بنديانو هم په کې برخه اخيستلی شوای.

له لمانځه وروسته چې موږ بېرته خپلو کوټو ته راغلو، لږ وروسته عبدل چريک راووت، شاوخوا يې ملېشه غونډ وو، لرګي يې راوغوښتل او يو تن يې داسې وواهه، چې تر يو نيم سل لرګيو ما وشمېرل، چې په وهلو ښه ستړی شو، څه خبرې يې ورسره وکړې، چې موږ نه شوی اورېدلی، په دې کې يې يو ځل له خپل باډيګارډ نه کله کوف واخيست او په هغه سړي يې درې ډزې وکړې، يوه ګولی يې په کين مټ، بله په ورانه او دربيمه له نامه سره ولګېده او په ځمکه ولوېد، ده دومره ووېل کشش کو او له دې سره د خپلې کوټې په خوا روان شو، ملېشه وو کش کړ، موږ پوه نه شو، چې مړ شو او که يې روغتون ته يووړ، دا راز له سلطان او څو نورو ملېشو هم پټ و او يا يې موږ ته نه شوی ويلی.

له دې پېښې وروسته سلطان بيا زموږ د کوټې دروازه بېرته کړه، ويې

ویل، دیدین ظلمه، از دل ما خدا خبر اس، ما بخدا اگه به ای حال خوش باشیم، خدا مارم به وطن و خانه خود ببره و شمارم، ای چه حال اس، خدایا!

ماښام یې موږ ته په داسې کاسه کې چې له میاشتو به چا اوبه نه وې پرې تېرې کړې، وریجې او ورسره هماغه توره سیلو راوړه، موږ د وریجو له مینځه یوه مړۍ پورته کړه او نوره مو سیلو خپلو کې تقسیم کړه، سلطان چې د تشې کاسې وړلو ته راغلی و، کله چې کاسه ډکه ولیده، بېله دې چې له موږ د نه خوړلو وپوښتي، وویل موږ هم همدا ډوډۍ خورو، ده زیاته کړه، دلته درې دېگونه پخېږي، یو دېگ دا چې دا موږ او تاسې یې خورو، دا خدای وهلې وریجې، بل د عبدل چریک لپاره ځانګړی دېگ او ډوډۍ او د هغه باډیګارډانو ته بیا جلا دېگ او ډوډۍ پخېږي.

مرگونې پوښتنه:

د قبلې اړخ ته دېخو خښتو نوی دیوال او په وړوکې دروازه کې ولاړ، بېلر پر هماغه لومړۍ ورځ موږ ته پوښتنې راپورته کړې...

دوه درې واره مو چې د شپې له بیلرو د وسله والو اوښتو راوښتو ته پام شو داسې مو ګڼله لکه د دېوال له شا د ښځینه وو ماشومانو چیغې اورو، څکه خو دغه پوښتنې لکه د تلوسې بڼه خپله کړې وه...

سلطان مو وپوښت، لکه تبه یې ونیسي، لړزه پرې راغله، په زاریو شو، چې دا پوښتنه له چا ونکړو، دده په وینا که چا ورڅخه واورېده ژوندی به ونه وځي...

څلورمه شپه وسله وال د نورو ورځو په پرتله زيات وتل ننوتل، چيغې او ژړا انګولا څرګنده وه...

نيمه شپه پرله پسې ډزو ټول په ځای کې راکينولو، کړکی ته مو منډه کړه، لږ وروسته يو کوماز راغی، بيلر لرې شوي وو، د کوماز د باډی شا يې له دروازې سره ولګوله، څه کم يو ساعت به ولاړ و چې ګرندی له دروازې ووت.

څه خبر دا به د ګلم جمو قصابخانه وه، که د جنرال مجيد صحرايي محکمه کې د اعدام شويو قتلګا، او پليګون، خو د پخو خښتو دغه ديوال شاته يوازې د مرګ حکم چلېده، څوک د حزب تورن، څوک د خلق ګناهګار، ځينې د پيسو صراف، تجار، پانګوال او... د ټولو پر وړاندې د مرګ برخليک کومی شلولی و...

د مرګ پرېکړه په خورا اسانی د سترګو وروځو په اشاره او د خولې په څو ټکو اعلانېدی شوای، آن چې د ټوکو مسخرو او تفريح لپاره هم د مرګ پرېکړه صادرېدی شوای پاکستان روان کو... تيرش کو... او داسې نورو شفرونو او نښو د مرګ حکم عملي کېده...

د ګړونګو شرنګ:

سلطان له کوټې په وتلو لا قفل نه و اچولی، چې دوه موټر د ودانۍ له لويې دروازې ننوتل، يو هماغه زموږ دوه سيټه پيک اپ او بل د هغه بلې کوټې د بنديانو يو سيټه، له موټرو څلور ښځې چې رنګين لباسونه يې اغوستي، کوزې او د عبدل د کوټې په خوا په يوه باډيګارډ پسې ګړندۍ وخوځېدې، دواړه پيک اپ په بېړه بېرته له دروازې ووتل، نيم

ساعت وروسته موټر بېرته راوګرځېدل او د سازيندو څو تنه ترې کوز شول، لږه شېبه پس د ګړونګو شرنګ او د ساز غږ پورته شو، خدای خبر د نڅا او ساز دا لوبه څه وړ او څومره روانه وه، چې زموږ د کوټې تر مخ د پښو ښکالو، او کش او ګير موږ ته بيا پوښتنې پيدا کړې، د شپې پاو باندې دولس بجې وې، له کړکۍ مو چې وکتل، د عبدل څو باډيګارډانو، بندي ډګروال ورسره په مخه کړی، کېدی شي د څه پوښتنې او تحقيق لپاره به غوښتل شوی وي، د شپې دوه نيمې بجې وې، چې بيا مو ګونګسی او د پښو ښکالو واورېد، موږ له کړکۍ دباندې د کتو هڅه وکړه، که ګورو له ډګروال سره څوک خبرې کوي، ډګروال په بېره کوټې ته ننېستل شو او دروازه ورپسې قلف شوه، سهار چې د جماعت لپاره بلې کوټې ته ولاړو، نو د ډګروال د کوټې څلورو بنديانو غوږونه نيول، توبې يې اېستلې، خو موږ لا د موضوع په حقيقت نه وو پوهېدلي او راز راز پوښتنې او شکونه راسره پيدا کېدل.

کله چې سهار شاه محمد دروازه بېرته کړه، داسې معلومېده لکه له چا سره يې د باندې څه ټوکه کړې وي، چې متوجه شوه خبره د ډګروال وه، احمد سينا پوښتنه وکړه، ډګروال يې تحقيق ته غوښتی و؟ شاه محمد وويل: چې تحقيق باديګاردای عبدل از پيشش بوجی ساختن.

درواغجنه هیله

د سهار ۹ بجې وې، چې چا د باندې زما نوم واخیست، خوشاله شوم، لکه څوک راباندې خبر شوی...؟

ما خپلو ملگرو ته داډ ورکاوه، که کوم جمعیتی خبر شي، بیا هیڅ غم نشته، اخر دا څه خوشباوري نه وه، ما لس کاله جمعیت کې صادقانه خدمت کړی، د جمعیت مرکزي اخبار مې چلولی و، کتابونه مې ورته لیکلي او څو ځله مې ددغه خدمت په جریان کې مرگ هم په خپلو سترگو لیدلی.

استاد رباني او د جمعیت ټولو مسوولینو او غړو پېژندلم، د اخبار او مجلې داسې گڼه نه وه چې زما په کې څه نه وو خپاره شوي، په تېره له فاضل سره خو مې د وختونو بلکې مودو اشنایي وه...

کوټې ته یو غټ او دنگ سړی راغی، له ماسره یې غوړ روغبړ وکړ، ځان یې معرفي کړ، چې د عبدل معاون دی، د خوست د فتحې پر وخت نیول شوی، ده خپله خوله زما غوږ ته نژدې کړه، ویې ویل: ما له ډېرو خلکو سره کومک کړی، له تاسې سره هم کومک کوم، پوښتنه یې وکړه قلم کاغذ لرې، ما ویل نه؛ ده له جېبه قلم راویوست ویل: زه درنه ځم، ته چې هر چاته خط لیکې ویې لیکه، زه یې ور رسوم، ما ورته وویل: که استاد رباني ته یې ولیکم، ده خپله سینه وډبوله، چې ولې نه، حتماً یې وررسوم او له دې سره له کوټې ووت، موږ له یو بل نفر سره چې د حزب وحدت غړی او ډېر ووت ننوت خبره کړې وې، چې که امکان

ولري، زموږ خط يوسې، ده وويل ولې نه خو چې په داسې سيمه کې وي، چې زموږ تګ امکان ولري، ما ورته وويل، دولتي مطبعه کې زموږ ملګري دي، خط مې د قانع، فاضل او... په نومو وليکه، ما ويل چې هر يو پيدا شي، خط به ورکړې، نور ته خلاص يې، ما فکر وکړ چې په دې کې يو هم پيدا شي، خبره جوړه ده.

قانع مې نېغ سترګو ته ولاړ وي... وايم دی دې د چوکۍ او رياست مزې اخلي، زه دې د مرګ کومي کې لاس پښې وهم... به تېره چې نور عليشاه راته ووايي: چې کونې خبر شې، خبره خلوصه ده... ځکه خو مې د قانع هره ژمنه او خبره پر زړه اوري: که سپوره وي که پورې، ګډه به وي... دده ژمنې، په وينو لاسليکونه د طاغوت پر وړاندې د مبارزې او بغاوت سوګندونه...

نادر خان چې کابل ونيو د لښکر ځينې مشران يې اعزازي جنرالان کړل... اعزازي دا چې فرقه او غونډ کې يې دنده نشواى ترسره کولاى... يواځې جشن کې يې پوځي دريشي اغوستې او ځينې مراسمو کې برخه اخيستی شواى... د نادر خان له مړينې وروسته پخواني پاچا هم يو دوه کاله دغه دود پاله... او د خپل پلار دغسې انډيوالان يې دربار ته بلل...

يوه ورځ د غرمني پر وخت کوم مشر په ناپامۍ او بېړه مړۍ خولې ته کړه، دومره ګرمه او سوځنده چې پر ژبه يې پولۍ راخېژولې... خو ده بيا هم خپله خوله ټينګه کړه... له سترګو يې ځک ځک اوښکې راغلې... ددې لپاره چې خپلې اوښکې توجيه کړاى شي وويل: نودر خون دي تېرې خورې خورې مېږ دې دولته غوښتې نغاړو...

حاجي نسيم راته کړه: ته له قانع مناسب غواړې...؟ له لېوني يې مه غواړه، مه يې ورکوه...

قانع به ټوله ورځ پر مېز له طبله وهلو سره سندره کوله:

الله گل دانه، دانه دانه دانه

شهرت گله تېروه دې جېلخانه...

الله گل دانه دانه

وېروونکې خوښې، د وېر په تیارو کې:

ماسپښین په داسې حال کې چې عبدل چریک په کوم ښکار پسې وتلی و، یوه ملېشه موږ ته وویل، هغه سړی چې له دروازې راننوت پاکستانی دی، تاسې ورسره خبره وکړئ، که څه کار مو پرې وشي.

لږ وروسته په ونه مندری تک سور او کوسه سړی، کوټې ته راغی، له خبرې داسې معلومېده، چې گنې کوم عصري گلم جم وي، موږ ته یې د میرانشاه والو په لهجه وویل: د کیم زوی یوئ، ما ویل، موږ د بیلا بېلو ځایونو یو، خو له حقاني صاحب سره کار کوو، دده خبره په رښتیا وېروونکې وه، چې له گلم جمو سره یې پوره ورته والی درلود، څکه خو مې ترې پوښتنه وکړه، تاسې د کوم ځای یاست، ده بیا هم د میرانشاه والو په لهجه خبرې کولې، خو خبرې یې گوډې ماتې راته ښکاره شوې، داسې لکه له ځایه پښتون نه وي، ده وې زه د میرانشاه یم او کور مې ډنډو کې دی، موږ ته یې وویل تاسې څه ثبوت لرئ، چې د حقاني کسان یئ، ما ورته وویل ثبوت څه ډول وي، موږ یې د فرهنگي دفتر مامورین یو، ده ویل خنکی پېژنې؟ ما چې هر څومره فکر وکړ، خنکی مې ونه پېژانده، پیر صاحب ته مې ویل، ته خنکی پېژنې، ده ویل خانکی پېژنم، خنکی نه.

بیا یې وویل خلیل پېژنې، موږ ورته وویل، ولې نه، ویل څوک دی؟ موږ ویل یو حاجي خلیل خو د حقاني صاحب ورور دی، ویل منشي یې څه نومېږي، موږ ویل سرحدي، ده یو ځل بیا سر تر پښو راته ژور وکتل، بیا یې وویل تاسې یو خط ولیکئ، زه یې ورسوم، که خدای کول مازیگر مو بیا احوال اخلم.

خط مو ولیکه، خو ډېر محتاط، که عبدل یا مجید ته یې وښیې زموږ د الزام څه ټکي په کې پیدا نه شي کړی.

کله چې دی له کوټې ووت، عبدل زموږ پیک اپ کې راورسېد، له ده سره یې یو څه خبرې وکړې او بیا دواړه په موټر کې ووتل.

موږ کرل او رېبل، کله به خوشاله شوو، او کله سخت خواشیني او وارخطا، هسې نه دا سړی او خط مو د بلې بلا په خوله ورکړي.

مازیگر چې د اوداسه لپاره وتلی وم، کوټه کې مې د کومې مجلې پر دوو پاڼو نظر ولگېد، بې اختیاره پرې ور ټیټ شوم، شکېدلې پاڼې مې راپورته کړې، په غالب گومان د کابل مجلې د کومې گڼې پاڼې وې، د مرحوم استاد الفت شعر مې په کې ولوست:

وربـل یـې مـا پـه خـوب کـې پرېشـان لیـدلی دی
سـتا بخـت خـو مـې رقیبـه دغـه شـان لیـدلی دی
له دامه که دې خلاص کړم په قفس کې دې ایسار کړم
صـیاده مـا خـو څـو رنگـه زنـدان لیـدلی دی
تعبـیر یـې کـړی مـا پـه ظالمـانو بـه چپـه شي
چپـه کاکـل مـې خـوب کـې د جانـان لیـدلی دی

حسب حال شعر و، په رښتیا هم چې د استاد الفت شاعري د

عمرونو او زمانو شاعري ده، زه په همدې سوچونو کې وم، چې شاه محمد غږ کړ، راوځه؟ چې ورنژدې شوم، په گوابښمنه لهجه يې وويل، هوښيار سړی يې دا څه کوي، نه گورې قوماندان راوتلی، اوس به ځان هم پرې څب څب کړي او موږ هم...

يو بل ملېشه چې لطيف نومېده، د مزار اوسېدونکی او ډېر ور و، له موږ سره په خواخوږۍ مخامخېده، دده خبرې که څه هم خوږې وې، خو په عمل کې يې له ناغېړۍ ځان ډېر ناتوانه ښوده، حتی د يوې عادي خبرې او ضرورت ښه مو پرې نه کېده، لطيف زموږ کوټې ته راغی، ويې ويل دا سړی قوماندان ته ډېر نژدې دی (مطلب يې هغه مخکېنی سور ږيری و)، کېدی شي ستاسې کار وشي، ده زياته کړه: هغه بله ورځ قومندان يو موټر مهمات او کلاشينکوفونه دغه سړي ته ورکړل.

سړي چې مازيگر يې د احوال اخيستو وعده کړې وه، درک معلوم نه شو، سبا مو هم دده انتظار وکړ، خو څه پته يې ونه لگېده، موږ ته اوس د هغه په اړه ډېر شکونه پيدا شوي وو.

د بند په درېيمه ورځ يې قضا مازيگر يو بل ځوان هم زموږ کوټې ته راتېل واهه، خورا وارخطا معلومېده، ژبه يې په خوله کې داسې وچه کلکه وه، چې په ډېرې سختۍ يې ښورولی شوای.

په موږ چې دا حال تېر شوی و، ددې لپاره چې زړه ونيسي، د مينې او خواخوږۍ خبرې ورسره پيل کړې، که څه هم لومړی احمد ضيا او سينا غوښتل ټوکې او خندا ته زمينه جوړه کړي، خو د همدردۍ عنصر پرې غالب شو او له هغه سره يې د خواخوږۍ په لهجه خبرې راواخيستې.

ده په نه زړه او وېره خبرې کولې، ځان يې اصلاً د کندهار

اوسېدونکی او فعلاً په کابل کې د دفاع انقلاب په اوپراتیفي غونډ کې ضابط او نوم محمد صادق ښود، ښه دري يې ويله، داسې لکه د کابل اصلي اوسېدونکی وي، خپله کيسه يې داسې پيل کړه: ميوند واټ کې روان وم، بايسکل راسره و، ملېشو ودرولم، راته ويل يې، بايسکل نه اخلې؟ ما ويل کوم، زما خپل هغه ته يې اشاره وکړه، ما ويل دا خو زما خپل بايسکل دی، په غوسه شو، ويل خبره خلاصوه په موږ مه ناوخته کوه، که نه يې اخلې لار دې وهه، ما غالمغال وکړ، په دې کې څو تنه نور راغلل، په کنداغونو يې ووهلم، جېبونه يې راتش کړل، ساعت يې هم رانه واخيست او په هغه دو سيټه ډاټسن کې يې راواچولم، پير صاحب ويل، زموږ په موټر کې يې راوړي، خو د صادق په خبره ملېشو ويل، دا موټر يې له حزبيانو يوه جګړه کې نيولی، لس تنه حزبيان وو، اووه کسه مو ترې ووژل او درې مو ژوندي ونيول.

احمد سينا چې زموږ د دفتر زنده دل او ظريف ځوان دی او په ډېرو سختو حالاتو کې به هم دده خوله په ټوکو خلاصه وه. پټه خوله و، لکه ګونګه روژه يې وي، ده به پر ځان عسکري ستر کوټ اچولی او تر هغې لاندې داسې پټ و، لکه له سره په کې دمه نه چلېږي، موږ به که هر څو ورته وويل، چې څه درباندې وشول، ستا خو خوله له ټوکو او خندا نه ټولېده او دلته دې خوله نه چوله کېږي، دی به ايله تر عسکري وړين بالاپوښ لاندې، وښورېده او له نصوارو ډکه خوله به چوپ پاتې شو، ښه و د صادق په راتلو دده په زړه کې د خبرو او يوې نيمې ټوکې زړې زرغون شو.

صادق ښه ځوان و، هره ټوکه يې په خندا تېروله، دده خندا خپله يوه ټوکه وه، چې موږ به يې نور هم خندولو.

د جماعت په لمانځه کې مو په اشارو او سترگو سترگو کې له هغو ځلورو بندیانو سره پوهول، چې وضعه او حالات څه وړ دي او ببگا څه تېر شوي، څکه له دوی سره د گلم جم پینځه تنه او ډگروال بندیان وو.

د مرگ پر پوله:

د سهار ۸ بجې دي، چې د عبدل معاون مو له کړکی ولید، پیره دار ته مو وویل، ورته اواز کړي، هغه راغی، زه یې بلې کوټې ته بوتلم او هلته ورو ورو راته لگیا شو: زه خو پرون بل چېرې تللی وم، ستاسې خط رانه پاتې شو، تا خط لیکلی ما ویل هو! د استاد رباني په نامه مې لیکلی، ده خط واخیست او نور هم رانژدې شو او ډېر ورو یې راته ویل:

زه له دغو ازبکو سره گېر راغلی یم، څه وکړم، ځان نه شم ترې خلاصولی، هلته مې په وطن کې بچیان د دوی په ولکه کې دي، خپل وار ته به گورم، چې وار مې پرې برابر شي، کار به یې وکړم، بیا یې وویل گورئ دا ډېر وحشي خلک دي، زه ډارېږم چې تاسې مړه نه کړي، د مرگ له نامه سره زما په خوله کې لاړې وچې شوې، رنگ خو مې نه شوی لیدلی، چې څنگه به و، ماته دده خبرې یوه توطیه ښکاره شوه، ژر مې ځان راټول کړ، په جدي بڼه مې ویل: زموږ مرگ دومره اسانه نه دی، موږ داسې واړه خلک نه یو، چې له مرگه وروسته دوی څوک داسې کرار پرېږدي، موږ علاوه له قومي او سیاسي پشتیوانی له موجوده حکومت مجددي، رباني، مسعود او ټولې حکومتي دستگاه سره روابط لرو، چې موږ یو وار خوشې شو، بیا به معلومه شي.

ده د خپل ماضي یادونه وکړه، ویل یې گوره غر په غره نه ورځي او

بنیادم په بنیادم ورځي، زه درسره کومک کوم، خیر که بیا کوم وخت په لوکس موټر کې زموږ له مخې تېر شې او خوا ته مو ونه گورې، ما ورته ویل انسان د احسان تابع دی، ستا ددغې خواخوږۍ او خبرو احسان به موږ هېر نه کړو.

ده راځخه د استاد رباني په نامه لیک واخیست، ویې ویل: دا ټول ازبک یې چې ټول کړي په همدې یې ټول کړي، چې د غلا چور چپاول اجازه یې ورکړې، که نه څوک خو لېوني نه دي...؟

ده وویل: زه چې څه کوم یا مې کړي، وایم چې کړي مې دي، زه هم خلک لوټم، خو داسې خلک چې لږ چاغ او ښه غوښه ولري، په بېچاره وو لاس نه پورته کوم، ده وویل: زه درې وارې شوروي ته تللی یم، رتبه مې جگتورن ده، تر دوولسمه مې تعلیم کړی، خو زه چې د دوی په زړه برابر نه یم، رتبه یې نه ده رالوږه کړې.

له کوټې د وتلو پر وخت یې په جگ اواز خبره بدله کړه: د مریض غم مو خورم، زه به قوماندان ته ووایم، تاسې بې غمه اوسئ.

ترخې شپې، خواږه یادونه:

که څه هم په کوټه کې ډېر تنگ او د پښو غځولو ځای مو په سختۍ پیدا کولی شوی، خو د هغو دریو کسانو په ملگرتیا چې زموږ کوټې ته یې رالېږدولي خوشاله وو، هغوی د لمانځه اوداسه پابند او د ښو اخلاقو خاوندان دي، ظاهراً یوه ځان ډېرېور بل مستري او درېیم د کډې خاوند باله، هغه ځوان چې ځان یې ډرېور معرفي کاوه، خپل نوم همایون ښوده، ښکلی ځوان و، گردی توره ږیره، غټې سترگې او له رنگه

سپین و، د ښې روېې خاوند او تعلیم یافته معلومېده، ده ماته ووېل، ستا مضامین مې لوستي او په غیاب کې مې درسره معرفت درلود.

ده خپله کیسه داسې وکړه: د موټر پرزه مو لټوله، دا مستري هم راسره و او له دغه بل صوفي سره مو د هغه د کډې راوړلو بیه خلاصه کړې وه، کله چې له پرزه فروشۍ راووتلو، ملېشه راڅخه تاو شول او دا پېنځلس ورځې کېږي، چې دلته پراته یو، په دوی کې هغه ځوان چې د کرایې والا په نامه یې ځان ښوده، ډېر وارخطا و، سترګې به یې له خبرو سره له اوښکو ډکې شوې، داسې معلومېده، له ژوند یې تمه پرې شوې، خو ډرېور او مستري ډاډه معلومېدل.

همایون وېل، چې له موټر تېر یم، که په موټر خلاصېږو، زه به خط ورکړم چې دا موټر مې په ۴۰ لکه په عبدل خرڅ کړی دی.

شپې ته بیا د عبدل د نشو او تماشو پروګرام و، ښځې وې، ساز و نڅا او فحشا، موږ په دغه شپه کې له نویو ملګرو سره په خوږو خبرو د خوب په اسره سترګې پټې کړې، دوی کیسه کوله چې یو ماښام یې له یوه دوسیته ډاډسن سره څلور کسه راوستل او له راوستلو سره یې په هغه چمن کې په ګولیو غلبېل کړل.

دوی وېل عبدل هرې دوې یا درې ورځې وروسته د نڅا او فحشا پروګرام لري او دا نور یې په خپلو کې سره اخته وي، دوی به خپلې ګوتې غوږو ته یووړې توبې یې اېستلې، بیا به یې په داسې انداز کې لکه نه شي ویلی او دا خبره پرې ډېره سخته تمامېږي، ووېل قمار، چرس، شراب، زنا او لواطت د دوی کار دی. د شپې دوې بجې وې، چې د ځنځیر له غږ سره دروازه په ډېر زور خلاصه شوه، درې کسان کوټې ته ننوتل، ویل یې هغه پیسې بېرته راکړئ، ژر کوئ، ټول ګوته په ماشه ولاړ وو، موږ هم

ژر ژر پیسې ورته کېښوې، ما یو بنډل وګرځاوه، چې ګنې پام یې نه شي او یا دومره پسې ونه ګرځي، خو هغوی چې د پیسو بنډلونه وګڼل، ویې ویل یو بنډل کم دی هله، او داسې مې هغه بنډل هم وروغورځاوه.

موږ پوه شو، چې مخکنۍ لوبه او د پیسو راکول ددې لپاره و، چې باډیګارډانو پرې عبدل نه و خبر کړی او ټولې یې خپلو جېبونو ته کړې وې.

سهار ۹ بجې یې ددغو بندیانو پر پک اپ د جمعیت شین بیرغ ودراوه، څو کسان په کې سپاره شول او له دروازې ووتل، همایون ویل: زموږ موټر یې مزار ته بوتی، ده ووېل ښه شو، کېدی شي موږ هم خوشي شو.

همایون ووېل تاسې باید هغه سره سرې ته چې له عبدل سره یې اشنایي ده، او دې بل ته خط نه وی ورکړی، ما ورته ووېل خطونه مې په ډېر احتیاط لیکلي، داسې څه په کې نه شته، چې د کوم تور پلمه ترې جوړه شي، ده ووېل دا خلک په پلمه ملمه پسې نه ګرځي، موږ هم په خطونو پښېمانه او وېرې اخیستي وو، خو شوی کار و اوس مو هېڅ نه شوی کولی.

د اندېښنو توپاني شپې:

د پیر صاحب وضعې موږ ټول پرېشانه کړي یوو، داسې معلومېده چې کوټه کې یې دمه بندېږي، کله به وغځېد، کله به د پښو په سر کېناست کله به یې کړکۍ ته منډه کړه او کله به یې ور ټکاوه.

رنګ یې په هېڅ توګه د ژوندي نه معلومېده، کله کله به یې له ځان

سره لاسونه خوځول، په خوب کې به یې هم خبرې کولې، په تېره کله به چې زموږ پک اپ له دروازې دننه یا دباندې ووېستل شو، د پیر صاحب حال بېخي کوما ته رسېده.

په زړه پورې دا چې کله به د پښو په سر ناست او سر په گونډو تکیه کړی و، ناڅاپه به یې زه د پښې تر غټه گوته ونیولم، وبه یې ښورولم او چې ما به سترگې ور پورته کړې، ده به په وارخطایی سره وویل: چې غم ونکې ننگیول سویب: او بیا به یې بېرته سر په گونډو کېښود، لږ وروسته به یې بیا دا عمل تکرار کړ او کله کله به یې دا هم ورسره زیاته کړه، سر دې وخوري پیسې، ښې شوې چې وایې خیستې، دغو پیسو ضرور میږ ته غم جوړاوه. موږ اندېښمن وو، چې هسې نه کوم عصبي شوک پرې راشي، ځکه له نورمال او عادي حالت د باندې و.

یوه ورځ یې یو څه سپینه سیلو ډوډۍ راوړه، احمد سینا په خندا خندا کې وویل، نن موږ صاحب منصبان شوي یو، ما ویل څنگه...؟ ده وویل دا د صاحب منصبانو سیلو ده، خو د صاحب منصبانو سیلو په موږ داسې کانه وکړه، لکه گولۍ نژدې وه، تر کلمو مو پورې ورې وخېژي.

د مستري په نامه بندي په تاخچه کې دغه ډوډۍ، گولۍ، شیرینۍ او څه نور شیان ایښي وو او زموږ د پام غلطولو لپاره به یې ویل، دا زما دوکان دی، احمد سینا چې په وره کې له څپلیو او بوټونو سره پروت و، ویل زه د څپلو دوکان لرم، څوک چې د باندې وتل له ده به یې یوه جوړه څپلۍ رانیولې.

اوس نو موږ له پوره نهیلۍ سره مخامخ وو، د حزب وحدت ملېشه چې پیسې او خط مو ورکړي و، په حوېلۍ کې گرځېده او هېڅ ځان یې

نه پوهاوه، د عبدل معاون هم درک نه و او د هغه سور ککي هم پته نه لګېده، موږ داسې ګڼله، چې لا تر اوسه په موږ نه جمعیت خبر دی او نه څوک.

هغوی ازاد شول:

موږ هغو دریو تنو ته وویل، که تاسې خلاص شوئ، زموږ احوال به رسوئ او که موږ خلاص شو، ستاسې احوال به رسوو.

په دغه ورځ بیا مزار ته زموږ د وژلو اوازه شوه، سلطان ورو وویل: لکه تاسې مزار ته وړي، خو بیا یې ژر دا خبره ورسره مله کړه، مزار ښه دی، هلته که دوستم خبر شي، تاسې ضرور خوشې کوي، مازیګر درې بجې دي، چې د کوټې دروازه خلاصه شوه، موږ ته یې غږ کړ، چا ورته وویل دا نه هغه بله ډله، موږ یې بېرته کوټې ته ننیستلو او هغه درې تنه یې ورسره وایستل، موږ له کړکۍ کتل، عبدل چې د خپلو بادیګارډانو په مینځ کې ولاړ و، له دوی سره لنډې خبرې وکړې او له لږ ځنډ وروسته یې خوشې کړل، خو موږ پوه نه شو، چې له دوی سره به یې څه ویلي وي موږ د دغو دریو تنو په خلاصېدو خوشاله شو، چې زموږ احوال به هم تر یوه ځایه ورسوي.

له دغو انډیوالانو سره مو د مینې او ورورۍ داسې اړیکې ټینګې وې، لکه د کلونو پېژندګلوي او اشنایي مو وي، له همدې امله وه، چې د دوی د بېلتانه دوك مو هم تر ماښامه احساس کړ. موږ له صادق سره ډېرې کیسې کړې وې، د خوستوالو خبره ښه جمه مو جوړه وه، دلته په یوه ساعت کې د بندیانو ترمینځ داسې اړیکې جوړېدې، لکه عمرونه چې پرې

تېر شوي وي، څکه خو زموږ ترمينځ هم د اخلاص لوريېنې او صداقت يوه پخه رابطه ټينګه شوې وه.

دا شپه مو هم څه په ويښه څه په خوب او ډېره په سوچونو او خيالونو کې تېره کړه، ما به چې خپلو ملګرو ته وکتل، نو هر يو به ويښ پروت و، که زموږ پر ځای هرڅوک وای، همدا حال به يې و، موږ د ژوند له يو سخت امتحان سره مخامخ وو او د الله تعالی له دربار پرته مو د نجات هېڅ لوری نه ليده او هېڅوک مو په حال نه خبرېدل.

له سهاره تر غرمې د معمول مطابق وخت تېر شو، احمد ضيا پر دې ورځ ډېر ناکرار و چې هرڅوک به يې وليدل، په جان او قربان به يې د خپل خلاصون عريضه ور وړاندې کوله او چې هغه به ورڅخه ولاړ، نو ورو ورو به يې کنځل پيل کړل، عيسی خان چې اوس له موږ سره بلد شوی و وويل: د قوماندان عبدل ورور راغلی، که هغه مو څه غم وخوړ، د عبدل په ورور پسې يې غږ وکړ، هغه راغی ستړي مشي يې وکړل، احمد ضيا ورته پير صاحب وښود، چې مريض او وضعه يې خرابه ده، تور زېړي نيولی، که تاسې مهرباني وکړئ، قوماندان صاحب ته سفارش وکړئ.

عيسی خان هم ورته وويل، دا بېچاره ګان کومه ګناه نه لري، پرېږده چې اختر په خپلو کورو کې تېر کړي، زموږ هر يوه چې څه زده وو، هغه مو وويل، د قوماندان عبدل ورور چې له ده مشر او څه معتدل مزاجه معلومېده، وويل، خوب شو يک چاره ميکنم.

د وحشت دېوان، د ښاپېريو په هوس کې:

د شپې نهه نيمې بجې دي، د عبدل يو باډيګارډ چې عبدالقيوم نومېده، دروازه بېرته کړه، وېې ويل، راوځئ، موږ وارخطا شو چې په دې توره شپه کې بيا له څه بلا سره مخامخ کېږو، پوښتنه مو وکړه، ويې ويل، قوماندان غوښتي ياست، کله چې د قوماندان د اطاق په پوړۍ مو پل کېښود، يوه څلور کنجه ستره کوټه مو مخې ته راغله، چې نوې رنګ شوې، له دې وړاندې بله کوټه ده، کله مو چې د هغه پر درشل پښه کېښوده، داسې مو وګڼله لکه بلې دنيا ته راغلي وو، سړي فکر کاوه، د کوم اروپايي کلب فلمي ننداره کوي او يا هم په کوم خارجي ناول کې د هغو کلبونو عيني تجسم ويني، دا نسبتاً لويه کوټه ده، دېوالونه يې تازه په شنه روغني رنګ ښکلي شوي، لاندې د مور غالی غوړېدلې، چې هغه ستره کوټه يې له يوه سره پوښلې، شاوخوا مډرن او ښکلی فرنيچر پروت دی، عبدل په يوه اوږده سيټ، يوه ښکلي توس او بالښت ته ډډه وهلې، د کوټې په چت د څراغونو ډېرې قيمتي او ښکلې قبې ځړېدې، په چت او دېوالونو رنګينو څراغونو مسلسل سترګکونه وهل.

چې کوټې ته ننوتلو، عيسی خان هم په يوه کسيزه سيټ کې بوخ ناست دی، سلام مو ورکړ، د ننوتلو اجازه مو غوښته، په ډېر ادب او مظلوميت کوټې ته ننوتلو. عبدل لاس را اوږد کړ او له هر يوه سره يې ستړي مشي وکړل، موږ ودرېدو، ده راته د کېناستو اشاره وکړه، موږ لاندې په فرش ګونډې ماتې کړې، خو عبدل کوچونو کې د کيناستو اشاره وکړه، سينا وويل همدا ځای ښه دی صاحب، خو عبدل چيغه کړه: بر کېنئ، سينا له ټولو وړاندې پر کوچ وروغورځېد، په مېز يو

ترموس، څو پیالې او په قابونو کې خشتي قند او ګاو چاپي پولنډي چاکلېټ پراته وو، عیسی خان ته یې د چای اشاره وکړه، هغه پاڅېده، خو ترموس تش و، قیوم ته یې غږ کړ هغه چای راووړ او موږ ته یې یوه یوه پیاله کېښوه.

زموږ نظر په کوټه کې ورک شو، په بر کونج کې د قبلې خوا ته، وي سي آر چالان دی، یوې ښځینه سندره ویله، په الماری کې ډېر ټیپونه ((ځینې په کې د موټر)) ایښي، زموږ هغه وړوکی ټیپ هم پکې لیدل کېده، د کوټې منظره فوق العاده جالبه او حیرانوونکې وه، شاعرانه نه وه، خو عاشقانه او مستانه ضرور وه.

عبدل په لاس کې د تلوېزیون ریموټ اړاوه را اړاوه ماته یې مخ کړ: نغمه دې لیدلې؟ ما که څه هم د نغمې د حسن اورېدلي وو، خو تر هغه وخته مې په وي - سي - آر څېره نه وه لیدلې، نغمې په وي- سي- آر دا سندره کوله:

ډکې لارۍ دي را روانې د خیبر نه
کله به راشې له پېښور نه

د نغمې سندره حسب حال وه، له خیبر ډکې لارۍ ځغلېدې، له پېښوره زموږ غوندې دوزخي پردېسیان د جنتي وطن په مینه راستانه شوي وو، خو دلته د مرګ او ډار هیولا له پخوا زیات کومې شلولي، هماغه اووه دوزخونه وو، چې هرڅه یې ایرې کړي و.

څکه خو له دې ځایه هم د خیبر په لور ډکې لارۍ یوه پر بله پسې روانې وې، داسې چې ددغو دوزخونو په مینځ کې څوک تلل او څوک راتلل.

عبدل خپلو خبرو ته دوام ورکړ: نغمه اوس ډېره چاغه او غټه شوې، پخوا ډېره ښکلې معلومېده.

ده د نغمې د بدن د هرې برخې په هکله خبرې کولې او د هغې جوړښت او کچه يې تشرېح کوله، بيا يې خوله له خندا تر غوږو جينګه کړه، ويې ويل: زما يې دا غاړه ډېره خوښېږي.

زه حيران وم، چې دده د خبرو په رابطه څه ووايم، که چوپ پاتېږم، هسې نه بده يې وګڼي او غوسه شي او که څه وايم نو خدای حاضر دی، په دې هکله راسره د ويلو هېڅ نه و، ما دده سترګو ته کتل چې کله به له عادي حالت ووتلې، سترګې به يې وګډېدې، ټکان به يې وخوړ او د خبرو لړۍ به ترې ګډه وډه شوه، زه پوهېدم چې ددغسې وګړو جنايات، وژنې او ظالمانه اعمال دوی په نورمال او عادي حالت کې نه پرېږدي او هره لحظه امکان لري، وړه خبره يې هم ډېر خطرناک اقدام ته اړ کړي، ځکه خو دده په اړه زما په زړه کې نوره وېره پيدا شوه.

خو احمد سينا د خبرو وار ړومبی کړ، په وارخطايۍ يې له خولې ووتل، اوس "نغمل او منګه" هندوستان ته تللي، داسې سندرې يې ويلې او هغسې فلمونه يې ډک کړي، عبدل يې خبره غوڅه کړه، ښه ده چې تللي که نه اوس به يې له دغو ږيرورو خرو سره څه کول؟

ماته يې په کتو زياته کړه: دا ږيرور خره ملايان ګورې، کله چې په تلوېزيون کې د ښځې خبره راځي، په ځای يې ګل ښکاره کوي، ما ويل ګل ښه بديل دی، ښه ده، بل څه نه ښيي، په زړه کې وايم کاشکې له احمد سينا سره يې سترګې مخامخ شي، زه دده د پوښتنو په رابطه څه ويلی شم؟

ده په ريموټ فلم له سره کړ، يوه بله سندرغاړې چې ده ورته د

رحیمې نوم واخیست، سندرې ویلې د هغې په هکله یې هم ډېر څه وویل، خو ښه و، سینا ورسره لګیا شو، دروغ رښتیا یې ورته بادول.

ده بیا د نغمې خبره راواچوله، ویې ویل پخوا به چې زه کابل ته راغلم، حتماً مې ورسره لیدل، سینا ورته وویل، قوماندان صاحب نغمې تا سره خبرې کولې؟ ده په ډېر غرور او جدي ښه وویل: هو! زما له پیسو سره یې خبرې کولې، سینا به ضرور دده د خبرې په مقابل کې یو څه بادول ما په زړه کې ویل، خدای دې خیر کړي، په کومه خبره د سینا بریک ونه شلېږي او په غم مو وانه ړوي. ده بیا ماته سترګې ونیوې، که څه هم ما کوښښ کاوه، له ده سره مې سترګې ونه لګېږي، خو تصادف ته ګوره، زما او ده سترګې به سره مخامخ شوې.

په دې وخت چې یوه بله سندرغاړې د تلوېزیون پر سکرین ښکاره شوه، دده خوله بیا تر غوږو جینګه شوه، ویې ویل: دا (ستاره) ده، یره دا م قلف مال دی، بیا یې ماته مخ راواړاوه، ویې ویل دا موټر حقاني تاته درکړی، ما ویل زما خپل دی... ویل، دا چې په ګولایي کې په تېزۍ سره تاوېږي د چپه کېدو خطر یې ځومره دی، ما ددې لپاره چې موټر یې تر پام بد کړای شم، وویل فوق العاده زیات، دغه ماډل ډېر ژر اوړي، له دې هغه مخکینی ښه دی، هغه چې کله په تېزۍ سره ګرځي، ټایرونه یې پلن او مایل شي او نه چپه کېږي، ده وویل سرعت یې ځومره دی څه نورې پوښتنې یې هم وکړې، ما ویل زه د موټر په رابطه ډېر معلومات نه لرم، ده ویل: چا شاړه ((چلاوه)) پیر صاحب مو په ګوتو ورکړ، څه پوښتنې یې ترې وکړې، خو هغه هم داسې ځوابونه ورکول، چې که دده زړه له موټر تور کړای شي، ده د موټر د قیمت پوښتنه وکړه، ما یې قیمت هم کم وښود، په دې وخت کې بلې سندرغاړې ته وار ورسېده،

ده بیا د تلوېزیون خوا ته اشاره وکړه: دا ژینوس ده (کېدی شي ما يې نوم سم نه وي اورېدلی او یا ده سم نه وي تلفظ کړی) او اوس يې له یوه سرمایه دار حاجي سره دوبۍ کې واده کړی.

ده په خبرو خبرو کې د خپل ژوند کیسه وکړه، ویل زما خور څوک دولتزي يې وښودل، تښتولې وه، زموږ زور ورسره برابر نه و، بیا چې تره کی راغی، زه له مجاهدینو سره شوم او د حزب اسلامي سرګروپ شوم، خو هغه زموږ دښمنان هم مجاهدین وو، زه له یوه میل کلاشینکوف سره حکومت ته واوښتم، تر یوه وخته په یوه پوسته کې وم، خو بېرته له دریو کلاشینکوفو سره حزب ته تسلیم شوم، دا ځل د یوې ډلې قوماندان شوم، خو څه موده وروسته بېرته له حکومت سره یو ځای شوم او له دوستم سره مې اندیوالي شوه، دا دی تر جنرالۍ ورسېدم.

ده وویل: زه مخکې ډګروال وم، خو کله مې چې کابل کې له حزبیانو سره په جګړو کې هغوی ته ماتې ورکړه، او له ارګه مې وایستل جنرالي يې راکړه، دده په وینا: دا خره دي، حکومت نه شي کولی، دوستم په مزار کې له ایران، شوروي او هندوستان سره روابط ټینګ او قراردادونه امضا کړي، موږ څه وخت ګورو که حالات ښه نه شول، بیا سالنګ بندوو، هلته مو خپل حکومت او واک دی.

د عبدل په وینا له کابله حزبیان ده شړلي، اول دا ځای دا غونډۍ ټولې حزبیانو نیولې وې، ما حمله پرې وکړه، کسان مې هم لږ وو، په یوه ساعت کې مې دا ټوله سیمه ترې پاکه کړه.

یو شمېر مې چې ژوندي ونیول... له دې خبرې سره يې له ډېرې غوسې څېره توره و اېشېده په لږ څنډ يې په ټینګو ټکو وویل... ټول مې سلې خلا (خلع السلاح) او په هماغه ځای چانماري کړل.

دده په خبره کله مې چې له ارگه حزبیان وایستل، یو څو کورونو ته ورغلم، هغه کورونه د هندوانو وو، هندوانو ته مې ښه جزا ورکړه، خو دا یې ونه ویل څرنگه جزا؟

دده ویل: زما درې ښځې شته، خو دوې نورې هم کوم، یوه هندوه کوم او بله مې چې هر وخت قدرت ورسېد، که سپین ږیری هم وم، له هغه کورنۍ څخه چې زما خور یې تښتولې...

دده وویل: زه مو خوشې کوم، خو د فرقې معاون مو نه خوشې کوي، احمد ضیا دده په توصیف خوله خلاصه کړه، ویل چې تاسې وغواړئ د فرقې معاون هېڅ نه شي کولی، موږ ته معلومه شوه چې ستا په مخ کې جنرال دوستم هم نه شي درېدلی، ستا خپله پادشاهي ده.

دده له موږ د تنظیمونو پوښتنه وکړه، په دده د تنظیمو او د هغې د مشرانو غیبت ښه لگېده، څکه خو سینا ته د خبرو وخت په لاس ورغی، یوه له غره او بله له سمې (له همدې ځایه وه چې احمد ضیا ورته د رحیم پوف لقب ورکړی و) دده په وینا ننگرهار کې یو سړی رحیم نومېږي، ډېرې لافې شافې او درواغ بادوي، خلکو پرې د رحیم پوف نوم ایښی، خو سینا مو چې ولیده، رحیم پوف یې په گرد پسې نشوای رسېدی) داسې څه یې بادول، چې نژدې وه په هغه خطرناک وخت کې له غمه په کړس کړس وخاندو.

سینا په خپل تقریر کې د سکته قلب خبره وکړه، عبدل تکان وخوړ، فکر یې وکړ سکته قلب به څه بده خبره وي، ویې ویل، سکته څه...؟ سینا چې دده گډېدلې سترگې ولیدې، لاړې یې خوله کې وچې شوې، په وارخطایی یې وویل، زز زړه د، درېدل داسې معلومېده لکه په دې خبره هم د عبدل سر نه وي خلاص شوی، خو نور څه یې ونه ویل.

د سینا په خبرو عبدل من من غوښې اخیستې، ده وویل دا ډېر بېغیرته خلک دي، گوره دا څو شپې تاسې دلته بندیان یئ ته وایې دوی به نه وي خبر، ولا خبر دي، گوره ستاسې پوښتنه قدرې هم ونه کړه، سره له دې چې تاسې به د دوی لپاره څومره مندې کړې وي او څومره خطرونه او سختی به مو په ځان تېرې کړې وي.

سینا ته بیا د خبرو وار ورغی، ویې ویل: موږ ته معلومه شوه، چې دوستم تا دوستم کړی، تا هغه ته دا نوم گټلی، داسې دې کړي او هغسې دې کړي دي. ده له سینا پوښتنه وکړه، د کوم ځای یې، سینا ویل د جلال آباد، عبدل په جلال آباد کې د خپلو جگړو او ۸ میاشتنیو عملیاتو یادونه وکړه، چې هلته مو داسې وکړل، داسې وجنگېدو او داسې مو اشرارو ته ماته ورکړه، یوه ورځ داسې وشول او بله ورځ هغسې. سینا لږ شانته چوپ شو، لکه په کوم ژور سوچ کې ډوب وي، په ډېر غور یې وویل: ولا ستاسې نوم مې اورېدلی، هلته ټول ستا له نامه سره اشنا دي، ټول دې یادوي او ټول دې پېژني، ستا کیسې کوي، عبدل په کوچ کې کېناست، ځان یې جدي ونیو، لکه دنیا ټوله دده پر ښکر ولاړه وي، ویې ویل: څنگه به مې نه پېژني، د اشرارو بېخ او بنیاد خو په جلال اباد کې ما ایستلی.

ده ویل: مسعود دا دومره کاله ولې کابل ته نه شوای داخلېدی، دوی ټولو ښه زور وواهه، خو ویې نه شوی کولی، چې نجیب له مینځه یوسي، خو موږ وکولی شوای هغه ختم کړو، اصلي قدرت له موږ سره دی، مسعود هسې برای نام خبره ده، اوس که موږ وغواړو مسعود به نه وي او چې موږ د مسعود حمایت پرېږدو مسعود ختم دی.

ما خپله داسې گڼله، لکه د اور په تبې ناست یم، هره لحظه مې

ساعت ته کتل، دولس بجې شوې، له جنرال عبدل مو اجازه وغوښته، خو ده ویل: کېنئ خبرې کوو، موږ ویل: تاسې به ستومانه وئ، د ارام وخت به مو وي، خو ده بیا تکرار کړه، کېنئ؛ سبا مو خوشې کوم، دده له خولې د خوشې کېدو په اورېدو مو ځانونه داسې وګڼل لکه همدا اوس خپلو کورو کې اوسو.

دا وخت چې په وي- سي- آر یوې هزاره ګی سندرې ویلې، عبدل عیسی خان ته وویل: په تاسې هزاره ګانو کې هم د کندهاریانو خبره نامې ښځې شته، هغه په ذلیل او حقیر انداز وویل، صایب افتخار است، صایب افتخار است، بیا یې وخندل، لکه دا خبره یې هسې په ټوکه او د ظرافت په حساب کړې وي.

عبدل د هزاره ګانو د عسکرې تعلیم خبره راواخیسته ویې ویل، کله چې هزاره ګان تعلیم کوي، د یو - دوه په ځای یکک، دوکک، یک دوکک، واز جفت وایي، عیسی خان به له خندا شین شو، که به خندا نه ورتله هم خوله به یې داسې شکولې وه، لکه ښه د زړه له تله خاندي.

عبدل یو ځل بیا ماته خپلې خونکاره سترګې په یوه مرموزه بڼه راواړولې، ویل: دا مردګاوان زموږ کسان ولې له ښاره تبنتوي او وژني؟ ما ویل څوک؟ ویل: ګلبدین او سیاف زه بیا وارخطا شوم، ما ویل لکه بیا یې د حکمتیار او سیاف په تور ونیوې، ومې ویل څه خبر؛ ښه نه کوي، ده ویل موږ هم کولی شو ان د سیاف او ګلبدین د اوسېدو ځای په یوه مرمۍ ایرې کړو، خو دا کار نه کوو، په زړه کې مې ویل: دریغه دا کار مو کړی وی...

له یوې بجې هم څو دقیقې تېرې وې، ماته شکونه او اندېښنې رامخې ته شوې، چې دا دومره کېنول څه معنا؟ عبدل له یوه لنډ

سکوت وروسته راته کړه: ما خو ویل چې سبا به مو خوشې کړم، خبره دا ده چې سبا موږ بیا پروګرام لرو، هغه مېله او سیل به راسره تېر کړئ بیا به ځئ، موږ ترې مننه وکړه، چې اختر ته دوې ورځې پاتې دي، ایله خپلو کورو ته ورسېږو.

احمد ضیا وویل، ما په کور کې د دوو شپو خبره کړې اولس ورځې ووتې، په کور کې به مو قیامت جوړ وي، عبدل ویل، داسې سات به مو تېر شوی وای، چې تر عمره مو یاد پاتې وی چې کابل څنګه کابل دی، نن مې هم موټر او سړي لیږلي وو، خو کار سُر نه و نیولی.

عبدل عیسی خان ته مخ واړاوه، ویې ویل: زه خو له دې خپلو کوکریو (باډیګارډانو) عذاب یم، چې کله څه مېله جوړه کړم، دوی په کړکۍ کې سرونه ښغ نیولي وي.

احمد سینا ورته ویل: قوماندان صاحب کړکۍ ته پرده ونیسه، ده لکه د سینا خبره له سره نه وي اورېدلې، خپلې خبرې ته یې دوام ورکړ، ته وګوره هغه بله شپه ما هېڅ ونه کړل، ته ماته ګوره هر طرف به مې چې مخه کړه، نو دا کوکري به راپسې وو.

د چا نوم یې واخیست، ویې ویل هغه شپه ... اراموني خپل کار کړی و.

د ساعت عقربه دوو بجو ته نژدې کېده په داسې حال کې چې دده د خبرو په اړه مو هېڅ دلچسپي او معلومات نه لرل، پرله پسې، لګیا وو، ایله یې راډو ګړی ته وکتل، ویې ویل: اوهو څومره وخت تېر شوی، موږ له ځایه پاڅېدو، ده ویل: اوس ورځئ، سبا مو خوشې کوم.

چې کوټې ته راغلو، صادق همدا پوښتنه کوله، څه یې ویل: موږ رښتیا خبره ورته وکړه، چې سبا مو خوشې کوي، ده په ډېر عجز او

مظلومیت وویل، زه به یو خط درته ولیکم، د خدای لپاره چې هېر مې نه کړئ، موږ ډاډ ورکړ، بېغمه شه، ستا احوال به حتماً موږ په خپله رسوو او داسې د خوشې کېدو په خوشالۍ کې مو سرونه ولګول د خوب په تلوسه مو سترګې پټې کړې، خو خبره به د نه منلو راته ښکاره شوه، کله به مو زړه ښه شو او کله به بېرته د مایوسۍ څپو په سر واخیستو.

سبا له لمر خت سره ټول کړکۍ ته ولاړ وو، زموږ موټر چې عبدل خپله دده خبره شاړه، چالان شو، د عبدل ورور مزار ته روان و باید تر هوایي ډګره یې رسولی وی، موټر له دروازې ووت، عیسی خان راغی، ویې ویل چورت مه وهئ، خوشې کوي مو، قوماندان راګرځي، له ورور سره یې ولاړ.

یوولس بجې وې، چې موټر بیا راغی، عبدل خپلې کوټې ته ننووت او باډیګارډان یې خپلې ته، تر دریو بجو هېڅ پته ونه لګېده، تر دریو بجو پینځه دقیقې تېرې وې، چې عبدل موټر ته وخوت او له دروازې ووت، زموږ په زړه د نهیلۍ لمبې بلې شوې او دا مو یقین شو، چې د عبدل بېګانۍ وعده ډرامه او یا هم څه توطیه وه.

احمد ضیا خو داسې بې تابه و، چې نه یې په ناستې طاقت کېده نه په ولاړه او نه هم په کړکۍ کې په درېدو - ساړه ساړه اسویلي وو چې له سینې یې یو په بل پسې ختل، یو وار به ودرېد، لکه د لېوني کړکۍ ته به یې منډه کړه، بیا به خملاست او بېرته به کېناست، ویل یې نور مې زړه چوي، دا ځل چې عبدل راشي په زوره زوره چیغې کوم.

څلور نیمې بجې وې، چې درې تنه راغلل او زموږ د کوټې دروازه یې بېرته کړه، عبدل چې زموږ له موټر سره وتلی و، لا نه دی راګرځېدلی.

په دوی کې یو تن هغه و، چې موږ یې پر لومړۍ ورځ له دې ځایه

Download From Aghalibrary.com

هوايي ډگر ته وړي وو، دوه تنه نور مې له ياده وتلي، د همدې قرارگاه وه، که بهرني؟

موږ يې له کوټې وايستو، نه پوهېږم چا څه خبره وکړه، چې يوه تن ورته وويل، امر قوماندان صاحب اس، کله چې دروازې ته ورسېدو، هغه ملبشه چې له ما يې پيسې اخيستې وې، هلته ولاړ و، ما نه غوښتل ورته وگورم، خو دی راوړاندې شو، ويل خدا حافظ، بخشش باشه.

اسير کابل ، آزاد يادونه:

د قرارگاه له دروازې راووتلو، خو نه پوهېدو پر کومه ولاړ شو، داسې معلومېده، لکه ماغزه او حواس راڅخه مرور شوي، يو ځل به مو يوه لار غوره کړه او بيا بله، ډار او وارخطايي اخيستي يوو، هسې نه د گلم جمو په بله ډله واوړو، ما خپل ملگري ټول له نظره تېر کړل، خو لکه د ازادۍ پر دې نېکمرغۍ شکمن وي، هغسې چې يو انسان خپلې ازادۍ ته خوشالېږي، نه معلومېدل.

د ننداړتونو ودانۍ له يوې مخې نړېدلې، کابل ننداري سوځېدلې د ژوند پر مرۍ، د مرگ خپسې منگولې لگولې دي.

د جشن له سيمې د عيدگاه پر لور وخوځېدو، چمن ته چې ورسېدو، بېرته دوه زړي شو، چې پر کومه ولاړ شو، هېڅوک نه ښکارېدل، لارې واټونه تش دي، يو ځل مو د چمن د مينځ لار خوښه کړه، که گورو په چمن کې ټانکونه ولاړ دي، بېرته راوگرځېدو او مخامخ روان شو، د فرخي نړېدلي سينما له څنگه مو يو ټکسي وموند، د چهلستون مو ورته وويل، دوه زره افغانۍ يې غوښتې، په ۱۸۰۰ سره سلا شو، حرکت مو وکړ،

Download From Aghalibrary.com